ISSN 0-1301-0220-2
9 770130 102202
AYLIK KÜLTÜR - FİZİK DERGİSİ Ekim 1998 Sayı: 53 Fiyatı: 350.000 TL. *(KDV Dahil)*

ÖKÜZ

umuudumuu çaaldıın beni benden aaldıın

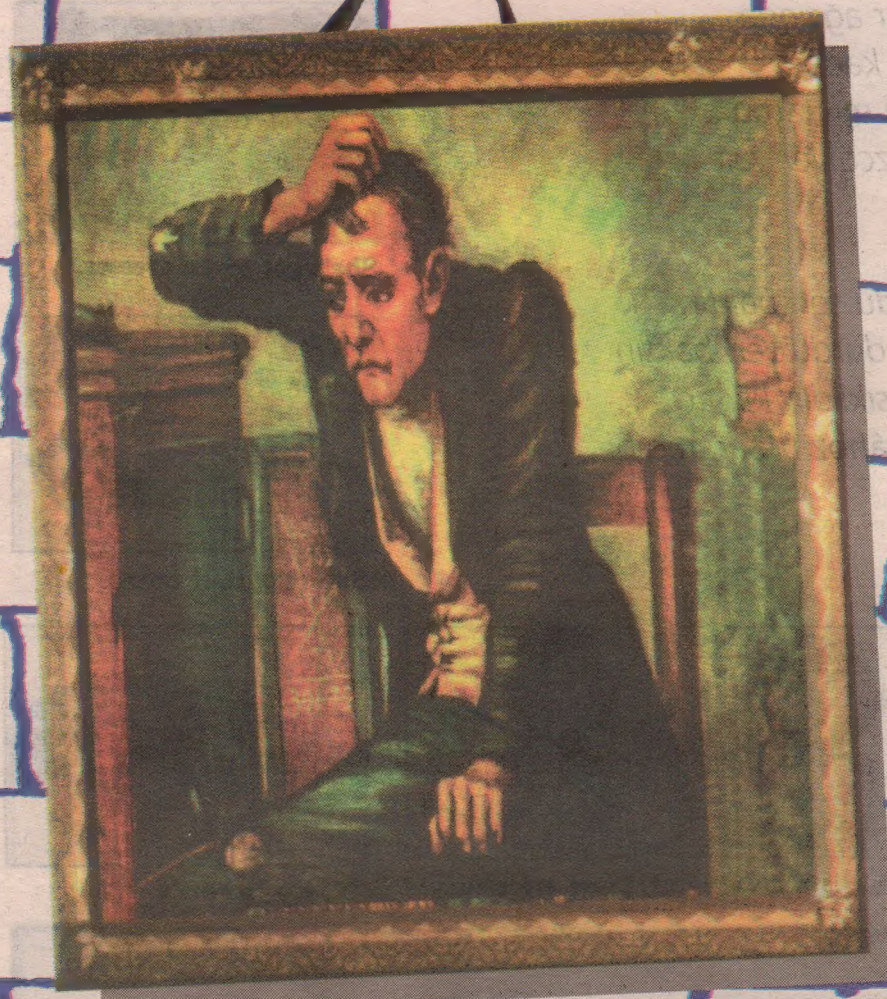

Ülkesini Düşünen

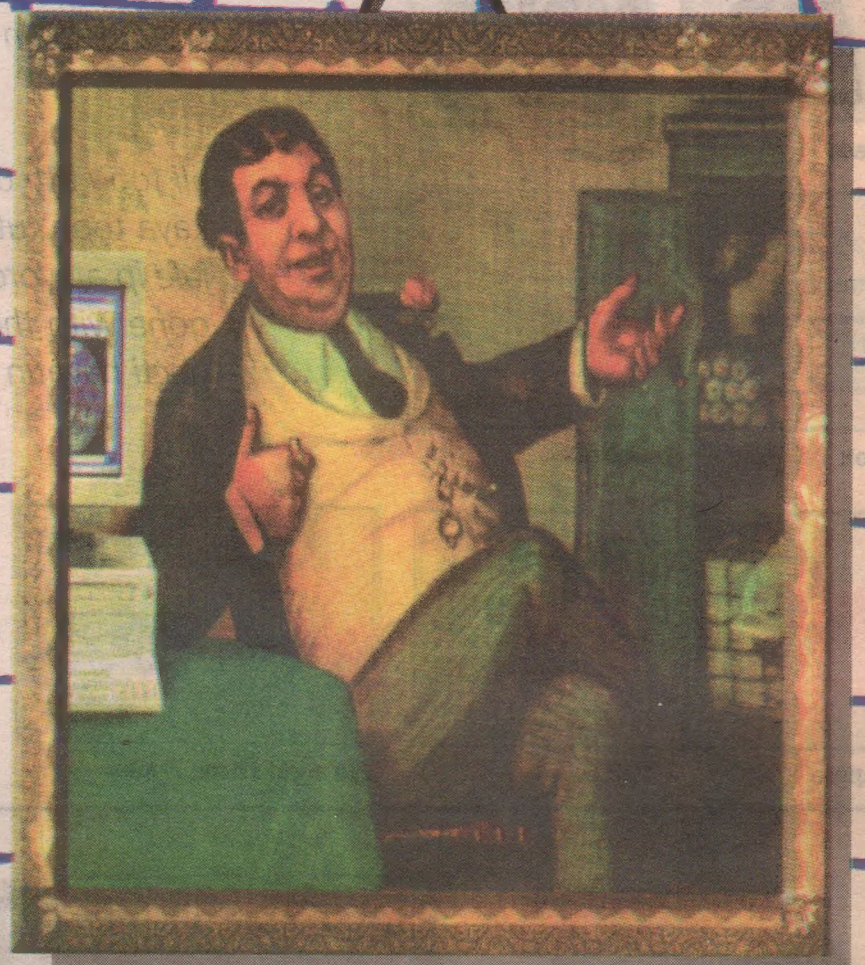

Kesesini Düşünen

Of çok sıkıldık yaa başka kanalı yok mu bu hayatın?

Akşamsefası

UNIT ONE - The First Lesson

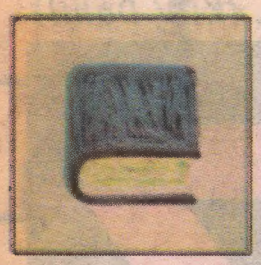
a book

books

I've got two books.

a shirt

shirts

I've got five shirts.

This is a cat.

These are cats.

bir turist ingilizce adres soruyor
sense daha anadilinde bile
gezmemişsin bu ülkeyi

Are these cats, too?

a dress

dresses

dilin zor dönüyor ağzında
çünkü şu yaşına kadar
hem de külliyetli miktarda
denemediğin sözcükler var

She's got seven dresses.

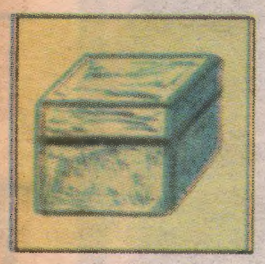
a box

boxes

ali topu attı durdu sen baktın
kaya topu tuttu durdu sen baktın
jale ip atlıyordu sıkıldın kaçtın
gone with the bâhoz û baran gibi
geçti hayatın

She's got four boxes.

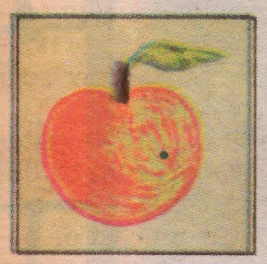
an apple

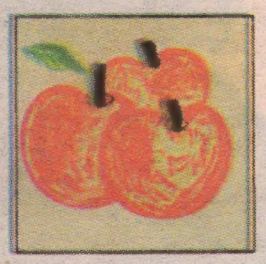
apples

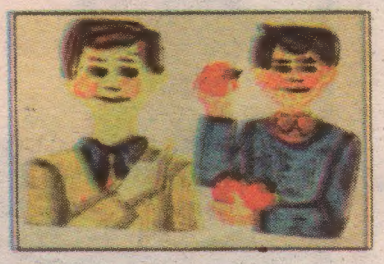
He's got three apples.

This is a map.

These are maps.

They aren't

(AN ENGLISH COURSE FOR TURKS ELEMANTARY 1/ Resimleyen: Mürşide İÇMELİ)

Akşamsefası

Zamanla silahlı korumalar tuttular; anası, bacısı, dayısı derken, kızı eve kapatıp hepten bizden koparttılar. Vay efendim, biz kıza bakmayı bilmiyormuşuz, kız kurda kuşa yem olmuş ilgilenmemişiz, kızın dört bir yanı düşmanla doluymuş, o daha çok küçükmüş kendi başına karar veremezmiş... miş miş de miş miş...

Fazilet

CAN DÜNDAR

Bizim mahallede "ilik gibi" bir kız vardı.

Fukara camiamızın kimsesiz damları üzerine düşen öyle bir güneşti ki,

doğumunda mahallecek bayram etmiştik.

Medar-i iftiharımızdı O. Bunca yoksulluktan, onca perişanlıktan, nasıl böyle bir nimetin doğabildiğine pek şaşardı komşu semtler; çatlatırdık onları...

Mahallenin bütün delikanlıları, göğsümüzü gere gere gezinir olmuştuk, yedi düvele karşı...

Acaip hızlı büyüdü bizim kız; kostak kostak yürüdü, bilmediğimiz yeni bir dilden konuşmaya başladı. Ne söylediği söylediğimize benziyordu, ne giydiği giydiğimize...

Başka medeniyetlerden ışınlanmış bir uzaylıydı mübarek:

Bize benziyordu, ama bizden değil gibiydi...

Lakin öyle güzeldi ki, bütün mahalle takılıp peşine, O'nun gibi giyinip, O'nun gibi soyunmaya başladık. Yeni yazılar öğretti bize, yeni şarkılar.. Adam yerine koydu bizi, adam etti; raconuyla oturup kalkmayı, sofrada çatal bıçak tutmayı, saçtan tren rayı yapmayı, şapka giyip caka satmayı O'ndan öğrendik.

Aman yarabbi, mahallede bir heyecan, bir heyecan... sorma gitsin... Öyle bir seferberlik oldu ki, mahallenin yolları yapıldı, damları aktarıldı, ocağı bir başka tütmeye başladı.

Tutkunduk kızımıza...

Doğum günü oldu mu, bütün mahalleli süslenir püslenir evinin önünden geçerdik, şarkılar söyleyip, bayraklar sallayarak...

Adı kazılıydı mahallenin dağında taşında...

Uğruna çok şiirler yazdık, marşlar besteledik.

Öylesine sevdik namussuzu...

Fakat daha 15'indeyken babasını kaybetti...

Dünyalar güzeli bir adamdı rahmetli; kızı bize emanet edip gitti.

Emanet etti de, biz kaç zamandır aç karnımızı zor doyuruyoruz. Mahalle yoksulluktan kırılıyor. Bırak kızı büyütmeyi, kendi ağzımıza koyacak lokma ekmek bulamıyoruz.

23'ünde görücüye çıkardılar. Birkaç taliplisi çıktı. Her biri bir kenarından çekiştirip hırpaladılar kızı...

Bu sefer de mahallenin 3-5 kodamanı sahip çıktı bizimkine... Himayelerine alıp kendi kızları muamelesi yapmaya başladılar.

"-Yahu bu kız bize emanet" diyoruz, dinletemiyoruz.

Paraları çok, başedemiyoruz.

Zamanla silahlı korumalar tuttular; anası, bacısı, dayısı derken, kızı eve kapatıp hepten bizden koparttılar. Vay efendim, biz kıza bakmayı bilmiyormuşuz, kız kurda kuşa yem olmuş ilgilenmemişiz, kızın dört bir yanı düşmanla doluymuş, o daha çok küçükmüş kendi başına karar veremezmiş... miş miş de miş miş...

Güzelim kızı göremez olduk, iyi mi?

Mahallenin dört yanında adı yazılı, ama kendisinden eser yok...

Hoş, bizim mahallede de hakkaten kıza kötü gözle bakanlar yok değildi:

Söylenen o ki, bir tanesi kızı ortak kullanmaktan yanaymış. Eve girecekmişsin, vestiyerde şapka asılıysa, sıranı beklemek için çıkacakmışsın dışarı...

Bir tanesine bıraksan kızı dilim dilim bölecek, öbürü desen kara çarşaflara gömecek.

Doğruysa Abaza Bekir, tecavüzcü Çoşkun, Keko Mehmet, Himmet Hoca ırzına geçmek için siradaymışlar.

Mahallede bu sıra zaman zaman değişir, ama isimler hiç değişmezdi.

Gerçi bir kısmına biz de güvenmezdik. Kızı versen iki günde iğfal edip bırakacakları kesindi, ama kızcağızı eve kapatanlar da başka birşey yapmıyorlardı ki...

"Aman kızım dışarı çıkma kurt kapar" diye diye kız evde kurtlandı; "Kötü yola düşmesin" diye yatağa düştü sonunda...

Öyle nazenin bir yaratığa dönüştü ki, burnunu dışarı uzatacak olsa, hemen mikrop kapıyor, balansı bozuluyor, ayar için tekrar eve sokulup bakıma alınıyor.

Tam "iyileşti" diyorsun, güneşe çıkarıyorsun, 10 gün sonra hooop tekrar yatakta...

Yata kalka sarardı soldu yavrucak...

O şenliklerle kutlanan yaşgünleri de bitti. Doğum günlerinde pasta dağıtılmaz, silah atılır oldu. Törene çağırıyorlar, gitmeye korkuyoruz; o kadar tatsız yani...

Zamanla duyduk ki, kızı korumak için etrafını saranlar, O'nu sermaye yapıp sırtından para kazanmaya başlamışlar. "O'nun asıl babası benim" diye ortaya çıkan olmuş, ilk ırzına geçen... İtiraz etmesin diye hapa iğneye alıştırmışlar. Sonra da bu işten köşeyi dönmüşler. Kızı kendilerine siper edip çeteye dönüşmüşler.

Şimdi çıkıp "Mahvettiniz güzelim kızı... canına okudunuz" desek, bizim de canımıza okuyorlar.

Daha da kötüsü, artık kız da onlarla bir olup üstümüze geliyor "Kurttan koruyalım" derken kızı da hepten kurda çevirdiler. O güzelim kız bir ceberrutlaştı, bir nemrutlaştı ki sorma gitsin...

Sanki doğumunda hep beraber değilmişiz, sanki onca yıl kol kanat germemişiz, sanki O'nu bunca sevmemişiz gibi, O da hoyratça saldırıyor şimdi...

İyice de yaşlandı artık...

Kimileri, "Bu iyiden iyiye kaknemleşti ikinci bir kız bulalım mahalleye" demeye başladılar.

Oysa kızın yok bir kabahati...

Bir kurtulsa şu kurt kapanından, korumalardan korusa kendini, görse "satılmasın, bölünmesin, yok almasın" diye nasıl satılıp, bölünüp, yokedildiğini, bir çıksa sokağa, yine tutsa mahallelinin elinden;

"-Kızım" diyeceğiz, "senin adın Fazilet'ti bir zamanlar. Nasıl bu hale geldin sen?"

Belki düşe kalka yüreteceğiz devrilmeden...

Doğumunda ilk bulunanlar girecek yine kollarına...

...ve ancak o zaman seveceğiz yeniden; mahalleyi terketmeden...

Akşamsefası

... MUSA KART

Feminizma

CAN YÜCEL

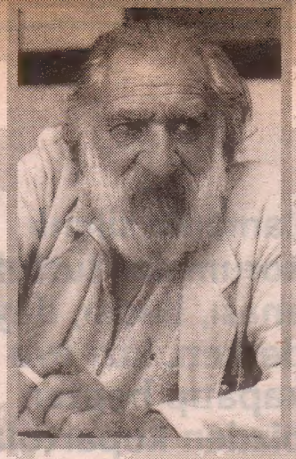

Karşı tepede asmış Kadınlar bayraklarını
Yamalı, ama akpak
Arap-sabunu kokan çarşafları,
Basma entarileri, fanilâ göynekleri, kısacık donları
Dağ-başını-duman-almış okuyor
Rüzgârda..

Çocuk bezleri ki
Ikına sıkına üç yılda karalanan
Feminist romanları değil,
Üç saatte bir arlanıp boklanan
Boklanıp arlanan
Nâmelerdir yollanacak onlar ilerde
Kışlalara, mapuslara
Hepsi okunuyor burdan oğullarına
Ve de erkeklerinin çamaşırları
Geceden asıldığı için, gusulden
Donmuşlar biraz
Çözülüyorlar handiyse güneşte,
O donları, o atletleri ki
O kadınlar gözleriyle
Bulut gibi yeniden ilahlar olsun diye
Haftada iki ve en az yedi
Tercihen alacakaranlıkta
Sallabaş olmama
Ve bırakmama şartıyla bir hamlede hamile...

Etno-Reklamın "Başarısı"

OKTAY TAFTALI

Bir aydan beri memlekette herkes, güneydoğu şiveli iki temizlik işçisinin konu olduğu banka eklamıyla ilgileniyor. Bir de benim bua ilişkin kalem oynatmam belki gerekzdi ama insanoğlunun aşağılanması urdumun her alanında dayanılmaz oyutlara ulaştı, öyle ki, bunu yazmazam, gidip bu reklamı yazan ve çeken damları kriminal ilişkiye davet etmek orundaydım. Sahnelerini artık herken ezbere bildiği bu reklam, imaj oluşurma, ilgi çekme, malı tanıtma vb. angi amaç sözkonusuysa hepsine laştı, ulaşıyor. Çünkü zemzem kuyuna işemek ilkesizliğini ve ahlaksızlığıı göze aldığınız zaman reklamcılık ileleri açışından çok parlak başarıları ele etmek yurdum topraklarında işten ile değil. Şakalaşırken birbirinin sırtına kürek sapı kıran inşaat işçisi, birbirin kafasında portakal sandığı parçalaan pazarcılar ve hamallar, bu ülkenin oğusundan, güneydoğusundan büük kentlere bir lokma ekmek için akıp elen ve çeşitli kabzımal - mafyaları tafından hayatlarını ancak "zor ve şiddet" ilişkileri içinde sürdürmeye zorlaan insanların derin trajik fotoğrafıdır. osyolojik olarak üzerinde uzun uzun urulması gereken bu trajedi, sırf paarlama uğruna güneydiği şiveli insanın her akşam televizyon ekranında şağılanmasını içermektedir. Başarılı bir eklam, eğitimden yoksun bıraktırılmış, üyük kentin acımasız ve vahşi yaşam oşullarına bilinçsizce teslim olmuş iki avallı insanın şakalaşırken çıkardıkları yabani seslere ve sergiledikleri vahşi tavırlara dayanılarak kurgulanıyor. Şimdi ben önce bu bankayla ilişkisi olan bütün güneydoğu şiveli insanları ve temizlik işçileri meslek grubunu bu bankayla ilişkilerini kesmeye çağırıyorum. Ayrıca söz konusu bankanın kültür sanat, yayıncılık vb. etkinliklerini tüketen herkese de boykot çağırısında bulunuyorum. Bizim sesimizi kim duyar bilmiyorum ama ben bunu yazmak zorunda olduğumu hissediyorum.

Bir de yine buna benzer bir ciklet reklamı var. Yayvan ağızlı şebek suratlı bir kadın bozuk bir şive ile, ama tam ne olduğu belli olmayan, yarı gayri-müslim, yarı çingene, vb. çağrışımları uyandıran bir ifadeyi her gece tv'lerde insanların kafasına kakıyor. Böylelikle ürününü tanıtan, belleklerde iz bırakmayı başaran sözkonusu ciklet firmasını ve reklamcılarını "telin" ediyor ve insanları ciklet çiğnememeye davet ediyoruz.

Yeni Sporlarımız:

Son yıllarda tatil yöreleri öncelikli olmak üzere, yurt satıhlarında Batılı ülkelerde bile azınlık sporu olarak bilinen kimi uğraşılar yaygın biçimde ilgi görüyor. Bunlar: Bungie Jumping, trekking, rafting, wandern, Jet-ski, Roll-boot, Yamaç paraşütü, Winol-surf (artık eskidi) gibi isimlerle anılıyorlar. Ancak gel gör ki, üç tekerlekli bir bisikleti, dört tekerlekli bir otomobili bile doğru dürüst kullanamayan yurt insanı gün geçmiyor ki, bu sporları yaparken ya kendi canını ya da başkasınınkini bedenden ayırmasın.

Şimdi ben önce bu bankayla ilişkisi olan bütün güneydoğu şiveli insanları ve temizlik işçileri meslek grubunu bu bankayla ilişkilerini kesmeye çağırıyorum. Ayrıca söz konusu bankanın kültür sanat, yayıncılık vb. etkinliklerini tüketen herkese de boykot çağırısında bulunuyorum. Bizim sesimizi kim duyar bilmiyorum ama ben bunu yazmak zorunda olduğumu hissediyorum.

Jet-ski ile işlenen cinayetler, "scuba" yapan dalgıç öğretmeninin bile vurgun yemesi, gündelik haberler arasında artık ilgi bile çekmiyor. Doğayla yapılan sporlarda, yine doğanın bir karşı koyuşuyla karşılaşılır. Söz konusu spor eforu, işte doğanın bu karşı koyuşu esas alınarak düzenlenmek durumundadır, ki bu iş başlı başına ciddi bir eğitim gerektirir, sabır ve emek gerektirir ama sen gel de bunu, koydunsa bul bakalım. Doğanın karşı koyuşu, insan insana yapılan sporlardan farklı olarak öznel değil, nesnel bir karşı koyuştur.

Yani güreşte veya boksta rakibinizin yorulması veya bir teknik hatası onun karşı koyuş kapasitesini azaltabilir, ama rakibiniz doğa ise böyle bir şey söz konusu değildir. Doğaya karşı yapılan bir hata son noktasına kadar doğanın karşı koyuşuyla doldurulur, ki bu da en azından bir sakatlanma veya yaralanma demektir. Bir de unutmadan motorsiklet ve otomobil sporları da makine ve beygir gücü gibi ilgiler içerisinde yapıldığı için buradaki (mukavemet) karşı koyuş da "nesneldir" ve yapılan hata motorsikletin, sürücüsünü parçalamasına yol açar. Bunları niye mi yazıyorum? E, ben de motor sporlarına biraz hastayım galiba o nedenle, "dixi et salivavi animam meam".*

**Söyledim ve ruhumu kurtardım.*

Akşamsefası

İsterdi ki etek-elbise hanım hanımcık giyineyim. Kendisi çok titizdi, çok şık giyinirdi. Bazen, hiç yoktan birbirimize sevgiyle sarılırdık, ama geçmişteki boşluk, ne onun için ne de benim için doldu.

Elif Güney Pütün Anlatıyor!.

MELDA DAVRAN

Annemle babamın nerede, nasıl ve ne zaman karşılaştıklarına en iyi kendileri cevap verebilirlerdi. Bugün böyle bir soruya cevap hakkını kendimde hissetmiyorum.

Ben 3 Ağustos 1966 senesinde, istanbul'da dünyaya geldim. Annemle babamın ne vakit ayrıldıklarının bugün bir önem taşımadığını düşünüyorum.

Yılmaz Güney'in kızı olmak hiç kolay değil. Ama acaba Ahmet'in ya da Mehmet'in kızı olmak daha mı kolay olurdu? Her ailede bir çocuk belirli bir kişiliğe sahiptir. Kendi olanakları elverdiği sürece, kişiliği ile bağdaşık bir şekilde hayatını kurmaya çabalar. Bazen istekleri babasıyla veya anasıyla aynı boyutlarda olmaz.

Çocuk, aile bireylerinin içinde taşıdığı duygularla, bilinçaltı iletişimi ile kendisine verilen değerle beslenir. Karşısındaki aile fertlerini örnek alır, kendini zenginleştirir. Ben herşeyden önce Elif Güney Pütün olmaya çabaladım. Bugün babamın birçok yönünü az da olsa içimde taşıdığıma inanıyorum. Şimdiye kadar hiçbir zor günümde yılmadım, yarınların çok güzel olacağını düşünerek yaşadım. En acılı günümde bile azmimi, hayata olan sevgimi kaybetmedim.

Sürekli kendimi inceleyip, ilerlemeye çaba sarfettim. Çok gerçekçi bir kişiliğe sahip olduğumu zannediyorum. Hiçbir zaman geçmişimden pişmanlık duymayıp, kendimi eleştirerek hatalarımdan ders çıkartmaya çaba gösteriyorum.

Bugün bunlarda Yılmaz Güney'in etkisi çok büyük. Ben genç kızken babam bu kavramlardan bahsettiği zaman bazı şeyleri anlamakta güçlük çekiyordum. Ama bugün geriye baktığımda, babamın sözlerinin bana aşılamak istediği kavramların içinde ne kadar yer ettiğini görüyorum. İnsanın kendini geliştirmesi kolay bir şey değil, sürekli "iç savaş" vermek söz konusu. Ama babamdan az da olsa kapabildiğim analiz gücü beni bugün bulunduğum yere getirdi.

Olumsuz yönleri çevremdeki insanlarla ilgili idi. Birçok kişi beni kınadı, taşıyamayacağım bir yük oturttu omuzlarıma. Yılmaz Güney'in kızı olarak ya siyaset yapmalıydım yada sinema. Benim için Yılmaz Güney'in kızı olmak bu demek değil. Bugün bütün ünlü insanların çocukları babalarının ya da analarının mesleğini mi seçiyorlar.

Ben Yılmaz Güney'in bana bırakmış olduğu kültürel mirası, onun hayat çizgisinde yürüyerek koruduğumu düşünüyorum. Onüç yaşımda pedagog olup çocuk eğitmek istedim. Bugün bunu başardım. Kendime istediğim bir şekilde hayat çizdim. Benim için önemli olan gösterişle dışarıya yansıtılan Yılmaz Güney kavramı değil, içimde beslediğim ve yaşattığım Yılmaz Güney'dir.

Benim için herşey açık ve net idi. Ben babamın kızıyım. Adım Elif. Babam filmlerinde küçük kızlara Elif adını vererek bana olan sevgisini mesajlıyordu. Kalbinde ve iç dünyasında bana ayırdığı yeri belirliyordu, ve bana ulaşmaya çalıştığını hissediyordum.

Yılmaz Güney perfeksionist bir babaydı. Herşeyin en iyisini yapalım kendimizi sürekli geliştirelim isterdi. Boş durmayı kesinlikle sevmezdi. Sürekli yoğun bir çalışma içindeydi. Sokakta yürüken bile gördüğü her şeyi yaratmak istediklerinde nasıl kullanabileceğini düşünürdü. Kaybettiğimiz zamanı çok çabuk yakalamaya çalıştı. Ama hayatta bir takım etaplar atlanmıyor. Herşeyin sırayla yaşanması gerekiyor. Onun için ikimiz de başta acemilik çektik. İlk başta ben onun idealinde bir kişi değildim, o da benim idealimdeki baba değildi. Fakat herşeye rağmen sağlam bir ilişki kurma yolunda olduğumuza inanıyorum. Ne yazık ki zaman kısa geldi ve çok az bir süre beraber yaşayabildik.

İyi günlerinde, sanatından ve siyasi çalışmalarından geri kalabilen anlarda çok sevecendi.

"Kızım" derdi, "Kocaman oldun artık, baba kucağına oturacak çağın geçti." Artık gerisini siz anlayın. Sık sık beni "Paspal" kızım diye çağırırdı. Ben o zamanlar üstümde jean pantolon, ellerimi kapatacak derecede uzun kollu kazaklar, ayağımda sürekli spor ayakkabılarıyla dolaşırdım. İsterdi ki etek-elbise hanım hanımcık giyineyim. Kendisi çok titizdi, çok şık giyinirdi. Bazen, hiç yoktan birbirimize sevgiyle sarılırdık, ama geçmişteki boşluk, ne onun için ne de benim için doldu.

Elif alfabenin ilk harfi ve "bir" "ek" demek. Ama benim nüfusta kayıtlı ismim Güney'dir. Annem beni beklerken babam çocuk kız da olsa erkek de olsa adını Güney koyacağım demiş. Annem kız olursa Elif koymak istemiş. Nitekim ben dünyaya gelince babam Güney ismiyle nüfusa kayıt ettirmiş. Ama bebeklik yıllarım daha çok annemle geçtiği için sürekli Elif diye çağrıldım.

Fransa'da eşimle çocuklarımla mutlu bir hayat yaşıyorum. Çocuklarım benim için büyük bir neşe kaynağı. Kızım Maviasya 3 yaşında, oğlum Deniz ise 5 aylık. Günlerimişim ve evim arasında mekik dokumakla geçiyor. Ev hayatını, annelik görevimi çok seviyorum. Vaktim olduğu zaman sinemaya gidiyorum, kitap okumaya çalışıyorum.

İşimi çok seviyorum. Hayatımın ve beynimin büyük bir kısmını kapsıyor. Psikiyatrik çocuk hastahanesinde otistik çocuklarla ilgileniyorum. Tutkuyla yaptığım bir meslek çünkü beni her an

yeniliğe zorluyor. Her gün azimle bu çocukları kendilerini hapsetmiş oldukları iç dünyalarından çıkartmaya uğraşıyorum. Sürekli kendi içlerinde saklı olan yaşama gücünü ve sevgisini yüzeye çıkartmaya uğraşıyorum. Yani anlayacağınız, klasik bir çalışan çocuk annesi hayatını memnuniyetle yaşıyorum.

Ben babamı her zaman bir sanat dehası olarak gördüm. Onun çocukken yaşadığı koşulları düşündüğümde ve ulaştığı noktaya baktığım zaman başka bir şey düşünmem imkansız. Çok yetenekli bir insandı, çok yönlü bir sanatçıydı. Sinema kendini "hiç yoktan var etti".

Kendisinin en sevdiğim fimleri: Kızılırmak Karakoyun, Umut, Sürü ve Yol'dur.

En sevdiğim kitapları da: Boynu bükük öldüler ve Oğluma hikayeler'dir. Özellikle "şeftali çekirdeğine inan, kendi gücüne güven" hikayesini çok severim, biraz da kendi hayat felsefem gibi bakarım.

Hiçbir zaman Yılmaz Güney'in kızı olmaktan pişman olmadım. Tek kaygım ona layık bir kız olmaktı. Babamın benimle gurur duymasını isterdim. Umarım bu noktaya bir gün biraz da olsa yaklaşabilirim.

Babamın mezarına sık sık gidiyorum, onunla sık sık dertleşiyorum. Çocuklarımı da götürüyorum.

17 senedir Türkiye'den uzakta kaldım. Bazen kendimi çok yabancı hissediyorum. Ama bizim türkülerimizi dinleyince, özlemim daha çok ortaya çıkıyor.

Uzaktan, Türkiye hakkında tabii ki bir takım düşüncelerim var. Ama bunları anlatmak bugün zor geliyor. Gençlerimizi düşünüyorum, ama direkt görmediğim için önyargılar kullanmak istemiyorum. Gençlerimizin temeli sarsıntıda gibi geliyor bana. Değer yargılarının kötüye doğru dönüştüğünü hissediyorum, sanki gösteriş merakı daha da çoğaldı. Batı'ya özentiyle, bizim çok kıymetli yönlerimiz kayboluyor sanki.

Baklava çalan çocukların olayı beni çok etkiledi. "Zavallılar" filmi geldi aklıma. Hangi devirde yaşıyoruz. Yasa kuralları neye dayanıyor. Nasıl oluyor da bazı kişiler trilyonlar kaçırıp cezasız kalıyor, nasıl oluyor da bir baklava tepsisi için çocuklar 9 sene hapse çarptırılıyorlar?

Şu anda Türkiye'ye dönüp yaşamayı düşünmüyorum. Belki ilerde olabilir. Dönersem mutlaka özürlü çocuklar için bir okul, mekan açmak istiyorum. Bu konuda çok geri kaldığımız kanısındayım.

Annem Ankara'da yaşıyor. Sık sık telefonlaşıyoruz. Bir süre burada kalıp torunlarıyla hasret giderdi. Yakın bir zamanda tekrar Ankara'ya döndü.

Bana bugün kendimi biraz da olsa tanıtma imkanı verdiğiniz için sizlere çok teşekkür ediyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Akşamsefası

ÖKÜZ

Sezen Cumhur'a güzel Türkçe ödülü

Sezen Cumhur Önal - "Gurur duydum"

MAĞAZİN SERVİSİ

ÜNLÜ söz yazarı Sezen Cumhur Önal, Türk Dil Kurumu'nca onur belgesine layık görüldü. Yazdığı şarkı sözlerinin Türk diline katkıda bulunması nedeniyle ödüle layık gör[illegible]en Önal, ödülünü 26 [illegible] Dolmabahçe düzenle[illegible] Dil K[illegible] Dr. [illegible] elt[illegible]

Kurumun 66. yılı nedeniyle yapılacak törende kendisine de ödül verilmesinin çok gurur verici olduğunu belirten Önal, "Artık yeni kuşak pop müziğinde yazılan şarkı sözlerinin ne kadar kendi dilimizden, güzel Türkçe[illegible]ten uzak olduğunu görüyor[illegible]ğine kullanıl[illegible]

şarkı sözleri arasında yıllar önce Ertan Anapa'nın seslendirdiği "Benim Bütün Dualarım Seninle" adlı şarkı da var. Şarkının sözleri şöyle:

"Benim bütün dualar[illegible] seni[illegible] Sen bir ömü[illegible] olas[illegible] diy[illegible]m gü[illegible] H[illegible]

Sevgili Sezen Cumhur Önal abimizin çukulata renkli kadife Türkçesi'nin biz de hastasıyız, kutlarız.

kültür mantarı

Aydın Doğan, Doğan Medya Grubu (DMG), içinde Ala Carte Lokantası, FastFood, Street Cafe bulunan şahane bir dergi kompleksi yapmış ve fakat gel gör ki, bu lüks ve konfor bile çalışanların bilinçaltını rahatlatamamış.. Çünkü haberdeki çoğu Doğan Medya Grubu kısaltmaları, Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) kısaltmaları şeklinde dizilmiş.. Bu konfora, bu lükse, bu bilinçaltı olacak şey mi?

DGM binalarını gezen üst düzey yöneticiler, öğle yemeğini binanın A la Carte lokantasında yediler. Kompleksin bu lokantası dışında 158 kişilik self servis lokantası, 60 kişilik fast food mekanı ve Street Cafe adı bir kafeteryası bulunuyor.

İnşaatına geçtiğimiz Kasım ayında başlanan ve önümüzdeki Ekim'de hizmete girecek olan DGM dergi kompleksi, Doğan Holding Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Doğan, eşi Sema Doğan'ın da katılımıyla Doğan Medya Grubunun üst düzey yöneticilerine ve dergilerin genel yayın yönetmenlerine gezdirildi.

DGM dergi kompleksinin açılış konuşmasını Doğan Medya Grubu Başkanı Mehmet Ali Yalçındağ yaptı. Konuşmasında amaçlarının, yalnızca medya alanına konsantre bir grup oluşturmak ve sektörün diğer alanlarına da yatırım yapmak olduğunu belirten Yalçındağ, DGM'nin ana binası için "Yarının dergi yayıncılığının üssü" tanımlamasını yaptı (solda).

Camilerde 75. yıl hutbesi

23 Ekim cuma günü tüm camilerde okunacak olan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hazırladığı hutbede Cumhuriyet'in erdemleri anlatılıyor

İlahi marşçıya uzaklaştırma

Bu iki haber bir gazetede aynen böyle yayınlandı! Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu demeyelim! İşte perhiz, işte lahana turşusu!

Radikal Gazetesi günün anlam ve önemini belirten haber ve manşetlere göre logosunda çeşitli şirinlikler yapıyor. Bakalım gazete el değiştirince logo nasıl olacak?

Türkiye'nin yeni Şaban'ı benim...

Reha Muhtar eleştirilere pek aldırmıyor

KURŞAT BAŞAR'la röportaj

-YORUMSUZ-

Gonca Kuriş hâlâ kayıp!

'Laik çocuk yetiştirin

Yap Ba-ba Yap Bi-ze La-ik Ço-cuk Yap Çok Çok Yap

Mutfağınıza süper bir yardımcı
TEBA SET
ÜSTÜ FIRIN
SADECE 69
KARNAVAL GAZETESİYLE
TSE belgeli
Termostatlı
Alt ve üst ısıtmalı

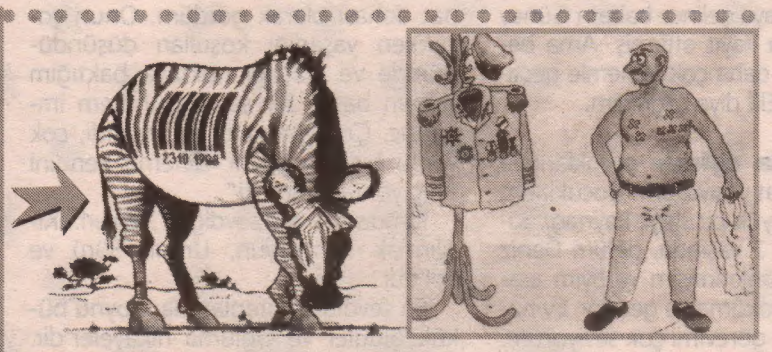
Bu karikatürler Hürriyet Gazetesi'nin kupon eki, Karnaval Gazetesi'nin içinde yer alıyor! Çoğu karikatürsever Karnaval Gazetesi'ni kupon için değil de bu karikatürler için satın alıyormuş! Ama her zaman papaz pilav yemiyor bazen de fıkra koyuyorlar!

Sivil Toplumculuk Nedir Birader?!

"Sivil Toplum Örgütleri", Sivil İnsiyatif vb. ağzı iyi dolduran parlak laflar ve bir zamandır da moda. Mevlana'nın meselinde olduğu gibi körler fili tarif ediyor, tabi her tarif kendinden menkul. Sorunlar karşısında arif olmaktan çok tarif konsuda çekişme geleneğimiz akıldışı muhalif tutumumuzu sürdürüp götürüyor.

Sulugözlü, romantik olanından devlet işi güç bindirmelerine (balans ayarının genişletilmiş cephesini akla getirelim) kadar çeşit çeşit sivil toplumculuk hareketleri ve dubaraları var. Bunlar arasında birbirine kontur çıkanlar da oyunu renklendiriyor. Al balans ver türban. Eskiden semboller düzeyinde tertiplenen oyun (vatanseverlerin Al Bayrağı, vatan hainlerinin Kızıl Bayrağı başlıca örnek) şimdi daha da ince bir kaşık havası halinde. Güzelim ülkesini yönetemiyenlerin, kaynaklarını çarçur edenlerin ince sakasına bir bakın, sembolleri bıraktı "karşı obje"(türban) tasarımıyla estetik fesatlığın sınırını zorluyor. Tabii ki salt fesatlık olsun diye yapılmıyor, düzen sürdürüp malı götürmenin mistifikasyonları bunlar. Bir yanda derya kuzusu halk, bir yanda teorik muhalefet.

Peki karın doyuracak, bırakın karın doyurmayı, kendimizi Beykoz sırtlarındaki kaplumbağacık gibi cayır cayır yanmaktan kurtaracak bir sivil toplumculuk nasıl olacak? Gerçekten nasıl olacak bu işler?! Öncelikle aklımızı kullanalım. Büyük dolaplar dönsün diye bir sürü küçük dolapların çevrildiği yüzyılın sahtekarlığı var karşımızda. Alçaklığın Evrensel Tarihi'ne geçecek kanlı yeni Bizans dümeni de bu küçük dolapları kendi elcegizlerinizle çevirmeye yönlendirilmiş olmamız.

Hepimiz tehdit altındayız! Sivil toplumculuk kendimizi, çocuklarımızı, söz konusu yaşamlar tabi, korunmaktan başlamalı. Hepimiz tehdit altındayız!, çünkü yurttaş olmamıza izin verilmiyor, birbirini tehdit edenler sürüsü halinde yaşıyoruz, tehdit unsuru olmayan soluk alamıyor. Beykoz yangını en güzel örnek, yangını çıkaranlara, çıkaran şeye, her şeye, isyan eden, lanet eden adamı gördük televizyonlarda, gelin buradan geliştirelim sivil toplumculuğu; Onu harekete geçiren iki şey var, olmalı. **1)** Kendisinin, evinin yanacak olması (maddi neden); **2)** Hayatın başlıca kaynağı doğaya karşı duyduğu ilksel vicdan (manevi neden); İnsanımız ilkel insan sınırına dayanmış durumda, işte o insanlarımızla başlayacağız, onları yurttaş kılmak en büyük sivil politika olmalı. Özgürlük, demokrasi, güzel laflar, ama bunlar insanımız için henüz soyut? Soyut ve makro sivil politikalar, uğraşanları gereksiz yere politize ediyor. (Bu yazıyı acı çekerek tasarlarken CHP'nin genel söylemler yerine, somut ve mikro projeler bazında politika oluşturmaya karar aldığını okuyorum gazetelerden. O yetkili kurullara günaydın diyorum, günaydın, gözünaydın!)

Metal yorgunluğu binaları çökertir, gemileri batırır, uçakları düşürür. Bizde kavram yorgunluğu var. Demokrasi, özgürlük, hatta sivil toplumculuk... bu kavramları kullanmayalım. Yurttaşlığa erişme hareketi için en küçük birimlerden başlayarak yerli, organik, etkin, hatta sivil toplumculuk, başka yolu yok. Sokağa çöp atan dövülecek, mafialaşan eskinin güzel abileri tekrar güzel abi yerine getirelecek, ordan modern mahalle bilincine doğru yol alacağız, hukuk oluşuncaya kadar insan yasalarını uygulayacağız.

Şimdi, her kim ki ideoloji lafları eder, ideolojik kıstaslarını şişirerek savunur, bu yangının en aymazı odur. İnsanımızın hayatını bir başka taraftan değersizleştiren de odur. Onlar 'hayat politik olmalıdır' önermesinden hareket ederler. Evet, hayat politik olmalıdır, ama politika hayatı olursa bu sözün bir anlamı olabilir. Gerisi ye copu, otur aşağı. Yıllardır bu böyle. Konjonktürel gelişmeler dışında bir milim -onların sevdiği deyimi kullanayım- kazanım yok.

Sizin aklınıza neler geliyor? Tartışalım.

ADNAN ÖZER

Bir gemi dolusu Nataşa geliyor

Rusya'daki ekonomik krizden issiz kalan kalabalık bir Nataşa grubu ön ceki gün, Soçi Limanı'ndan kalkan bir feribotla Trabzon'a hareket etti.

▼ İşte Hürriyet'ten son sayfaya yakışır bir başlık.. Bir gemi dolusu Nataşa geliyormuş.. Nasıl bildiniz ki.. Gelenlerin alnında mı yazıyor.. Ya da uyduyla mı tespit ettiniz.. Yoksa içinizde öngörülü biri mi var.. Serdar Turgut gibi mesela.. Bu hesaba göre Rusya'dan gelen "Nataşa", Avrupalı olanı "Helga", Güney Amerikalı'sı "Latin Dilberi" oluyor.. Eee, biz şimdi İkitelli kızlarına "Plaza Yavruları" mı diyelim.. Pazar günleri çıkardığınız çıplak kadın dergileri ve bu tür aşağılayıcı yakıştırmalarla hem milletin cinsel açlığını gıdıklayın hem de medyanın 4. güç olduğunu iddia edin.. Siz olsanız olsanız kuvvet macunu, viagra mucizesi olursunuz.

Elektrikli ev aletleri hafıza kaybı yapıyor

İNGİLTERE'nin Bristol Üniversitesi'nde görevli bir grup bilim adamı, elektrikli ev aletlerinin beynin elektriksel gücünü azalttığını yaratarak geçici hafıza kaybına sebep olduğunu orta[illegible]. Gönüllü[illegible]

▼ Bilhassa Karakollarda!..

▼ İstanbullu müteahhit Recep Tayyip Erdoğan bizce bir yanlış anlamaya kurban gitmiştir. O "Minareler süngümüz / Kubbeler miğfer / Camiler kışlamız / Müminler asker" derken aslında kafasındaki yeni ve postmodern bir binanın projesini dillendiriyordu. Yazık ki ne yazık! Nerede Tayyipler Odası! Pardon, Tabipler Odası! Yani aman neyse Mimarlar Odası!

Altıoklar sonunda sızdı

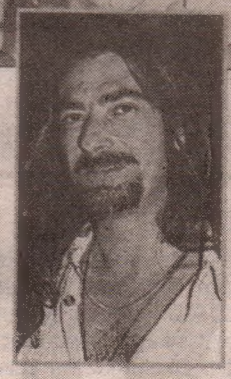

▼ YÖNETMEN Mustafa Altıoklar sonunda gece hayatına yenik düştü. Sanat ve sosyete dünyasının gündemini

▼ Sosyete yönetmeni Daltaryan Mustafa Altıpatlar özünü ararken az kalsın tözünü kaybediyordu!

● AHMET ÜMİT'ten her hafta bir polisiye öykü

ALTIN AYAKLAR

▼ Yazar Ahmet Ümit Yeniyüzyıl Gazetesi'nde her pazar, gündem tadında nefis polisiye öyküler kaleme alıyor. Severek okuyoruz. Haberi olmayanlara haber verelim dedik.

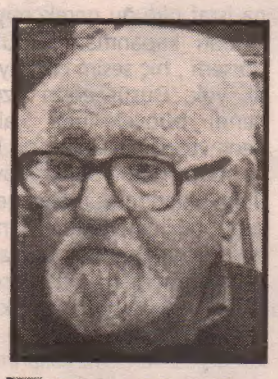

▼ Şairler Dövüşür, Ayrıca Gün Gelir Şairler Ölür de!

Çevrenizdeki yazılı, sözlü, görsel medyada rastladığınız her abuk sabukluğu veya önemsediğiniz her güzel olayı haftaiçi hergün çalışma saatleri içinde faks ve mektup yoluyla bize ulaştırabilirsiniz.

Alo Öküz Hattı

Fax: 251 52 67 - 245 38 06

Adres: Istiklal Caddesi,
Imam Adnan Sokak.
No: 20 80800
Beyoğlu- Istanbul

Aksamsefası

Neler Oluyor?

1 Ekim'de Çankırı Cezaevi'nde uygulanmaya başlanacak zıpçıktı bir uygulamaya göre bundan böyle soyadı tutmayanlar zinhar görüşe alınmayacakmış! Buna göre babam *Eşber Yağmurdereli* 22 küsur yıl boyunca dışardan benden başka hiç kimseyle görüşemeyecek! Gelin biraz kafa yoralım ve bu uygulamanın derinine inelim, belki makul ve mantıklı (!) bir açıklaması vardır! İşte ilk aklıma gelenler:

1) Mahkumlarla sadece aile bireylerini görüştürerek aile bağlarını daha da güçlendirmek.

2) Lüzumsuz insanların görüş alanlarını işgal etmesini ve lüzumsuz geyiklerle mahkumların kafalarının ütülenmesini önlemek.

3) İnsanların dostlarını görmek adına yüzlerce km. yol alıp yorulmasını, masrafa girmesini önlemek.

4) Görüş kayıt defterlerinde sayfa tasarrufu yapmak. (ne ka az görüşçü, o ka az defter sayfası)

5) Cezaevindeki kişinin dostlarınca daha çok özlenip daha popüler olmasını sağlamak.

6) Mahkum yakınlarının dışarıdakilere mahkum hakkında anlatacak birşeyler bulabilmek.

7) Ve benim, Eşber Yağmurdereli'yle bir tek ben görüşebiliyorum (!) diye hava atabilmemi sağlamak.

8) Yetkili ve ilgili (!) büyüklerimizin herşeyi düzene soktuktan (!) sonra yapacak işleri kalmayıp hem insanların "bunlar iş yapmıyor" demesini önlemek, hem de aldıkları parayı haketmek amacıyla böyle bir şey yaptıkları gibi ihtimaller akla geliyor.

Gerçi bütün cezaevlerinde bu tür uygulamalar vardır fakat ben hâlâ böyle saçma sapan kısıtlamaların faydasına ve yazdıklarım dışında mantıklı bir nedenin olabileceğine inanmıyorum. Acaba hangi kitap bir insanın (cezaevinde bile olsa) bir yakınıyla görüşebilmesi için aynı soyadını taşıması gerektiğini yazıyor? İnsanları - özellikle düşünce suçlularını - yıllarca kirli, sevimsiz hücrelerde ve olabildiğince toplumdan tecrit ederek hapsetmek yeterince tatmin etmiyor mu? Peki ya 10 000 kişi mahkeme kararıyla soyadını değiştirip Yağmurdereli yaparsa ne olacak? O zaman da ilk isme göre mi, yoksa göbek adına göre mi kısıtlama getirilecek? Bu kısıtlama içinde benim ismim de olacak mı? Ben bu durumda her hafta 1200 km. yapamayacak mıyım? Peki bu uygulamayı getirenler gece rahat uyuyabilecek mi? Siz, soyadınız tutmayan dışardaki insanlarla huzur içinde görüşebilecek misiniz? Sorularım sizi sıkıyor mu? (Beni de sıkıyor doğrusu) bunlar ne zaman bitecek ve son olarak ne zaman bizim (10 000 kişiden fazla) yakamızdan düşeceksiniz?

UĞUR YAĞMURDERELİ

Japonlar'dan Türkiye'de trafiğin daha hızlı akması için neler yapmalıyız, diye bir araştırma yapmaları istenmiş. Adamlar gelmiş bu sistem bu teknolojiyle yapabileceğimizin iki katını yaptığımızı görüp dumura uğramışlar ve aman düzeninizi bozmayın diye tavsiye edip gitmişler.

"Trenlerin Çığlığı Olmak İstiyorum..."

CEZMİ ERSÖZ

Trafik Raporu

33 kişi öldü

İSTANBUL - Yurdun çeşitli yerlerinde meydana gelen trafik kazalarında 33 kişi öldü, 25 kişi yaralandı. Kırşehir'deki trafik kazasında altı kişi hayatını kaybetti, dört kişi yaralandı. Kurşocağı mevkiindeki kazada sürücü Cemal Bulut (38) ve aynı aileden Canan (27), Damla (38) ve Sercan Bulut (6) ile Şükriye Çelik (56) ve Gül Güner (15) olay yerinde öldü. (aa)

Özgür Şahin, Ankara'nın **Irmak İstasyonu**'nda üç yıldır harekat memurluğu yapıyor. Henüz yirmi iki yaşında. Trenlere aşık. Sabah yediden akşam yediye; birgün sonra akşam yediden sabah yediye kadar nöbet tutuyor. Trenlerin geliş gidiş saatleri ondan soruluyor. Geceleri gaz lambasında çalışıyor. Su ihtiyacını bütün arkadaşları gibi çeşmeden değil, istasyonun önündeki su dolu sarnıç vagonlarından karşılıyor.

Uyku diyorum, **çay** diyor. Uyku, onun gibi bütün demiryolcuların tek sermayesi... Demiryolcu'nun uyursa bunun yolcular için felaket olacağını, yaptığı işin ölüme yakın bir iş olduğunu söylüyor.

Özgür Şahin demiryolların ihmal edilmesine, yabancılara peşkeş çekilmesine çok üzülüyor. **Demiryolu halkındır satılamaz**, diyor. Ama bir gün kendisinin de mezun olduğu **Eskişehir**'deki **Demiryolu Meslek Lisesi**'nin kapatıldığını öğrendiğinde kendisini çok çaresiz hissediyor...

Devlet, halkımız, kamuoyu trafik canavarını arıyor, bulamıyor. Günde yaklaşık elli kişi karayollarında yolculuk ederken hayatını kaybediyor. **Demiryolu Meslek Lisesi** kapatılıyor. **Sakıp Sabancı**, televizyonlarda arz... arz... arz... diye bağırıyor. Trafiğe her gün binlerce yeni otomobil ve kamyon çıkıyor. Ne yazık ki trafik canvarının sistemin ta kendisi olduğu bir türlü anlaşılamıyor. Demiryolları kadere terk edilirken, bizler bir şehirden bir başka şehire otobüsle ya da otomobille geride bıraktığımız yakınlarımızla bir daha görüşmeyecekmişcesine vedalaşıyoruz...

Özgür Şahin, hepimizden demiryollarına sahip çıkmamız için destek bekliyor, yardım bekliyor.

Trenler benim çocukluğumdu. Harekat memuru **Özgür Şahin**'i yitirdiğim çocukluğum gibi çok sevdim. Onu siz de seveceksiniz. Trenlere emanet olun. **Özgür Şahin** gibi mesleğine aşık, ülkemin temiz kalpli demiryolu emekçilerine emanet olun...

Nasıl Demiryolcu oldun?

Türkiye'de çok iş vardı da ben isteyerek ya da bilerek demiryolcu oldum dersem yalan söylemiş olurum. Benim de hayatın bir ucundan tutup bu keşmekeşe girmem gerekiyordu. Benim şansım yaptığım işin renkli ve gurur verici olması; işimi severek yapıyorum yani.

Ortaokuldan sonra, Kurumlar Sınavından **Demiryolu Meslek Lisesi**'ni kazandım. Okulumuz **Eskişehir**'deydi, 14 yaşında yatılı yolculuk ve demiryolu aşkı öğretildi. İşini aşkla yapan kaç kişi var ki ülkemizde. Okulumuz bu yüzden çok önemliydi bence. Ama kapatıldı.

Kapatıldı mı? Neden?

Devletimizin **5 Nisan Kararları** diye bilinen Tasarruf Kararları çerçevesinde boşuna israf olduğu gerekçesiyle kapatıldı. Bu okulun kapanmasında ufak bir mantık görsem , hiç sesim çıkmayacak ama mantık yok. Düşünsenize özel şirketler bile kendi bünyelerinde çalıştırabilecekleri genç ve zeki insanlar için burslar açıyorlar ve mezun olur olmaz havada kapıyorlar. Bu okuldan mezun olan gençlerin hepsi sınavla seçilmiş zeki ve demiryolu sevgisini benimsemiş gençler. Bunların demiryollarına getirecekleri götüreceklerinden çok fazladır. İşte bu yüzden okulun kapatılması mantığını anlamıyorum, mantık yok, çıkar ilişkisi ve demiryollarının güçlenmesinden korku var bence.

Ne gibi bir çıkar ilişkisi bu? Demiryollarının güçlenmesinden kimler, niye korkuyorlar?

Çıkar ilişkisini şöyle açıklayabilirim: Kapitalizmle yönetiliyoruz. Ve ulaşım işinden büyük paralar kazanan insanlar, toplu taşımacılığın savunulduğu okulumuza ve okul mezunlarına tahammülleri yok. Ve kendilerince sorunun kaynağına inip okulumuz kapatıldı.

Demiryollarının güçlenmesinden korkuyorlar, dedim. Bu biraz da psikolojik bir sorun sanırım. Demiryollarının güçlü olduğu başka ülkeler akıllarına geliyor ve bundan korkuyorlar.

Ayrıca sistemimiz itibariyle, severek işini yapacak insanlar değil, çalışırken hiçbir çatlak ses çıkartmayacak robotlar lazım devletimize.

Demiryolculuk nedir?

Hani siz trenleri çufçuf giderken seyredersiniz ya işte bizler o trenlerin çufçuf gitmelerini sağlayan insanlarız. Tekeri döndürenleriz. O gördüğünüz kara vagonlar kibrit kutusu gibi birbiri ardına gelip, rasgele istediği zamanda yollara düşmüyorlar. Vagonları gerektiği gibi bir araya getirip, lokomotifleri kullanan, trenlere vaktin geldiğini gitmesi gerektiğini söyleyen, yolların tamir ve bakımını 150 yıldır yapan insanlardır demiryolcular.

Sanırım Türkiye'nin en köklü kuruluşlarından birisi demiryollarıdır. 1856'dan beri varız. Ve o zamandan beri bir Demiryolu kültürü, demiryolcu alışkanlıkları oluşagelmiş. Biz Demiryolcular bu kültür ve alışkanlıkların mirasçılarıyız. Eski bir hikayeyi sürdüren yeni kahramanlarız yani.

Ama günümüzde her alanda bir yozlaşma ve aşağılanma yaşanıyor. Bu durum demiryollarında da kendini gösteriyor. Eski sıkı demiryolcu ilişkilerinde bir gevşeme yaşanıyor son zamanlarda. Ve işimizi yaparken eskisi gibi pek duygularımızı katmıyoruz. Demiryolu için veya zevk için değil geçim sıkıntısı için çalışıp açlık ve sefaletin soğuk nefesini ensemizde hissediyoruz. Bu durum bizlerin de paraya endeksli düşünmemizi sağlıyor. Paranın girdiği hiçbir ortamda samimiyetli sıcak ilişkilerden bahsedilemez. Bu yüzden trenlerin sesi artık pek hoş gelmiyor.

Düşünün, hergün akşam yediden sabah yediye kadar uykusuz nöbet tuttuğunuzu, hala gaz lambası kullandığınızı, su ihtiyacınızı istasyonun önünde duran su dolu sarnıç vagonundan karşıladığınızı düşünün. Hala bu gibi binlerce zorluk içinde çalışan demiryolu personeli var. Hiç bir lokomotifin yanında durdunuz mu, onun müthiş gürültüsünü hiç duydunuz mu bilmiyorum. Eğer trenle seyahat edecek olursanız, trenin baştarafına doğru bir gidin makinistlere lokomotifin içini merak ettiğinizi söyleyin. Onlar seve seve size lokomotifin içini gösterirler ve düşünmenizi istiyorum yine, (lokomotifin makinist paneli çok dar ve gürültülüdür) orada insanlar saatlerce vazife yaparlar, yemek yerler ve çay içerler. Siz buna dayanabilir misiniz? Alışırsanız, dayanabilirsiniz, işte demiryolculuk da bir alışkanlıktır. Mahrumiyete, zor çalışma koşullarına, uykusuzluğa ve yalnızlığa alışkanlıktır.

Demiryolları neden ikinci plana itiliyor?

Ben bu soruyu Türkiye'de demiryolları neden ikinci plana itiliyor? diye düzeltmek istiyorum. Ülkemizde herşey garip ve acımasız yaşanıyor, kapitalizmin yaşanmasının sonucu bu bence. Demiryollarında da durum böyle garip ve acımasız. Kapitalizmin ilkel çağları yaşanıyor bizim ülkemizde. Diğer büyük diye tabir edilen ülkelere bakarsanız demiryolları baştacı edilmiştir. Ve özel şirketler bu işi ele almıştır. Bizdeki sorun da bu zaten, Türkiye'de demiryolları devletin elinde. Böyle büyük bir kâr potansiyeli olan demiryolları ülkemizde kâr amacı ile değil; kamu hizmeti amacıyla işletiliyor. İnsanların, ölümlerinden bile kâr payı çıkaran bu insanların bu para kaynağını görünce ağızlarının suyu akıyor. Para hırsının yapmayacağı birşey yoktur. Biz istediğimiz kadar "**Demiryolu halkındır satılamaz**" diye bağıralım.

Böyle büyük, yerleşmiş ve köklü bir kuruluşu bir çırpıda satmak veya satın almak mümkün değil. Bunun için bazı uyanıklar, önce halkın gözünde demiryollarının puanını düşürmeye uğraşıyorlar. Televizyon veya gazetelerde manşet manşet, ekran ekran demiryolları bu sene de en çok zarar eden kuruluş, kangren olmuş bir kol, çalışmıyor kesmek lazım gibi laflar yapıp yanlarına halkı çekmeye çalışıyorlar ve böylece amaçlarına daha rahat ulaşacaklardır.

Demiryollarının, devletin kurtarılması gereken bir zarar kaynağı olduğu fikrine kesinlikle katılmıyorum. Asıl demiryolunun, üç-beş yiyicinin pençesinden kurtarılması gerektiğini düşünüyorum.

Bir de işin karayollarından cebini dolduranlar kısmı var. Bunlar karayollarından ulaşım yolu ile veya taşıt üretimi ve satımı ile büyük paralar kazanıyorlar. Ve bu patronlar toplu taşımacılık sisteminin gelişerek, kâr etme olanaklarının önüne geçmemesi için, demiryollarının önünü kapatıp gelişmesini engelliyorlar. Düşünsenize, şehirlerarası veya şehiriçi taşımacılıkta insanlar toplu taşımacılığı benimserlerse büyük otomobil üretim firmaları ürettiklerini kime satacak ya da otobüs firmaları kelle koltukta kimleri taşıyacak? İşte bu düşünceyle parayla herşeyin yapılabildiği ülkemizde, demiryollarının büyük projeleri sadece proje aşamasında kalıyor. Gelişmemesi, hatta yok olması için bu kadar çok çaba harcanan bir kuruluş hala ayakta ise bunun sebebi biz özverili demiryolculardır. 48-50 saat tren üstünde şehirden şehire yük taşıyor, trenlerden başka hiçbirşeyin uğramadığı (mahrumiyet lafı masum kalır) istasyonlarda gıkımız bile çıkmadan çalışıyoruz. Ama insanların da bir dayanma sınırı vardır.

İşin bir de ilginç yanı var. Demiryollarının satılmasını, özelleştirilmesini isteyen insanlar sağcı, liberal diye tabir edilen insanlar. Bunlar ağızlarını açtıklarında mangalda kül bırakmayıp vatan, millet, Sakarya edebiyatı yapıyorlar. Biz bu vatanı şöyle savaştık aldık, böyle fedakarlık yaptı dedelerimiz diye her fırsatta duygu sömürüsü yapıyorlar. Tamam iyi, güzel savaştık kanımızı döktük de peki şimdi bu vatanı niye parsel parsel kim olduğu belirsiz insanlara satma fikrini savunuyorsunuz? Bu nasıl milliyetçilik çelişkisi, yoksa çıkar ilişkisi mi? Benim aklım almıyor, aslında alıyor da midem

Özgür Şahin, mesai arkadaşlarıyla bir dinlenme anında. (Özgür, soldan üçüncü)

Akşamsefası

bulanıyor. Iki ülke savaş durumunda olsa önce birbirlerinin haberleşme ve ulaşım hatlarını ele geçirip yok etmeye çalışırlar. Haberleşme hattımız büyük oranda satıldı, sıra ulaşım hatlarımıza geliyor. Üstelik aklın almayacağı karmaşık aldatmacalarla sıra ulaşım hatlarının satımına geliyor.

Peki kahramanlar nerde kaldı kanımız, canımız pahasına aldığımız vatan? Lütfen biraz uyanık olalım duygularımızla oynayarak bizleri çıkarları doğrultusunda kullanıyorlar. Bu vatan satılarak kurtulmaz böyle saçmalık olmaz. Bu şarlatanlar unutmasınlar ki çok övündükleri (hakları olmasa da) Kurtuluş Savaşı, demiryolları olmasaydı kazanılamazdı.

Demiryollarının satılmasına tamamen karşıyım. Buna karşı olan bir vatandaşımız protesto için **İstanbul**'dan **Adana**'ya kadar demiryolu kenarından yürüdü. Adı **Hilmi Çamurdan**'dı. Kim duydu bunu, hangi televizyon yayınladı? Lütfen bu davaya sahip çıkalım. **Demiryolu halkındır satılamaz.**

Seyahat özgürlüğümüz ve hakkımız vardır yasalarda. Bu özgürlüğümüzü veya hakkımızı can güvenliği içinde rahat ve ekonomik bir şekilde kullanmak istiyorsak demiryollarının satılmasına karşı duralım. Kazanılmış bir hakkımızdır demiryolu, bu hakkımızı kaptırmayalım. Bayram veya tatil dönüşlerinde ölmeden evlerimize varmak için demiryollarını tercih ve teşvik edelim. Demiryollarının duyarlı ve haklarına sahip çıkmasını bilen insanların mücadelesine ihtiyacı var. Malımız bizden izinsiz satılıyor, "**Hayır**" diyelim.

Trenlerin çığlığı olmak istiyorum.

Nöbetlerinizde neler yaparsınız?

Bunu bir arkadaşımın sözüyle anlatmaya başlamak isterim "**Trenler gelir biz de onlarla dans ederiz.**"

Nöbetlerimizde genellikle şu saatte şunu, bu saatte bunu yaparız diyemiyorum. Çünkü monoton bir iş değil yaptığımız iş, yolcu trenlerinin saati bellidir ama yük trenlerinin saati pek belli olmaz. Günün her saatinde ikisi gelir, üçü gider, biri bekler biri vagon alıp vagon verir. Daima hareket halindedir çalıştığımız yer. Zaten Japonlar'dan Türkiye'de trafiğin daha hızlı akması için neler yapmalıyız, diye bir araştırma yapmaları istenmiş. Adamlar gelmiş bu sistem bu teknolojiyle yapabileceğimizin iki katını yaptığımızı görüp dumura uğramışlar ve **aman düzeninizi bozmayın** diye tavsiye edip gitmişler.

Nöbetlerimizde yemek veya çay saati diye belirtilen bir zaman dilimi yok. Fırsat bulursan yiyeceksin ve içeceksin. Ama trenler de izin verir fırsatını bulursak yemeğin de çayın da en lezzetlisini ve en demlisini yaparız. Zaten çay yapmak demiryolcunun sanatıdır.

Uyku? Uyku sizin için ne ifade eder?

Uyku, yaşantımızın yaşanmayan ya da başka türlü yaşanan kısmı. Hayatın dört hali vardır bence gerçek hali, hayal hali, uyku hali bir de ölüm hali. Biz demiryolcuların uyku hali ile pek arası yoktur. Trenler gece gündüz durmaz, teker her vakit dönmelidir. Bu durumda bizlerin başına bol bol gece nöbeti düşer bol bol uykusuzluk yani. Çoğumuz, uykusuzluğun verdiği ıstıraba alışmaktan, aldırmaz hale gelmiştir. Bizim görev başında uyumamız diye bir ihtimal olamaz, hele ki bazı arkadaşlarımızın uyuması demek felaket demektir. Bu yüzden bir demiryolcuya **uyku** deseniz o da size **çay** diye cevap verir. Uykuyu sevmeyiz, ama şunu da kabul etmeliyiz ki uyku demiryolcuların sermayesidir.

Kayseri yakınlarında **Himmetdede İstasyonu**'nda vekalet memuru olarak çalışıyordum. Mevsim kış, yerde kar vardı, tam hatırlayamıyacağım ama saat gecenin ikisi veya üçüydü. İstasyona **4 Eylül Mavi Treni** gelmişti ve karşıdan gelen **Çukurova Ekspresi**'ni bekliyordu. Tam istasyonun önünde durmuştu, dışarıya çıktım önümdeki yolcu vagonunun camını yaşlı bir amca açtı, "**Merhaba yavrum çok bekler mi?**" dedi. **7 veya 8 dakika dedim.** Camı kapatıp kapıya geldi ve aşağıya indi tekrar "**Merhaba**" dedi, "**Merhaba**" dedim, meraklanmıştım. Bir sigara uzattı, aldım, onunkini de kendiminkini de yaktım. **"Yaklaşık üç saattir geçtiğim istasyonların memurlarını inceliyorum" dedi.** "**Nesini inceliyorsunuz**" diye sordum. "**Uykusuzluğunu**" dedi. **Peki ne anladınız**, dedim. **Amaç uğruna olursa gurur verici olduğunu öğrendim, duruşunuzdan, hepiniz tren geçerken dik durmaya çalışıyorsunuz,** dedi. Adam ilgimi çekmişti "**başka**" diye sordum. "**Ve lanet, yıpratıcı birşey olduğunu anladım**" dedi, "**Nasıl yani**" dedim. **"Git de gözlerine ve yüzüne aynada bir bak istersen, hem dik durmayı bile beceremiyorsunuz, uykusuzluğun ağırlığı dizlerini büküyor sanırım"** dedi ve trene bindi. Adam beni şaşırtmıştı, trenleri gönderdim, istasyona girip aynaya baktım gerçekten yıpranmış görünüyordum gözlerim çökmüş ve sakallarım uzamıştı. Ayrıca ihtiyarın dediği gibi dik durmayı bile beceremiyorduk...

Uykusuzluk böyle işte, tek kelimeyle yıpratıcı, insanlar akşam olsa da yatıp uyusak diye düşünürler biz ise, sabah olsa da yatsak diye. Uykuyu bile ters yaşıyoruz yani. Şimdi, sözlerimi bir şiirimle bitirmek istiyorum.

Ayrım
Her demiryolcu, bir yol
ayrımından döner
*Ya **Eskişehir**'den, **Afyon**'a*
*ya da **Ankara**'ya*
*Ya **Boğazköprü**'den, **Kayseri**'ye*
*ya da **Adana**'ya*
Ölüme yakın bir iş
Her gece nöbetinde veya
her serviste
Ya ölüme dönersin ya da evine

Yine Yakmış Okur Mektubun Ucunu

Anne oğlunu tanıttı: "Öküz'den okurunuz!"
Aman efendim ne büyük memnuniyet. Ben uzun süre
yurtdışında yaşayıp Türk gazetelerine yazdığım için
benim yazdıklarımı kim okur hiç bilmezdim
Ayrıca da kim niye okur, beğenir mi beğenmez mi
beğenirse neresini beğenir, beğenmezse neden
beğenmez diye de tabi ki merak ederdim

RAGIP DURAN

Televizyonda çalışan Fransız bir arkadaşım mektubunda diyor ki
"Geçen gün uyduyla oynarken, Türk kanallarına takıldım
Ay ne iğrenç, ne kalitesiz ne adi şeyler onlar öyle..
Adam dil bilmeden vermiş notunu! Haber bültenlerini mi izled
yoksa yarışma programlarını mı? Belki de haber programların
takılmıştır. Televole'nin ne olduğunu anlamış mıdır acaba
TRT'ye mi tesadüf etti yoksa? Halbuki halkımız avazı çıktığ
kadar bağırıyor "Avrupa Avrupa duy sesimizi" diye am
duyan yok. Duyan olmadığı gibi gören de yok. Biz kendimizi eli
Avrupası'na beğendireceğiz diye acaip repolar v
çapraz kurlar yapıp, ithalat ihracat ediyoruz
credit rating'lerimizi yükseltmek için bilmem neremiz
yırtıyoruz ama sonuç "Iğrenç, kalitesiz, adi...
Cumhurbaşkanımız gün geçmiyor ki, Balkanlar'ın v
Ortadoğu'nun en modern süpermarketini hizmete açmasın
Başbakanımız her yerde ağır ağır, oturaklı bir şekilde konuşmasın..
Futbol takımlarımız Viyana'yı bir kez daha fethedercesine
rakip Avrupa takımlarının filelerini gollerle dolduruyo
Ama nafile! Yazık! Ayrıca medyamızın starları dolar üzerinde
maaş alıp, tatillerini Amerika'larda, Avrupa'larda geçiriyo
Gazete sayfalarında, televizyon ekranlarında 'Life Style'lardan
'Gourmet' köşelerinden Forever'lardan geçilmiyo
yine de Avrupalı olamıyoruz mon cher
They are not impressed yani! "Burası Türkiye! Yok öyle!
diyor delikanlımız. So what! diyor ecnebi! 75 yıld
boşa mı kürek çekiyoruz acaba üstelik Çoruh'da raftinglerde..
Geçen gün bizim tuvalete temiz koku maddesi sipariş ettik
Geldi. Üzerinde aynen şöyle yazıyor: "Erfreş" Avrupa'nın temiz havası..
Bizim Tuğrul Eryılmaz, geçen hafta ziyaret günü aklınc
beni kızdırmaya çalıştı: "Kusura bakma sen gidemeyeceksin
Rolling Stones geliyor da..." Ben zaten her zaman
Beatles'ı tercih etmişimdir. Onların BBC stüdyo kayıtlarını dinliyorum
burada. Onlar ben burada ya da dışarıda da olsam ne Ali Sami Yen'
ne Mithatpaşa'ya ne de Gaziantep Kamil Ocak stadyumun
gelebilecekler! Ben de gidemeyeceğim ama Tuğrul da gidemeyecek
Söz geçen haftaki ziyaretten açılmışken, açık seçik belirteyim k
Öküz açısından sevindirici bir fenomen cereyan etti: Buranın uzaktan
tanıdığım sakinlerinden birisinin eşi ve çocuğu selamladılar beni
Anne oğlunu tanıttı: "Öküz'den okurunuz!" Aman efendim ne büyü
memnuniyet. Ben uzun süre yartdışında yaşayıp Türk gazetelerin
yazdığım için, benim yazdıklarımı kim okur hiç bilmezdim. Ayrıca d
kim niye okur, beğenir mi beğenmez mi, beğenirse neresini beğeni
beğenmezse neden beğenmez diye de tabi ki merak ederdim
Teorik Öküz'ün böyle genç okurları olması sevindirdi beni
Bitmedi! Yanına bir adet... "Ben 17 yaşında İmam Hatipli, Öküz okuru bi
genç kızım. Çevremdekiler de zaten, neden bu dergiyi okuyorsun diy
dırdır ediyorlar" diye başlayan bir mektup alınca, anladım k
bu Öküz meselesi önemli bir mesele. Zaten daha önce d
bu derginin güzel bir yamalı bohça" olduğunu yazmıştım. Okurlarl
ilişki, aslında kimse anlamıyor ya da bilmiyor ama bence çok önemli
Bir yayının kalitesini belirleyen önemli unsurlardan biri bence okur. Mesel
İngiliz Times gazetesi her yıl okurlarından gelen mektuplarda
bir seçme yapıp kitap olarak yayınlar. Çünkü Time'ın oku
sayfasına gelen yazıları, bizim anlı-şanlı, genç-moru
köşe yazarlarının galiba hiç biri yazamaz. Bizim
gazetelerdeki okur mektupları ise genellikle "Bizim
sokağın başındaki kanalizasyon patladı, nered
Sular İdaresi" ya da " Alt kattaki komşu çok gürült
yapıyor, karakola şikayet ettik, ilgilenmedile
komşunun poliste tanıdığı varmış
türünden yakınma yazılarıdır. Üstelik bozu
bir kaligrafi ve yanlış bir Türkçeyle yazıl
genellikle. Gazeteyi gazete yapa
biraz da okuruysa, okuru oku
yapan da gazetesidir. İşte böyle sevgi
Öküzlerim...Danalara selam
Tosunların gözlerinden
Buzağıların alınlarından, Düveleri
de yanaklarından öperi
Vadim o kadar yeşildi ki....

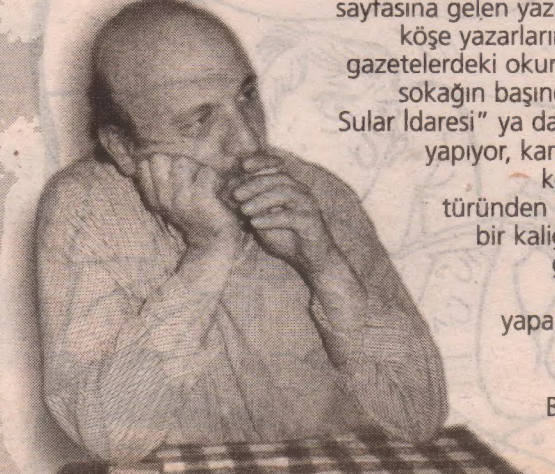

Önce Kadınlar ve Çocuklar

"Eflâtun Nuri'ye"

MERAL ONAT

Aman orayı elleme! Aman bi yerini kirletme, yok yemeğini yemezsen çingenelere veririm!.. Ne bu be! Şu çocuğun haline bak!.. Gerçekten çingenelere verecem bu çocuğu Aslı!.. Bi kaç ay kalsın bi kendine gelsin!..

... Sedat beyciim, oşgeldiniz, şeref verdiniz! Angi rüzgar attı sizi ba!

Kusura bakma canım, nişanlıyız ama annemler hala yalnız yollamıyolar... Gene taktılar kardeşimi peşime!..

Miniğim benim, tatlım... Göndermiycekler diye her seferinde ödüm kopuyo... İçime işledi tazeliği... sütüm benim... kirazım...

Ben öyle faldı, büyüydü, eşek diliydi uğraşamam anne... Her akşam yemeğine atıyorum iki tane sakinleştirici... Ooh kuzu gibi oluyo valla...

ÇIT ÇIT

Anaa! Ellere bak Fredi gibi... Tırnaklarını dibine kadar yemeyi, kendine saldırıp zarar vermeyi bıraktı hatun... yandık... Öfkesini artık dışarı yönelticek belli...

Şüphelerimde haklıymışım, yakalandınız işte!.. Ne bu len, ne bu!.. İzah et bana!..

Ama dur Yılmaz, izah ediyim!.. Evin işine tek başına yetişemiyodum inan!.. Haftada bi kere geliyodu işte!..

Akşamsefası

Yayıncı Fahişe

MIGUEL ÀNGEL DE RUS

Bilgisi ve tecrübesiyle değil, kocası erken öldüğü için yayınevi editörü olan bizim bayan bir yandan bu mirası yiyor, bir yandan da edebiyat üzerine ahkâm kesiyordu. Aziz eşi de alnının üzerinde -Tanrı korusun, bazı erkeklere mahsus- birtakım garip çıkıntılar çıktığını görünce intihara karar vermişti. Yayınevi sahibi zavallı adam kendini oldukça modern ve avangard sanıyordu. Ama insan ruhu bu, ona akıl sır ermez. Hele insan editör olursa... Eğer bizim editör koca, Cervantes dönemi İspanyol edebiyatında geçen bazı bilgilere sahip olsaydı (hani şu aldatılmış kocaların inzivaya çekildiği San Servando Kalesi konusu), o güne değin yayınladığı nice değerli eseri çöpe atabilirdi. Zarif aldatma öykülerine o zaman pek fazla bayılmazdı. Ne var ki vakarlı bir profesyonellikle kendini metinlere adamıştı, bu iş, bilirsiniz, bulaşıcı hastalık gibidir. Bayan editör adı dillere düşmüş bir orospuydu, hiç evlilik dışı ilişki kurmamıştı, tabii ilgisini çekenler dışında. Televizyoncular röportaja geldiklerinde kendini sütten çıkmış ak kaşık gibi sunardı, işin ucunda para var, hükümetin yayın sübvansüyonlarından yayarlanmak var... Boş gezenin boş kalfası bütün enteller ve üçkağıtçı yayıncılar kendilerini hükümetten para sızdırmak için güven timsali gibi göstermeye çalışırlar. Televizyon stüdyolarından çıkışlarında süzgün dul birden sportmen kesilir. Şoförü onu taze bir yazar adayının - yeni bir tarz deneyen bir anlatıcıdır bu ya da nouvelle cuisine (yeni mutfak) icatçılarından - beklediği şehircilik süsleme ödülünü alan evine götürür. Bayan editör için oğlanın iktidarsız, onu asla dölleyemeyecek ya da başkasının zevkine yarayacak bir cinsel tercih içinde olması önemli değildir. Bayan editör bir şekilde zevkine erişir. Hani benim dişi kedim herhangi bir maço kedi sırtına bindiğinde nasıl orgazma ulaşıyorsa öyle. Binme, bindirme işleri olsun da... Bilmiyorum bu güzel bayan niçin bilindik usülleri sürdürmez. (Benim kedim onun hakkında yazdıklarımı o mitolojik sezgisiyle anlıyor. Bana bakıyor ve gözleriyle benden o kuduruk hatunla kendisini kıyaslamamamı diliyor.) Yayıncının dul karısıyla cinsel ilişkiye dayalı hasbıhalimiz oldu. Şehvetli kadın büyüleyici hareketleri ve hiçbir kitapta yazmayan bilgileriyle gönlümü çeldi, aklımı aldı.

E, özünde iyilik olan insan ruhunda aşka sunulan böylesine benzersiz meyvalar yetişir. Bayan editör evime geldiğinde ben çok yakın zamanda geçirdiğim zorlu yatak maceralarından dolayı testislerimde ihraç naddesi tamamen tükenmiş durumdaydım, sonsuz aşk adına yemin ederim, öyle bir maharet gösterdi ki prostatlara varıncaya her şey sonsuz gençliğe kavuştu, işini ağız yoluyla ve hijyenik kurallara aldırmadan yapıyordu. Mon petit ami, (editör ya, fransızca konuşacak) senden bir roman yayınlarım, çünkü cüretkar bir üslûbun var. Fakat pornografi yazsan hiç fena olmaz. Ve böylece saygılı yazar ben, onun istediği tarzda yazmayı sürdürür ve böyle bir modanın başlamasını beklerim. Mon petit ami, senden bir roman yayınlarım, çünkü gayet cüretkar bir üslûbun var. Fakat, kirli gerçekçilik tarzında yazmalısın, bu işi götürür. Ve saygılı yazar bu orospuyu tatmin edene kadar uğraşır durur.

Mon petit ami, seninle dört yıldır uğraşıp duruyoruz, henüz bu sofrada etini yemek bir yana, tadına bile bakamadık. Bana şöyle kısa roman türünden bir şey yaz, ama cüretkar olsun. Tıpkı Endülüs atlarının yelelerine vuran rüzgâr gibi. Evet, şu İtalyan yazarı, adı neydi, Sean Connery, Paola Rossi mi? Haydi işin yoksa yeniden uğraş dur.

Mon petit ami, bana duygu yüklü ama zekice bir roman yaz. Çarpıp alıp götürsün beni. Para da kazandırsın, hem sana hem bana. Mantık doğru. Bu böylece sürüp gitti. Beş yıldızlı otellerde buluşmalar, yiyişmeler, sayısız tarz önermeleri ve denemeleri... Yine bir gün telefonda: -Gel, yakışıklı, aklıma yeni bir fikir geldi, şöyle çok cüretkar bir şey yazmalısın. Pazarlama tekniğiyle çalışacağız bu sefer: %44'ü seks, %26'sı entrika, %30'u şiddet ve %100'ü ahmakça. Senin etini yemeden ölmek istemem. Ben yetenekli ve cüretkar yazar, yeteneğimin ve cüratkarlığımın bütün sınırlarını zorladım. Yine de bayan editör fahişenin aşıkları arasına giremediğimi anlamışsınızdır. Çünkü o %0 editör, %100 fahişeydi.

Çeviri: Adnan Özer

İzmir Genelevini Ziyaret

İHSAN OKTAY ANAR

Bu ay, yazacak bir şey bulamadım zihnimde. Böylece, "gerçekçi" yazarların yöntemini izleyip, yaşadıklarımı ve gözlemlerimi yazmaktan başka bir seçeneğim kalmadığını gördüm. Eh! Her ne kadar alt düzeyden de olsa, bunun bile bir edebi değeri olmalıydı. Şimdiye kadar evimde, odamda ve geceleri yazıyordum. "Gerçeğe dokunma" vakti artık gelmişti. Bunun için, yakın dostum, iş arkadaşım Erhan Işıklar'a telefon ettim ve İzmir Genelevine birlikte gidip gidemeyeceğimizi sordum. Çünkü onun parlak zekasından da yararlanmak istiyordum. Cevabı olumluydu. (Erhan Işıklar'ın, Gündoğan Yayınlarından çıkan **Felsefe ve Tanribilim Konuşmaları** adlı eserini–ülkemizde yayımlanmış en iyi birkaç felsefe kitabından birini–okuyucuya tavsiye ederim)

Erhan ile İzmir Saat Kulesinin dibinde buluştuk. Konak-Yenişehir dolmuşlarına binmemiz gerektiğini biliyorduk ama genelevin yerinden tam emin değildik. Bunu şöföre sormamızın ne kadar doğru olduğunu düşünürken dolmuşa bir kadın binince niyetimizden vaz geçmek zorunda kaldık. Sonunda dolmuş hareket etti ve bizi kaderimize doğru götürmeye başladı. Nihayet tepecik denen mevkiie gelmiştik. Ona buna sormaya çekindiğimizden uzunca bir süre sağda solda gezindikten sonra, İzmir'in ünlü 1218. Sokağını bulabildik. Geneleve girenler ve çıkanların oluşturduğu yoğun kalabalık bu sokağı doldurmuştu. Gelenlerden farklı olarak gidenlerin çoğunun suratı kırmızıydı ve kaçarcasına yürüyorlardı.

Sokağı boydan boya geçtikten sonra genelevin girişindeki demir parmaklıklı kapının önüne geldik. İki polis burada ikmlik kontrolü yapıyorlardı. Erhan, nüfus cüzdanını getirmeyi akıl etmiş, oysa ben öğretim üyesi kimliğimi göstermek zorunda kalmıştım. Kimliğimi inceleyen polis, belki de bu yüzden beni tepeden tırnağa süzdü.

Sayabildiğim kadarıyla genelevin beş sokağını dolduran kalabalık, orta ve alt tabakadandı. Küfürlü konuşup kaba saba el kol hareketleri yaptıklarına, birbirlerini itip kakıp gözlerinde şehvet ışıltılarıyla "genelev sermayelerini" ayrıntılarına varıncaya dek inceliklerine bakılırsa, "kadın ruhundan anladıkları" pek söylenemezdi. Abazanlar arasında hasır şapkalı bir dede vardı ki, en azından yetmişindeydi. Emekli maaşının hiç olmazsa dörtte birini, karaborsadan aldığı **Viagra**'ya yatırmış olmalıydı. Yaşadığı onca senenin kendisine kazandırdığı tecrübeye kulak vererek, tedbirini eksik etmemiş, fosforlu ve tırtıklı bir prezervatifi hasır şapkasının kurdelesine sıkıştırmıştı. Üstelik, genelevin kapısında yarı çıplak bir kadın, dedenin koluna yapışmış asılıyor, müşterisini kaçırmak istemediğinden midir, bir yandan da "Gelsene baba!" diye bağırıyordu. Gel gör ki dede bu işe pek gönüllü değil gibiydi. Fakat sonunda kadının fendi onu da yendi ve dede içeri girdi.

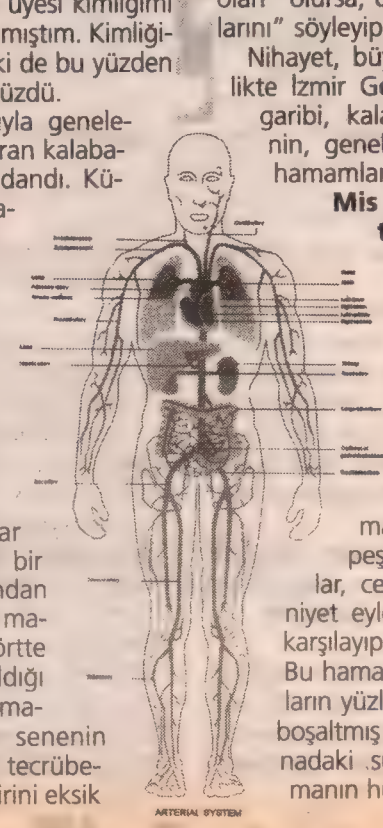

Başka bir evin camlı kapısı önünde bekleyip içerideki "sermayeleri" süzen kalabalığın arasına karıştık. Kalabalıktan iki adam salatalık yiyordu. Bu yüzden, içerideki kadınlardan biri (en azından ellisinde, şişman bir kadındı) hışımla bağırıp onları azarladı: "Önümüzde yemeyin şu hıyarları! Biz zaten sabahtan akşama kadar yiyoruz!"

"Mektebe başlatılmak üzere" yaşça büyük arkadaşları ve abileri tarafından İzmir Genelevine getirilen gençler, tektük de olsa vardı. Daha bir saat öncesine kadar, hayatları boyunca onlar için bir düş, bir efsane olan genelev artık gerçeğin ta kendisi olduğundan mıdır, böylesi gençler betleri benizleri atmış bir halde, korku dolu gözlerle kadınları inceliyorlardı. Kendilerini bu yere getiren "abileriyle" birlikte kapı kapı dolaşıp beğendikleri bir kadın bulamama bahanesiyle, girecekleri "erkeklik sınavını" şimdilik ertelemeye çalıştıkları belliydi. Artık nasılsa cesaret bulan bazıları, yaradana sığınıp bir evin kapısından içeri kapağı atıyor ve mukadderatıyla başbaşa kalıyordu. Rivayet odur ki, bu kategoriye giren gençlerin neredeyse hepsinin, yaşadıkları seksüel şok nedeniyle "bamyaları uyanmaz" ama çoğu, kapıda kendilerini bekleyen arkadaşlarına "başarılı olduklarını" söyler. Zaten genelevde çalışan kadınlar bunları bir görüşte tanırlar ve bu oğlanlardan "başarılı olan" olursa, onun "kızlığını bozduklarını" söyleyip övünürler.

Nihayet, büyük bir kalabalıkla birlikte İzmir Genelevinden çıktık. İşin garibi, kalabalıktan çoğu kimsenin, genelevin hemen yanındaki hamamlara yöneldiğini farkettik. **Mis Banyo-Hamam, İstanbul Sıhhi Banyo Hamam ve Sauna İzmir Banyo-Hamam** bunlardan birkaçıydı. Genelev abazan girilip cenabet çıkılan bir yer olduğu için, bu işletmeler aslında büyük bir hizmet veriyor olmalıydılar. Gerçekten de peştamal kuşanmış tellaklar, cenabetlikten gusletmeyi niyet eylemiş ahaliyi ta kapıda karşılayıp içeri buyur ediyorlardı. Bu hamamlardan tertemiz çıkanların yüzlerinde, hem bedenlerini boşaltmış olmanın hem de kurnadaki suyla günahlardan arınmanın huzuru okunuyordu.

Geçenlerde bir tesadüf eseri elimize Türkiye Çocuk Dergisi Yayınları'ndan çıkan Kristal Cola hediyesi bir kitapçık geçti. Kitapçık, çok çok enterasandı. Çünkü bizzat Cüneyt Arkın tarafından kaleme alınmıştı. İçinde Cüneyt Arkın'nın çeşitli tecrübeleri, birikimleri, hatıraları, çocukluk ve gençlik yıllarındaki unutamadığı olaylar yer alıyordu. Bize çok keyifli saatler geçirten bu kitapçıktan bazı bölümleri üstadın engin hoşgörüsüne sığınarak sizlerle paylaşmak istedik.

Yenilmez Adamlar

CÜNEYT ARKIN

Bir Bayram Ziyareti

Biz Eskişehir'de, toprak duvarlı, kerpiçten yapılmış, sokağında akasya ağaçları olan bir evde otururduk.

O zamanlar, İkinci Dünya Savaşı sonrasının yoksulluğu yaşanıyordu. Uzun bembeyaz akasya çiçekli sokağımızda çok yoksul insanlar vardı.

Fakat asla aç ve çıplak kalmıyorlardı. Çünkü elinde birşeyleri olan herkes onlara gizliden yardım ederdi. Ekmek bile karneyle satılırdı; ama onu bile alacak parası olmayanlar vardı...

Biz çiftçi olduğumuzdan, yeterince ekmeğimiz olurdu.

Her akşam karanlık bastığında temiz ve beyaz bir tülbente sarılmış, tandır ekmeğinden kocaman parçaları, kimseye göstermeden, yoksul komşularımızın bahçesine bırakırdım...

Necati adında bir çocukluk arkadaşım vardı. Hiç okumamıştı. Çalışarak bir kardeşinin ve annesinin geçimini sağlıyordu. Çok iyi bir çocuktu. Necati iyi bir iş bulunca İstanbul'a taşındı... Arkadaşım okuma yazma bilmediği için, ona gönderdiğim mektupları başkasına okutuyordu...

Sonra yıllar geçti... Liseyi bitirdim. Ben de geride sevdiğim pekçok şeyi terkederek, yüreğimde garip bir hasretlik acısı ile İstanbul'a göçtüm...

Bir Kurban Bayramı'nda yol param olmadığı için Eskişehir'e dönemedim. Atamın, anamın, atlarımın, eşeğimin, kuzularımın, köpeğimin, kırlarımın, çimenlerimin hasreti içimi yaka yaka İstanbul'un boş sokaklarında dolaşıyordum...

Birden aklıma, çocukluk arkadaşım Necati'yi ziyaret etmek geldi. Yürüyerek Kasımpaşa'ya indim. Eski ahşap, evlerini buldum. Tarifsiz bir heyecan içindeydim... Çünkü biraz sonra çocukluk arkadaşımı, daha doğrusu kendi çocukluğumu yeniden yaşayacaktım...

Kapıyı çaldım. Bekledim... Ses yoktu. Sonra yeniden uzun uzun çaldım. Bir ayak sesi duydum. Bağırdım:

- Necati!

Ayak sesleri kapıya doğru hızlandı. Az sonra kapı açıldı. Karşımda, el işlemesi temiz bir yazmayla başını örtmüş, ama yanlarından bembeyaz saçları görünen, yaşlı bir kadın vardı.

Bir an durduk... Sonra yaşlı kadın, iyilik, merhamet dolu bir sesle yüreğinden fısıldadı:

- Necati, oğlum!

Beni sımsıcak kucakladı. Yaşlı avuçları titriyordu.

Ağladığını hissettim. Bir garip olmuştum. Omuzunun üstünden yüzüne baktım. Gözleri kocaman ve sevgi doluydu... Ama boşluğa bakıyordu...

Dehşetle farkettim. Yaşlı kadının gözleri görmüyordu... Bütün dünyaya yetecek bir şefkatle yaşlı elleriyle yüzümü, saçlarımı okşuyor, içten acıklı bir sesle konuşuyordu:

- Ah, canım oğlum, güzelim, biliyordum. Yaşlı yüreğim diyordu ki, oğlum Necatim bu bayram mutlaka ziyaretime, elimi öpmeye gelecektir...

Sonra yeniden sıkı sıkı sarıldı. Tatlı bir gülsuyu kokuyordu. Yaşlı yüzünü yüzüme dayadı.

"Güzel oğlum, seni öylesine özledim ki... Kokun burnumda tütüyordu. Canım oğlum, geleceğini biliyordum! Yiğit Necati'm beni bu halimle yalnız bırakmaz diyordum..."

Küçük bir çocuk gibi iç çekerek hala ağlıyordu...

Neden sonra farketti. Titreyerek, iç çekerek dualar ederek beni içeri aldı.

Sade, yoksul, ama temiz bir odaya girdik. El yordamıyla fotoğraflar bulup getirdi.

"Sen çocukken böyle iyi güzel bir çocuktun. Bak ne güzel gülümsüyorsun..."

Elime tutuşturdukları Necati'nin çocukluk fotoğraflarıydı.

Sonra tek başına, görmeyen gözleriyle hazırladığı yemekleri sofraya taşımaya başladı. Ona yardım ettim.

Ana, oğul sofraya oturduk.

Eski günlerini, çocukluğumu, Eskişehir'i komşularımızı konuştuk, güldük, ağladık...

Gece boyunca konuştuk... Çoktan anlamıştım. Benim, Necati, yani öz oğlu olmadığımı, daha ilk karşılaştığım an farketmişti. Ama öz oğluna, Necatisine öyle ihtiyacı vardı ki, onu öylesine özlemiş ve Allah'a bu bayram gelip oğlum elimi öpsün diye o kadar çok yalvarmıştı ki... Dahası öylesine yalnızdı ki...

Çılgın Taksici

Yaşlı bir aile dostumuzu Çapa Hastanesi'nde ziyaret etmek için yola çıktım. Tarafik sıkışıklığı ve park sorunu nedeniyle taksi ile gitmeye karar verdim. Önümden birkaç boş taksi hızla geçti. Sonunda birini durdurabildim. Ama taksi öylesine tehlikeli bir frenle durdu ki, çok şaşırdım. Sonra yaklaşıp kapıyı açtım. Tam içeri giriyordum ki, şoför öfkeli bir sesle:

- Kapıyı yavaş kapa! dedi.

Usulca kapıyı kapadım. Taksiye bile binsem ben hep şoförün yanında otururum. Yine öyle yaptım. Taksi ani ama hızlı bir hareketle kalktı, bir arabayı tehlikeli bir şekilde sollayıp yola çıktık.

Yine şoförün sert sesini duydum:

- Kemerini bağla!

Zaten bağlayacaktım. Aceleyle denileni yaptım.

Şoför, taksiyi çok tehlikeli ve hızlı kullanıyordu.

Sanki birilerine çok kızmış da öfkesini hem kendi arabasından, hem diğer arabalardan hem de benden çıkarmaya çalışıyordu.

Yüzüme bile bakmıyordu. Yine çok sert bir sesle emir verdi;

- Sakın arabamda sigara içme!

- Başüstüne, dedim...

Yol uzadıkça şoför biraz sakinleşti. Şimdi arabayı daha dikkatli kullanıyordu.

Bunu fırsat bilip yüzüne baktım.

Orta yaşta, iyi bir adama benziyordu. Ama çok dertli görünüyordu. Beş on dakika öylece gittik. Bir an içini çekti!

- Bu dünyada yaşanmaz! dedi.

Sesi çaresiz ve kederliydi. Birkaç dakika sonra yeniden "Bu dünyada yaşanmaz arkadaş!" diye tekrarladı...

- Hayrola, birşey mi oldu? diye sordum.

Sanki bunu bekliyormuş gibi başladı içini dökmeye...

İki çocuğu varmış, onları okutmak için canı çıkıyormuş, büyük oğlunu evlendirmiş.

Ama onun da derdi bitmemiş. İki gün önce bir olay olmuş, haklı oldukları halde "rüşvet" verip kurtarmış oğlunu. Bu sabah da kendisi rüşvet vermek zorunda kalmış. Üstelik karısı da hastaymış...

Şoför bunları anlatıyor, anlattıkça öfkeleniyor, öfkelendikçe arabaları solluyor, kendisine yol vermeyenlere bakıp homurdanıyor, arasıra da:

- Bu rezil dünyada yaşanmaz! Kimsenin kimseye saygısı kalmamış, diyerek iç çekiyordu.

Hastaneye geldiğimizde o kızgınlıkla ters yola girdi.

Birden önümüze özel bir araba çıktı. İçinde genç bir adam vardı.

- İşte şimdi kıyamet kopacak! diye düşünüyordum ki, özel arabadaki genç adam, içtenlikle gülümsedi, geri çekilerek bize yol verdi.

Benim öfkeli şoför bir an şaşırdı. Belli ki böyle bir hareket beklemiyor-

Aksamsefası

du. Yavaşça hareket etti. Arabanın yanından geçerken bize yol veren genç adam, yeniden güzel güzel gülümseyerek şoföre selam verdi. Şoförün yüzünde garip bir ifade belirmişti. Kapı önünde durdu.

Tam inecektim ki, elimi tuttu:

- Gördün mü? dedi. Bize yol verdi... Gülümsedi...

Selam verdi...

Yüzünde tarifsiz bir mutluluk vardı. Gözleri yaşlanmıştı. Belli ki birşey söylesem oracıkta ağlayacaktı, sesi titriyordu, ama huzur içindeydi.

"Demek ki, dünyada böyle iyi insanlar da varmış" dedi. "Bize yol verdi, yol.. Hem de gülümsedi... Selam bile verdi"

Kendisine dünyalar verilmiş bir çocuk gibi sevinçliydi... Bana göstermekten sakınarak yanağına inen bir damla güzyaşını sildi.

- Çok yanılmışım ben! Bu dünya yaşanmaya değer, bu dünya hala güzel, dedi.

Bir güleryüz, bir selam, tarifsiz, çaresiz ve kederli bir insanı öylesine mutlu etmişti ki, dünyayı güzelliştirmiş, onu hayata bağlamıştı.

Siz de gülümseyin, selam verin, hal hatır sorun... Göreceksiniz ki, insanları mutlu edeceksiniz, her selam verip gülümsediğiniz insanı kazanacaksınız. İnsanları mutlu ettikçe siz de mutlu olacaksınız!

Alay Etmek

Güzel Tükçemizin dışındaki dillerde "merhamet" kelimesinin anlamını karşılayabilecek başka bir kelime yoktur. Çünkü, "merhamet" Türk insanına has bir "yürek zenginliği"dir. Türkler herşeyi merhametle severler.

Merhamette acıma yoktur. Sevgi, hoşgörü, anlayış ve bağışlama vardır.

Eğer birşeyi, bir insanı, bir hayvanı merhametle severseniz, ona kendinizden, kendi varlığınızın en değerli şeylerini de katmış olursunuz.

"Merhamet" kelimesini çok sevdiğim için, TGRT Huzur televizyonumuza, Türk insanının bu yüce ahlâkını anlatacak "Merhamet" adlı bir dizi çektim. Dizinin bir bölümünde, mongoloid bir çocuk oynayacaktı.

Biliyorsunuz, "Mongoloid" çocuklar kısa boylu olurlar. Gözleri çekiktir, zekaları normal düzeyde gelişmemiştir. Dizide oynayacak çocuk da öyleydi. Ama tarifsiz bir sevgisi ve yürek zenginliği vardı.

Dizinin, o bölümünün hikayesi şöyleydi: Mahallenin çocukları, bu biraz tuhaf görünüşlü çocukla, zekâsı yeterince gelişmediği için "aptal" diyerek alay ederlerdi. Daha küçüklerse ondan korkarlardı. Anneler, yaramazlık eden sevgili evletlarına, "seni mongoloide veririm" diyerek korkuturlardı. Hasılı mongoloidin, ada Ahmet'ti.

Mahallelinin alay ettiği, çocukların korktuğu, korktukları için onu hep beraberce dövüp türlü cefalar çektirdikleri bir çocuktu...

Onlar için Ahmet insan değildi. Sokağın köpeği kadar bile değeri yoktu...

Birgün küçük bir kız koşarken düşer. Başı yarılır.

Küçük kızın abisi, ablası, bunu "Bunu aptal, çirkin Ahmet yaptı" derler. Aile Ahmet'i polise şikayet eder.

Ahmet öylesine korkar ki, evden kaçar. Geceyi soğukta, yağmur altında, tek başına ağlayarak geçirir.

Ancak mahalleli ondan şikayetçidir. Başı yarılan küçük kızın annesi, Ahmet'in annesine "Oğlun bir canavar kadar çirkin, o insan değil, onu sokağa çıkarma. Çocuklarımız o çirkin hayvandan korkuyorlar, rüyalarına giriyor"der.

Anne ağlar. Polis Ahmet'i aramaktadır. Ahmet annesini öylesine özler ki, dayanamaz, sabaha karşı eve dönmeye karar verir. Saklana gizlene sokağa giren ve başı yarılan küçük kızın ailesinin evinden dumanlar çıktığını görür. "Yardım" ister. Kimseyi bulamaz. Yangın büyür, Çaresiz Ahmet camı kırarak içeri girer. Başı yaralı küçük kızı, ona iftira atan abisini ve ablasını kurtarır.

Eğlenceden dönen anne ve baba olayı görüp herşeyi öğrenirler. Mahalleli, itfaiye, polis sokağı doldurmuştur.

Ahmet'e "hayvan" diyen anne ondan özür diler. Çocuklarını kurtardığı için de teşekkür eder.

Ahmet de "Ben onları seviyorum" der.

Kendine kötülük edeni bile sevebilmek, hele "Sen insan değil, bir hayvansın" diyene ne büyük bir insanlık dersidir...

Hikâye böyleydi, ders verici bir hikâye değil mi?

Ama en büyük dersi ben aldım. Mongoloid Ahmet, film gereği bile olsa, çocukları kurtarmak için ateşin içine girmişti. Bir ara ateşi kontrol edememiş, korku içinde Ahmet'in alevler içinden çıkmasını beklemiştik.

Sahnenin sonunda dayanamayıp ona "korkup korkmadığını" sordum.

Öylesine güzel gülümsedi ki: "Çok korktum Cüneyt abi!" dedi. "Çünkü ben de bir insanım"

Ahmet'in ne demek istediğini anladınız değil mi?

Amerikalı Popçu

Büyük oğlumun İngilizce dil kursu için Amerika'ya gitmiştik. Bir caddede uzun bir gençlik kuyruğu gördük. Sorup öğrendik ki, bir pop şarkıcısının konseri varmış.

Oğlum: "Baba, buraya kadar gelmişken, izlemekte fayda var" dedi. Ben de "Yeni birşeyler öğreniriz" düşüncesiyle kabul ettim. Kuyruğa biz de girdik. Saatlerce bekledik, yüklü bir para ödeyerek iki bilet aldık. Sonunda yerlerimize ulaşabildik. Büyük bir spor salonu, tıklım tıklım doluydu...

Aniden ışık oyunları başladı. Dakikalarca sürdü. Nihayet popçu sahneye çıktı.

Ben doktorum, görmesini bilirim. Çünkü bu meslekte, hastalığın belirtisini görebildiniz mi, hastayı kurtarırsınız. Yıllarca sanatçılık yaptım. Bu meslekte de görmek, farketmek önemlidir. Hayatı ve insanı ne kadar iyi görebilirseniz, o kadar başarılı olursunuz.

Bütün bunlar doğrultusunda hem doktor ve hem de bir sanatçı olarak, sahnedeki "pop"çuya yarım saat bakmam ve dikkat etmeme rağmen, onun "kadın mı, erkek mi" olduğunu bir türlü anlayamadım.

İki kulağında iki kocaman küpe, saçları omuzlarından aşağıda... Burun yapma, dişler takma...

İnsan değil, Antropoid (Yapma İnsan)... Hiçbir şeyi, hatta hareketleri bile sahici değil. Çünkü kendisi sahici değil... SANAL... Yani sizin "sandığınız" kadar var..

İlkel, vahşi bir müziğin eşliğinde söylüyor. Dans ediyor. Dans bile değil, bir takım acayip hareketler yapıyor... Ama bu hareketleri, tahrik edici, kışkırtıcı... Genç kızlar çığlık atıp, üstlerini başlarını yırtarak, bayılmaya başladılar... Oğlum ve ben şaşkına dönmüştük...

Ne yazık ki, üç yıl sonra aynı şeyleri bazı özel televizyon kanallarımızda üzülerek izliyoruz...

Benim güzel memleketimin, o yürek zenginliğiyle dolu, içten söylenmiş insan ve hayata saygı dolu, yaşamayı güzelleştiren şarkıları, türküleri cıvık cıvık ve zevksiz bir hale döndü, "pop" oldu...

Artık Batı, Amerika, bizim gibi halkların yurtlarını silah gücüyle zaptetmiyorlar. Çünkü bunu yapamıyorlar, güçleri yetmiyor... Şimdi sinsi planları var.

Önce o milletin temel değeri olan gençliğini, milli kültürünü, milli varlığını tahrip ediyorlar. Milli tarihini yok sayıyorlar.

Süt yerine koka-kola içilmeye başlanıyor. Dünyanın en zengin dili Türkçe yerine, yarı Amerikanca bir Türkçe konuşuluyor...

Savaşta, ölümle hayatın en keskin ucunda, sevdalısına yüreğini açan bir Mehmetçiğin:

"Bana bir mendil gönder
Ucunu işle gönder
İçine üç elma koy
Birini dişle gönder" diye gönlünden gelen sevgiyi anlatması ne kadar anlamlı ve güzeldir...

Varın siz kıyaslayın...

İşte bu güzelim sözler, türküler "Yakalarsam muck yaparım" gibi bayağı bir şekle dönüyor. Bunu söyleyen de bir Türk genci. Ama o yapmıyor ki, yaptırıyorlar ve yaptıracaklar...

Senin gibi nice güzel gencimizi çocuğumuzu elimizden almak için daha neler yapacaklar...

Bir milletin kültürü, tarihi ve manevi değerleri yıkılırsa, o millet yok olur.

Uyanık ve akıllı olmak zorundayız.

Aman siz de çok dikkatli olun. Kendi değerlerinizi iyi bilin ve onları canınız pahasına koruyun.

Yenilmez Adamlar

Size yine çocukluğumdan bir hatıra anlatacağım..

O akşam, tarifsiz kederli bir gündü... Uçsuz bucaksız bir sonsuzluk hissi kapladı her yanı. Genç yüreğim bir garip burkulur, yalnızlık hissi yüreğime çökerdi...

Bütün gün kızgın güneş altında kuzuları kaparak, yeni ısınmaya başlayan bozkırda dolaşır, yorgun düşerdim...

İşte o zamanlar babam, tarlanın kıyısında oturur, aylarca eliyle büyüttüğü ekinlerini seyrederdi.

Yanına giderdim... Bir süre ikimiz de yalnızlığımızı yaşardık. Neden sonra babam "Ekinler büyüyor oğlum, seslerini duyuyorum "derdi.

Akşamın hüzünlü sonsuzluğunda, gözlerindeki uçsuz bucaksız bahtiyarlığı görürdüm. Çocuklarını da işte bu büyük merhametiyle, sevgisiyle büyütmüştü. Şimdi aynı sevgiyle ekinlerini büyütüyordu. Kuzularını da öyle büyütürdü...

Kurak toprağa minicik bir fide bile ekse, ona da tıpkı yüreğini verir gibi, su verirdi...

Küçük oğlunu büyütürken, onun korunmaya muhtaç başını, nasıl Anadolu kokan kocaman merhametli göğsünde şefkatle tutuyorsa, genç fideyi de öylesine, bütün varlığıyla sever ve korurdu.

Çünkü babam gibi insanların kendileri, tabiat olmuşlardı. Bir çalı dibindeki tarla kuşu, bir kertenkele, ılık ılık esen rüzgar, çatlamış bozkır toprağı, çiseleyen yağmur, gökyüzünün kandilleri yıldızlar, bulutlar ne ifade ediyorlarsa o insanlarda hepsi vardı.

Babam çoğu kez, toprak üzerinde namaz kılardı.

İbadeti bittiği zaman dua ederdi... Defalarca toprağı öper, okşardı... Çünkü toprak, onun ailesini, bütün aileleri besleyen bir nimetti.

Bu nimeti veren Allah'a sonsuz şükürler ederdi. İşte bu insanlar, şükretmesini bildikleri için büyük insanlardı...

...

Bir yıl yağmur yağmadı. Babam yine tarlanın kıyısında oturuyordu. Susuz kalmış toprak gibi acı çekerek, bereket için direnen ama gittikçe sararıp solan ekinlerini, gözleri önünde ölen oğlunu seyretmek zorunda kalan bir baba gibi tarifsiz kederlerle bakıp duruyordu... O yıl kıtlık geldi, hayvanlarımız da öldü.

Babam heybesine, kuru ekmek doldurdu. Hepimizin gözlerinden öptü. Uzaklara, gurbete para kazanmaya gitti...

Bir yıl sonra bir deri bir kemik evimize dönen adam babamdı... İki heybe dolusu buğday, üç koyun kazanmıştı. Koca bir yıl içinde...

O buğdayı aynı sevgi dolu merhametiyle ekti, yüreğini verir gibi suladı. Dehşetli bir sabırla, öz evladını büyütür gibi koyunları çoğalttı. Yeniden, bereketli, güzel, mutlu günlere kavuştuk.

Bizim atalarımız işte böyleydi. Yılmaz, yenilmez, tükenmez birer yiğittiler... Toprak, onların bereketli dostuydu...

Kuraklık, kıtlık yüzünden ellerinde olan herşey gitse bile, onlar hayata yeniden, yeniden başlardı. Asla yenilmezlerdi. Zaman gelir bir buğday tanesine bile şükreder, onu eker, sabırla yeniden eker, bir taneden milyonlarca tane üretinceye kadar çırpınır dururlardı.

Bizler, hepimiz onların çocuklarıyız.

Yenilmemek, dayanmak, çalışmak bizim de kanımızda var. Şükürler olsun böyle bir milletin çocukları olduğumuz için...

Bazıları da Münih'e vardıklarında güzel Alman kızları tarafından karşılanacaklarını sanıp istasyona varmadan -su bulamadıkları için- gazozla tıraş olmuşlar. Her şeye rağmen çoğu trenden kravatla inmeye çalışmış.

Almanya Acı Vatan

YEŞİM ÇOBANKENT

Herhalde hepimizin çalışmak için Almanya'ya gitmiş bir amcası ya da dayısı vardır. Henüz ortalıkta bu kadar çeşit çeşit kalem, kokulu silgi, çikolata, bonbon, şampuan filan yokken taaa Almanya'lardan gelmiş her türlü ıvır-zıvır sizi de büyülemez miydi?

Almanya'da sayıları neredeyse 2,5 milyonu bulan bu insanlar (düşünün Türkiye'de sadece 35 bin Ermeni ve 3 bin Rum yaşıyor) ilk gittiklerinde Almanya işgücüne fena halde ihtiyaç duyan ve tarihinin kötü izlerini silmeye çalışan bir ülkeydi. Yani bu kadar güçlü ve şımarık da değildi. Almancılar, gurbetçiler, konuklar, göçmenler yani umutları bavullarından büyük olan bu insanlar, Nietszche'nin, Rilke'nin, Fassbinder'in ülkesine ilk adım attıklarında çiçeklerle karşılandılar. O zamanlar günün birinde evlerinin kundaklanacağı hiç akıllarına gelmedi herhalde. Almanya göçmen olmak istemeyen insanların, göçmen almak istemeyen insanların, göçmen almak istemeyen vatanı oldu. Yaban sıla oldu. "Yaban Sılan Olur", Almanya'nın Essen şehrinde düzenlenen serginin adı. Bu sergi bir ilk. Göçün tarihini ve göçü anlatan bir sözlü tarih projesi. Yaşananları ve yaşatılanları unutturmak için bir sürü Türkiyeli ve Alman bir araya gelmişler. Deneyimlerini, hatıralarını, eşyalarını ve fotoğraflarını (tabii belgelerini de) paylaşmışlar.Ortaya ilk kuşak göçmenlere gözyaşları döktüren bir sergi -neredeyse sosyal tarih müzesi- ve belgesel bir kitap çıkmış.

Mesela bu çalışmalar sayesinde bütün ön yargılarımız tuzla buz oluyor ve 60'lı yıllarda ilk gidenler arasında şehirli ve eğitimli kadınların ağırlıkta olduğunu öğreniyoruz. Çünkü bu kadınların elleri ince ve becerikli. Bu eller özellikle elektronik sanayisinde çok gerekli. "Banyolu, arabalı evler, naylon gömlekler ve tıpkı filmlerdeki gibi köşebaşlarında öpüşen sevgililer" hayelleri kuranlar 1960'lı yılların başlarından itibaren "Almanya'ya yazılmaya" başladılar. "Almanlar gidenleri kıyma makinesinden geçirip sabun yapıyor" söylentileri bile bu insanları caydıramadı. Hele ki kapağı bir şekilde atmayı başarabilenlerin (sarışın bir kadınla bir arabanın önünde) gönderdikleri fotoğraflar bu hayalleri iyice alevlendirdi. Alman İrtibat Bürosu'ndaki sağlık kontrolleri hayvan pazarından hayvan alır gibi dişine, çişine, kanına bakılarak yapılıyordu. "Davet Mektubu" hayalleri kuranların en büyük kabusu bu kontrollerde çürük çıkmak... Bu arada İş ve İşçi Bulma Kurumu da boş durmuyor; "Türk İşçisi Benliğini Nasıl Korumalı?" başlıklı broşürlerle Türkiyeli işçilere sesleniyordu; "Almanlar da tıpkı bizim gibi milliyetçi ve komünizm düşmanıdır. Ama orada da dışarıdan sızan bir takım insanlar işçilerimizi komünizmin amansız kızıl tuzağına düşürüp, zehirli fikirler aşılamaya çalışırlar. Para ve kadın vaat eder, çalıştığınız işten soğutmaya çalışır... Alman kadınları Türk'ün kahramanlıklarını sevdiği için size nazik ve güleryüzlü davranırlar. Bunu yanlış anlamayın..." diye devam ediyor bu öğütler. Umuda yolculuğun ilk kuşak serüvencileri, Sirkeci'den trenlere doluşarak yola koyuldular. İki gün üç gece süren yolculukta başlarını dayayacak bir yer bile yoktu. Yolculuğun sonunda da "bir esir ticareti" izlenimi uyandırmamaları için kalabalık grupların kısa zamanda perondan yok olmaları istendi. Yolculuğu "koyun, sığır nakledilişine" benzetenler var. Bazıları da Münih'e vardıklarında güzel Alman kızları tarafından karşılanacaklarını sanıp istasyona varmadan -su bulamadıkları için- gazozla tıraş olmuşlar. Her şeye rağmen çoğu trenden kravatla inmeye çalışmış. Almanya'da yabancı işçileri barındıracak yeterli konut olmadığı için inşa edilen işçi yurtlarında (HAYMLAR) Nazi döneminden kalma talimatlar uygulanıyordu. Düzen çok önemliydi. Terliklerin ne zaman giyileceği, kül tablalarının nerede duracağı, tuvaletlere nasıl oturulacağı talimatlarla belirlenmişti. Bazı haym'ların etrafı dikenli tellere çevriliydi. Mesela bir haym yöneticisi, Türkiyeli bir işçinin yatağının altına kitaplık yapmasını yasaklamış çünkü bir işçinin bu kadar kitap okumasına gerek yokmuş. Haym'larda yaşayan Türkiyeli İşçilerin dil problemine bile baskın gelen en büyük problemleri; domuz eti yeme korkusuyla yemek yiyememek ve kendilerine hiç uymayan alafraga tuvalet alışkanlıklarına uyum sağlamak oluyor. "Yaban Sılan Olur" sergisinin ilginç tespitlerinden biride; göçün başlangıcında Almanya'ya kelimenin tam anlamıyla "bir göçmen eliti"nin gittiği. Buna rağmen dil konusundaki eksikliklerini kapatmak ve aptal gibi görünmemek için işyerlerinde deli gibi çalışıp, göze batmamaya çalışıyorlar. Kazandıkları paralarla (konuşan mektup ismini taktıkları) teypler, videolar alıyorlar. Türkiye'den gelen filmler seyredip, kasetler dinleyerek vatan hasretiyle ağlaşıyorlar. Türkiye'ye izne geldiklerindeyse Almanya'nın çektikleri acılara değer olduğunu kanıtlamak için yemeyip içmeyip biriktirdiklerini eşe dosta saçıyorlardı. "Daha iyi bir yaşam" konusunda tamamen uydurma beklentiler uyandırıyorlar.

"Bir çok Türk bizim yalanlardan Almanya'ya geldi" diyenler de var aralarında...

70'li yılların ortalarında aileler birleşmeye başlayınca; Türkiyeli işçiler haym'larda yaşayan egzotik insanlar olmaktan çıkıp, Almanlar'ın birlikte yaşamak zorunda kaldıkları normal halkın bir parçası oluyorlar. Bu arada Federal hükümet sendikaları "yabancı işçilerin politize edilmemesi" konusunda uyanıyor. Yine aynı yıllarda Der Spiegel dergisi: "Türkler geliyor, herkes canını kurtarsın!" diye başlıklar atıyor. 80'li yılların başında da yabancı işçilerden kurtulmaya çalışan ve "göçmen ülkesi" olma kabusu yaşayan Almanya geriye dönüşü teşvik ediyor. Şimdi Almanya'da artık, Türkiye ve Alman toplumunun öğelerini taşıyan bağımsız bir göçmen kültürü var. Almanya, ünlü yazarı Max Frisch'in söylediği gibi, "İşgücü istedik ama insanlar geldi" demiyor, diyemiyor. Çünkü İŞGÜCÜ çoğaldı, üretti, saz çaldı, küvetlerde kurban kesti, yemek yedi, sevişti, tüketti, barındı... Ne yaptı, etti bulunduğu yere kök saldı. Kimi kaldı, kimi gitti, kimi yandı ama oldu işte...

Kaynak: "Yaban Sılan Olur" Sergisi Kataloğu
İletişim için: DOMİT (Türkiye'den Almanya'ya Göçün Dokümantasyon Merkezi) Aytaç Eryılmaz, PeterstraBe 2, 45141 Essen, Telefon: 0-201-32 20 40

Haym'larda kalan işçilerin duvarlarına astıkları örme panolar.

Bu arada İş ve İşçi Bulma Kurumu da boş durmuyor; "Türk İşçisi Benliğini Nasıl Korumalı?" başlıklı broşürlerle Türkiyeli işçilere sesleniyordu; "Almanlar da tıpkı bizim gibi milliyetçi ve komünizm düşmanıdır.

İsveç gemisinde olayın şaşkınlığını yaşayanlar güvertede bir yatağın içinde "Anne... Anne..." diye bağıran kız çocuğuyla karşılaşırlar. Linda Morgan, Andrea Doria'da uyuyup, Stockholm'de uyanan kız olarak tarihe geçer.

Andrea Doria'nın İkinci Yenilgisi

SUNAY AKIN

Özdemir Asaf "Dün Yağmur Yağacak" adlı kitabında yer alan kısa öykülerden birinde deniz yolculuğu yapan bir kurdu anlatır: "Ufak bir kurt Lizbon'dan kalkarak Brezilya'ya doğru giden XXX gemisindedir. Gemi kalktığı zaman geminin kıçındadır. Gemi Las Palmas'a uğradığında geminin o da burnuna varmıştır. Gemi ona göre, Lizbon-Las Palmas arasında bir köprüdür: Dünyanın en büyük köprüsü. Sonra gemi onun için de bir gemi olur. Brezilya'ya kadar."

Yazar, öykünün altına "26/7/1958" tarihini yazarak şu notu düşer: "Bu hikayeyi yazdığım gecenin sabahında gazeteler Andrea Doria"nın battığını bildirdiler."

Asaf'ın böyle bir açıklama yapmasının nedeni de, öykünün adı okununca anlaşılır. "Andrea Doria'da bir kurt." Atlas Okyanusu'nda batmak üzereyken, Özdemir Asaf'ın içinde yolculuk yapan bir kurdun öyküsünü yazdığı Andrea Doria, İkinci Dünya Savaşı sonrasında yapılan transatlantiklerin gözdelerindendir. Savaş yıllarında kullanılan ve başarılı bulunan iki radar sistemine sahip olan geminin batması teorik olarak olanak dışı gösterilir. Çünkü geminin içinde birbiriyle bağlantısı kesilebilen onbir bağımsız bölüm vardır. Bir kaza anında, bu bölümlerden ikisi su alsa bile gemi onbeş derecelik bir açıyla yan yatacak şekilde yapılmıştır. Cankurtaran sandalları da, yirmi derecelik bir eğimde suya indirilebilme olanağına sahiptiler.

Andrea Doria, Cenova limanından başlayan dokuz günlük yolculuğunun sonuna gelirken, rotası İsveç'e olan "Stockholm" adlı gemide New York limanından yeni ayrılır. İtalyan filosunun gözbebeği olan Andrea Doria'nın güvertesinde kaptan Piero Calamai vardır. Elli sekiz yaşındaki deniz kurdu yüzlerce kez geçmiştir Atlantiği. Stockholm'un köprüsünde ise 26 yaşındaki 3. subay Johan-Ernst Bogislaus Carstens-Johansen 20:30 - 24:00 nöbetini tutmaktadır. Saat 22:00'de Andrea Doria, New York limanının giriş kapısı sayılan Nantucked Lightship bölgesinde rotasını Ambrose Lightship noktasına çevirir. Bu durumda iki gemi paralel konuma gelir ama menzil dışında oldukları için birbirlerini radarlarında göremezler.

Öğle saatlerinden beri sis içinde yol alan Andrea Doria hızını az da olsa azaltır, önlem olarak da onbir bölümünü birbirinden bağımsız hale getirir. Stockholm ise soğuk Labrador Current akıntısının Gulfstream ile karşılaştığı yerde bir sis oluşumunu beklemesi gerekirken hızında bir değişiklik yapmaz. Üstelik, açık havada yol alan Stockholm kendisine önerilen rotada değil, New York limanına girişe hazırlanan gemilerin rotasında ilerlemektedir. Bunun nedeni de, mesafeyi kısaltmak ve daha kısa bir zamanda Avrupa'ya ulaşmaktır. New York'tan yola çıkan gemilerin çoğu kuralı çiğnemekte ve bu yola başvurmaktadır. Ters rotada olmalarına rağmen kaptan H.Gunnar Nordenson köprüye çıkmayıp, geminin yönetimini 3. subayın deneyimsiz ellerine bırakır.

Stockholm'den daha uzun menzilli radara sahip olan Andrea Doria, saat 22:45'de üzerine doğru gelmekte olan gemiyi fark eder. Yaklaşmakta olan geminin rotası çıkarılınca burun buruna oldukları anlaşılır. Kimseyi endişelendirmez bu durum. Çünkü, rotayı değiştirmek için yeterli zaman ve mesafe vardır. Kaptan Piero Calamari için karşılarına ters rotaya girmiş bir gemi çıkması hiç de şaşırtıcı değildir. Bulundukları bölgede defalarca karşılaşmıştır böylesi bir durumla. Önlerine çıkan geminin Kuzeye yönelmek için rotasını değiştireceğini düşünür.

İsveç gemisinde ise durum çok daha farklı olarak değerlendirilir. Andrea Doria'yı radarlarında gördüklerinde aralarındaki uzaklık 20 deniz milidir. Rota hesaplarını tamamladıklarında uzaklık 6 deniz milinin altına düşer. Güvertedekiler, radarlarına giren gemiyi çıplak gözle göremeyişlerine bir anlam veremezler. Ay ışığı altında yol alan Stockholm'de hiç kimsenin aklına önlerinde bir sis perdesinin olduğu gelmez. Hayalet bir gemiyle karşılaştıklarını düşünüp, şakalaşırlar!..

Saat 11:05'de, aralarında 2 deniz milinden daha az bir mesafe kala iki gemi birbirini görür. Çarpışmayı önlemek için her iki gemi de dümen kırar. Aynı noktaya yöneldikleri anlaşılınca Kaptan Calamai Andrea Doria'nın hızına ve yüksek manevra gücüne güvenip sola kaçma emrini verir. Stockholm'de ise "Tam yol geri" emri duyulur ama bu çaresiz girişimler çarpışmayı önleyemez.

Andrea Doria, Titanik gibi sağ tarafından yara alır. Stockholm bir süre şişenin ucundaki mantar gibi çarptığı gemiye yapışıp su almasını engellese de, Andrea Doria kendisini iter ve onbir bölümünün yedisine aynı anda su dolmaya başlar. Sabahın ilk saatlerinde New York limanına girmeyi planlayan gemide Özgürlük Anıtı'nı görmek isteyen çocuklar uyumaktadırlar. Eğlence katlarında ise yolculuğun son gecesinin tadını çıkarmak isteyen yolcular dans etmektedir. Çalan şarkı ise şudur: "Arrividerci Roma."...

Andrea Doria'nın sol tarafındaki kamaralarda yolculuk yapanlar yataklarından düşerlerken, sağ taraftaki 56 no'lu kamarada kalan Thure Peterson, bayılmadan önce Stockholm'un burnunu kamarasının içinden geçtiğini görür. Ayıldığında ise karısı Marta'nın enkaz altında kalan cesediyle karşılaşır.

Stockholm'un burnu, 52 no'lu kamarada kızkardeşiyle birlikte kalan 14 yaşındaki Linda Morgan'ın yatağını bir mancınık gibi havaya fırlatır. İsveç gemisinde olayın şaşkınlığını yaşayanlar güvertede bir yatağın içinde "Anne... Anne..." diye bağıran kız çocuğuyla karşılaşırlar. Linda Morgan, Andrea Doria'da uyuyup, Stockholm'de uyanan kız olarak tarihe geçer.

Kocasıyla birlikte yolculuk yapan Philedelpia Belediye Başkanı'nın karısı Bayan Dilworth'un elinde "Unutulmayacak Bir Gece" adlı kitap vardır. Çarpışma anında okunan kitap Titanik'i anlatmaktadır. Bayan Dilworth kocasına "Galiba biz de Titanik gibi buzdağına çarptık" der.

Yirmi dereceden fazla yatan Andrea Doria'da, kaptan Calamai cankurtaran sandallarının suya indirilme emrini verir. 1706 insandan ancak 1004'ünün binebileceği kadar sanda çalışır durumdadır. İlk sandallara yolculardan çok mürettebat biner. Bu ilk sandallar Stockholm'e geldiğinde, Andrea Doria'ya yardım etmek için İsveç gemisinden indirilen sandallarla çok az sayıda mürettebat geriye döner. İtalyan gemisinin alt güvertelerinde bulunan yolcular, makine yağının karıştığı okyanus sularıyla dolu koridorlarda, bir buçuk saat yaşam kavgası vererek yukarıya çıkmayı başarırlar.

S.O.S. sinyalini alan "Ile de France" adlı gemi Andrea Doria'ya çarpışma anından üç saat sonra ulaşır. Fransız gemisinin ardından pek çok gemi yardıma gelir. Kaptan Calamai, tüm mürettebata gemiyi terk etme vermiş olsa da, kendisi her saniye okyanusa daha da gömülmekte olan Andrea Doria'dan ayrılmayı kabul etmez. Gemi batmadan önce motorlar tarafından kıyıya çekilmeyi bekleyen Kaptan Calamai, Özdemir Asaf'ın şu dizelerini anımsatır:

Yalnız
Hem kaptanı
Hem de tek yolcusudur
Batmakta olan geminin...

Onun için
Ne sonuncu ayrılabilir
Gemisinden,
Ne de ilkin.

Kaptan Calamai, saat 05:30'da ayrılmak zorunda kalır gemisinden. 29 Temmuz günü, saat 10:09'da batan Andrea Doria 46 ceset bırakır geride. Onarım görmek için New York limanına dönen Stockholm'de ise 5 denizci yaşamını kaybeder.

Andrea Doria'nın batmasından iki yıl sonra, bir Boeing 707 uçağı ilk kez Amerika'dan Avrupa'ya hiç durmadan uçar. Böylelikle, transatlantiklerin parlak dönemi sona erer. Öyle ki, aynı yıl 1200 mürettebatlı Queen Elizabeth okyanusu 200 yolcuyla geçer.

Balıkçı ağlarının takıldığı Andrea Doria'da ise gemiye adını veren ünlü İtalyan denizcinin salonda bulunan heykeli, Barbaros Hayrettin Paşa'yla

Asaf'ın böyle bir açıklama yapmasının nedeni de, öykünün adı okununca anlaşılır. "Andrea Doria'da bir kurt." Atlas Okyanusu'nda batmak üzereyken, Özdemir Asaf'ın içinde yolculuk yapan bir kurdun öyküsünü yazdığ Andrea Doria, İkinci Dünya Savaşı sonrasında yapılan transatlantiklerin gözdelerindendir

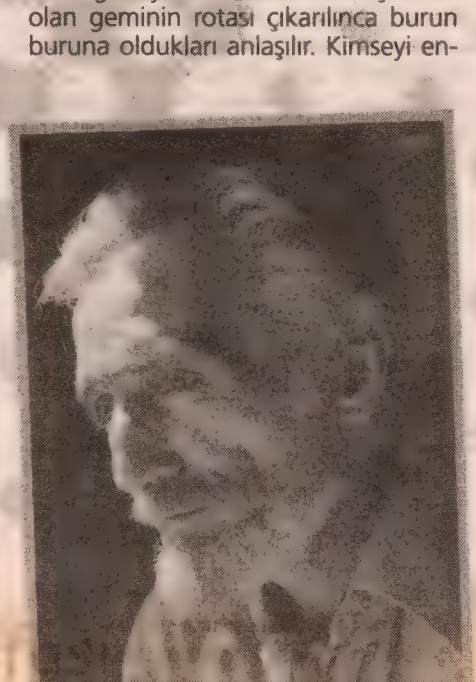

Ne demek istediğini, neden birasını içmeden kalkıp gittiğini öğrenemedim. Ben, sonradan O'na taktığım isimle, "Dali"mizin ardından şaşkınlıkla bakarken, arkadaşlarım Deli Hüseyin'in hikayesini anlattılar.

Dal'ları Kırıyorlar!

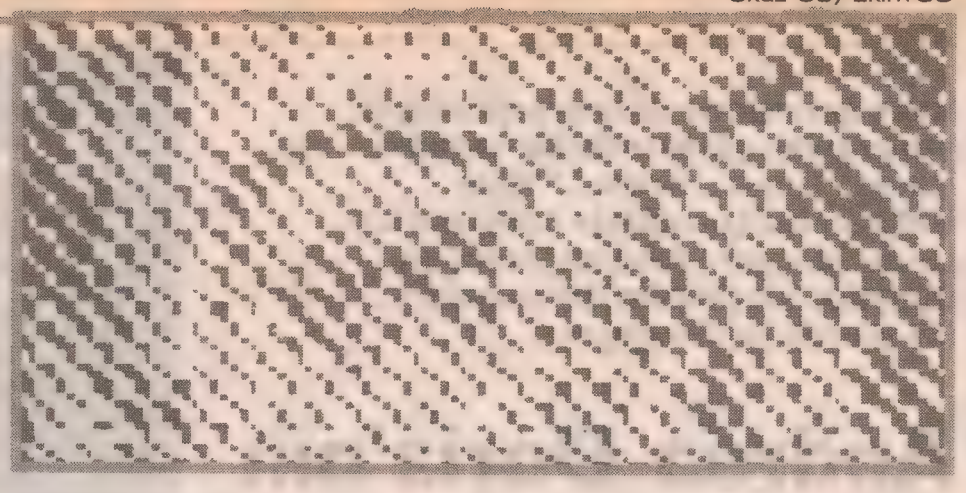

KEMAL VAROL

Şimdi herşeyi daha iyi hatırlıyorum. Çocukken elime tutuşturulan kitaplarda, anlamını bilmediğim yığınla kelime geçerdi. Utanır, sıkılır, bu kelimelerin anlamını kimlere soramaz, çoğu kez kitabın konusundan yola çıkarak kendimce tahmin yürütmeye çalışırdım. **Kemal Yazıcıoğlu** adını ve **Dal**, yani **Derinlemesine Araştırma Laboratuvarı**'nı da ilk kez o kitaplarda okudum. "Dal'da işkence gördük..." diye yazardı kitaplarda; "Birçok arkadaşımızı kaybettik orada". Hayır, o sert kitapların yazarları, bacak kadar boyuyla devrimci kitaplar okuyan beni inandıramazlardı. Hiç "laboratuvarda" işkence olur muydu?

1993 yılının Kasım ayında, on beş yılımı geçirdiğim şehrimi geride bırakıp bir Ege kasabasına sığındığımda, **Yılmaz Güney**'in: "Eskiden bilmezdim yalnızlığı..." diye başlayan o güzel şiirini okumamıştım henüz. Güney, ölümünden birkaç ay önce Paris'te yazdığı şiirde, yurt özlemini, hasretini ve yalnızlığını anlatıyordu: "Kopuk muyum dalımdan? / Uzağında mı kaldım ormanımın? / Eskiden bilmezdim yalnızlığı." İzmir Garı'nda, elimde valizim, nereye gideceğini bilmeyen bir polcu gibi sağıma soluma bakınırken, dalımdan koptuğumu, ormanımdan uzak kaldığımı anlamam geç olmamıştı.

Gecenin anlamını unutmuşum. Çünkü Ora'da gece yalnızca evlerde yaşanıyordu ve o da ışıklar kapatılınca başlıyordu ancak. Gece; sokaklar, barklar, bahçeler ve şehir için yoktu. Geceleri duruyordu hayat ve korku hakim oluyordu tüm kente. Bir dalın hırtısından bile ürküyordu insanlar. İkide bir arkalarına bakıp ansızın enselerinde yer bulacak olan kurşunun gürültüsünü önceden sezmeye çalışıyordu, sanki ölümlerine engel olabilecekmiş gibi... Kopup geldiğim şehirde, hayat günün belirli saatlerine ayarlıydı. Oysa, bana iki yıl boyunca evsahipliği yapacak olan bu Ege kasabasında, tam tersine, gündüzleri sokaklarda çocuklar dahil hiçkimseye rastlayamazsınız. Güneşin yavaş yavaş dağların arasına çekildiği saatlerde, önce çocuklar, sonra ihtiyarlar ardından da genç kızlar görünmeye başlardı sokaklarda. Üstelik kollarına hiçbir kederi takmadan... Akşam olunca dışarı çıkan insanların aksine ben, korku ve kaygıyla sürekli arkama bakarak eve gidiyordum. Kendimi başka bir yaşamın olduğuna inandırmak zaman aldı. Çünkü Ora'dan gelen herkes gibi yanımda alışkanlıklarımı da getirmiştim.

Bu Ege kasabasında aylarca sürecek olan yalnızlığım radyoculukla son buldu. Yerel radyoların açılmasıyla birlikte, birçok insan gibi ben de, bozuk Türkçe'me rağmen bir radyoda çalışmaya başlamış, kasaba ile benim aramdaki uçurumu kapatmaya çalışmıştım. Radyonun çok büyük yararlarını görsem de benzerlerimi bulmam zaman aldı. Tıpkı geceye alışmamın zaman alması gibi... Radyoda çalışan arkadaşlarım ve kimi dinleyicilerle, Çamlık denilen bir alanda oturup geceyarılarına dek sohbet ediyorduk bazı geceler. İşte böylesi gecelerin birinde, arkadaşlarımın bir sigara ve birayla ikna edip yanımıza oturttuğu bir deliyle tanıştım. Üstü başı toz içinde olmasına rağmen çok asil bir duruşu vardı. Öte yandan, bu asilliğine karşın, bakışlarıyla bizi süzerken de, sanki her an; "Bakın, giderim haa!" diyecek gibiydi. Uzattığımız sigaradan sonra, arkadaşlarım politik sorular sormaya başladığında ya konuyu değiştiriyor ya da kısa yanıtlar verip soruları başından savmak istiyordu. Bir süre sonra, birasını içmeden çekip gitti. Giderken mırıldanıyordu: "Bu dalı kırmalı, bu dalı kırmalı." Ne demek istediğini, neden birasını içmeden kalkıp gittiğini öğrenemedim. Ben, sonradan O'na taktığım isimle, "Dali"mizin ardından şaşkınlıkla bakarken, arkadaşlarım Deli Hüseyin'in hikayesini anlattılar.

Seksen sonrası, ODTÜ'de öğrenciyken içeri alınmış Hüseyin. Derslerinde çok başarılı ve ayrıca şiirle, edebiyatla ilgilenen bir öğrenciymiş. **Nâzım Hikmet**'in 835 Satır'ını hala ezbere okuyormuş. İşte bu Hüseyin, birgün gözaltına alınmış. Bir süre sonra serbest bırakılmış, fakat serbest bırakıldığının ertesi günü tekrar almışlar içeri. Ama bu sefer ki adresi, Derinlemesine Araştırma Laboratuvarı olmuş. Anlatılanlara göre, Hüseyin, işkencehaneleriyle ünlü DAL'da çok yoğun işkenceler görmüş. **Akif Kurtuluş'**un "birinci şubede oyunbozan, dal'da inadına mızıkçı olan" çocuklarından biri gibi inatçılık etmiş ve "amcalarına" zorluk çıkarmış. "Dinamo çevrildikçe, içine bir cayırtı yayılan" günlerin ardından da delirmiş. Sonra? Sonrası yok. Bilinen, birgün gelip bu kasabaya yerleştiği.

Sonraki günler sık sık karşılaşır oldum "Dali Hüseyin"le. Her zaman bira ısmarlamasak da, ondan bir sigarayı esirgemeyeceğimizi bildiğinden yanımıza gelir, sosyalizm ile ilgili sorularımıza, yarı ciddi yarı abuk sabuk cevaplar verir, keyfi yerindeyse, Nâzım'ın 835 Satır'ını okur ve her zaman yaptığı gibi eliyle Çamlık'taki en büyük ağacın tepesindeki eğri dalı göstererek: "Bu dalı kırmalı" deyip giderdi... Hergün Çamlık'ın bu en büyük ağacına tırmanır, bize gösterdiği dala ulaşmaya çalışırdı. Hüseyin'e göre, bu eğri dal bütün şehrin görüntüsünü bozuyormuş. Elini sertçe masaya vurarak söylediğine göre, bu dal kara bir leke gibi duruyormuş şehrin alnında. Bu yüzden "bu dalı kırmalı"ydı.

Yanımızdan sessizce geçip ağacın etrafında dolaşmaya başladı mı, törenin yapılacağını çabucak yayardık etrafa: "Koşuuun! Hüseyin dalı kırmaya çalışacak!" Ağaç kütüklerine oturur, Hüseyin'in çok çok yarım saat sürecek olan bu gayretini, bir tiyatro oyununu seyreder gibi izlerdik. Hüseyin, gövdesi çok uzun olan bu çam ağacını önce dikkatli bakışlarla süzer, sonra da ellerine tükürüp ağaca tırmanmaya başlardı. Arada bir durur, ne kadar yol katettiğine bakar, işin hesabını kitabını yapar, ağaç çok uzun olduğu için de, ya ağacın daha yarısında yorulup yavaşça aşağı iner ya da büyük bir gürültüyle yere çakılırdı. Dala ulaşmasına çok az bir mesafe kaldığı zamanlarda ise kendini çok zorlar, bağırır, çağırır ama her seferinde olduğu gibi, bu amacına ulaşamadan kan-ter içinde aşağı inerdi. Ağaçtan indiğinde, kıramadığı eğri dala bir kez daha bakar, mırıldanarak "bu dala kırmalı" derdi. Günlerimiz, "Dali Hüseyin"in bu gayretini seyretmekle geçerdi.

İki yıl sonra, ben Ora'ya dönüş hazırlıkları içindeyken, belki ona uzattığım sigaraları "helâl" etmemi ister diye Hüseyin'le vedalaşmaya gittim. Onu salaş bir barakada bulduğumda; "Hüseyin, gidiyorum" dedim. "Nereye?" diye sordu, "Ora'ya" dedim. "Niye, yeni gelmiştin" dediğinde ne ben anlatabilirdim neden döndüğümü ne de Hüseyin'in dinlemeye bu kadar çok zamanı vardı. Bu soruyu başımdan savmak için çabucak birşeyler uydurdum: "Bizimkiler Ora'da güzel bir kız bulmuşlar, evlerecekler beni" dedim. Hiçbir şey söylemedi ve önüne baktı bir süre. Çok sonra, yarım sigaralarından birini yakıp: "Gidelim" dedi; "Gidelim / Bu zamana sakladığımız kolalı gömleğimiz / Köpeköldüren şarabımız ve anılarımızla gidelim / Gidelim ama arabamızın arkasına "evleniyoruz" diye yazmayalım"... Bir-iki gün sonra otobüse binip Ora'ya doğru yol aldığımda, otobüsümüzün önünde bir gelin arabası ilerliyordu ve arkasında "evleniyoruz" diye yazmıyordu.

O Ege kasabasından döndükten birkaç ay sonra, bir arkadaşımla yaptığım telefon görüşmesinde, geride bıraktığım bütün dostlarımı sorarken, söz döndü dolaştı Hüseyin'e geldi. Meğer Hüseyin, ben gittikten bir ay sonra kasabayı terk etmiş. Belediye, ağaç budamaları sırasında, Hüseyin'in yıllarca kıramadığı dalını kesmiş, bunu gören Hüseyin de "deliye dönüp" gitmişti. Kendisini ayakta tutan, yaşamının tek gayesi olan eğri dalı kesildiğinde, artık o kasabada kalmayı anlamsız bulduğunu söylemiş ve onu bir daha da gören olmamış. Kırılmış bir dalın, bir şehri terk etmenin sebebi olabileceğini Hüseyin öğretti bana. Az şey mi?

1997'nin Aralık ayında, davetli olduğum bir toplantıya katılmak için Balıkesir'e gitmem gerektiğinde, arabalarda yer bulamadığım için, önce İzmir'e oradan da Balıkesir'e geçmeye karar verdim... İzmir Garı'nda otobüsten inerken yağmur çiseliyordu ve peronlara yanaşan arabalardan, benim bir zamanlar olduğum gibi, köksüz ve şaşkın çocuklar iniyordu. Balıkesir'deki toplantım akşam saatlerine doğru başlayacağından, İzmir'e zaman ayırmamazlık edemezdim. İçimdeki çok eski bir yaraya dokunarak İzmir sokaklarında dolaşmaya başladım. Beni iki yıl boyunca misafir eden bu ikinci şehrimi gezerken, **Hicri İzgören'**in dizeleri dökülüyordu dudaklarımdan: "Bir dal kırılır içimizde / Gün gelir erken biten bir yaz gibi / Gün gelir özleriz bu kenti" Yağmurdan mı yoksa Aralık'ın karamsarlığından mı, bilmiyorum, kendimi hemen bir otobüse attım. Koltuğuma kurulduğumda, derin bir kederle, bu şehirdeki bütün dostlarımı ve tabii ki kırık dalı için bu şehrin bir kasabasını terk eden Hüseyin'i hatırladım. Arabamız sağanak yağmurun altında yol alırken, elim sırtçantamdaki şiir kitabına uzandı. Yola çıkmadan önce, sevgili **Yılmaz Odabaşı'**nın "Cehennem Bileti" adlı şiir kitabını almış, ama okuma fırsatını bulamamıştım. Başımı cama yaslayıp kitabın sayfalarını çevirmeye başladığımda, okuduğum ilk dize olsa olsa bir tesadüftü: "Gidince kırılmış bir dal gibi gidilirdi..."

Çocukken, gerçekten de laboratuvar sandığım DAL'da deliren "Dali Hüseyin"in hikayesini yazmayı tasarladım aylarca. Ama hep başka yazılar, başka çalışmalar girdi araya. Ağustos ayının sıcak bir gecesinde masamın başına kurulduğumda, Hüseyin'in hikayesini çabucak yazacağımı sanıyordum. Epeyce bir zaman uğraştıktan sonra, yazıyı başka bir geceye ertelemeye karar verdim. Masamı toparlayıp yatağıma uzandığımda elimdeki kumanda aletiyle televizyon kanalları arasında dolaşmaya başladım. Bir televizyon kanalındaki spiker "bitse de gitse" havasıyla gece haberlerini sunuyordu. Uyku ile uyanıklık arasında **Kemal Yazıcıoğlu'**nun adını duyunca hemen televizyonun sesini açtım. Benim sevgili Hüseyin'in delirdiği yerin, yani bir zamanların ünlü işkence merkezi olarak anılan DAL grubunun başındaki Komiser Kemal ne diyordu bakalım! Her yıl düzenli olarak Karadeniz'e fındık toplamaya giden Kürt işçiler, bu yıl Ordu Valisi Kemal Yazıcıoğlu'nun emriyle Ordu'ya sokulmuyordu. **Alparslan Türkeş'**in ölümünün ardından açılan deftere, herşeyi ondan öğrendiğini yazan Komiser Kemal, asıl amacını gizleyerek, işçilerin Ordu'daki fındık bahçelerinde çalışmalarına neden izin vermediğinin gerekçelerini sıralıyordu. İlk gerekçesi şuydu;

- Dalları kırıyorlar!

Ölümüm hastalığımdan olsundu, bugüne kadar Japonlar'a ettiğim eziyetin günahlarından değil... "Bay Akira madem beni ikiye böleceksiniz, diğer yarımı kime tamamlayacaksınız?

Sevdiğim Tek Japon

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

1997 yılının başında hayatım bir samuray kılıcının sırtındaydı. Doktor hatası sonucu ansızın ciddi bir sağlık problemiyle karşı karşıya kalmıştım. Durumum iki ucu pisli değnek gibiydi. Ne yazık ki Türkiye'de bu pisli değneği ortadan tutup cerrahi müdahaleyi yapacak doktor yoktu. Daha doğrusu iki doktor vardı ama onlar da çok ciddi risklerden söz ediyorlar, açık açık bu riskleri göze alamadıklarını söylüyorlardı.

Sonuçta yurdumda şifa bulamayıp Londra'ya uçtum. İki ucu pisli değneği gözü kapalı ortasından tutacak doktor Londara'daydı ve bir Japon'du. Konusunda uzmandı. Diana ile aynı mahallede oturan ahbabımızın ricasıyla beni pek çok hastasının önüne alıp kesip biçecek olması büyük bir şanstı. Üstelik cerrahi müdahale riskini "sıfır" olarak görüyor, telefonda "Hiç mi risk yok?" diye ısrarla soran kocama "Evet biraz var. Mesela hastaneye gelirken karınıza araba çarpabilir" diye şakalar yapıyordu. Ben ise doktor doktor gezmekten bitap, dünya ile ilişkisini her gün Tate Galeri'ye gidip "Ofelya" tablosunun önünde oturmaya indirmiş zavallı bir kadındım.

Japon doktorum ultrasonlar, filmler ve tahlillerle vücudumun haritasını çıkardı. Kendisiyle ameliyatta tanışacaktık. Bu arada "Japon doktor" diye söz ettiğimiz adamın adının "Akira" olduğunu öğrendim. Demek beni doğrayacak doktor Akira adında bir Japon'du. Allah'ın sopası bana yakıştıramaz ama ben Japonlar'ı hiç sevmem. Bugüne kadar yurdumun turistik köşelerinde "Bir fotoğrafımızı çeker misiniz lütfen?" diye elime makinasını tutuşturan Japonların sadece ayaklarını çektim. Kozmetik ürünleri satan mağazalarda renk renk rujları deneyip partneri olan diğer çirkin Japon'a "Nasıl?" diye soranlara üstüme vazife değilken "Hiç yakışmadı" deyiverdim. Güzeleşmek uğruna kendilerini heba eden Japon kızların moralini Kokai'de, Prada'da, her yerde tuzla buz ettim. Bir seyahatimde kendimi tuvalete kilitleyip kapının önünde boncuk gibi dizilen japonların heba olmasına neden oldum. Sonuçta kader beni bir Japon'un eline teslim etmişti. Japonlara yaptığım kötülüklerin cezasını çekecektim.

Hastanede tek dileğim beni ameliyata hazırlayacağını söyleyip kocamı kapı dışarı eden aynı zamanda defalarca düzelttiğim halde beni İtalyan zanneden İngiliz hemşireden kurtulmaktı. Ameliyathaneye kapağı bir atsam her şey bitecekti. Hele hele bay Akira gelmeden beni uyutsalar ne iyi olacaktı. Derken kendimi ameliyathanede, bay Akira'yı ayak ucumda buldum. "Fotoğrafımızı çeker misiniz?" ricasında bulunan bütün japonlar gibi kibarca gülümsüyordu. Gülümsemekle yetinmeyip beni Akira Kurusowa filmlerinden aşina olduğum usulde selamladı, "Adım Akira" dedi. "Akira Kurosawa'nın Akira'sı gibi mi?" "Evet, evet" dedi. "Kurosawa'yı sever misiniz?" "**Sevdiğim tek Japon**" dedim. Oysa böyle demek istememiştim. Başıma Hiroşima bombası düşseydi, yer yarılsaydı da içine girseydim. O güne kadar dünyayı başlarına yıktığım Japonlar'ın intikamı acı olacaktı. Ama doktor Akira söylediğimi bütün iyi kalpli Japonlar gibi "şaka" olarak algıladı, "Benim de kendimden sonra sevdiğim ikinci Japon" cevabını verdi. Ameliyat masasında katıla katıla güldüm. Bay Akira beni güldürerek ölüme göndermekte kararlı gözüküyordu:

"Akira Kurosawa ile ilk adımızdan başka ortak bir yönümüz daha var" Maksat "Sevdiğim tek Japon" sözünün "şaka" olduğunun sanılması için var gücümle oynamaya başladım: "Nedir, nedir?" diye sordum. Bay Akira çekik gözlerini çentik haline getirip cevap verdi: "Ben de bir samurayım" "Aman Tanrım" deyip bayılacağımı sanıyordum ama dayandım. Bay Akira neşteri eline alıp minyatür bir kılıç gibi salladı: "Sizi bununla keseceğimi sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Sizi samuray kılıcımla ikiy böleceğim." Japonlar'ı canı kadar seven kız rolünden ödün vermedim: "İkiye bölünen Vikond gibi mi?" "Calvino'nun zavallı roman kahramanı barbar Türkler'le yapılan bir savaşta ikiye bölünmüştü değil mi?"

Bay Akira beni samuray kılıcıyla tam ortadan ikiye bölüp cehenneme göndermekte kararlıydı. Ben hala "Sevdiğim tek Japon" sözünün altından kalkmaya gayret ediyordum. Ölümüm hastalığımdan olsundu, bugüne kadar Japonlar'a ettiğim eziyetin günahlarından değil... "Bay Akira madem beni ikiye böleceksiniz, diğer yarımı kime tamamlayacaksınız?" Bay Akira ameliyat hazırlıklarının tamamlanıp tamamlanmadığını kontrol ettikten sonra cevap verdi: "Harrods'da bütün parasını fondotenlere, göz farlarına, rujlara yatıran çirkin bir Japon kızla" Bay Akira'nın bütün ırkdaşlarının elimden çektiği acıyı bana ödeteceğinden emin nane kokulu narkozu solumaya başladım. Akira duvardaki dev saati işaret etti; "Bak zaman durdu." Kendimi sayı saymaya hazırlamışken şu soruya cevap vermek zorunda kaldım: "Kurosawa'nın en sevdiğiniz filmi?"

"Düşler"

***

Çiçeklenmiş şeftali ağaçlarının gölgesinde hayatımın en tatlı uykusundan uyandım. Şeftali ağaçlarının çiçekleri ameliyata girerken giydirdikleri yeşil elbisemin üzerindeki kan lekelerinin üstüne yapışmıştı. Hiç bir acı hissetmeden doğruldum. Yoksa bu Japon beni kesmeden mi öldürmüştü? Kan lekelerinin üzerine yapışmış çiçeklerle sümerbank basması bir elbiseye dönen giysimi sıyırdım. Karnımı dikine kesen bir dikiş izi uzadıkça uzadı. Anladım ki doktor dediğini yapmış beni çirkin bir Japon kızla tam ortadan ikiye dikmişti. Ellerim ve ayaklarım bunun en iyi kanıtıydı. Sağ elimin tırnaklarında Harrods mağazasının parfümerisini talan eden Japon kızların süreceği türden Channel 18 ojeler vardı. Aynı renk ojeler sol ayağımın yanında minicik kalan ayağımın tırnaklarında da mevcuttu. "İkiye Bölünen Vikon" misali bir Japon'un sol yarısıyla birleştirilmiştim. Anlaşılan sol yanımdaki Japon henüz narkozun etkisinden çıkamamıştı. Belki de bu yüzden sol yanımı sürükleyerek yürüyordum. Derken şeftali ağaçlarının arasında kısa boylu tıknaz bir Japon belirdi ve bana doğru seslendi:

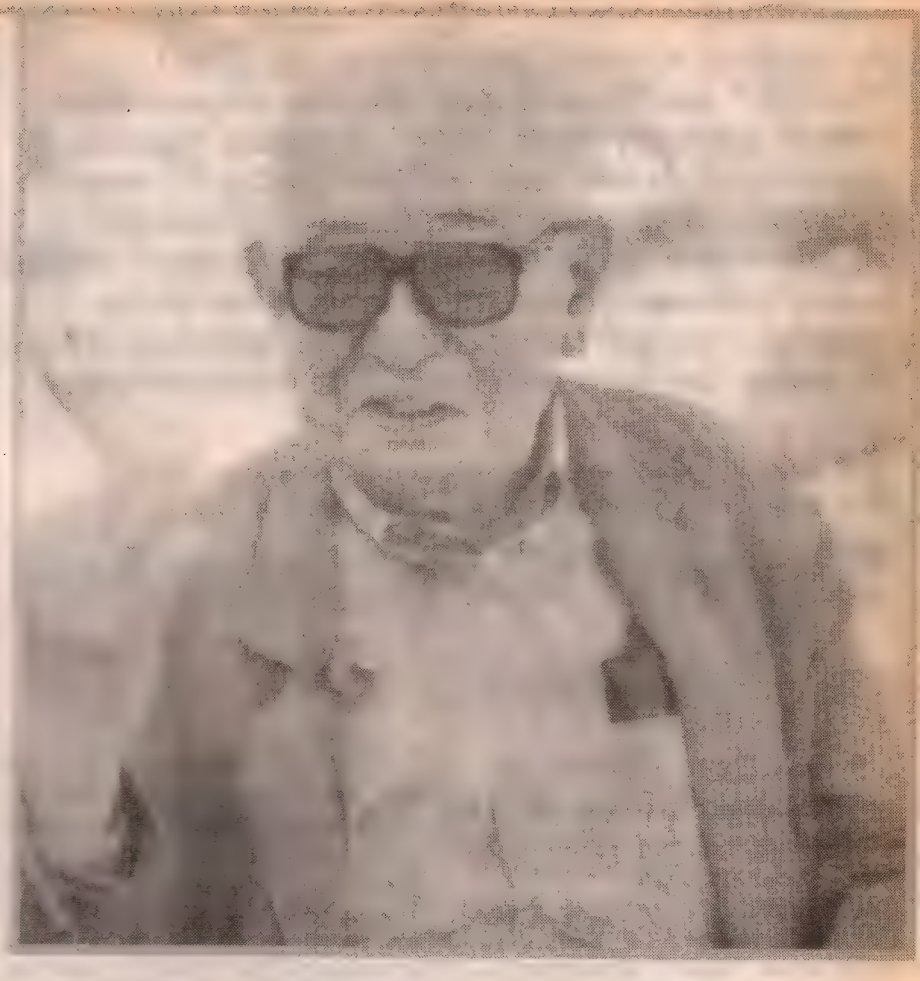

Anladım ki doktor dediğini yapmış beni çirkin bir Japon kızla tam ortadan ikiye dikmişti. Ellerim ve ayaklarım bunun en iyi kanıtıydı. Sağ elimin tırnaklarında Harrods mağazasının parfümerisini talan eden Japon kızların süreceği türden Channel 18 ojeler vardı. Aynı renk ojeler sol ayağımın yanında minicik kalan ayağımın tırnaklarında da mevcuttu.

"Hayır hayır o tarafa doğru değil. Bademağaçlarına doğru yürüyeceksiniz. Şimdi sahneyi tekrar alıyoruz." Kısa boylu tıknaz Japon'un yürüdüğü tarafa doğru eğilip baktım. Kocaman bir sinema makinasıyla onlarca Japon vardı. Demek cennet yerine Akira Kurosawa'nın **"Düşler"** filminin platosuna inmiştim. Kendimi sağ yanımdan çimdikleyip Kurosawa'nın peşi sıra sol yanı Japon'la birleştirilmiş bir Türk nasıl koşarsa öyle koşmaya başladım: "Siz Akira Kurosawa mısınız?"

"Evet"

Kalbim duracak gibi oldu, sol yanımın bir Japon'la birleştirildiğini unuttum. Bir şeftali ağacının gölgesine, bay Kurosawa'nın dizinin dibine oturup ona başımdan geçenleri anlattım. Kurosawa ayaklarıma bez ve tahtadan yapılmış Japon kadın ayakkabılarını geçirdikten sonra bana yol gösterdi:

"Diğer yarınız diğer düşte."

"Hangi düşte?"

"Filmi hatırlıyor musunuz?"

"Kurosawa'nın Düşler filmi sahne sahne aklımdaydı."

"Diğer yarınız tipili, karlı düşte."

"Peki o düşe nasıl gideceğim?"

Kurosawa elimden tutup beni dev kamerasının başına götürdü.

"Bütün filmlerimi bununla çektim."

"Ran'ı, Kagemuşa'yı, Raşomon'u, Yedi Samuray'ı, Dersu Uzala'yı hepsini mi?"

Kurosawa evet anlamında başını salladı:

"Ve tabii düşleri" diye ekledi. "Şimdi vizörden bakın ve diğer yarınız hangi düşteymiş görün."

***

Diğer yarım tipili düşte, karın içine gömülmüş çadırda boylu boyunca yatıyordu. Ayaklarımda Kurosawa'nın giydirdiği ayakkabılar vardı. Hala bir Japon'la tam ortadan dikilmiş olabileceğimi varsayıyordum. Emin olmak için güçlükle sol elimi kaldırıp tırnaklarıma baktım. Channel kırmızısından eser yoktu. Alyansımdan elimin bana ait olduğunu anladım. Belki bu defa bir Japon'un sağ tarafıyla birleştirilmişimdir diye düşündüm. Korka korka sağ elimi kaldırdım.

Düşler'den sağ elim kocamın avuncunda uyandım. Doktor bay Akira başucumda, "Günaydın" diyordu. Doktor bay Akira bana yeni bir hayat bağışlamıştı. Aynı şeyi Akira Kurosawa biz insanlara yıllardır filmleriyle yapmıştı. Kurosawa'nın ancak bir Japon'un sahip olabileceği sabrıyla mükemmel kıldığı her filmi yeryüzündeki insanlar için yeni bir hayattı.

Aksamsefasi

Bu ay biraz nostaljik takılalım ne dersiniz? "Nostalji" genel tanımıyla" geçmişe duyulan özlem" yanılmıyorsak. "Dün" olmadan "yarınlar" yaşanır mı? Ancak hızla gelişen çağdaş bir toplum içinde eskiyi ve geçmişi özlemenin de tehlikeli boyutları yok değil. Biz o türden bir özlemci değiliz. Bizim "özlemciliğimiz", insanla yaşanan anılar arasında "gel-git"lerden oluşan bir yolculuk sadece. Siz buna "bir bit pazarı gezisi" de diyebilirsiniz.

Bit Pazarından Sinema Çeşitlemeleri

AGÂH ÖZGÜÇ

Enver Dönmez'den Bir Yılmaz Güney Anısı

Şimdi biz bu "bit pazarı gezisi"nereden başlıyabiliriz. Kimden ve nasıl bir anı kırıntısından?.. **Enver Dönmez'**le yola çıkarsak, **Yılmaz Güney'**e de bir "selam" göndermiş oluruz. Kim bu Enver Dönmez?

Yılmaz Güney'in kolladığı "gariban takımı"ndan bir oyuncu. Aşağı yukarı, Güney'in her filminde var Enver Dönmez. En tehlikeli rolleri canlandırır, dayak yer, itilir kakılır, horlanır. Çok filmde oynamıştır, çoğu filmin afişlerinde ismi yoktur. Yazılmaz çünkü... Yazılmasa da onu Topkapı'da, utanarak iğne satarken, dolmuşa binerken tanıyan tanır. Enver dönmez, yüzlerce filmde oynamasına karşılık hala emekli olamamış. Nasıl emekli olsun ki? Çalıştığı birkaç yapımcının dışında hiçbiri emeklilik sigortasını yatırmamış. Bu nedenle üzgün ve kırgın. Beş çocuklu Dönmez, yıllar önceki Yılmaz Güney anısını şöyle dile getiriyor: "Sanıyorum yıl 1966, ya da 1967 idi. Yılmaz Adana'da "Seyyit Han" adlı bir film çekiyordu. Ben ekiple birlikte İpek Palas'ta kalıyordum. Arkadaşlarla otelin salonunda oturuyorduk. Vakit geceyarısını geçmişti. Ve Yılmaz abi hala ortalıkta yoktu. Ve sabah işe gidecektik, para bekliyorduk. Bu ara bir araba gürültüsü duyduk. Otelin kapısına yöneldiğimizde arabasının içinde Yılmaz'ı gördük. Arkadaşlar bana dönüp "Gördün mü, bu saatte geldiğine göre bizim paraları da kumarda kaybetmiştir. Paramızı almadan sabah işe çıkamayız. Hadi hep beraber işi bırakalım" dediler. Yılmaz abi beni görünce: "Ne o Keko, daha yatmadın mı? Nen var hasta mısın?"dedi. Ben de arkaşlardan aldığım cesaretle: "Biz işi bırakıyoruz, paramı almadan da sabah işe çıkmam" diye karşılık verince şaşırdı. Bir ara ben arkama şöyle bir baktığımda tüm arkadaşların toz olduğunu gördüm. Beni dolduruşa getirmişlerdi. Düdük gibi tek başıma kalmıştım. Yılmaz Abi "Sabah gel paranı al ve s.ktir git ve bir daha buralarda seni gözüm görmesin, deyince hapı yuttuğumu anladım. İsten kovulmuştum. O gece gözüme uyku girmedi. Ben ne yapmıştım?... Ertesi sabah beni uyandırdılar. Bir baktım Yılmaz abi karşımdaydı. Zarfı uzattı ve "Şimdi derhal git dedi. Eşşolueşek. Yıkıl karşımdan". Ağlıyordum. Arkadaşların kurbanı olmuştum. "Tamam gidiyorum. Yalnız annenin elini öpüp öyle gideceğim"dedim. Biraz sonra annesi **Güllü'**nün eline sarıldım. Ağladığımı görünce sordu. "Ne oğlum, niye ağlıyorsun?" dedi. Ben de Yılmaz'ın kovduğunu söyleyince Güllü ana hışımla ayağa kalktı. Yılmaz abiye "Bu çocuğu işe alacaksın, eğer dediğimi yapmazsan hakkımı sana helal etmem" dedi. Bir süre sonra bavulumu aldığım gibi soluğu garda aldım. Bu sırada Yılmaz abi arabasıyla önümde durdu. "Hadi pezevenk, atla arabaya gidiyoruz" dedi. "Hayır, ben İstanbul'a dönüyorum" deyince kolumdan tuttu. "Hadi yürü, eğer gelmezsen, anam hakkını helal etmiyecek, anladın mı hıyar" dedi. Böylece anasının sayesinde tekrar işe alınmıştım. Bu bana ders oldu. Arkadaş uğruna dayılanmanın cezasını çekmiştim. Keleğe gelmiştim. Değer miydi? Az daha ekmeğimden oluyordum". Güney'in herkesle bir anısı vardı. Dönmez'inki de böyleydi. Ya annesi olmasaydı ne yapacaktı? Yılmaz Güney'in insafa gelmesi boşunaydı. Ama aferin Dönmez'e, son anda bulduğu "el öpme numarası'yla nasıl da durumu kurtarmıştı. Ünlü aktörü en hassas yerinden vurmuştu.

Ayten Gökçer'in "Öpüşmek Yasak" Maddesi

Karşılıklı anlaşmalarda kuralları hep yapımcılar koyacak değil ya!.. Zaman zaman oyuncular da ağır basacak. Kimin gücü kime yetiyorsa Yeşilçam'da. Bir dönemlerde **Türkan Sultan (Şoray),** mukavelesine öyle maddeler koydurmuştu ki... Örneğin öpüşmek yasaktı, İstanbul dışına çıkmak yoktu, yatağa girmezdi. Daha neler neler. Böylece ortaya bir "Türkan Şoray Kanunu" çıktı. Ve yıllar yılı hiçbir yapımcı bu kanunlara karşı çıkamadı. Bu tür kanunlardan biri de 1967 yılında tiyatro kökenli **Ayten Gökçer** tarafından Yeşilçam gündemine getirilmişti. Filmin adı "İçli Kız Funda", yönetmeni de **Metin Erksan'**nın ağabeyi **Çetin Karamanbey'**di. Ayten Gökçer, filmin yapımcısı 110 kiloluk **Nejat Gürçen'**le yaptığı mukavelenin 6.maddesinde ne diyordu:

"Bayan Ayten Gökçer, film firması tarafından hususi bir taksi ile iş yerine getirilecektir. Ayrıca elbiselerinin icap edenleri Gür film tarafından yaptırılacaktır. Ayten Gökçer, Jülide rolünde kimseyle öpüşmeyecek ve filmin açık sahneleri olmayacaktır".

Böyle bir madde Ayten Gökçer gibi bir Devlet Tiyatrosu sanatçısına elbette ki yakışırdı. Aslına bakarsanız "öpüşme yasağı" özellikle de **Fikret Hakan** için konmuştu. Ayten Gökçer'in başrolünü paylaştığı Fikret Hakan, o günlerde çapkınlıklarıyla ün yapmış bir aktördü. Açıkçası "tehlikeli adam"dı. Bir başka deyimle "milli tornavida"ydı. Ne olur ne olmazdı. Tedbir almakta yarar vardı. Ve sonuçta film kazasız belasız bitmişti. Ancak filmin yapımcı ortaklarından Nejat Gürçen bakın bu konuda ne diyordu? "Ayten Hanım, bu öpüşme yasağını koymuştu. Onun için Fikret'in, sadece yanağından öpmesine izin verdi. Bebek'te, deniz motoru üzerinde çekilen sahnelerinde Fikret mayo giymişti, ama Ayten Gökçer entariliydi. Fikret, kızkardeşini öper gibi Ayten'in yanağına bir buse kondurdu. Aşk sahnesi istediğimiz gibi olmadı".

İyi ama Ayten Gökçer, Fikret Hakan'la öpüşseydi, yatağa girseydi ne olacaktı? Hemen ardından 1967 yılının magazin basını, "Devlet Tiyatrosu Sanatçısının Utanç Fotografları" başlığıyla manşet'ten vermiyecek miydi? Sonuç, herkes kendine göre haklı...

Bu da Bir "Tutanak Erotizmi"...

Sharon Stone'un o ünlü ve olaylı filmi "Temel İçgüdü'yü herhalde görmeyen kalmamıştır. Hele seksi yıldızın savcı karşısındaki sorgulama sahnesi nasıl unutulur. Sırf bu sahne için filmi on kez izleyen bir yönetmen tanıyorum. Ne var ki bu yönetmenimiz "Temel İçgüdü'yü ikinci bir on kez daha izlese, o sahneyi çekmeye gücü yetmez. Şimdi düşünüyorum da o sorgulama sahnesi seyirciye ne düşler kurdurmuştu? "Sharon'un ışık hızıyla geçtiği yakın plan bacak sahnesinde "külotu var mıydı, yok muydu?" diye diye... Tam bir olay filmdi "Temel İçgüdü". O günlerde Refah Partisi "suç duyurusu'nda bulunmuş, derken gösterimi yasaklanmış, filmin ithalcisi **Mehmet Soyarslan** Yargıtay'a başvurmuş... Nedense bütün bu "müstehcenlik ve muzırlık tartışmaları" sağ ağırlıklı hükümetler dönemine rastlıyordu hep. 1970'li yılların ortalarını anımsayın. MC hükümeti dönemini... Seks filmlerinin sayısal açıdan nasıl bir patlama oluşturduğunu bilmeyen mi var? Bu kez bir anıdan değil, bir rapordan, bir tutanaktan söz edeceğiz, sıkı durun. İşte "Temel İşgüdü"yle ilgili raporun içeriği: "Kocaeli Millet Vekili Şevket Kazan ve arkadaşlarının imzasını taşıyan 16.12.1992 tarihli ihbar dilekçesi üzerine Temel İçgüdü isimli sinema filmi hakkında Savcılığımızca soruşturma açılmış ve açılan soruşturma gereği olarak Temel İçgüdü isimli filmin gösterilen sinemada bizzat izlenmesine karar verilerek 21.12.1992 tarihinde Pazartesi günü saat 13.45 sularında yaya olarak Necatibey Caddesinde bulunan Derya Sanat Merkezi isimli sinemaya gelinmiş, sinema gişesinden 14.00 matinesi için herbiri 20.000 TL değerinde olan 2 adet, toplam 40.000 TL ödenerek alındı. Ve biletli olarak sinemaya girildi, sinemanın balkon kısmındaki koltuklara oturuldu. Saat 14.00 sularında ışıklar sönerek film gösterimine başlandı. Sinemanın balkon kısmında tahminen 50 kadar seyircinin olduğu görüldü. Beyaz perdede ilk önce Arçelik marka televizyona ait bir reklam filmi gösterildi. Ayrıca gelecek programa ait filmden parçalar isimli İngilizce sözlü olan filmin gösterimine başlandı.

Filmin hemen başında bir kadın ve erkeğin yatakta çırılçıplak vaziyette cinsel birleşme hallerinin gösterildiği birleşme sırasında erkeğin üstünde bulunan kadının altta bulunan erkeği el ve bileklerinden bir eşarpla karyola demirlerine bağladıktan sonra cinsel birleşmenin sonuna doğru kadının erkeği sivri uçlu bir aletle (Buz kıracağı ile) öldürmesi olayı gösterilmektedir. Bu sahnede özellikle kadın ve erkeğin cinsel birleşme sırasındaki hareketlerinin cinsel arzuları tahrik ve istismar eder nitelikte olduğu kanaatine varıldı... Filmin baş aktörü olan polis ile aynı teşkilatta görev yapan bir kadın arasında da az çok sevgiye dayalı bir ilişkide bulunmaktadır... Filmin bir sahnesinde doktor hanım filmin baş aktörü olan ve sevdiği polisin evine gelmekte önce evde ayakta öpüşme ile sevişmelerine başlamakta daha sonra erkek kadın doktoru soymakta ve memelerinden öpmekte ve çıplak kadını erkek polis koltuklara doğru itelemekte bu itekleme nedeniyle kadın doktor koltuğa yüzü koyun ve domalmış vaziyette düşmekte, erkek polis ise hemen acele eder, pantolonunu çıkarıp kadının tüm bağırmasına rağmen arkasından ırzına geçmektedir. Filmin bu sahnesinde cinsi arzuları tahrik ve istismar eder nitelikte bulunmuştur.

Filmin gösterimine saat 16.15 sularında son verilmiş ve bu tutanak daireye dönülerek dairede düzenlenip birlikte imzalanmıştır.

21.12.1992."

Bu erotik tutanağın yazarı kim?

Tezgahaltında satılan erotik kitapların yazarı **Bektaş** değil. Bu bir savcı tutanağı. Ve altındaki imzalar şöyle: **M. Nihat Ogan** (Cumhuriyet Savcısı). **Şevki Sağlam** (yazman).

Bu incelikli, zengin teferruatlı ilginç tarihsel belgeyi "Dünya Sinemasında 100 Erotik Film" kitabımın önsözünde kullanabilirim. **Can Dündar** bir belgeselinde, **Ahmet Kahraman** da bir araştırmasında, kaynak gösterme zahmetine katlanmadan kullanabilir.

"Neden kullanmasınlar ki?

Evet, bir "tutanak erotizmi nostaljisiyle" bit pazarı gezimizin, (şimdilik) son du-

Koma Provası, NYC'98

ENİS BATUR

Yağmur şehrin sarı ışıklarını tarıyor.
Su birikintilerinde sayısız küçük telâş,
alkol gövdemde dipsiz bir kaydırak alanı
kurmuş, diyorum ki taksi şöförüne: İnanın
bilmiyorum: Nereye gidebilirim. Derin,
sıcak bir kahkaha patlıyor önde, Odessa'dan
bir yıl önce gelmiş Little Odessa'ya, bir göz oda
vermişler, sabah kahvaltı geceyarısı çorba ve
bir tür haşlama, günde iki paket sigara, bir de
haftada bir eve telefon izni - en fazla beş dakika.
Tırmanıyoruz Birinci Cadde'den yukarılara doğru.
Cehennem Mutfağı'nda, bir lambanın altında
üç-dört köçek büzüşmüş, müşteri kolluyorlar.
Makyajı akmış birinin, öbürü bir ölüm maskesinin
altına sinmiş, ötekiler gölgede kaybolmuşlar,
bir ten kavgası ki kim ne ister hiç anlamam.
Ben de, diyor şöförüm. Biraz önce uzattığım yirmi
dolar onu iyicene rahatlatmış. Gerekirse kuzeyin
dibini görebiliriz o parayla, madem ki vakit
yağmur, coğrafyalardan sert ve tavizsiz gecenin
ortasındayız: İstesek en ağır suçu işleriz
şimdi burada - o kadar kan bekliyor içimde.

Yaylanıyor oysa araba, rengârenk vitrinlerin
yanından su saçarak uçuşa geçiyor. Şöförüm
kararlı: Öleceksek, bir paylaşım azâbı gerek
bize, ölmeyeceksek neden yaşıyoruz bilsek.
Benim zamanım bitti dostum, diyorum, ana
dilimden dikkatli birkaç kelime seçiyorum
bunun için. Anlıyor oyunumu, koyu bir slav
aksanıyla cümleleri yutuyor peşpeşe. Gece
ne kadar büyük bir çökelek. Alkol ne kadar
kalıcı bir buhar. Bir yirmi dolarım daha var,
diyorum: Bana daha uzun bir yol seç.

Kadın Yoldadır!

HAFIZ

Yola çıkan kadın hemen
ikiye ayrılır birinde
herkes bilir gittiğini nereye
diğerinde bilmez kendisi bile

Ben hiç rastlamadım gidiş-
dönüş bileti alan bir kadına
rastlarsanız bakın yanında bilet
gibi kıvrılmış üzgün adama

Tavşan uykusunda ve biraz daha
gözünü açmak içindir
kadının kendine verdiği mola
sonrası göz alabildiğine...

Yolculuk erkeklerin işidir: ne âlâ
bir de kadın çıkarsa bahtına!
Bilseler yolun kendisidir kadın
nereye kadar varırsa...

Bütün yollar kadına çıkar!
Böyle avunuyor erkekler, oysa
yalnızca göze alabilene
kadın yalnızca yolda var!

Yolda bir kadın görürseniz
önce geçip gitmesini bekleyin
ve ikiye ayrılır ayrılmaz

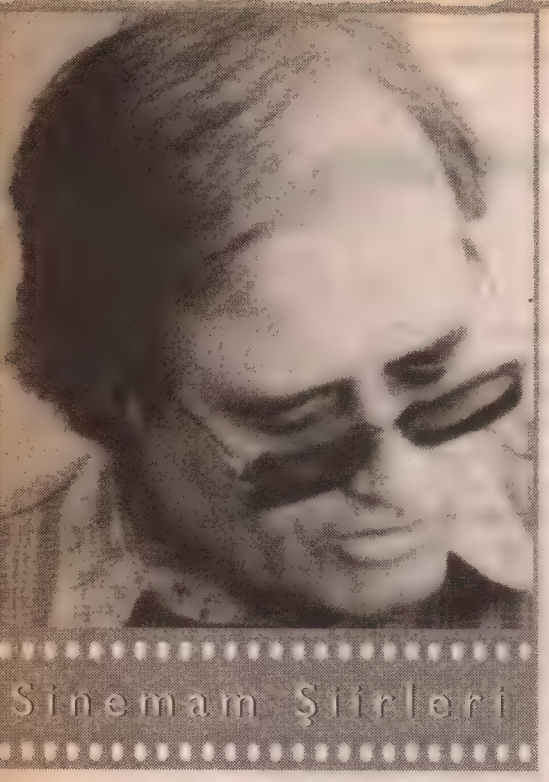

Tabutta Rövaşata

NİHAT ZİYALAN

Derviş Zaim'e

Umut'un Tuncel'i Altın Ayı Kurtiz
teknesinin sakalına gömüldü
ağı çektikçe pırıltısı küsük balık
kucakladı reis sesiyle tayfasını
bölüştü elindeki yoku

gücü yettiğine gayet ısırık
ön dişi kırık hayat
sırıttı yüzünde
Mahzun
lades tutuşur rüzgarla
gölgesi bıkkın ıslık çalmaktan
korkarak kendi gölgesinden

esaskız iğneye vurgun
beyazlaştıracağını sanıyor manzarayı
bakışı Mahzun
esrarlı
yatacak yeri olmayan hayat
haydi kapatıyoruz kahvesinde

arabalar da üşür
demir soğukluğunda yalnızlık
düz kontak çaldı Mahzun
ısınsın
morarmış aşk
Sarı'ya dar gelen tabut

surlarda Mehter Marşı
fıskıye renk tavuskuşu
tabutu üşüyenleri
çağıran ötüşlü

esaskızın elini tutamayan Mahzun
çaldı tavuskuşunu
öptü kuş sıcaklığına sarılıp
aşkına yol açtı

dayanılmaz açlık
sonunda yoldurdu fıskıye rengi
tabutu üşütük Mahzun
cascavlak
attı rövaşatasını
ölü beyazlığında
olmayan topa

Sydney. 1998

Tek Tabanca Kurnazları

MEHMET KARTAL

Bir kurnaz çalışmaz, hep gezer. Çünkü, o kurnazdır. Hiç birşey okumaz etmez. Amma herşeyin alimidir. Çünkü, o kurnazdır. Taa ki Mestan dayının arpalığına düşüp ak fistanı giyinceye kadar. "Lan bırakın, ben kurnazım, teftişim hazır, ezan sonrası işe çıkacağım" derken kurnaz, mefta olduğunun hala farkında değildir. Teftişi yaptığına göre, mutlaka dalmalıdır, işi devirmelidir. Çünkü, o kurnazdır. Kurnaz her yolu bilir. Lakin, Rancer kalesi, Adalet abi ve Kafesliköy'den bir ayağını hiç kurtaramaz. Kurtuluşu Mestan dayının arpalığı ve ak fistandır. Şimdi dayının arpalığına, fistanına varışa bir dikiz çekek ey ahali.

İki kurnaz, kafesten tanışıklar. Mekanın birinde karşılaşırlar. Kurnazdırlar ama tersolar. Terso kurnaz ne işe yarar? Kolkola teftiş yapmaya yarar ancak. Kurnazlar mekanlarda, kurnazlar sokaklarda, kurnazlar her taşın altında. Lakin iş kesik, kesat. Şans döner miydi dönme bacılar gibi. Zuladan, "Lan ne ayak var be kardeş" nakaratları eşliğinde teftiş sürer.

Bir an gelir Beygir nalı olmasa da işler kesik kesattan kurtulur. "Var bende bir hayır" olur iş. Lakin, sessizden çıkar bu telkin. İki kurnaz işi devirmeye kararlı. Lakin, tek tabanca devrilecek işi bölüşmenin ne alemi vardır. Hakiki kurnaz kaymağı kendisi yemelidir hep. Arpayı kapıp ağalık etmelidir hep. Otel, meyhane, kurutemizleme arpaaa. Hamam, lokanta kumar arpaaa. Tek, selam bedava. Lakin arpan varsa bedava. Arpan yoksa uğur ola. Haybeden selama kol kaldırıp enerji harcayacak kalmadı kerata. Sonunda iş döner "bu mekan sakat, bize yaramaz" hesabına. İki kurnazın beyin hatları pencere kapı hesaplarındadır. Lakin, kendilerine göre. Diller dışa başka şakır, içe başka: "İş benim... bu angut zaten tek tabanca yiyemez" olur.

Gece olur... karanlık çökmüş... Ay dede gülümsemelerde. Arada bir kara bulutlar dedeyi zula eder. Tam zula zamanı duvardan bir gölge akar gider. Bahçe içindeki yağmur kokulu otlar arasında akmaya devam eder. Kara bulutlar dedeyi zula molası verdiklerinde, levye pencere menteşesini gerdirmektedir. Kara bulutlar yine Ay dedeye iş olup zulaya gömerler. Duvardan bir gölge daha akmaya başlar. İlk gölge gibi yağmur kokulu otlar arasında akmaya devam eder. Kara bulutlar dedeye kıyak yapıp yine zula molası verdiklerinde... Evin bir başka penceresinde yine levye çalışmaktadır. İçerdeki gölge "tıkır tıkır" sesleri eşliğinde kalbini tutarak aleti fora eder. Kurnazdır ama, öbür Tilki kardeşin olduğunu aklına bile getirmez. Evin sahibi kurnazı faka bastırmak için pencereden dalacak hesabı olur. Panik, aleti tutan elinin titreyişi, gözlerin kurnazca durmadan daire çizmesi, dizlerin titremesi... ve dualar başlar. Hani, "bu son işim, bir daha mı... tövbeee..." olur iş. (Tabi ordan uçana kadar. Kurnaz başka işten çakızlamaz ki.) Pencere açılır.. misafir gölge içeri akıverir. Haybeden ev sahibi gölge, çanağı duvara vermiş, beklemelerde. Kazayla delinmesin hani. Misafir gölge akmaya devam ediyor. Küçük el feneri avuç içinde yanar. Etraf ne çeşit acep.. gümüş malzeme var mı..? Avize, evin teferuatını haber verir, kaliteyse tam yerine düşülmüştür. Dandikten lambaysa, bu ev adi adamın tekinindir. Ama gelmişken yoklamadan olmaz. Para ve imanın kimde olduğu bilinir mi hiç? Ama birden.. haybeden ev sahibi olan gölge, gerilerken birşey devirir. Misafir gölge feneri kapatır. El, aletin sapına yapışır. "Lan bu mekanı daha yeni ayıkladılar ki, pusuya düştük" olur iş. Geri dönüş sakattır, çünkü pusu bahçede de olmalıdır. Bir fener ışığı, bir nara.. İkinci fener ışığı, ikinci nara.. bir kapışma.. aletler foraaa.. bir feryaaat.. "huaaaahh"... Peşinden bir feryat dahaaa.. "Aaaahh..." İki aleti hala zaptetme çabasındaki eller.. Birbirini itip kurtulmaya çalışan öbür eller. Karanlıkta panik.. hayallerde rancerler.. kelepçeler.. tufa masası.. adalet abi.. kafesi büyük köy.. gardiyanlar.. adalet abiye uzun vadeli abonelik mevzuatı.. Son güçle çarpışmalar.. Aletler işkembelerde doğrama, inceltme, tuzlamalık hazırlamakta ısrarlı.. sağa sola dönmekteler. Ne de olsa tuzlama ile çorbalık doğrama arasında fark vardır. Giyeceklerde bir ıslaklık.. bedenlerde bir sıcaklık.. korku.. panik.. kurtuluş için daha çok çaba gerek... Kafalar çarpışır.. korku var, canhıraş ölüm feryatları kısık seslidir. Misafir çağırmaya gerek olmaz. Kurnazlar için yaşam ve ölüm arasında misafir kabul eylenir mi hiç? Akan kan, yaranın bitkinliği, dizler ve bilekler gevşemeye başlar. Kondisyonu çok olanı avantaj sahibidir. (Lakin, öyle filanca pazarlama şirketi avantajı hesabı olmazlardadır.) "Yetişsene lan İbine He-man" ayağı yemez. Dermanlar azalır.. filim kopmak üzeredir. İki kurnazın yaşam senaryosu, buralarda sona ermek üzeredir... Gölgenin biri kalır, biri akar gider. Lakin, üçyüz metre ilerde iki ruh buluşur veee... Mestan dayının ambarına doğru uçarlar. "Sen miydin lan, ikimizi de yaktın adi herif" telkinleri artık boştur.

Hiç işleri olmadığı belediyeci abilerinin kıyağı ile, ak fistana bürünürler. "Ak kundakla geldiler.. Ak fistanla gittiler olur." Kalan kurnazlar ise, onları iyi vatandaş olarak anarlar.. Hani, "büyük kurnazlardı, nasıl tongaya düştüler hayret kardeşler. Onlar içemez, biz içek onların şerefine"...

Her akıllı olan çok yaşamaz. Çünkü, akılların akıllılığı bir değildir. Rahmet ola...

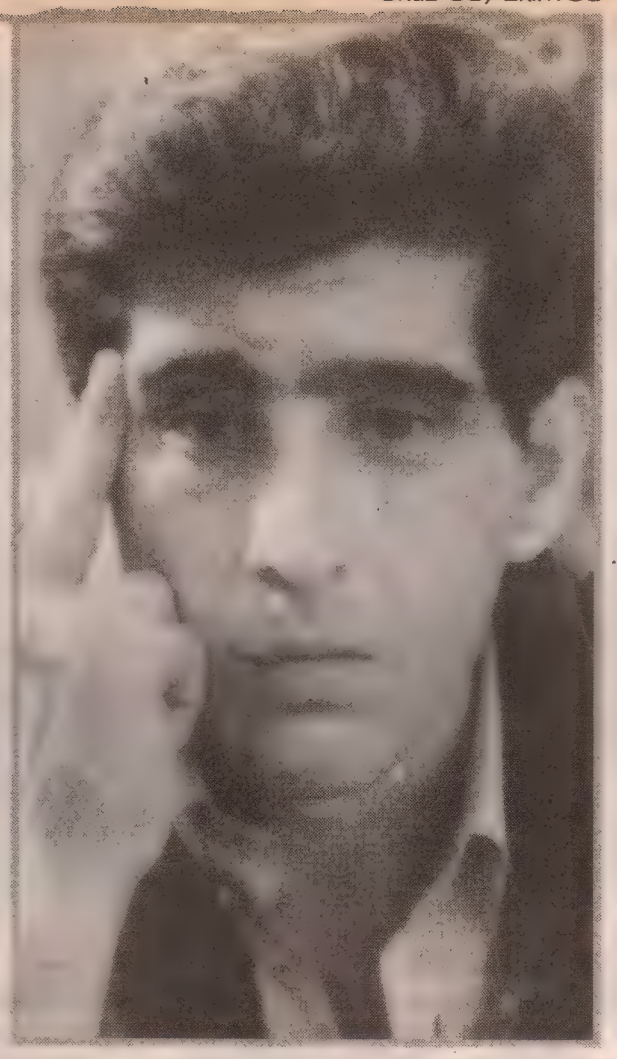

Bir an gelir beygir nalı olmasa da işler kesik kesattan kurtulur. "Var bende bir hayır" olur iş. Lakin, sessizden çıkar bu telkin. İki kurnaz işi devirmeye kararlı. Lakin, tek tabanca devrilecek işi bölüşmenin ne alemi vardır. Hakiki kurnaz kaymağı kendisi yemelidir hep. Arpayı kapıp Ağalık etmelidir hep. Otel, meyhane, kurutemizleme Arpaaa. Hamam, lokanta kumar Arpaaa. Tek, selam bedava. Lakin arpan varsa bedava. Arpan yoksa uğur ola.

İsim, Şehir, Hayvan, Bitki...

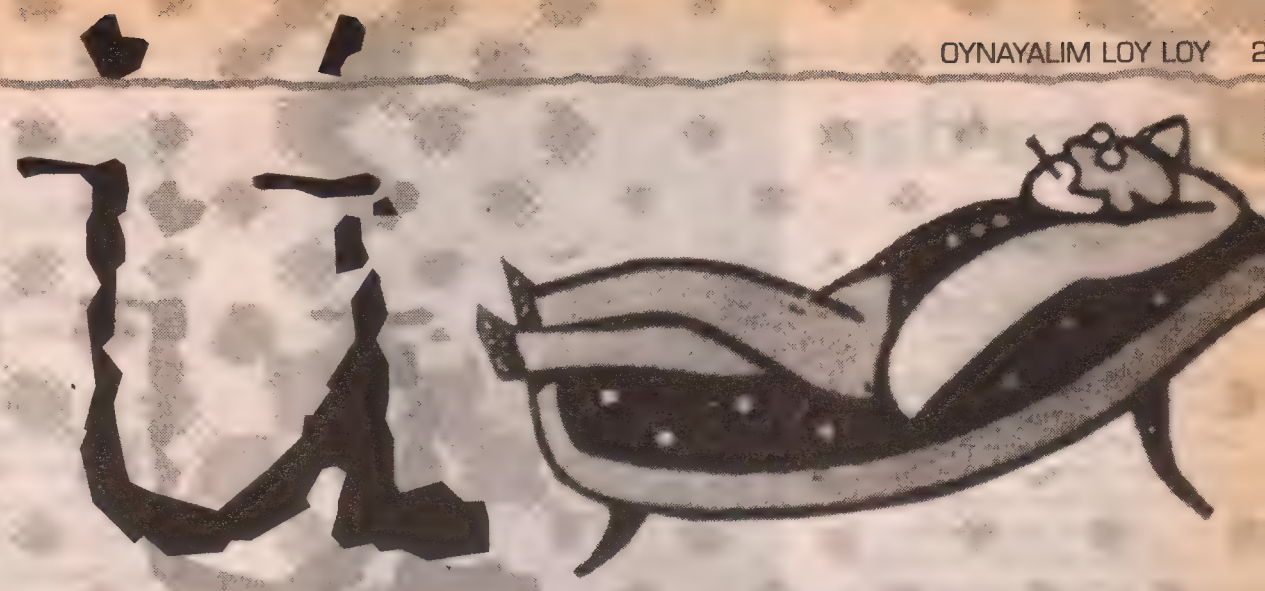

GANİ MÜJDE

İsim: Ümit Yaşar Oğuzcan

Aşkı tanımadığım zaman hep aşk şiirleri yazıyor diye bozulurdum rahmetliye. Yavrunuzun sayfasına koca bir sınıf otuzbir çekerken o yatıp kalktığı kadınları anlatıyordu.
Biz ise otuzbir faslını bitirmiş vatanı kurtarmaya soyunmuştuk iyi niyetle. Velhasılı kelam yıllar geçti, önce aşkı tanıdım, sonra Ümit Yaşar'ı. İspanyol Meyhanesi'ndeki "zayıf" incecik elli, "kalın dudaklı" kadınla ahbap olup beraberce içtik.
O da Kum adlı şiirinde bize sitemlerini bırakıp gitti zaten. "Sen aşk nedir bilmezsin
Beni sevmedin ki?
Ağla ağlayabildiğin kadar.
Bütün güzellikler sende,
Aşk bende"

Şehir: Üsküp

Bir yaz günü vardım Üsküp'e.
Prizren'e giden otobüsümüz çay ve ihtiyaç molası vermişti Vardar nehrinin kıyısında. "Sayınnn yolcularımızzzz" diye başlayan metalik anonslar yoktu, benim metalik sesim vardı.
Çünkü çocuktum ve her çocuk gibi karnım sürekli acıkıyordu.
Babam bir görevliye yaklaştı, simitçiyi göstererek "Bunlarda domuz yağı var mıdır" diye Sırpça sordu. Adam gülümsedi "E Türkçe konuşsana be müslüman". Adam haklıydı, Türkçe uzun yıllar en çok konuşulan dil olmuştu Üsküp'te. Ve Yugoslavya sınırları içinde en güzel Türkçe Üsküp'te konuşulurdu.
Vardar akıyordu şehrin ortasında, ve ovasında Vardar'ın türküleri söyleniyordu. "Vardar ovasıı, vardar ovası.
Kazanamadım rakı parası."

Hayvan: Üveyik

Şükürler olsun ki Güvercingillerden bir kuş. Şükürler olsun diyorum, çünkü "Ü" harfinden bir hayvan bulana kadar göbeğim çatladı. İnternet'te Bilkent'in sözlüğü olmasaydı hayvan bölümü yıllık iznine çıkıp köşesini boş bırakacaktı. Eti için avlanan bir kuşmuş üveyikcik. Streptopelia turtur diye de gavurca bir adı var. Tadı nasıl bilmem. Ben Yeni Cami avlusunda, güvercinlere yem atmayı daha iyi bilirim.

Bitki: Üzüm

Şarap yapılmasaydı üzümden gene de bu kadar sever miydim bilmiyorum? Üzüm kokuyor dünya. Şarap tanrısı Dionizos oluyor, Ege'ye gidiyorum. Denize bakan bir tepede köylüler üzüm bağlarını çapalıyorlar. Ben üzüme tapıyorum, onlar bana tapıyorlar. Onlara kırmızı üzümler sunuyorum, kırmızı şaraplar yapıyorlar. Beyaz üzümler sunuyorum beyaza dönüyor evler. Şarap akıyor büyük Menderesus. Sonra şarap tanrısı olmaktan vazgeçip normal hayata dönüyorum. Marketten bir kilo üzüm, bir şişe şarap ve beyaz peynir alıyorum.

Eşya: Ütü

Limon'u çıkarttığımız yıllardı. Cağaloğlu hamamının karşısındaki Güneş yayınlarında sürünüyorduk. O sıralar dergiye gelen, giysileri buruş buruş birini görmüş sormuştum "kim bu?" diye. "Yeni boşanmış biri" dediler. Üç ay sonra ben de boşandım ve aldığım ilk eşya ütü oldu. Boşanmışlığın derbederliğini giysilerime yansıtmak istemedim. Üç ay boyunca herşeyimi ütüleyip durdum. Jilet gibi gömleklerle çıktım hayatın karşısına. Sıkıntılarım beni ve gömleklerimi buruşturamazdı. Buruşuk duygular ve buruşuk gömleklerle yaşamak çok zor.

Artist: Ümmü Gülsüm

Gece yatardık, Mısır radyosunun sesi gelirdi uzaktan. Kemanların, darbuka ve zil seslerinin alkışlara karıştığı toprakların müziği. Babam yatağının başındaki radyodan Kahire radyosunu bulur, Arapça şarkılar dinlerdi geceleri. Muhtemelen Ümmü Gülsüm'ü alırdı yatağına. Arap tarihinin yetiştirdiği en büyük şarkıcıyı...
Öyle ki Libya lideri Kaddafi bile darbe yapmak için Ümmü Gülsüm'ün Libya'daki konserinin bitmesini beklemiş. Üç gün ertelemiş darbesini. Halk bi daha diye Ümmü Gülsüm'ü çağırırken o tanklarını çağırmış başkanlık sarayına. Mısır'ı Mısır yapan piramitler değil elbet. Al Ümmü Gülsüm'le Ömer Şerif'i. Çöl kalıyor geriye...

Not:

Üffff saatlerdir par
ladım kendimi anca
pilim bitti. Üüü ha
finden bir anlam
karamıyıcam. Haft
da dört kez be
arayarak yazımı h
tırlatan Met-Üst'
Ayhan da kusu
bakmasın. Kitabı
çıkacaksa onlar s
yesinde çıkacak ga
ba. Ve ben kitabım
bakıp. Üffff ne u
raşmıştım bu kita
için diyeceğim.
Üffff...

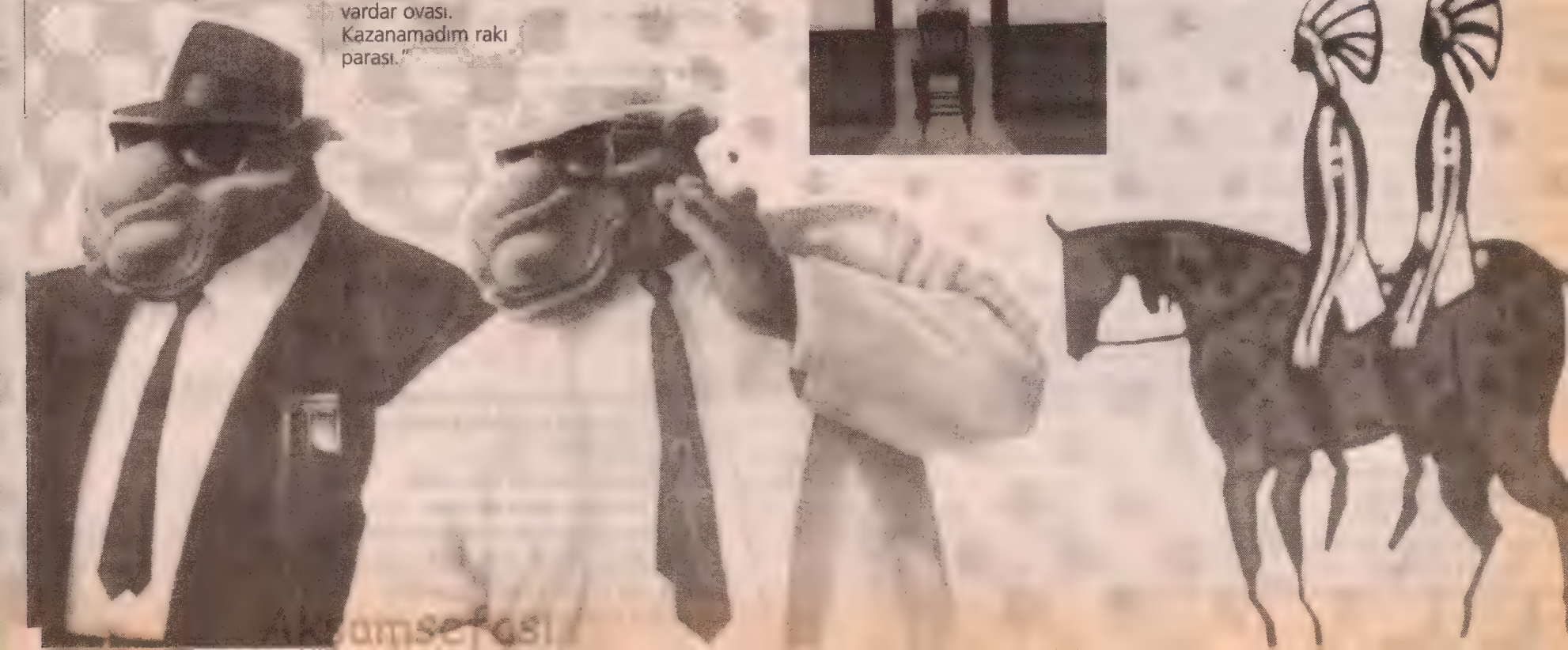

Londra'dan Bir Ses

PAUL STRATHERN

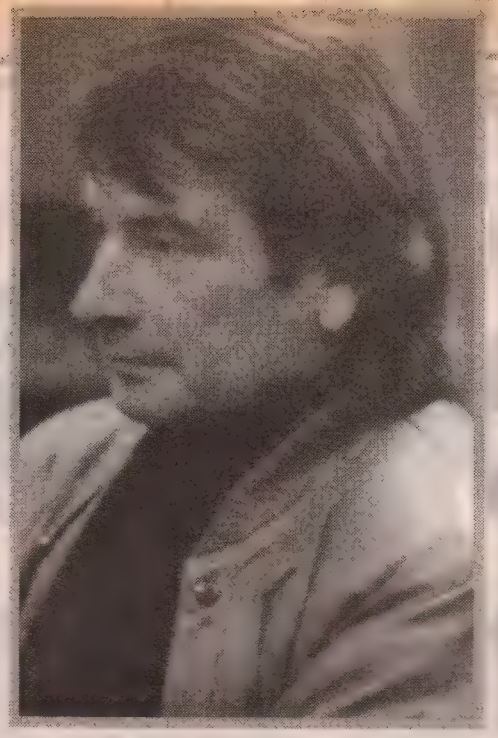

ew York kanalizasyonlarında yaşayan
e tuvaletlerden dışarı çıkan timsahlar
e cuma günleri gecenin üçünde
zerinize doğru gelen hayalet otobüs
e ilgili söylentileri duymuşsunuzdur.
mdi size Londra'da ağızdan ağıza
olaşan son şehir efsanesini anlatacağım.
giltere'nin eğitimden sorumlu bakanı
avid Blunkette görme özürlü ve bir
ehber köpeği var. (Bu gerçek, hem ikisi
e çok zeki ve işlerini çok iyi yapıyorlar.)
eçtiğimiz günlerde David Blunkett
vrupa Topluluğu'nun Strasbourg'daki
oplantısına katılmak üzere yolculuğa
kmış. Bindiği uçağın kısa bir süre için Paris'e uğraması gerekiyormuş,
raya vardıklarında, yolcular biraz yürüyüp bacaklarını açabilsinler diye
çaktan inmelerine izin verilmiş. David Blunkett uçakta kalmaya karar
ermiş. Kaptan pilot da uçaktaymış ve birileriyle biraz sohbet edebilmek
in koridora çıkmış. Uslu uslu sahibinin dibinde duran rehber köpek pek
oşuna gitmiş ve Blunkett'a köpeği yürüyüşe çıkarmayı önermiş.
dot, birkaç dakika oyalandıktan sonra köpekle birlikte geri dönmüş.
rdından yolcular gelmiş uçağa. Nedense hiç kimse konuşmuyormuş,
çak havalandığında daha da çok tırmanan gerginliği kör bakan
le sezmiş. Asistanına dönüp sebebini sormuş. Asistanı, bütün yolcuların
kta olduğunu söylemiş, çünkü uçağa geri dönerlerken pilotun uçaktan
kıp piste indiğinigörmüşler. Üzerinde üniforması, gözünde siyah
özlükler, yanında da bir rehber köpek varmış. Yolcular, köpeğin pilotu
çağın etrafında gezdirdiğini, bacağını kaldırıp tekerleğin üzerine
ediğini ve pilotu tekrar uçağa getirdiğini görünce şaşkınlıktan ve
orkudan donakalmışlar.Yunusların insanlardan çok daha zeki olduğunu
liyoruz, balinaların en az primadonnalar kadar hassas olduğunu da. Her
onuda biz zavallı insanlardan daha iyi olduğu söylenen bir denizaltı canlısı
aha var artık. Bu sefer kahramanımız ahtapot.
anada'daki Lethbridge Üniversitesi'nin parlak nörolojik araştırma
rubunun son buluşlarına göre ahtapotlar büyük düşünürler
malarının yanında çok derin duygulara ve insanlar gibi farklı
şiliklere sahipler. Onların kişilik çeşitleri üç gruba ayrılıyor: Pasif,
gresif ve paranoyak. (Eh, sekiz tane kolunuz olduğu halde sigara
emeseydiniz siz de bunlardan biri olurdunuz.) Ayrıca kendi
alarında oyunlar oynuyorlar ve bunun kesinlikle yüksek zekaya
aret ettiği söyleniyor. (Zaten bu yüzden Nobel'i hep futbolcular
yor ya!) Aslında ahtapotlar öyle zeki hayvanlar ki: Amerikan Hava
uvvetleri bu hayvanların beyinlerini incelemek üzere bir araştırma
rütüyor. (Herhalde bir bildikleri vardır. Siz en yeni nükleer silahlarla dolu
vaş jetlerinizi kimin kullanmasını tercih ederdiniz? Saçları kısacık
silmiş, ağzında bir sakızla çizgiroman okuyan ve kendini Superman
nneden birinin mi? Yoksa bir ahtapotun mu?)
aalesef bu hassas yaratıklar için hayat güllük gülistanlık değil.
üşünün: Erkek ahtapotilk cinsel deneyimini yaşadıktan sonra dişi
htapot onu terk ediyor ve zavallı erkek açlıktan ölene kadar hiçbir şey
miyor. En azından biz terk edildiğimizde işler bu kadar kötüye gitmeden
nce karşımıza başka bir dişi çıkıyor.Biz insanlar daha az zeki ve daha az ilgili
abiliriz ama kendimizi tekrar toparlamayı biliyoruz.
on zamanlarda Japonlar ahtapotları yarıştırmaya başladılar.
merika'da ise durum çok daha vahim: Detroit Red Wings
dlı buz hokeyi takımı, maskotlarının bir ahtapot olmasına
rar vermiş. "Bunda ne kötülük var?" diyeceksiniz.
ol atıldığında heyecanlanan taraftarlar, sevinçlerinin
östergesi olarak buzun üzerine canlı ahtapot atıyorlar.
eçen sezon yerel rakipleriyle yaptıkları büyük karşılaşmada
6 taneden fazla ahtapot bir çift keskin patenin altında
eydana gelebilecek talihsiz kazalardan güç bela kurtarıldı.
oğun istek üzerine Londra Üniversitesi'ndeki bir matematik
ofesöründen yeni bir şaşırtıcı matematiksel ispat! Bu sefer 1=0'ın
oğruluğu ispatlandı. (Rejim yapanlar için çok faydalı: "Bir kremalı
sta yedim ama yedim sayılmaz. İspat edebilirim.")
1+1-1+1-1+1-1.....
ye sonsuza kadar giden bir işlem düşünün
er rakamları toplarsak:
-1)+(1-1)+(1-1)+(1-1).....=0
na aynı işlemi şu şekilde de yapabiliriz:
-(-1+1)+(-1+1)+(-1+1)+(-1+1).....=1
ördüğünüz gibi aynı işlem iki ayrı sonuç veriyor.

viri: Handan Hazar

Aksamsefası

Şimdi

ERKAN AKTAŞ

Böbreğimden taş düşürdüm
kalbimden seni...

Uzaklarda bir ağaç kucaklıyor
dibindeki papatyayı.
Bir büyücünün loş odasında
Ağırlaştırıyor havayı
Tütsülerin o kavrayıcı kokusu.
Sarıyor mezarlarında ölüleri
kabusların verdiği gerçeklik korkusu...

Sevdiğim Kadın Adları Gibi - 3

Pelin

AKGÜN AKOVA

sesine benzeyen bir ses duyduğum zaman
sevgili Pelin
bir çiçek kırlardan fırlar ve yıkar buzdan kentleri
pencereden kaçmaya çalışır kirlenmiş bir yağmur
içimdeki mor sokak titreşir
ve Yedigöller'e su içmeye iner yüzümde beliren ışık

sesine benzeyen bir ses duyduğum zaman
sevgili Pelin
çalışmaya başlar bozuk bir oyuncak
unutulduğu rafta, birden
ölmeden geri döndükleri haberi gelir
savaşa gidenlerin
ve yıldızlara gider
bir çocuğun denize fırlattığı bembeyaz martı
bunu ben de çok denedim

sesine benzeyen bir ses duyduğum zaman
sevgili Pelin
bir bulut hiç üşenmez ayın üstünü örter
terlemesin diye sabahleyin
bir transatlantik okyanusların özetini çıkarır
yaptığın kağıt gemiler için
ve alıcılarına ulaşır postacıların düşürdüğü mektuplar

sesine benzeyen bir ses duyduğum zaman
sevgili Pelin
baharın aramızda gezdiği söylenir
gitmediğim ülkelerin çok yakın olduğu
tanımadığım kadınların çok sıcak olduğu
ve aşkın
uyanmak üzere olan bir şiir olduğu söylenir
yüreğinde senin

Denklem

TÜLİN ER

Mezarlıkta böcekler insanlarla beslenir.
Kentlerde insanlar insanlarla beslenir.
İNSAN = BÖCEK'tir
Çünkü bir şey, başka bir şeye eşitse,
o aslında diğeri demektir
Tüm dünyayı topluyorum. Canlı ne varsa.
İnsan, böcek, ağaç, kedi, inek, sardunya...
Zaman, işte bunların hepsiyle beslenir.
ZAMAN ≠ hiçbir şey'le.

En irisinden minyonuna kadar onlarca çıplak ve kıllı adamın vıcık vıcık yağlı görüntüleri özellikle Nahide'yi çok derinden sarsmıştı... Arkadaşımızın ince ruhu, kabaca çalınan davul zurna seslerine, çeşitli ölçülerdeki bıyık ve kirli sakallara, ağır zeytinyağı kokusuna ve kaygan vücutların hoyratça birbirine karışmasına çok dayanamamıştı..

Dostlar Er Meydanında

CAN BARSLAN

Gerçi biz hiç görmemiştik ama Tevfik, tavuk çiftliğini kurduğunu söylüyordu... Doğru Olabilirdi, çünkü yaşantımızda belirgin bir rahatlama dönemi başlamıştı.. Artık Tevfik'ten dayak yemiyor ve olur olmaz yerlerde ona yakalanmıyorduk... Örneğin dün, Mc Donalds'a gitmiş ve üstelik bahçe kısminda oturmuştuk.. Hatta özgürlüğün tadını çıkartıp Tevfik'i çekiştirerek onun hakkında, içinde "**yavşak.. ayı.. angut... dingil.. dallama... pis**" gibi sözcüklerin bolca geçtiği agresif tümceler bile kurmuştuk... "**Pis",** tabii ki bir "**Nahide cümlesinin"** içindeydi ve bu bile ona göre yeterince ağır bir tanımlamaydı... Ama tabii ki bu rahatlık, hiçbir zaman Tevfil'e yakalanmayacağız alamına gelmemeliydi... Daha doğrusu gelmemeliymiş.. Tedbirsiz davrandık ve çok biçimsiz bir yede Tevfik'le karşılaştık... Beşyıldızlı bir otelin restaurantında brunch esnasında... Nerden bilebilirdik ki, Tevfik'in tavuk çiftliğinin ilk ürünleri olan yumurtaları tam da bu otelin mutfağına satmaya geldiğini..

Bu sesi ve özellikle bu tonu duymaktansa herhangi bir başka şeyi duymayı tercih ederdik.. Reha Muhtar'ı bile... Bir tebeşirin karatahtadaki viyyüklemesini, bir boynun kırılırken çıkardığı katırtıyı, iki parmak arasında sıkışan bir sivilcenin vırck'ını ve içinden fırlayan yağlı ve iltihaplı iğrenç sıvının aynaya yapıştığında çıkan "sıjph" sesini...Hatta Televole'nin tanıtım filmi başındaki "seversek Allahına kadar severiiiz!.."Böğürtüsünü bile..Ama..

"Naapiyorsunuz lan burada!.."

Gözlerimizi kapatıp ikincisini bekledik.. Nitekim gecikmedi...

"Dürttüğümün dallamaları!.."

"Buyur gel Tevfik... Brunch yapıyorduk..."

Kesinlikle, aramızdaki tek salak Berkay'dı.. "buyur gel brunch yapıyoruz"muş.. Sanki bir inşaat gölgesinde soğan, zeytin ve ekmek yemeğe davet eder gibi yapılan bu teklifi Tevfik yemedi tabii ve tepkisi şiddetli oldu... Onlarca kişi arasında dayak yememiz hem otelin hem de bizim imajımız açısından kötüydü ama bu arada teefik de yumurta satacağı müşterilerden birisini kaybetmiş oldu.. Yediğimiz dayak ve yitirdiğimiz imajlar başımıza geleceklerin yanında birer hiç olarak kaldı... Tevfik bizi tekme tokat otelden çıkartıp Kartal arabasına bindirdi ve bilinmeyen bir yere götürmeye başladı... Ne o bir açıklama yapmak gereğini duyuyordu ne de biz soru sorma cesaretini... Kentin merkezi, sonra varoşlar.. Tek tük derme çatma evler... Sanayi bölgeleri ve derken şehirlerarası yol... Tarcan "**sanıyorum bizi öldürmek için kırsala götürüyor**" diye sinirleri altüst eden bir varsayım attı ortaya... **"Memlekete gidiyoruz.."** dedi neden sonra Tevfik.. Sanıyorum Kastamonu il sınırı levhasından az sonra... Yeni endişelere boğulmadan önce kısa bir rahatlama dönemi yaşadık... **"Bizim orada her yıl geleneksel Yeşilçayır Yağlı Güreşleri düzenlenir... bu seneki güreşin ağası benim Kirvem olmuş... Gitmemek olmaz... Hep beraber ona yardım ederiz..."** Yağlı güreş... Yeşilçayır... Güreş ağası... Kirve... Bu kavramlar, boğazlarımızı giderek sıkan iki güçlü elin dolma parmakları gibi artarak kesiyordu nefeslerimizi... Berkay'ın **"Kirve nedir arkadaşlar..."** diye bize sorması tabii ki anlamsızdı... Herşey olabilirdi.. Bir traktör markası... Süt sağarken ineğin altına konulan kovanın yerel dildeki adı.. Ya da aynı ineğin toynaklarını tutan bir hastalık... Kirvenin ne olduğundan daha önemlisi, bizim bir yağlı güreş organizasyonunda görev alacak olmamızdı... **"Bunu bir kültür turu olarak düşünün arkadaşlar..."** dedi Tevfik... **"Aslında bunun için sizden para bile almam gerekir, ama bunu düşünmüyorum.."** Gerçekten de para almadı ama bunları söylerken bir benzin istasyonuna giriyordu.. Bu kültür turu karşılığında yol boyunca alınan bütün benzinleri biz ödedik... Tabii yeme içme masraflarını da..

***

Çok kalabalıktı... Çok sıcaktı.. Ama itiraf etmek gerekirse çok da otantik bir atmosferdi. Tevfik'in kirvem dediği şey meğerse bir adammış.. Çok kurcalamadık ama kirve'nin o yörede bir akrabaya verilen ad olduğunu tahmin ettik.. Ağaçlar arasındaki geniş çayır, normal koşullarda çok güzel görünebilecekken, kendimizi insan etine susamış vahşi yerlilerin kurban töreninde gibi duyumsuyorduk.. En irisinden minyonuna kadar onlarca çıplak ve kıllı adamın vıcık vıcık yağlı görüntüleri özellikle Nahide'yi çok derinden sarsmıştı... Arkadaşımızın ince ruhu, kabaca çalınan davul zurna seslerine, çeşitli ölçülerdeki bıyık ve kirli sakallara, ağır zeytinyağı kokusuna ve kaygan vücutların hoyratça birbirine karışmasına çok dayanamamıştı.. Nahide bir daha hayatı boyunca ne bir tabak zeytin,ağlı yemek yiyebildi ne de bir çift davul zurnanın elli metre yakınına yanaşabildi.. Ne de, (kendisine her an paçakasnak yapabilecekleri saptantısı nedeniyle) bir erkekle beraber olabildi... Güreşlerden bir gün öncesi de korkunçtu.. Geç saatlerde köye ulaştık.. Çok acıkmıştık ve tüm başımıza gelenlere, karnımızı doyurduktan sonra daha rahat dayanabileceğimizi düşünüyorduk.. Tevfik'in kirvesinin evinde bize gerçekten de o, geleneksel misafirseverlik gösterildi.. Oldukça fazla sayıda yiyecek vardı... Ancak kent yaşamında diyet beslenmeye alışmış midelerimiz, ağır tereyağ tadını, kuzu eti kokusunu, keteyi ve yağlı ayranı kabul etmedi... Yemeklerin başında suratlarımızı gören Tevfik durumu anladı ve o kadar yabancı arasında bulunmamıza aldırmadan tehdit ve şantajla bizi yemeye zorladı... Sonuç... Aramızdan iki kişi birinci, bir kişi ise ikinci lokmada kustu... Nahide çığlıklar atarak şiddetli bir sinir krizi geçirdi... Sibel tuvalete gitme bahanesiyle kaçıp gitti.. Tarcan ve Erol'sa yemekleri yiyormuş gibi yaparak çaktırmadan giysilerinin yakasından içlerine döktüler... Tabii bu da kısa süre sonra gömlekleriyle göbekleri arasında iğrenç bir bulamacın oluşmasına yol açtı.. Yatmak da sorun olmuştu... Tevfik'in kirvesinin evinde yeteri kadar yatacak yer yoktu.. Kızlara bir oda verdiler, erkeklereyse ahırda yatacakları söylendi... Ahır.. **"yaşam bir sürprizler toplamıdır.."** dedi Yakup.. **"kimi sürprizler sevindirir.. kimileri ise çıkarımlar sağlayarak deneyim hanesine yazılır..."** susup onayladık... Berkay, **"uykum geldi.. Hadi gidip deneyim hanemize çıkarımlarımızı yazalım..."** dedi... Tevfik'in köylüleri bu lafları neye yordularsa birer ikişer kaçtılar... Ahırda yatmak o kadar da kötü değildi... Tek tatsız olay Tacettin'in başına geldi... Oldukça deli yatan Tacettin arkadaş, uykusunda dönerek ilerdeki ineklerden birinin altına girmişti... Alacakaranlıkta suratına dökülen sıcak ve yumuşak kalıpların temasıyla çıldırarak uyandı... Ayrıca sabah öğrendiğimiz ikinci şey de, akşam yemeğinden tuvalete gitme bahanesiyle kaçan Sibel, evin hayli dışındaki tuvaleti bulamamış ve kaybolmuştu.. O arada köyün delisi Burhan, Sibel'e şeyini göstererek saatlerce kovalamıştı dostumuzu... Sabah olduğunda Sibel, bir kadından çok, çöp kutusuna dökülmüş bozuk bir imambayıldı yemeğine benziyordu.. Ertesi günkü güreşler birkaç olay dışında korktuğumuzdan daha sorunsuz geçti... Tacettin'in görevi, bağırarak **"iki yiğit çıktı meydanee.. ikisi de birbirinden merdaneee"** diye başlayan tekerlemeyi söyleyip cazgırlık yapmaktı.. Ancak daha ilk seferinde boğazından son derece titrek, acemi ve efemine sesler çıkınca pehlivanlar rahatsız oldu ve içlerinden biri, Tacettin arkadaşın pantolonuun arka tarafına elini sokarak parmak takma oyununu uyguladı ve onu bir koyun gibi havaya kaldırarak kaalabalığın arkasındaki çalılıklara fırlattı... Diğerlerimiz pehlivanları yağlama ekibinde görev aldık.. İçimiz kaldırmasa ve sinirlerimiz bozulsa da sürdürmek zorundaydık... Herşeyi bırakıp kaçmak istediğimizde bakışlarımız Tevfik'le karşılaşıyor ve onun **"dürttüğümün dallamaları"** gibi bakan ifadesi üzerine işimize dört elle sarılıyorduk.. Yakup, sonunda karabasana dönüşen bu öz kültür ve gelenek bombardımanı karşısında delirdi ve kentli, aydın ve çağdaş değerleriyle karşı saldırıya geçti... Avazı çıktığı kadar, **"teniiiiisss!.. Dieeet Kolaaaa!.. Krem şantiiiii!.. Akmerkeeeeez!.."** diye aklına gelen tüm kentli olmanın gerektirdiği kavramları köylülerin suratlarına haykırmaya başladı... Biz bile bunu acaip karşılamışken varın ora ahalisini siz düşünün... Tabii ki izin verilmedi ve derhal yanına bir davulcu ve bir zurnacı gönderilerek etkisiz hale getirildi... En şanssız arkadaşımız tartışmasız Erol'du.. Deste küçük boy'da güreşen bir pehlivan sakatlanınca kilosu en uygun olan Erol, Tevfik tarafından kabaca soyuldu.. Kıspet giydirildi... Hırıldamasına aldırış edilmeden yağlandı ve çayıra sürüldü... Gene de rakibi karşısında iyi dayandı Erol... Gerçi sürekli yüzükoyun yatar durumda kaldı ve tuş olmadı ama güreşinden sıkılan seyirciler tarafından üzerine yumurta ve domates atıldı... Gözümüzle görmesek inanmazdık... Erol'un sırtında kırılan yumurtalar ve domatesler kızgın güneş altında iyice ısınan yağlı sırtının üzerinde pişerek menemen oldular.. Erol, dünya yağlı güreş tarihinde sırtında menemen pişen ilk pehlivan olarak tescil edildi daha sonra.. Ama neyse ki bitti.. Bir an önce kaçıp gitmek istiyorduk ama bir süre Tacettin'i aramak zorunda kaldık... Parmak takma oyunu ile çalılıklara fırlatılan arkadaşımızı bulmadan az önce köyün delisi Burhan geldi aynı yönden... Dudaklarında hayatının ilk cinsel deneyimini yaşamış erkeklere özgü o biraz gururlu, biraz kibirli ve biraz da şaşkın gülümseme vardı...

Aksamsefası

"Şair-Yazar" havasıyla kasım kasım kasılanları gördükçe pek özenirim; ama bunu bugüne dek hiç beceremedim. Kaldı ki "Ben yazarım." diye ortaya çıktığınızda karşılaşacağınız ilk soru "Peki, hangi gazetede yazıyorsun?" biçiminde sınavımsı bir sorudur.

Kırık Leblebi ve Elektronik Matriks

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER

Yazarlık, getirisi oldukça düşük bir uğraş. Böyle olduğunu bilseydim yazar olur muydum hiç? "Sanatçı" olurdum. Sözgelimi **Hülya Avşar** da bizim oralardan. Ayvalık doğumlu olmadığı halde Ayvalıklılar onu hemşehrileri sayar. Oralardan geçeceği haber alınsa yer yerinden oynar. Sonra **Sezen Aksu** var; o da İzmirli. Ben hem İzmirli hem Ayvalıklıyım; ama oralara gittiğimde ne oluyor? Bir grup meraklı, hepsi o kadar. Her seferinde hayıflanırım. Ne vardı yazar olacak? Bir "sanatçı" olsaydım nasıl gönenirdi benimle Ayvalıklılar ve İzmirliler! Olanakları biraz zorlamak vardı. Türkiye'nin her yerinde kız çocukları iyi kıvırtırlar. Kadın olarak doğmuşsan rol yapmayı da zaten çocuklukta öğrenirsin. Müzik bilgisi ve ses desen Hülya Avşar'ınkilerden iyidir. Pek zor değildi canım. Şimdi artık çok geç. "Yazar olmuşsun; ama sanatçı olamamışsın." demezler mi adama? Derler ve haklıdırlar. Yazar olmakla "sanatçı" olmak arasında dağlar kadar fark var. Bugün kalkıp birine "Ben yazarım, öyleyse sanatçı sayılırım." desem, derinden bir "Estağfurullah!" çekmez mi o biri?

Aklıma yazar olma isteğini sokanı bir bulsam! İlkokul öğretmenim çoktan rahmetli oldu. O mu heveslendirdiydi beni "Çok güzel yazıyorsun, hadi kızım, yaz!" diye, bilmem ki! Ortaokulda, lisede hep öyle sürdü gitti. "Ben yazar olmak için doğanlardanım." Bunu rahatlıkla iddia edebilirim; çünkü yakın çevremde yazan değil, okuyan insan bile yoktu. Oğlanlar bir baltaya sap olmaya uğraşırlardı, kızlar bir an önce evinin kadını olmaya. Edebiyat fakültesindeki hocalarım biraz aklımı başıma getirmeye çalışmışlardı; ama çok geçti artık. Orada bir tek nedenle, "yazar olmak için" bulunuyordum zaten ve kimse bana yazar olmak için edebiyat fakültesini bitirmem gerekmediğini söylememişti.

Benim yazarlığım, yazmaya başlamadan önce iyice dolmak esasına dayanmıyor. Bu söylediğim, alçakgönüllülükten daha gerçek bir duygudur, daha doğrusu bir bilinç. "Yüksel ki yerin bu yer değildir" dendiği gibi ne kadar "az" olduğumu, daha yukarıların, daha daha yukarılıran bulunduğunu gayet iyi bilirim. Sözgelimi, bu yazıyı bilgisayarda yazdığım halde bu aleti yalnızca yazı makinesi olarak kullandığımın ve bana açabileceği dünyaların kapısını aralamaktan nasıl da ürktüğümün bal gibi bilincindeyim. "Sanal gerçeklik bağlamında vücut yalnızca enerji ve ısıdan oluşur; bilgiden oluşmuş bir labirentten peydahlanmış laserden. Elektronik vücut enformasyon taşıyıcısı özelliği anlamında sanal bir medyumdur; ancak tasarlanabilen bir elektronik matriks olarak insani davranış ve yeteneklerin aynasıdır." (Bkz Hat (98:001) s.62) türünden bir söylem içeren ve geleceğin ta kendisi olduğunu bildiğim bu dünya, tümüyle benim dışımda büyüyüp gelişirken kendimi nasıl "çok" sayabilirim? Bana asıl sanal bir gerçeklik gibi görünenin, 8-10 yaşlarımdayken annemin pazardan (bütünleri pahalı olduğu için) kırık leblebi getirmesi; üstelik aynı kadının "Yoldan geçen tunç yüzlü askerler" gibi uyduruk sözlerle Bizet'nin Arlesienne Sûiti'ni öğretmesi olduğunu kimlere ve nasıl anlatabilirim?

Bencileyin 15 yaşına kadar muzu hiç tatmamış çocukların yeryüzünde hala bulunduğunu bilmek bana "elektronik matriks"ten daha "tasarlanabilir" geliyor. Belki geri kafalılıktır; ama insanın, sanal değil gerçek insanın dünyası beni çok daha fazla ilgilendirmekte.

Yazar olarak yaratıldığıma inandığım halde edebiyat dünyasına girişim biraz geç oldu. Öncelikle yaşamsal görevleri yerine getirmek, evlenmek ve bir kız, bir bir oğlan iki çocuk doğurmak gerekiyordu; bunları yaptım. Sonra da çok bekleyemedim doğrusu. Eski Türk Dili Dergisi'ne ilk öykülerimi göndermeye başladığımda **Pelin** (kızım) 2, **Afşin** (oğlum) 7 yaşındaydı. Biri eteğimi çekiştirirken öteki kucağıma tırmanmaya çalışırdı. Hele Akademi Kitabevi'nin yarışmasına katılmak için dosya hazırlarken çektiğim güçlükleri hiç unutmuyorum. Yazı makinemle, pelür kağıt kullanmak koşuluyla ve sonuncu nüshaların okunmazlığını göze alarak ancak altı kopya yazabiliyordum; oysa seçici kurul dokuz kişiydi ve dokuz dosya hazırlamak gerekiyordu. 1980 yılındaki yarışmaya hazırlanıyordum, fotokopi makinesi henüz icat edilmemişti ve benim aynı öyküleri bir kez daha yazacak gücüm ve zamanım yoktu. Seçici kurul üyeleri o altı dosyayı dönüşümlü olarak okudu ve beklediğim ödüle bir yıl sonra kavuştum. 1981 Öykü Ödülünü Fazlı Yalçın'la pallaştık. **Fazlı Yalçın'**a da buradan bir selam göndermek şart oldu. Sonra öteki ödüller geldi. Edebiyat dünyası için oldukça şaşırtıcı bir gelişmeydi. İzmirli hanım hanımcık bir öğretmen pat pat bütün ödülleri toplamaya başladı. Ödül almayı o günlerden beri çok severim.

Edebiyat dünyasına girişte pek bir yüreklendirilirsiniz; ama niyetinizin ciddi olduğu, geçici değil kalıcı olduğunuz anlaşıldığında öfkemsi bir tepki duyulmaya başlanır size. "Aman o mu canım? Ne sanıyor ki kendisini!" biçimindeki dillendirilmeyen düşünceler eşliğinde bir küçümseme savaşı başlatılır. Bu dünyadaki herkes, hem kendi yerinden endişelenmekte hem de aşılamayacak kadar büyük olduğunu düşünmektedir çünkü. Belki de yaratıcılık cesareti bulmak için bu duyguya, yazarın kendisini biricik hissetmeye gereksinmesi vardır. Ancak, kimileri bu duygusunu her davranışıyla, her sözüyle ele verirken kimileri bir alçakgönüllülük perdesi altında gizler. Ben ikincilerdenim, gizlerim; yalnız bu duygumu değil, "yazar" olduğumu bile zorunlu olmadıkça açıklamam. Bunun için hemen birkaç neden sayabilirim. İlki şu: Yaratıcı edebiyatta kimsenin bir başkasının önüne ya da ötesine geçmesi söz konusu değildir, çünkü herkes ancak kendi yazabileceğini yazar, başkasınınkini değil. İkincisi, "biricik" olduğumu kabullenemediğim gibi, kendimi önemsemeyi de asla beceremem. "Şair-Yazar" havasıyla kasım kasım kasılanları gördükçe pek özenirim; ama bunu bugüne dek hiç beceremedim. Kaldı ki "Ben yazarım." diye ortaya çıktığınızda karşılaşacağınız ilk soru "Peki, hangi gazetede yazıyorsun?" biçiminde sınavımsı bir sorudur. "Gazetede yazmıyorum." deseniz yalancılığınızı yüzünüze vurmaktan kaçındığını belli eden bakışlarla taranırsınız, ayaküstü bir gazete adı uydursanız kendinize ayıp olur. "Kitap yazıyorum" gibi aptalca bir yanıt vermeye kalktığınızdaki tahmin de "Yemek kitabı mı?" olacaktır. Kadınsınız ya! "Adınız ne?" deyip hiç duymadığ bir adla karşılaşınca yüzlerde beliren alaycı ifadeyi de hesaba katmalı: "Ben duymadıysam önemli biri sayılmaz." diye özetlenebilecek bir dudak büküş... Bütün bunları göze almaya üşendiğim için yazarlığımın tadını çıkaramam.

Kendimi, bilemediğim kadar eski bir tarihte yazmakla görevlendirilmiş gibi hissetmeme karşın çok yazmadım. Kalınıyla incesiyle, çocuğuyla büyüğüyle toplam 10 kitap oldu şimdiye kadar. Yazmak, yaşamanın önünde gittiği halde; yazmayı, yaşamaktan daha iyi becerebildiğim kanısında olmama karşın böyle oldu bu. "Aslolan, yaşam." olmuyor bende. Aslolan, yazın. Yazdıklarım çok matah şeyler olduğu için değil, yaşamın kendisinden tat almayı pek beceremediğim için. "Dolu dolu yaşamak" her neyse, böy-

le yaşayan birileri vardır herhalde; ama bana düşen onları ve ötekileri, iyi yaşayamayanları izlemektir. İzlemek ve anlamak. Bütün yazdıklarım bir anlama çabası olarak görülebilir. Kurmaca olanları kastediyorum, ötekiler ise (örneğin Türkçe "Off") tam tersi, anlatma çabası. Türkçe "Off"un başarısı, öğretmenliğimin yazarlığımdan daha mı iyi olduğu sorusunu aklıma getirmişse de bunun üstünde pek durmadım. O, Türkçeye ihanetin durdurulması için bir görevdi, bitmedi. Bu dille ürün veren biri olarak Türkçeye borcumu ödemeye çalışıyorum. Yine de "anlama çabası" diye baktığım öykü ve roman önde gitmekte. Anlamaya çalışıp çalışıp da neyi anlayacağım, yerinde bir soruysa da ben aramayı seviyorum, bulmayı değil. Yalnızca aramak özgürlüktür çünkü. Hep "ıskaladığım" yaşamaya gelince... Herkeste bir parçamın yaşamakta olduğunu düşünürüm ya da herkesin bir parçasının bende... Bu da böyle bir avuntu işte!

Kendimi bildim bileli, kimini yırtmak, kimini yayımlamak üzere hep yazdım. Yırtıp atmaya hazırlandıklarımın insanlar tarafından daha çok beğenildiğini fark edince şaşırdım biraz; ama hala yırtacaklarımı yayımlama cesaretine kavuşamadım. Hep kusursuzun peşindeydim; kusurluların daha sevimli olduğunu yeni yeni anlıyorum. Ancak bu bilince erdikten sonra yeniden acemilik arayışlarına girebildim.

Yazmaya başladığım ilk yıllarda ustalaşmaya çalışırken şimdi bundan çok korkmaktayım; ustalaşmaktan, ustalaştığına güvenerek aynı şeyleri yineleyip durmaktan... Bu yüzden ÖKÜZ'e deneysel öyküler yazmaya başladım. Öküz'deki bu köşe ("Öykünmece"), başkalarının üsluplarını taklit ederek nereye varılabileceğini deneme aşkımdan doğdu. Star Televizyonunun yakışıklı öykücüsü Deniz Arman'ın Maupassant ve O.Hanry'den çalıp arabeskleştirdiği "naçizane kendi" öykülerinin bile (bu yaptığı işin ne kadar zor olduğunu göstermek için) taklidini yazdım. Hani şu "yeşil pantolonlu adam" diye başkişiler icat edip adamı pantolonunu değiştirme hakkından bile yoksun bırakan öy-

küler... Nereye vardım, diye bugün baktığımda yanıtı çok net görüyorum: Yine kendime vardım. Ama nedir "kendi olmak?". Kavrayışınızla, anlayışınızla, eğilimleriniz ve tarzınızla kendinize bir kalıp uydurursunuz. Kendi kalıbınızda mutlu mutlu yazmak da vardır; ama kalıplar aynı zamanda kabuktur ve kırılmalıdır. Şimdi Öküz için yeni öykü türleri icat edip bunları deniyorum ya da daha doğru bir deyişle yazmayı pek düşünmediğim türlerde kendimi deniyorum. Yaşamın başka alanlarında da tekdüzelikten çok çabuk bıkarım çünkü. "Artık böyle, hep böyle" düşüncesi beni çıldırtabilir. Bu yüzden kırkımdan sonra "azıp" göçü topladım, İstanbul'a geldim. Bu "göçerlik" eğiliminin kökenlerini aramak için Ortaasya gibi uzak geçmişe uzanmama gerek yok üstelik. Anne ve baba tarafım, kendi gönülleriyle olmasa bile, Girit'ten ve Midilli'den göçüp gelmişler buralara. Benimki onlarınkine göre çok daha kolay oldu.

Son söz: Bugün de bir yerlerde hiç muz yememiş çocukların bulunduğunu bilmemden mi nedir, bu kahrolası meyveyi hala hiç sevmem.

Edebiyattan Silinen Polisiye Yaşamımıza mı Girdi?

ALİ KEMAL YILMAZ

Yakın bir tarihe kadar benim dönemimin gençleri birbirimize okuduğumuz cinayet romanlarını anlatır önerirdik. Geçtiğimiz aylarda iki ayrı edebiyat dergisi "Polisiye Öldü" başlığıyla artık bu türün tarihe karıştığını duyurdular. Uzunca bir süre kafamı meşgul etti gerekçeleri. Televizyon programlarında en çok izlenen "Sıcağı Sıcağına" ve "Polis İmdat" gibi bol kanlı, bol cinayetli şovlara bağladım. Fakat arka arkaya yaşadığım iki olay yeni yetme gençlerin polisiyeyi yaşamlarına geçirip trip yaptıklarını gösterdi.

Bu devirde 150 bine bira veren bir bardayım. Müzikde kafa, keyifle oturuyorum. Oralardan tanıdığım iki genç Mehmet'le Serkan içeri giriyorlar. Öylesine heyecanlılar ki. Bara girebilmek için nüfus kağıtlarında oynama yaptıklarını bildiğim için herhalde yakalandılar diye düşünüyorum önce. Mehmet kelimelerin yarısını yutarak "Seninle konuşmamız gereken çok acil bir şey var burada olmaz" diyor. Biramın geri kalanını o kafasına dikiyor. Hemen barın yanında bulunan Beyoğlu Emniyet Amirliği'nin önünden geçerken yüzlerini kapatıyorlar. İyice meraklanıyorum. Söze Serkan giriyor. "Ağbi bildiğin gibi değil bir cinayete tanık olduk. Dün akşam masamıza bir adam geldi. Bize bira ısmarladı. Kafamızın iyiliğiyle son otobüsü kaçırmışız. Sokaklarda kalmamak için mecburen adamın eve gitme teklifine uyduk. Adamın evi sanki bir büyücü evi gibiydi. Kuru kafalar insan kemikleri filan. Üstelik bizi hipnoza almak için ısrar etmeye başladı.
Ben kabül etmedim Mehmet'e seansını uygulamaya başladı. Uyutmasına yakın çocuğa cinsel tacize başladı. O kendinde değildi. Ben müdahale ettim. Adam "Yanlış anladınız" filan özür dilemeye başladı. Tuvalete giriyorum diye yatak odasına girince çürümüş bir cesetle karşılaşmayayım mı, korkudan ne yaptığımızı bilmeden düştük sabaha karşı yollara. Karakolun kapısından kaç kez geri döndük. Ya bizi suçlarlarsa diye. Ne yapacağımıza karar veremedik. Lütfen bize yardım et." Çok zor durumdalardı. Adama önce rıza olmadan çocukları cinselliğe zorladığı için kızdım. Sonra kendini Hıristiyan bir teolog olarak tanıtıp kendini inancı olmayan biri olarak benim için çok önemli olan İsa'yı kullandığı için de çok kızgınım. Çocuklar berbat durumdalar. Birlikte benim eve geliyoruz. İyi gelir diye yoldan likör bira alıyoruz. Ve oturup neler yapabiliriz karar vereceğiz. Ufaktan kafaları yaparken polisiye yazma isteğim artıyor birden. Yani olayı aynen yazmak. Fakat ben onlarla konuşurken çalışma masamın üzerinde Saint Antuan Kilisesi'nden yürüttüğüm Hıristiyanlıkla ilgili kitapların çokluğundan çocuklar tekrar tribe giriyorlar. Bu sefer benim o adamla bağlantımı kurup benim evimde de ceset aramaya başladıklarında anlıyorum her şeyi. Çocukların yaşamı trip olmuş. Ne yapsınlar her televizyonu açtıklarında aklı başında insanlar olarak tanıdıkları anne babaları büyük hazla cinayet programları seyrediyorlar. Boynuz kulağı geçermiş. Onlar da işi biraz daha ileri götürüp polisiyeyi yaşamlarına almışlar. Allah sonumuzu hayr eylesin diyerek geceyi deviriyorum.

Sabah onları evde bırakıp işe koşturuyorum. Ajansın kapısından içeri girer girmez insanlar bende bir değişiklik hissediyorlar. Nedenini "İçinde kendimi bulduğum bir polisiye kitap okudum" diyorum. Onlar zaten benim garipliklerime alışık oldukları için yadırgamıyorlar.

Aynı günün akşamı geç saat eve dönüyorum. Semtten tanıdığım, sadece selamlaştığım Yüksel adı genç telaşla yanıma geliyor: "Ben polisim. Size bazı sorular sormam gerekiyor" deyince vatandaşlık hakkımı kullanıp kimliğini soruyorum. Kem küm edince sorularına asla cevap veremiyeceğimi iletiyorum. O, arkada duran beyaz bir arabayı işaret ediyor ve ekliyor. "Biz sizin yolunuzu gözlüyoruz. Egemen Aslandere bir cinayete kurban gitti. Sizinle konuşmak zorundayız. Çünkü suçlusunuz, ya da olabilirsiniz" deyince birden Egemen Hanım'ı kanlar içinde gözümün önüne getiriyorum. Duygusal sarsıntımı anlayınca devam ediyor. Kadıncağız yüz yerinden bıçaklanmış. Kimlik ısrarım sürüyor o hala yok diye diretiyor. Elinde duran cep telefonunu isteyip derhal Egemen'i arıyorum. Kadıncağız uykulu uykulu "Hayrola önemli bir şey mi var" deyince cevap bile vermeden sevinçle kapatıyorum telefonu. Ben tam ona çıkışırken yanımıza arabada duran bir başka genç geliyor ve işi açıklıyor. Meğer o da kendini polis olarak tanıtmış ve arkadaşına ve bana biraz macera yaşatmak istemiş. Yani başından dediğim şey polisiye yaşamımıza girdi. Kahramanları bizleriz. Maceracı gençlere duyurulur, fakat önerilmez.

Zengin bir ailenin çocuğu olduğu halde, işsiz, parasız, kimsesiz kalmıştı. Cevat Şakir benimle tanıştığı zaman bu durumdaydı.

Aganta!.. Burino!.. Burinata!..

Zekeriya Sertel ve Halikarnas Balıkçısı (sağda) İstiklâl Mahkemeleri'nde yargılanırken.

EFLÂTUN NURİ

Yıl 1927. **M. Zekeriye (Sertel)** Resimli Ay adlı bir dergi ile, Resimli Hafta adlı haftalık bir gazete yayınlamaya başlamıştı. M. Zekeriya Sertel, **Cevat Şakir**'le tanışmasını şöyle anlatır: "Cevat Şakir'i bana o vakit Diken adında bir mizah dergisi çıkarmakta olan dostum **Sedat Simavi** tanıtmıştı. Bu gencin yüksek öğrenim gördüğünü bir kaç yabancı dil bildiğini, her alanda bana yardım edebileceğini söylemişti. Ondan sonra Cevat Şakir ile çalışmaya başlamıştık. Cevat Şakir, **Abdülhamit**'in ünlü paşalarından **Şakir Paşa**'nın oğluydu. İngiltere'de Oxford Üniversitesi'nde öğrenimini bitirmişti. İngilizce, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca ve Rumca'yı anadili gibi biliyor ve bu dillerde hem konuşuyor, hem de okuyup yazabiliyordu. Bütün bu meziyetlerinin dışında, iyi kötü resim de yapardı.

Uzun boylu, mavi gözlü, sevimli bir insandı. Fakat başından büyük bir kaza geçmiş. Hapse düşmüş. Gerek ailesi, gerek toplum onu kenara atmıştı. Hapishanede sekiz yıl yattıktan sonra verem olduğu için serbest bırakılmıştı. Fakat ailesine dönemiyordu. İnsanların yüzüne de çıkmaya cesaret edemiyordu. Zengin bir ailenin çocuğu olduğu halde, işsiz, parasız, kimsesiz kalmıştı. Cevat Şakir benimle tanıştığı zaman bu durumdaydı.

***

Cevdet Kudret'in araştırması **Aziz Nesin** yıllığından alınmıştır. "Melengeç" gazetesi. Bodrum.

"Sanatçımızın bir yazı yüzünden Bodrum'a sürüldüğü, bugüne değin tekrarlana gelmekte ise de, sürülmeğe yol açan bu yazı ortada yoktu. (Kendisi, Mavi Sürgün'de küçük bir parçasını yayınlamıştı, hepsi o kadar) Bir de, bunun bir "Hikaye" olduğu söylenmekte idi. İlk iş olarak, söz konusu yazıyı bulmak gerekiyordu. İşte oradan başladım." "Resimli Hafta, yaklaşan Ramazan dolayısıyla, yazarlarına hazırlattığı üç yazı dizisini 28'nci sayısında ilan eder. Bu dizilerden bir tanesi şöyle tanıtılır:

HApishanede neler gördüm. Muharriri: **Hüseyin Kenan** (Cevat Şakir) Mütareke esnasında uzun müddet hapishanede kalarak her sınıf halkla temas eden Hüseyin Kenan Bey, orada gördüğü meraklı ve heyecanlı vakaları Ramazandan itibaren "Resimli Hafta"da neşredecektir. Hapishanede, ölüleri nasıl defnederler, birbirlerini nasıl öldürürler, hapishaneye neden ve nasıl düşerler? Bütün bu meraklı hikayeleri Hüseyin Kenan Bey'in hatıratı içinde okuyacaksınız. Bunlardan 4.'cüsünü yazarın tutuklanıp Ankara İstiklal Mahkemesi'nde yargılanmasına ve Bodrum'a sürülmesine yol açmıştır. O bakımdan belge niteliği kazanan o yazıyı, olduğu gibi, yeniden yayınlıyorum. Yazar, yıllardan sonra kaleme aldığı anılarında söz konusu yazı için şöyle der:

"... İstiklal Mahkemesi kurulmadan birkaç gün önce basılan yazı, Birinci Dünya Savaşı'nda birkaç asker kaçağının mahkemesiz asılmaları hakkındaydı. Birinci Dünya Savaşı'nın sonuna doğru dağ taş asker kaçaklarıyla dolup taşmıştı. Afyon köylerinden geçerken, o köylerin köylüsü olup da bir iki yıl düşman karşısında çakmak çalmış olan birkaç delikanlı trenden kaçıp karılarını ve çocuklarını bir iki gün dünya gözüyle gördükten sonra kendiliklerinden gelip Afyon'da askeri makamlara teslim olmuşlardı. Dağdaki kaçaklara kaçmayı tasarlayanlara ibret olsun diye bu delikanlılar mahkeme edilmeden hemen darağacına çekildiler. Fakat ben yazıyı bu haksız idamları protesto etmek için değil, öleceklerini anlayan bu adamların ölüm karşısında gösterdikleri metaneti anlatmak için yazdım." Gerçekten de yazının gerek başlığı gerek alt başlığı, bu maksadı doğrulamaktadır. Cevat Şakir, yazının çıkmasından kısa bir süre sonra, gazetenin sahibi M.Zekeriya ile birlikte tutuklanıp, Ankara'ya, İstiklal Mahkemesi'ne gönderilir. Yazar yöneticilerin bu sert tutumunu, o günlerde **Şeyh Sait** isyanının çıkmış olmasına bağlar.

Anıların bir yerinde kısaca değinilip geçilen bir kaç satırdan öğrendiğimize göre asıl neden başkadır.

***

(Halikarnas Balıkçısı - Mavi Sürgün - Bilgi Yayınevi. Kitap sayfa no: 87, 88, 231 Alıntı: E.N.)

"Afyon Alibey:[1]

"Seni!!" diyerek, bana baş parmağını uzattığı zaman, parmağının ucu neredeyse burnuma değecekti."

"Mahkeme kurulunun önünde Zekeriya ile yanyana durduk."

"Ben üç lira ekmek parası kazanmak için bir yazı yazmıştım. Şimdi o yazıyla canıma okuyorlardı."

"Afyon Alibey'in:" bakın şu son cümleye!"

"O cümlede idam olunan dört kişiye "kahraman" deniliyordu. O cümleyi her halde ben yazmamıştım. Ben sadece, olayı anlatmıştım bu adamları iyi ya da fena gösteren bir tek söz, bir tek sıfat kullanmamıştım.

Ne kahraman, ne cesur, ne şanlı ve ne de şansız ya da korkak demiştim. Ben olayı anlattıktan sonra o dört kişi hakkında bir hüküm vermeyi okuyucuya bırakmıştım. Kahraman şanlı gibi sözler olur olmaz yerlerde öylesine kullanılmıştı ki, elden ele geçen banknotlar gibi kirlenmiş, yırtılmış, üzerinde değerlerini gösteren yazılar silinmiş bir hale gelmişlerdi. İller tutar yerleri kalmayan bu sözleri dört kat boğatadan geçirerek dezenfekte etmek gerekti. Kahramanlığın kahramanlığı, şanın da şanı kalmamıştı."

"Ne var ki artık mahkeme huzurunda: "Amanın!..

Bu sözleri ben yazmadım, şu yazdı, bu yazdı!" Diyerek çırpınmak doğrusu pek ağrıma giderdi. Zaten olmuştu olacak, kırılmıştı nacak "Ben yazdım!" dedim, vesselam"

"İstanbul'dayken tuhaf bir durumla karşılaşmıştım. Ne yazmıştım, ne için suçlanmıştım? İstiklal Mahkemesi'nin hükmün iç yüzü neydi? O sıralarda bu işin pek iç yüzü yoktu ya! İç yüzü de dış yüzü de kabak gibi meydandaydı. Bunları her ne nedenle olursa olsun, görmek istemeyenler pek tabii olarak o gerçeklere kör kalıyorlardı. Şunun bunun cıncığını cemaziyülevvelini, kısacası her şeyi, her sırrı bilir gibi görünmek isteyen ve kurnazlık kulağı deliklik ve gözükeskinlik taslayan insanlar çoktur. Onlar sağa sola, benim korkunç bir askerlik düşmanı olduğumu fiskoslarla yaymışlardı. Bu dedikodu ve söylentilerin doğru olup olmadığını araştırmak zahmetine katlanmayanlar, işittiklerini olduğu gibi kabul edip, onları gerçek sayıyorlardı. Onlar da beni lekelemeyi bir yurtseverlik görevi sandılar galiba. Mesela Zekeriya'ya kini, kızgınlığı olanlar, ona, "Askerlik düşmanı Cevat Şakir'le konuşan alçak adam!" diye çatıyorlardı. Hoppalaa!.. Düşenin dostu olmaz derler. Birkaç dost dışında, ötekiler çil yavrusu gibi dağıldılar. Bu dağılışa hiç hayret etmedim."

***

Zeynep Oral (Milliyet Sanat 12.09.1982). **Azra Erhat** ile söyleşiden... Sabahattin'le, Halikarnas Balıkçısı çok iyi arkadaştı. Bana o tanıttı. Bir gün, Maya Galerisi'nde bir sergiden sonra Sabahattin, Füreya, Fikret Adil, Balıkçı ve ben bir meyhaneye gittik. Bütün akşam balıkçı konuştu durdu. Bir ara Sabahattin, zar zor lafa girip, Azra da İlyada'yı Türkçeye çeviriyor diyecek oldu. Balıkçı hangi İlyada'yı dedi, bana ilk kez dönüp... Bildiğimiz, Homeros'un İlyada'sı dedim. O, İlyada'nın günümüze dek ne çok değiştiğini, değiştirildiğini de biliyor musunuz peki, dedi. Ben, klasikçiyim. Karşı çıktım. Bir tartışmaya girdik ikimiz. Sattaler sürdü. Masada herkes sıkıldı. Ben, aman ne çok konuşuyor bu adam dedim, başka bir şey demedim. O çok konuşan adam masa dağıldığında, gece dağıldığında, daha söyleyeceklerini bitirmemişti. İzmir'e dönecekti. "Adresinizi verin, devamını yazarım" dedi. Bir hafta sonra Azra Erhat'ın kapısına özel ulak kocaman bir zarf. İçinden tam 80 sayfa çıktı. Elyazısıyla... Balıkçı, koca yürek. Belki bulutların üstünden, belki suların dibinden, ama mutlak yürekten yazmıştı yazdıklarını. Kağıtla, kalemle, yazıyla nasıl yanıtlanır böyle bir mektup? Azra'nın da yapılacak tek şeyi yaptı. Yanıtı yazılı vermedi. Kalktı İzmir'e gitti. O da beni Pamukkale'ye götürdü. Efes'e götürdü. (Dünyanın öbür ucuna götürdü demedi ama ben duydum.)

Önümde yapyeni, kocaman bir dünya açıldı... Bir coşku dünyası... O

Şadan Gökovalı, Halikarnas Balıkçısı, Azra Erhat

beni uçurdu... Bu coşku, bu beraberlik ölüme dek sürdü... Ben hep klasiktim, ölçülüydüm. Sabahattin, beni hep ölçüye iterdi. Balıkçı nefret ederdi ölçüden. Her şeyi daha coşkun isterdi. Kendi uslubunda hep uçayım isterdi... Nerdee... Ben hep öyle uçabilir miyim? Zaman zaman uçtum da.. Sözle anlatılmaz ki ancak yaşanabilir... Ne çok sevdim. Ne çok sevdik...

***

Yaşar Aksoy (Halikarnas Kadırgası) kitap, kısa bir alıntı. "Telefonun zili acı acı çalıyordu. Ahizeyi kaldırdım. Dr. Şadan Gökovalı'nın şiirimsi sesi vardı.

"...Yaşar'cığım, lütfen eline bir kağıt kalem al ve birisinin sana ısrarla iletmemi istediği mesajı yazıver. Sabah TRT'ye gelmişti. Demokrat İzmir'de bu gün yayınlanan yazını okudu ve çok mutlu oldu. "Halikarnas tutuklusu" başlıklı yazın için seni kutladı ve ısrarla şu mesajı sana iletmemi istedi. Lütfen yazıver: ... Balıkçı'yı anmak demek, anlamak demektir. Dost Aksoy, Balıkçı'yı hem anlamış ve hem de en iyi şekilde anlatmıştır. 1978 yılında, basında Balıkçı ile ilgili yayınlanan en mükemmel yazıyı yazmıştır. Yazarlık yaşamında ona büyük başarılar dilerim. Elleri dert görmesin. Gözlerinden öperim, bu Anadolu evladının..."

Azra Erhat

***

"Halikarnas Balıkçısı"nın, gizemli dünyasına girmek "Daidos'un"[2]un labirentine girmekten daha zor. İzmir'de bulunduğum yıllar içinde onu tanıma fırsatını buldum. "Demokrat İzmir" gazetesinde, Halikarnas Balıkçısı, İlhan Esen, Attilâ İlhan, Rıfat Ilgaz, Naci Sadullah gibi daha pek çok değerli dostlarla beraber çalıştık. Kazım Yenisey, Şadan Gökovalı ve Yaşar Aksoy gibi Halikarnas Balıkçısı'nın tutkunu güzel insanları tanıdım. Bir çoğu ile İzmir'in ilginç meyhanelerinde beraber olduk. Halikarnas Balıkçısı devamlı şarap içerdi. Masa daima rakı ağırlıklı olurdu. Bir akşam üzeri Veysel çıkmazındaki meyhanelerden birine girerken, "Halkın Sesi" Gazetesinin yazı işleri müdürü şemsi katıltanla karşılaştım, Şemsi Katıltan:

- Yahu Eflâtun nerelerdesin, ben de seni arıyordum. Bir afiş işi var, gel otur konuşalım, dedi.

Gazete için renkli bir afiş yaptıracaklarmış. Ama İzmir'de o zamanlar renkli basan matbaa yok. "Bunu nasıl yaparız?" derken gökgörültüsü gibi, "Merhabaa!" diye, gürledi!

Bir ses

Şemsi Katıltan:

Ooo! merhaba balıkçı, hoş geldin buyur, dedi.

Balıkçı masaya otururken cebinden kocaman bir meldil çıkardı; yüzünü kurularken

- Ulan bu günde amma sıcak haa!.. dedi.

Gözlerini bana dikti. Şemsi Katıltan:

- Eflâtun'u tanıyormusun, çok yaman ressamdır, uçan kuşu havada çizer. Elinden ne uçan ne kaçan kurtulur, deyince, balıkçı:

- Benim elimden de o kurtuldu. Demek meşhur Eflâtun bu ha! yahu Şemsi, geçen gün şu karşıdaki karadut şerbeti yapan Osman varya, onun yanındaki manavdan eğilmiş domates seçiyordum, bu da gel sen fotoğraf makinasını burnuma daya, güya fotoğrafımı çekecek, tanımam etmem, bi tepem attı sorma, bi hamle yaptım, o an uçtu toz oldu. Valla Eflâtun'muş, mor'muş hiç annamam, yakalasaydım makinaya el koyacaktım! Şemsi Katıltan:

- Yahu abi bir fikir ver, Eflâtun'a

Bir afiş yaptıracağız. Ama renkli olmasını istiyoruz bunu İzmir'de nasıl başarırız.

- Oğlum burası kerbela, İzmir'de öyle bir matbaa yok. Yalnız ben olsam başka türlü yaparım. Alacaksın toz boya bir de filit pompası, fıss fıss! İş tamam! Şemsi Katıltan:

- Peki ama! Nasıl olacak bu iş?

Balıkçı:

- İlk önce renkli afişi bir karton'a yapacak.

Her rengini, yağlı kağıtlara, ayrı ayrı çekecek, sonra onları, kalın kartonlara.

Geçirecek ve oyacak. Daha sonra resmin ayrı ayrı oyulmuş karton kalıplarını, birer birer, afiş için hazır boş kağıtların üzerine koyup filit pompasıyla renkleri püskürtecek olay bu kadar basit. Haa! Yalnız toz boya sütle karıştırılacak, boya kağıtda sağlam dursun diye. Tamam mı? Benden bu kadar.

Şemsi Katıltan:

- Eflâtun ne diyorsun, anladın mı? yapabilir misin? dedi.

- Ben de aşağı yukarı aynı yöntemle yapmayı düşünüyordum ama boyanın içine tutkal eritip koyacaktım.

Balıkçı:

- Olmazz! Filit pompasının borusunu zamklı boya tıkar dedi.

Vakit ilerledikçe şişelerin boşu gidiyor dolusu geliyordu.. Bu ara Balıkçı, Göztepe'nin arka tarafında, İtalyan Bahçesine yakın bir yerde iki katlı bir gecekondu yaptığını, yalnız rahat çalışabilmek için, gemi direklerindeki ip merdivenlerden takmış yukarıya çıktıktan sonra da ip merdiveni yukarıya çekiyor, çoluk çocuğun yukarıya çıkmasını önlüyormuş! Halikarnas Balıkçısı ile ilk tanışmamız böyle olmuştu.. O gece ayrılırken, afiş için bana verdiği harika fikirleri için ona teşekkür edip ayrılırken, Şemsi Katıltan:

- Eflâtun iş tamam yarın gel hem afiş kağıtlarını vereyim hem de malzemeler için biraz para ayarlıyayım, dedi.

On beş gün gece gündüz Balıkçı'nın anlattığı gibi yaptım. Yüz adet afişi götürüp teslim ettim afişler çok beğenildi. Şemsi bey odasının duvarına bir tane raptiye ile tutturdu, afişe hayran hayran baktı, beni tekrar tekrar tebrik etti. Para makbuzunu yazdı imzaladı, bana uzatırken;

- Eflâtun geç kaldın muhasebe kapandı parayı yarın alacaksın. Bu gece afişleri astırıcam yarın bütün İzmir halkı duvarlardaki afişleri görünce şaşıracak, parmaklarını ısıracak, dedi. Ertesi gün duvarlarda yaptığım afişleri görünce, bende şafak attı. Çünkü afişlerin boyaları, afiş yapıştırıcıların, afişlerin yapıştırılması için, fırçalarını afişlerin üzerinde dolaştırınca, ıslak kolalı fırçalar, boyaları birbirine karıştırmış.

Öyle karıştırmış ki, afişler renk cünbüşü içinde, sanki her biri ayrı bir sanat eseri olup, duvarları süslemişti. Acele Basmahane garajına gidip, bir bilet alıp İstanbul'un yolunu tuttum. Şimdi beni her yerde arıyorlardır!..

Duvarlardaki o karışık renklere iyice baksınlar, içinde Eflâtun'u bulurlar belki!..

(1) İstiklal Mahkemesi'nin dört Ali'sinden biri.

(2) "Dadalos" Girit Labirenti'ni yapan, yaptığı labirentten çıkamayınca kanat takıp uçan sanattan.

Gri Gün

ŞAVKAR ALTINEL

Her şey kezlerce olduğu gibi oluyor;
Hava yeni ağarırken geliyor taksi.
Bıyıklı, tıknaz şoför bir şey demeden
küçük valizimi yerleştiriyor bagaja,
köhne apartmanlarla kapalı dükkânların
arasından kayıp geçiyoruz sessizce.

Caddede, boşaltılmayı bekleyen
çöp bidonları duruyor kaldırımlarda,
ellerini ceplerine sokmuş bir adam
önüne bakarak yürüyor hızla
bu saatte bir yerlere geç kalmış gibi,
trafik ışıkları boş kavşakları yönetiyor,
başıboş bir köpek yiyecek bir şey arıyor
eski bir hamburger kutusunu koklayarak.

İlk otobüslerle birlikte çıkıyoruz
yavaşça aydınlanan çevre yoluna.
Sonra Haliç, kubbeler, minareler;
camdan bakıyor, ama sormuyorum artık
bulmayı umduğumun ne olduğunu
ilk kez buradan yola çıktığımda
ve neden bulamadığımı onu bir türlü,
ne de çıkarmayı uğraşıyorum
bir yere doğru gidiyor olmak duygusunun
tam nerede ve nasıl dönüştüğünü
önce yalnızca gidiyor olmak,
sonra da yerinde saymak duygusuna.

Üstündeki Macarca yazıları anlamadığım
treylerli bir kamyon ardımızda kalıyor,
gecekondular geliyor inşaatların peşinden,
göğün rengi değişiyor yukarıda giderek.
Havaalanı sapağına varıp sağa dönüyoruz,
geçmemizi işaret ediyor uykulu polisler,
büyük terminal binası beliriyor ileride
ve pistte yolcu bekleyen uçaklar parlıyor
cılız sabah ışığının altında bir an
parlaması gibi gençliğin bir an hayatlarımızda,
gri, uzun, hiç değişmeyecek gün başlamadan...

Patika

AYHAN BOZKURT

yağmur yağmıyor dökülüyordu o vakit
başımızı yasladığımız bulutlara..
aşağıda bir atmaca kol kola iki avcıyla..

biraz masum biraz hain düşecekti silueti patikaya,
kasırgasından kurtulduğumuz yamacın hayali
bizde başka bir gerçekle yüzleşecekti... patikayla

soyundum girdim yağmurda atmacayla iki avcı arasına

Gece Dansı

VOLKAN HACIOĞLU

sıyırıp sulardan çetrefil çelişkisini
kar gibi yağıyor omuzlarıma gece
koşuyor peşinden o kutup ülkelerinin
yırtarak yüzümde gölgesini alevlerin

kan kemik yağmuru bu gürültülü
en sarı korkusuyla öpüyor camlarını
ve seslerin ortasında denizin dişleri
ısırıyor dalgaların korkak dansını

Yağmur Ol Yağ Bana

KAYGULU ABDAL

İçimdeki Kitabın Diliyle

Kalpten Konuş

Kalpten konuş.. seni anlarız. Çıkarsız, kaçınılmaz, doğal ve o saf çehrenle. Konuş açıklama, zaten açık olanı. Düşünme, bırak aksın içindeki ceryan. Gözüpek ve rahat ol, cesaret yedi atlıyla yoldaşın olacak. Biz yollarını açacağız, zaten kapılar, kilitler.. hep mahsustan!.. Hem unutma, senin, bu kırılmayacak kadar yumuşak oluşun, seni süzüyor, durmadan güzelleşiyorsun...

Kalpten konuş.. biz dinleriz. Sen başkalarına bak, ama, yolunda yürürken. Aşk ol, aşık olmana gerek kalmasın. İçinden bağırma. Bana usulca kendini hatırlat ve durmadan tekrarla. Ay, biraz da senin için orda. İçindeki idare lambasını sakın kısma. Ateşlere düşersen, sakin ve serin ol, yanmazsın, yüzünü, hep yüzünü dön bana!..

Kalpten konuş.. İçini sor. Çıkmaz mürekkebin hokkası orda. Sen hayatsın. Sen neredeysen hayat orda. Şarkı söyle, iyi şeyler düşün. Bak, sinende peydahlanan hareler, nasıl çimlendiriyor sevgiyi, nasıl büyütüyor. Anaç şefkatinle besle bizi. Uslandır. Heyecanla çarpıntılara vuralım. Gülüş ağlamaya karışır ya, oraya. Şimdi seninle uykularda daha uyanık, rüyalarda daha canlı ve berrakım.

Kalpten konuş.. Bizbizeyiz ve bu yetsin sana. Hem artık bir mucize de arama. Çünkü biliyorsun zaten biz, bizim bu halimiz bir mucize!.. Keramete de ihtiyacın olmasın. Senin ihtiyacın yok ki!.. Sen ki, bir anda, börtü böceğin, mazlumların ve yağmurun hatırını toplayıp, bize nefesinle verebilensin. Taşın, suyun ve toprağın canı sana geçer, sırlarını döken ayna olursun. Herşeyin bir, birin herşey olduğu o manzarada renkler canlanır, raks başlar, resim değişir, biz oluruz.

Kalpten konuş.. bunun ne ilgisi var, bir tercih ya da dayatmayla? Sen yağmur ol, yağ bana. Kimliklerimizi sormaya gerek olmayan o ülkede, adlar ve özellikler de yok!.. Bahar, canbağı olsun aramızda. Ardından bir hafiflik ve yükseliş gelir nasıl olsa.

Kalpten konuş.. ve sen sadece ol! Sakın tasarlama. Bırak herşeyin adını onlar koysun. Kaygıdan ırak ol. Özünün suyundan iç, kana kana. Durma, kalpten konuş. Seninle arınıyor, yıkanıyor hayat. Eğer sen bunu yapmazsan, biz bekleyemeyiz, hayatı yorma. Sen yapmazsan, yedeğin gelecek, o yapacak. Biliyorsun herşey zamanında ve sırayla. Sıra sende. Kalpten konuş. Unutmayı ve unutulmayı söyle, incitmeyen ve büyüyen sevgiyi anlat. Hem biliyor musun, herşeye dayanabiliriz. Biraz ölsek ne çıkar?

Kalpten konuş.. biz dinleriz, hadi beşinci mevsime geçelim. Yeni bir iklimin mümkün olduğunu fısılda. Sana inanalım. Bizi mahçup et, ince ayarlar yapalım. Derin samimiyetten öte, yeraltı ırmakları gelsin. Artık konuşalım.. Büyük sofralar ve dans.. Bitsin!.. Hep beraber susalım.. Susalım ve uyuyalım. Sen, kalpten konuş, hiç durma. Biz uyuyalım, kalpler konuşsun..

Cıs Hikayeleri

Kart Arkası (Sevgiliye notlar..)

"Canım,

Şu an sana yazmak için, evdeki arkadaşlardan izin isteyip yan odaya geçtim. Berlin'de 24. saatim sayılır ve şu anda saat 02.50... Dün, özel bir otomobili kullanmak zorunda kaldım. Şoför bulamamışlar.. Tam 650 km... Gece 12 civarı Berlin'de idim. Gariptir, saat 11 civarlarında bile hava aydınlıktı sanki... koyu mavi ve kırmızımsı bulutlar vardı gökte. Seni anımsadım, kuzeyde geceler hep böyle mi oluyor diye. Londra'yı anımsadım ve "Berlin'de Gökyüzü"nü... O mavi ve kırmızı, müthişti.. ve otomobil, benden bağımsız, kendini o güzelliğe kaptırmış gidiyordu. Bir an gözüm göstergeye ilişti: İbre 200 km.'de. Yolculardan birinin sesiyle uyandım: "daha yavaş lütfen!" Oysa ben kullanmıyordum ki, otomobil gidiyordu. Sanki yine aylardır ayrıyız. Gariptir, günlükler yazıyorum gibi. Bu üçüncü gün, üçüncü kart.

Bugün bir kafede, sabah sabah, kahve fincanımın kenarına bir serçe kondu. Küçük bisküvi parçasını gagalamaya başladı. 10-15 cm.'den 4-5 poz çektim, kaçmadı... Müthişti... Nasıl çıkacak merak ediyorum. Sonunda bisküvi parçasını alıp uçtu. Bütün kafe gülümsüyordu. Şu an ben bile gülümsüyorum ve sen zannediyorum o güzel suretinle uyuyorsun. Dünyanın ağırlığı üzerinden kalkmış, masum bir bebek gibi. Ve koca yatak senin... Duvar tarafı da, diğer tarafı da.

"Bergerac"la ilgili bir yazı okudum. "...özgürlüğünü her kavramın önüne alan, yaşamdan beklentilerini dizginlemeyen, düşüncelerini açıkça dile getiren, son ana kadar, sevgisini, varlığını, coşkusunu sunan özgür insan, onun kişiliğinde yaşayan..." Sana yazmaktan keyf almaya başladım. Bir kartın sınırlarıyla da olsa ve bu cümle aşağıda kalan iki santimi işgal edecek kadar gereksizse bile... O boş kalan iki santimin biteceği korkusuyla, o heyecanı, üstelik o iki santimi doldurarak sana ulaştırmaya çalışmak; yaşamak için önünde kocaman bir hayat varken, ölmek gibi, birlikte ölmeyi istemek gibi birşey canım."

Görülmüş Rüyalar

Bulutlara yakın yemyeşil bir yayla. Bir çocuk ve bir kadın var. Çocuk bir buçuk iki yaşlarında, annesinden biraz uzakta, otların arasında oturmuş, kendi kendine oynuyor. Birden otların içinde devasa bir yılan belirip kaymaya başlıyor. Çocuğa sokulup, yavaş yavaş onu sarıyor. Çocukcağız korku bilmediği için yılanın başıyla oynuyor, ona dokunup yakalamaya çalışıyor. Anne yılanı farkettiğinde kaskatı oluyor, ağzından çığlık ötesi tuhaf bir ses çıkıyor. Delirmiş gibi yılanın yanına geliyor. İşte orda bir iç sesle, yapabileceği tek şeyin yılana yalvarmak olduğunu düşünüyor: "Çocuğumu bırak!" Anne, olanca çaresizliği içinde yılana bakıyor ve... yılan onunla konuşmaya başlıyor. Gözgöze, karşılıklı, fısıltı halinde bir konuşma bu. Öylesine sakin, öylesine dingin bir diyalog... ama ne konuştuklarını ben duymuyorum. Söz bitince, sessizlik başlıyor. Ve yılan çocuğu usulca çimenlere bırakıyor. Anne korku, minnet ve şaşkınlık duyguları içinde ağlıyor. Canhıraş bir kucaklamayla çocuğu içine gömüyor. O sırada ellerinde sopalar, kürekler, silahlar olan bir yığın yayla köylüsü, bağrış çağrış olay yerine seğirtmeye başlıyor. Yılanı öldüreceklermiş. Yılan hızla otların arasından süzülüyor. Kadın köylülerin önüne çıkıp bağırıyor: "ona dokunmayın! Çocuğumu bağışladı bana!" Köylüler şaşkın, duraklıyorlar. O arada yılan hızla kayboluyor.

Büyük marketlerden alışveriş yapmayı severim. "Hayatınız bizim için cüzdanınız kadar değerlidir" cümlesini yaldızlı bir çerçeveyle hemen girişine asmıştı geçen hafta gittiğim hipermarket. Son kullanma tarihine çok dikkat ederek aldığım yiyecekler, içecekler, son günlerin en moda eti tavuk, en moda sosu soya sosu ve yeni çıkan bir bitkisel yağ ile yürüdüm kasaya doğru. Yüklü bir alışveriş olmuştu. Nakit ödemek gibi bir ilkellik edemezdim. En süslü kredi kartlarımdan birini uzattım. Yalnız bugünlerde aklıma takılan bir şey var: Acaba kredi kartlarını bu kadar seviyor olmamızın nedeni cüzdanda güzel duruyor olmasından başka, kredi ve kart sözcüklerinin yanyana geldiklerinde oluşturdukları kemirme sesi mi?

TÜLİN ER

kapıya bırakılmış bir not gibiyiz imzasız

küçük İSKENDER

Suçluluk duyma- gece, eğer ayakkabılarıyla giriyorsa evine.
O biraz oturup hemen kalkacak.
O, birkaç kadeh şarap içip hemen kalkacak.
Sana iyi bir hayattan alınmış kaliteli hüzünler getirdi.
Beleş bir ölüm getirdi.
Pazen kefen.
Ölünü yıkamaları için ılık su.
G.t deliğine tıkanmak üzere mantar.
Sana ölümünü bedavaya çıkartacak bir özgürlük getirdi.
Sessiz film oynayabileceğin dilsiz gölgeler,
şişenin ağzına vurdu mu dibini kopartacak hayali güçler,
çocukluk arkadaşlarının kartvizitlerini getirdi.
Hatırla, kaç sene önceydi, o zamanlar ayakların vardı.
Hatırla, kaç sene önceydi, o zamanlar ellerin vardı.
Hatırla, kaç sene önceydi, o zamanlar hakiki bir yalnızlığın vardı.
Geçti.
Hepsi geçti.
Vaadetmek nedir, unuttuk.
Hasret'in sözlük anlamı ne olabilir?!
Aynı eve toplandık işte sonunda.
Kimimiz eroinman, kimimiz alkolik, kimimiz sadece üflüyor.
Aynı yatakta uyuyoruz soyunup.
Çırılçıplak!
Üstünkörü uykularımıza rüya katmıyoruz artık.
Hayal kurmuyoruz.
İddia etmiyoruz hiçbir şeyi.
Uyuyoruz. Uyanıyoruz. Takılıyoruz. Uyuyoruz.
Uyanıyoruz. Takılıyoruz. Uyuyoruz. Uyanıyoruz.
Takılıyoruz. Uyuyoruz. Uyanıyoruz. Takılıyoruz.
Uyuyoruz!
Aynı yatakta uyuyoruz soyunup.
Birileri para getiriyor elbette.
O parayla eve içki ve mal alıyoruz.
Parayı getirenlerle aynı yatakta uyuyoruz soyunup.
Uyuyoruz. Uyanıyoruz. Takılıyoruz.
Derken, başkaları para getiriyor bu sefer.
O parayla da eve içki ve mal alıyoruz.
Başkalarıyla da aynı yatakta uyuyoruz soyunup.
Mutluyuz galiba.
Sorunumuz yok!
Televizyonu sattık.
Bir küçük teybimiz var radyosu bozuk.
Teybimiz var, sorunumuz yok!
Uyuyoruz. Uyanıyoruz. Takılıyoruz.
İç fiille idare ediyoruz.
İç fiille çevrili bedenlerimiz.
Dördüncü bir fiil bulsak, ada olacağız.
Dört tarafı dört fiille çevrili bir ada.
Belki getto budur, diyor içimizden biri:
Dört tarafı dört fiille çevrili ada!
Bilmiyoruz.

entrika

ah nasıl da geçiyor zaman
yeni ölmüş birinin üstünü örtercesine narin,
her yerde akşamüstleri bir gül gibi kopartılabilir
polisle tartışan kadının arasına bayılan deniz
neden her denizin bir de annesi olmasın
bir elin bir elden hamile kalması denli zengin
ve taksim'den beşiktaş dolmuşuna binen sardunya
her adam adını bir yerlerde düşürebilir

bu şiir yazıldığı gibi okunmalı
bu hayat bilindiği gibi yaşanacaksa,
yani hüzün dediğim yalnızca bir küfürdür
ve küfür bir karanfilin ağzına ne kadar yakışırsa

kalın, kırmızı bir çizgi çekin aşkın altına
bakışların altına, ihanetlerin, intiharların da!
sonra karşılarına geçip şaşırın biraz
yani uçuruma yuvarlanan kamyona koşan
köylü çocuklar
direksiyonun başında bir palyaço bulunca
nasıl nar gibi şaşırırsa!

ah nasıl da geçiyor zaman
nefes nefese doğan sevdaya rağmen
keşke bir şeyler keşfetseydik diyor insan
ve mezarlık yoluna sapıyor hemen

ben bütün bir gece uyumadan ölebilirim
herhangi biri bütün bir gece ağlayabilir
unutturabilir saydam bir renk eski bir sevgiliyi
ve bir camın patlayarak kırılması
eski bir sevgiliyi birdenbire
hatta acımasızca hatırlatabilir!

yani sevgili dediğim yalnızca bir fıkradır
hem insan bir fıkraya daha ne kadar gülebilir!

İstanbul'a kendilerinden önce bilhassa Nihat Genç vasıtasıyla övgüleri geldi... İstanbul'da Yılmaz Güney Gecesi'ndeki ilk sahne alışlarında yağmura tutuldular... Ama yağmurdan önce söyledikleri birkaç türküyle büyük alkış topladılar. Yaş ortalaması 25 olan Grup Çığ'la, Ankara'ya yola çıkmalarından önce, iki arada bir derede, yine yağmurlu bir günde kendileri gibi enerji dolu bir söyleşi yaptık...

Grup Çığ

HATİCE MERYEM

Vokal: *Mustafa Özarslan, Oğuz Aksaç,* ***Bağlama:*** *Kemal Özarslan,* ***Gitar-Vokal:*** *Murat Çinay,* ***Piyano:*** *Değer Özsu,* ***Percisson-Vokal:*** *Levent Karaman,* ***Bateri:*** *Yıldaner Özkazanç*

Grup Çığ nasıl kuruldu?

Oğuz: Ben halkevlerinde bağlama eğitmenliği yapıyordum. Mustafa, Deniz diye bir arkadaşımızla birlikte beni ziyarete geldi. Besteleri vardı, onları dinletti. 3-4 ay sonra benim bağlama dersi verdiğim grup dağıldı. Halkevi çalışmalarına son verdim, çalışamayacak durumda idim. İşsizdim de tabii. Mustafa ile bestelerimiz üzerine ortak çalışmalarımız da vardı. Bizim grubun oluşmasını sağlayan temel etken barlardır. Çalıştığımız barda sadece iki kişiydik; ben gitar, Mustafa bağlama çalıyordu. Daha sonra Sakarya caddesindeki bir bardan teklif geldi, orada başladık. Mustafa'nın kardeşi Kemal o sıra başka bir grupta bağlama çalıyordu, grup arkadaşları onu sattı ve biz de onu yalnız bırakmamaya karar verdik. Böylece üç kişi olduk. Bağlamaya Kemal geçince Mustafa boşa çıktı, bir süre sonra benim gitarım da yetmemeye başladı. Zaten çok iyi değilim gitarda. Bu arada da kişiliğini çok sevdiğimiz Murat'la dört kişi olduk. Murat klavye çalan arkadaşımız Değer'i getirdi. İyi bir klavyeci kendisi... Kişilik olarak da iyi... zaten önemli olan da bu, grup ilişkilerinde düşünsel anlayış ve kişisel uyum olmalı insanlar da. En son Levent ve Yıldaner de aramıza katıldı ve grup tamamlandı.

Ne zaman?

Oğuz: 1997'de Sakarya Caddesinde çalmaya başladık. O döneme kadar insanlar işte Çav Bella, şudur budur, devam ediyor.

Mustafa: Grubun başlangıcından beri siyasi diye nitelendirilen hiçbir parçayı okumadık ve ısrarla da okumuyoruz. Ben "bunu sana söylemeyeceğim, meze etmeyeceğim, bunu söyleyen insanlar var ve çok da güzel söylüyorlar, git onlardan dinle, ben iyi türkü söylediğime inanıyorum ve türkü söyleyeceğim" diyorum. Biz bu türkülerin barlarda söylendiği zamanlara kendi aramızda "devrim saati" de diyoruz.

Murat: Sakarya Caddesi de Beyoğlu gibi başka bir sosyoloji. Sakarya Caddesinin müziğini değiştirdi Grup Çığ.

Müzikal eğitiminiz var mı?

Oğuz: Ben lise mezunuyum.

Mustafa: Ben işletme fakültesi me-

Müzik tarzınızı nasıl nitelendirilebilir?

Oğuz: Şu an ki sound'umuz oturmuş bir sound değil. Her zaman yeni şeyler katılabilir. Gezici çadırlarda yapılırmış rock müzik eskiden. Diyelim Sivasta yanan insanlar için sözleri anında oluşturulan müzikler yaparlar. Bir daha söyle desen aynı sözlerle söyleyemezler. O parça bir daha söylendiğinde başka sözler olur artık. Anında üretebilme yeteneğini geliştiren bir şeydir bu. İşte ilkokulda konservatuara girmiş bir öğrenci mezun olduğunda hala kendisine ait bir sound ya da müziğe bir bakış açısına sahip olmayabilir. Her şeyi çalabilir ama hiçbir şey yapamaz. Belki konservatuar eğitimli olsak bunları yapamazdık, daralabilirdik yani. Oysa yaşadığımız gecekondu sokakları müziğimizi daha iyi hazmetmemizi sağlıyor, belki de öyle değil. Bizim bir dezavantajımız şu: İnsanlar barda çaldığımız için suçluyorlar bizi. Ama; dayanışma için yapılmış etkinliklere çağrılırken para kazanılabilecek büyük etkinliklere çağrılmıyoruz, çağrılıyorsak da ellerinden geldiği kadar vermemeye çalışıyorlar. Şimdi bir noktada eleştireceksiniz sonra hiçbir şey kazanmamak kaydı ile bir çok yere çağırıp bara mecbur edeceksiniz. İsmi olan bir sanatçıyı çağırırlar, şu fiyata gelirim der, kabul etmek zorundadırlar. Ha, biz o insanların bulunduğu konuma yani müzikal anlamda değil, insanlara ulaşmak anlamında, ulaştığımızda böylesi bir dayatmamız olmayacak. Ancak şu anda yaşamak zorundayım, Murat gitarına tel almak zorunda, sabah kalkıp boğazımı temizlemek için bal yemek zorundayım... bunlar parayla dönüyor. Bir sanatçı iki milyar alırken biz grup olarak 50 milyona çıktığımız oldu. Gerçi biz bunların hesabında da değiliz ama insanların yaklaşımı çok garip.

Mustafa: Ankara'daki üniversitelerde, açılışlarda, şenliklerde biz varız. Ama paralı yapılan bir üniversite şenliğinde biz yokuz. Ben memurum, öğle mesaimde üniversiteye gidip konser verip işime dönüyorum.

Siz nerede çalışıyorsunuz?

Mustafa: S.S.K. hastanesinde,

Ankara'dan sağlam gruplar çıkıyor gibi gibi, siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Mustafa: Ankara bunu dayatıyor. Canlı müzik yapılan yerler çok kısıtlı, bu alan içerisinde hemen hemen aynı yerlerden gelmiş, aynı şeyleri düşünen, ileriye dönük aynı kaygıları taşıyan insanlar var. Böyle bir dayanışma ve sıcak ilişkilerin dayatması sonucu olabilir bence.

Murat: Bir de İstanbul kadar piyasa ilişkileri olmadığını düşünüyorum Ankara'da. Yeni bir grup birşeyler yapmaya başlıyor, belli bir potansiyeli oluyor, ya da kitleyle iletişim kurmaya başlıyor yani çekememezlik, birbirinin ayağını kaydırma gibi ucuz piyasa ilişkileri çok az. Bu da bizim için bir avantaj tabii.

Oğuz: Bir de Ankara'nın izleyicisi daha nitelikli galiba, müzikal anlamda. İstanbul'da çok fazla kalmadığım için çok net şeyler söyleyemiyorum ama Ankara'da şunu yaşıyoruz biz: İşte çok eski bir türküyü çıkarıp söylediğinde dinleniyor ama çok farklı bir dinleyiş bu... Orada yanındaki ile sohbetini kesiyor, elindeki içtiği şeyi bırakıyor ve dinliyor. Burada ortamın bir parçası halindesiniz, orada yönlendirensiniz. Ve böylelikle Ankara'da müzik yapıyorsanız gerçekten iyisini yapmak zorundasınız.

Peki Ankara'dan İstanbul'a gelen gruplar neden dağılıyor?

Oğuz: Popülerleşme ya da iltifatları gereğinden fazla ciddiye alma... Yaşamın içerisinden kopup sıyrılıp para anlamında da rahatlama, ilişkilerin değişmesi, elitleştiğin toplumda yaşananlardan habersizleşme olabilir bunun nedeni. Yani ilişkileri unutuyorsun, yaptığın espriler farklılaşıyor, birçok hareketine dikkat etmek zorundasın... Hareketlerine dikkat etmen demek zaten farklılaşman demek...

Bir de bu gruplar çok para kazanmamalarına, villalarda, özel uçaklarda yaşamamalarına rağmen halk söyleminden kopuyor ve devam ettiremiyorlar...Bunu neye bağlıyorsunuz?

Murat: Mahsun, İbo mesela çok

o. Belki de oynuyorlar. Ama bizde aynı olmuyor. Zaten yarattığınız ürün piyasaya düştüğü anda mal haline geliyor. Yani bunun alıcısı varsa kaset olsun, konserlere gelme anlamında olsun alıcısı varsa iş çığrından çıkıyor. Bütün sanatlar için geçerli bu. Artık başkalarının kaygıları ile üretmeye başlıyorsunuz. Konserde izleyici getirir mi, kaseti satar mı gibi kaygılar sanatçının üretme kaygısı ile çelişiyor. Daha çok popüler olunca ya da İstanbul'a gelince kaygılar değiştiğinden herhalde değişen bir şeyler var.

Peki neden illa da türkü?

Oğuz: Temel olan şu, yaşadığımız ülkenin gerçeği türkü. Yani biz türkü söylüyoruz. Bunu değiştirmeyeceğiz. Başka kültürlerin müziğimize nasıl katkısı olur, bunu kaçırmayacağız. İşte bir pamuk tarlalarının müziği ile bizim pamuk tarlalarında yaşanan kültürün ifadesi arasındaki o bağı yakalayabilmemiz lazım. Gezici çadırlarda ifade edilen o cümlelerin, Sivas'ta yanan insanların durumunu ifade eden insanların ifadeleri ile nasıl bir bağ yakalanmalıdır? Bunlar çok önemli. Bunları doğru analiz etmek gerekiyor. Bu da entelektüel bir birikim istiyor. Biz çok ileride değiliz bu anlamda. Hatalarımız olacaktır. Ama bize yöneltilen eleştirilerin yapıcı, ileriye taşıyıcı olmasını istiyoruz.

Grubun adını nasıl koydunuz?

Mustafa: İlk başta Oğuz'dan Eskiz diye bir fikir çıkmıştı. Olgunlaşmamış, karalama, ön çalışma anlamında. Ütopya adında küçük bir üniversite kafesinde çalıyorduk, orayı yöneten İlhami isimli arkadaşımız "Sizin adınız çığ olsun, gelişiyorsunuz, büyüyorsunuz, çığ gibi geleceksiniz" deyince 'peki' dedik. İsim babamız İlhami şu an İstanbul'da öğretmenlik yapıyor.

Arabeskle aranız nasıl, mesela Orhan Gencebay?

Oğuz: Çok severek dinliyorum. Arabesk kültür, arabesk müzik, notanın si'den sonra do, do diyez basması arabesk olamaz. Artık bunları tartışmanın gereği de yok.

Murat: Bu piyasada ünlü ya da ün-

müzik türü olmaz, kötü yorum olur, kötü iş olur. Kimseyi karşımıza alıp biz bunun alternatifiyiz demiyoruz. Biz daha çok içimizden gelen duygulanımlarımızı ya da bizi etkileyen olayların bize hissetirdiği şeyleri vermeye çalışıyoruz. Bunun dışında şöyle ideolojimiz var, biz dünyaya şöyle bakıyoruz diye kaygılarımız yok. Yaptığımız işi seviyoruz, şarkı söylerken de, çalarken de duygulanıyoruz. Bunları kaybetmek istemiyoruz, bunun dışında çok büyük kaygılarımız yok.

Evet, türkü ana maddemiz ama her önüne gelenin türküye el uzatması konusunda ne düşünüyorsunuz?

Oğuz: Biz Anadolu insanıyız. Bu insanlar ekinini biçiyor, buğdayını değirmene götürüyor, değirmen de un yapıyor, getirip ekmeğini yapıp yiyordu. Şimdi ise bu insan ekinini ekiyor, elemanını çağırıyor sulatıyor, biçtiriyor, veriyor ofise, ofis götürüyor değirmenciye, değirmenci götürüyor toptancıya, toptancı götürüyor fırına, fırın ekmek yapıp götürüyor bakkala, adam bir bakıyor önüne ekmek gelmiş, ama ona ait değil. Emeğine yabancılaşmış bir toplumun ürettiği yeni bir kültür var. Bu çağın müziği bu kadar sesli bir yaşamın içerisinde çok sesli olma durumunda. 70 yıl öncesinden günümüze bazı şeyleri taşımak gerekiyor, bunun yolunun da türkü olduğunu düşünüyoruz.

Mustafa: Otantik halinin ayrı bir güzelliği var ama ona yeni kattığınız şeyler iyi bir uyum içerisindelerse insanlar onu dışlamıyor. Zaten çok uç şeyler de yapmıyorsunuz. Mesela bir türküyü alıp çok farklı şeyler yapıyorsunuz, baştan sona türkü olmaktan çıkarıyorsunuz. İnsan dinliyor ve "ha bu türkü vardı ama bunlar nasıl söylüyor, ya bu o türkü mü" diyor, o zaman bitiyor işte.

Oğuz: Ses tonu ya da gırtlağın kullanılış şekli değiştiğinde türkünün ifade ettiği duygu da değişiyor. Oysa ki yaşanan şeyi ifade etmenin yolu özellikle de o duyguyu ifade edebilmek. Ben Sarı Gelin'i şan tekniği ile söylüyorum, türkünün duygusu ile örtüşmüyor, o duyguyu ifade edebilecek kadar iyi bir teknik değil şan tekniği orada.

Murat: Evet türküler olabildiğince duyguları verilerek okunmaya çalışılmalıdır. Herkes değişik yaptı bunu, kimi türküyü aldı tamamen caz yaptı, kimi tamamen şan tekniği ile okudu... biz de bu arayış içinde farklı bir şey denedik, içimize sindi, türkünün bize verdiği duyguyu coşarak, bu coşkuyu müziğimize kanalize ederek anlatmaya çalıştık. Eğitimimiz yok, hislerimiz var. Ama çok iyi eğitimli arkadaşlarımız var, bunlara saygı duyuyoruz. Ruhi Su'ya çok büyük saygımız var, Aziza Mustafazade gibi türküden yola çıkmış insanlar var ve biz onların müziğine saygı duyuyoruz.

Türkülerin barlarda ticari maksatlı kullanıldığını düşünüyor musunuz?

Murat: Hiçbir ideolojinin tek başına bütün dünyayı, bütün insanları kavrayıp, onların bütün dinamiklerini, renklerini birarada barındırabileceklerini sanmıyorum. Ama bu hiçbir ideolojiden uzak olduğumuz anlamına da gelmiyor. Herkesin hayata bakışı vardır ve yaptığınız sanata yansır bu. Fakat zorlama ideolojinin gerektirdiği ya da yüklediği mesajları koyarsam üretme kaygım değişir. Ben zaten bunu ne kadar özümsediysem sanatıma aktarırım. Bu tür çalışmalar zaten vardır ve olmalıdır, bazı süreçlerde gereklidir, insanların marşlara da, politik mesajlara da ihtiyacı vardır. Ama bizim şimdi böyle bir yaklaşımımız yok. Üstelik sanatçı kendini eleştiren, durmadan yenilenen bir yapıda olmalıdır. Bu anlamıyla ideolojik müzik de olamaz. Neden? Belli bir hareketin ya da yapılanmanın müziğini yapıyorsanız, bu harekette, yapılanmada eleştirdiğiniz şeylerin müziğini yapabilecek misiniz? Böylece hani yapımcı bana nasıl hangi tür müziği söylersen tutar dediği gibi sanatçıya bir baskı olacaktır.

Kaset çalışmalarınız ne alemde?

Oğuz: Sahnede, konserlerimizdeki kayıtlardan çıkan parçalarla yapalım kasedimizi istiyoruz. Çünkü bağlama çalınıyor, üzerine gitar çalınıyor, üzerine söylüyorsunuz, ne kadar yaşayarak okuyabilirsiniz ki, azami zorluyorsunuz bunu, ama sahnede yaşadığın duyguyu stüdyoda yaşayamıyorsun, ben yaşayamıyorsam karşımdaki insana nasıl yaşatabilirim? Yaklaşık bir buçuk yıldır çalışmalarımız sürüyor. İlk demo'muzu beğenmedik attık, sonra direkt kasede girdik birkaç parçayı beğenmedik çöpe attık, son üç aydır yeniden çalışmaya başladık, yeniden yapacağız. Bize kaset teklifi ile gelenlerin istedikleri parçaları söylemiş olmak bile kasetimizin çıkmasını sağlayacaktı. Ama bugün barda çalışıp günlük adam başı iki buçuk milyon lira arttırarak kaset paramızı kendimiz ödüyoruz. Yaptığımız şeyin bedelini kendimiz ödüyoruz yani. Satınalınabilecek bir şeyimiz yok, eminim.

Çalıştığınız bir stüdyo var mı?

Baterici arkadaşımız Yıldaner'in bir stüdyosu var. Stüdyo dediğim ilkel bir stüdyo yani, birkaç haftadır orada çalışıyoruz.

Grubunuzda neden bayan sesi yok?

Oğuz: Mustafa ve ben bayan seslerini tamamlıyoruz.

Son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Mustafa: Hani diyorlar ya "Türk müziğini dünyaya tanıtacağım" Hayır Türk müziği diye bir şey yok, müzik müziktir, orada gelişmiştir o şekli almıştır, ben bu dünyanın müziğini yapmak istiyorum. Ben diyorum ki bu grup dünyanın müziğini yapar, yapması gerekiyor.

Eyüphan Erkul (Menejer): Yedi kişi grup, iki kişi yapımcı ve menajer de dahil hepimiz (bir kişi hariç) en önemli özelliğimiz hepimiz gecekondulardan geliyoruz. Televizyonlarda Mars'ı, Marslı'ları anlatıyorlarmış gibi varoşu, varoşluları anlatıyorlar. Varoş biziz aslında, varoşu İbrahim Tatlıses, Mahsun Kırmızıgül değil, bizim gibi varoştan çıkan gruplar temsil ediyor, etmeli.

Mahsun, İbo mesela çok zengin olsalar da feodal yapılarını koruyorlar ve onları ayakta tutan şey de o. Belki de oynuyorlar. Ama bizde aynı olmuyor. Zaten yarattığınız ürün piyasaya düştüğü anda mal haline geliyor. Yani bunun alıcısı varsa kaset olsun, konserlere gelme anlamında olsun alıcısı varsa iş çığrından çıkıyor. Bütün sanatlar için geçerli bu. Artık başkalarının kaygıları ile üretmeye başlıyorsunuz. Konserde izleyici getirir mi, kaseti satar mı gibi kaygılar sanatçının üretme kaygısı ile çelişiyor.

Utangaç Balıklar İçin Buzlu Camdan Akvaryum

Kutluhan PERKER

Ne bir prova gibi dikkat edilmeyen pek fazla, zaten esas da olmayan.
Nede büyük bir gösteri gibi kusursuz, tersine hep aksayan. hem çok büyük, çok görkemli ve herkesin davet edildiği bir gecenin geçiştirilmiş provasıdır bu şehir, hemde yetmişli yıllarda orta anadolu kasabalarını dolaşan bir kabarenin, davullu, zurnalı ilk gece gösterisi.
Biz hastası olabilirsiniz belki ama ben İstanbul'u hiç sevmiyorum. Sadece imlâ kuralları yüzünden ilk harfini büyük yazıyorum.

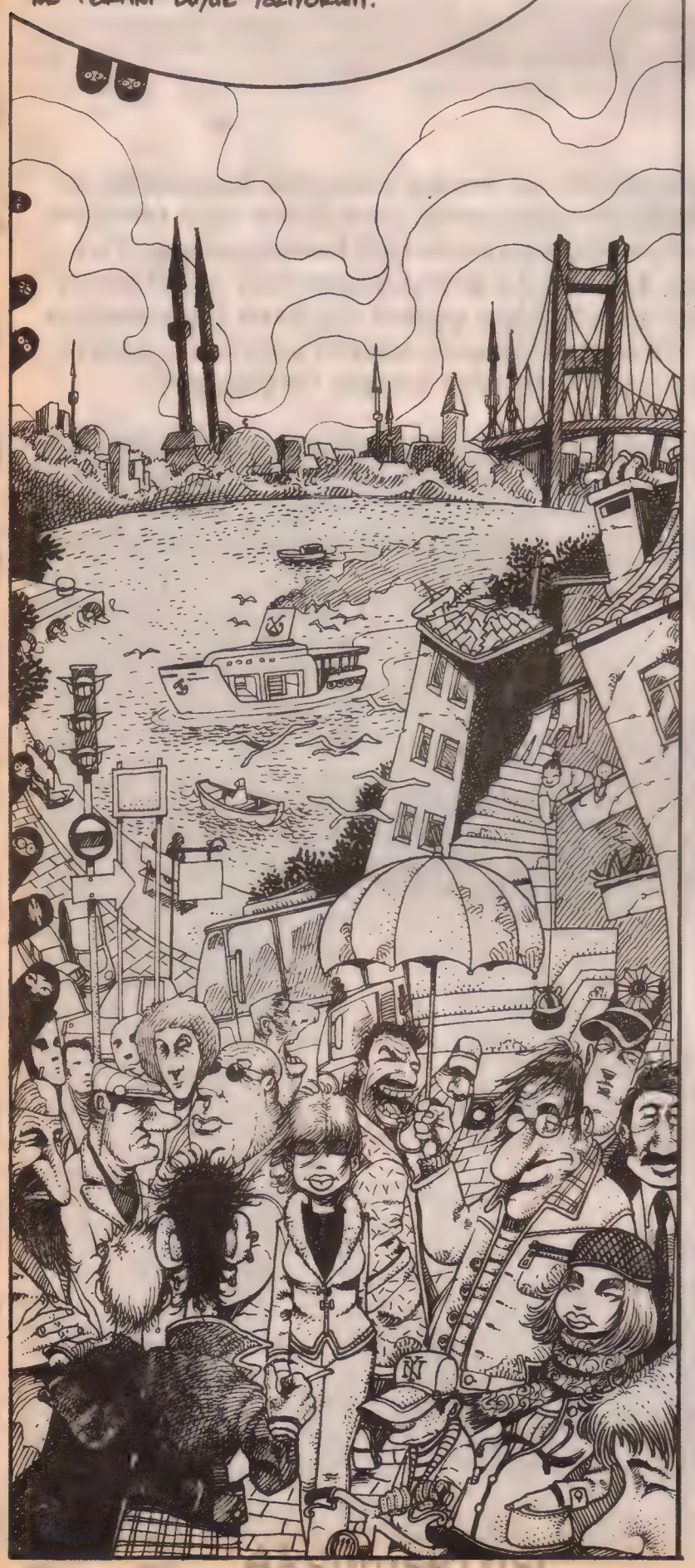

adâlı yazılmış şiirlerde iddia edildiği gibi görkemi varsa bu, yalnızca "bir tepeden" bakınca görülebilir. ve yine adâlı söylemek gerekirse, böyle bir şehir de ancak bir harri uzaktan bakıldığında övülebilir.

telefon kablolarını yerleştirmek için binlerce çukur kazmış bir işçinin, annesinin hatırını sormak isterken, umumi telefonlara jetonlarını kaptırdığı bu sokaklar,

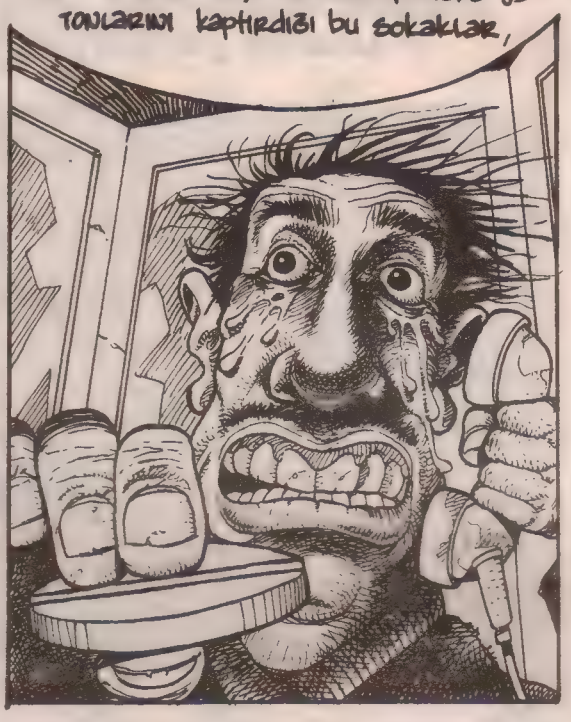

Bir yakasından diğerine geçecek parası olmayanların aşıya ile Avrupa'yı birbirine bağlıyor diye övündüğü bu iki dişli kent,

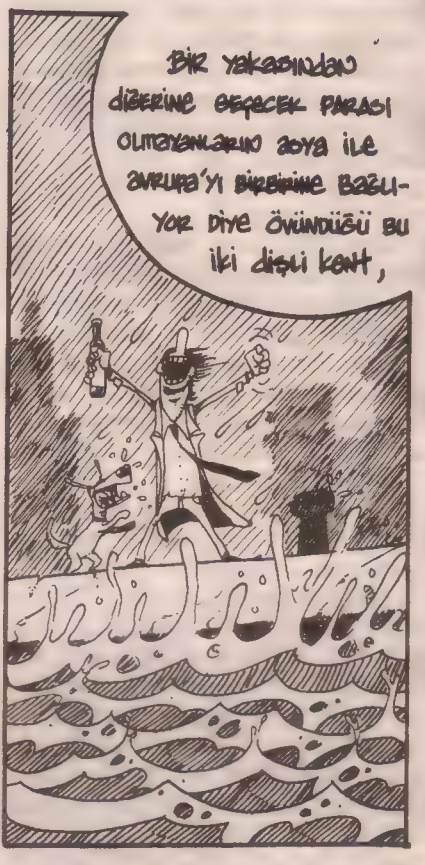

Yıllarca musluklarından tek damla su akmadığı içinmidir bilinmez, yaşanmalarını bir kaşık suda boğmakta pek tecrübelidir.

Ne, moskova gibi erkek bir şehir,
Ne de paris gibi tam bir dişidir.
cinsi yok.
Ne, eşcinsel bir erkek Londra gibi,
ne de NewYork gibi eşcinsel bir kedi.
Rengi yok.
Ne beyaz, ne sarı, ne yeşil

aydinger kağıdından
yapılmış gibi,
ne koyarsan
arkasına
o'nu gösterir.

Şarkılardaki
şiirlerdeki İstanbul'u
çok seversiniz. ama 80'li
yılların Türk filmlerindeki
halini kimse sevmez.
oysa bugün o filmlerdeki
gibidir bu kent. şarkılarda
güzel olmasının nedeni,
görünmemesi.

oysa ne İstanbul yazılıp çizildiği
gibidir. Ne de NewYork bahadır'ın
anlattığı gibi.
başkalarına anlatma telaşı bu,
batıran tüm kentleri.

Yanlış bildiği şey
hepimizin
bu şehrin taşı, toprağı
yok şöyle, yok böyle.
olsa olsa bu şehrin
taşı toprağı;
ölü toprağı.

PERKER/98

Ama benim şeyim kalkıyor o böyle yapınca. Engel olamıyorum. Evet, biraz cilveli ama, çok değil kesinlikle. Ne olduğunu da tam anlamıyorum. Allah kahretsin, çok az şey biliyordum! Soğukkanlıydım, ama aptal bir soğukluk bu.

Seni Sevebilirim

METİN FİDAN

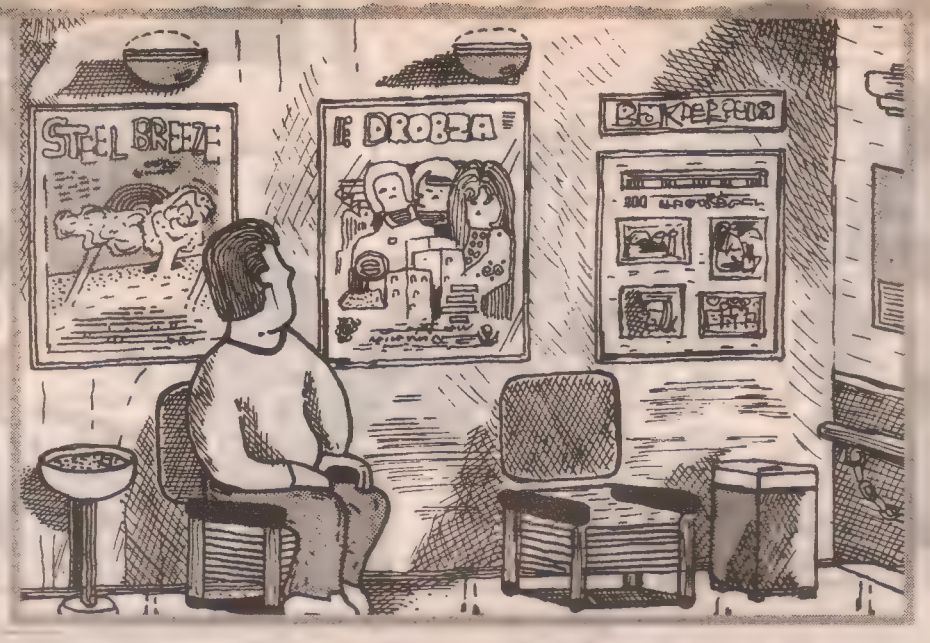

Serap'ın ellerine baktım oturduğum yerden. Gişenin, lobiye açılan kapısı yarı aralıktı ve burdan sadece ellerinin hareketini görebiliyordum. Hesap yapıyordu. Birşeyler yazıp, paraları saydı. Eline hiç yakışmıyordu. Belki de yorgunluktan. Bütün gün, gişe denen o küçük kulübenin içindeydi. Kapı biraz daha aralandı, Serap bana baktı. Gülümsedik. Hoşuma gitti. Bir an önce bitse de işi, ben de sıkıntıdan patlamasam burda. Geç kalmamak için erken çıkıyorum, trafiği hesaplıyorum. Hem, film de seyretmiş oluyorum beleşe. Hep aynı film ama, olsun. İki haftadır oynuyor bu film, iyi iş yaptı. Film iyi iş yapınca, kuyruklar oluyor, Serap da yoruluyor. Canım sıkıldı! Bir an önce gitsek.

Serap yukarda, müdürün odasında. İlk hesabı gişede kendisi yapar, sonra müdürle, beraber son hesabı yaparlar her akşam. Müdür'e uyuz oluyorum! Kelli felli, uyanık geçinen -belki de gerçekten uyanık- ağzı laf yapan, samimi gözüken tiplerden. Serap'a asıldığını hissediyorum. Buna benzer bir şeyden bahsetmişti Serap: Müdür bir akşam, ona yemek mi teklif etmiş ne? Bunu, Serap'la olan ilişkimin başlarında öğrendiğimden, kıskanç görünmemek için fazla soru sormamıştım, sonra da hiç kurcalamadım. Allahım, Serap çok güzel! O herif de biliyor bunu. Onu suçlamıyorum. Ama artık söyliycem. Çoktan anlamıştır, kolay olucak.

Merdivenlerden inerken gördüm, ben de kalktım. Öpüştük.

"Sıkıldın mı?"

"Biraz."

"Bak, çantamda ne var?"

İki tane ekşi elma, bir portakal gördüm. Meyveyi sever. Çantasında hep bir-iki tane vardır.

"Hangisini istiyorsun?"

"Elma alırım. Ama sonra."

"Otururuz durağın orda biraz." dedi, bir elma aldı eline. Ben de bir sigara yaktım, çıktık dışarı. Burasını seviyorum. Uzun bir cadde. Mağazalar var, her taraf ışıl ışıl. Bir tane sinema daha var karşı tarafta. Bugün hesap uzun sürdü. Genelde kalabalığa karışırdık.

"Saçların çok güzel."

"Sağol." dedi. Saçları gerçekten de çok nefis. Dudakları da. Hep ıslak. Kıpırdayınca daha güzel oluyor ıslaklığı. Onları hiç öpmedim, ama saçlarına çok dokundum.

Saçlarıyla oynadı, bana baktı. Böyle yapmayı seviyor. Güzel dedim ya, bana biraz şımaracak. Ama benim şeyim kalkıyor o böyle yapınca. Engel olamıyorum. Evet, biraz cilveli ama, çok değil kesinlikle. Ne olduğunu da tam anlamıyorum. Allah kahretsin, çok az şey biliyordum! Soğukkanlıydım, ama aptal bir soğukluk bu. Her davranışı büyülüyordu beni. Gereken karşılığı veremiyordum. Sanırım, ben değildim büyüleyici. O, akşamları, geç saatte evine rahatlıkla dönebilsin diye hergün ona eşlik eden salağın tekiyim. Fakat, hoşuma gidiyor. Her salak, ıslak dudaklı güzel bir kızla yürüme şansını elde edemez.

Hemen hemen hergün konuştuğumuz şeylerden bahsettik. Yeni gelecek filmlerden, ailemden, ailesinden, elmalardan, kitaplardan. Biraz sonra herşeyi yumurtlıycam! Yeşil yandı, karşıya geçtik. Az yolumuz daha var. Keşke şimdi başlasaydım. Benden hoşlanıp hoşlanmadığı hakkında da en ufak bir fikrim yok. Evet, bana iyi davranıyor ama, emin değilim. Fakat ben artık dayanamıyorum. Veya öbürünü. İki olasılıkta da yeni bir şey bekliyordu beni. Gençtim. Ne bir aşk yaşamış, ne de reddedilmiştim. İkisi de ilginç. İkisine de hazırım. Hatta bir ara, hangisini istediğime bile karar veremedim tam olarak.

Karnı acıktı. Çantasında elma ve portakaldan başka, biraz beyazpeynir, kraker falan da vardı. Bazen böyle yaparız. Otobüsün kalkmasına daha varken, durağın ötesinde biraz oturup birşeyler yeriz. Param olsaydı ona hamburger ısmarlıycaktım. İlerde açık bi yer var. Bi kaç kez ısmarladım, ama zor kabul ettirdim. O böyle seviyor.

"Senden hoşlanıyorum." dedim, elimdeki krakeri ısırmadan önce. Diyememiştim, öbürü zor gelmişti. "Seviyorum" diycektim aslında. Fazla risk almak istememiş olabilirim.

Yüzüme baktı, gülümsedi. Hiçbirşey demedi. Tamam, bitti artık. Biliyordum zaten. Dese, o anda derdi. Hemen s.ktir olup gitmeli burdan. Otobüse binmeli, onu evine bırakmalı, sonra evime dönmeliyim. Bitti artık.

Hâlâ gülümsüyor portakalını soyarken. Belki de şimdi diycek. Sonra, gülümsemesi durdu, normal halimize döndük. Otobüsün kapıları açıldı, durağa yürüdük. Oturacak yer yoktu. Arka kapının orda bir yerde ayakta durduk. Önüne bakıyor. Dediğimi düşünüyor olmalı. Saçları yüzüme değiyor. Kafasını hiç kaldırmadı, hiç konuşmadık. Zaten ne diyeceğimi de bilmiyorum. "Sen hoşlanmıyor musun benden?" demeyi ise hiç istemiyorum. Bitti artık! Ben elimden geleni yaptım sayılır. Peki, yine alacak mıyım iş çıkışlarında onu? Ama, saçma bu! Salak mıyım, gelmem artık. Kalleşlik olursa böyle? Yok, olmaz. Az önce kendimi salak gibi hissediyodum ama, artık değil. Çünkü büyük birşey yaşadım ben şu anda. Reddedildim, ve tecrübe kazandım. Güçlü olmalıyım. Evet, umrumda değil! Köprüden geçerken, denize baktım. İki kıyıda da ışıklar var küçük küçük. Saçları hâlâ değiyor. Ondan uzunum, çeneme dokunuyor saçları. Kıpırdayınca kafası, gıdıklıyor ve kaşındırıyor çenemi. Orda olduğunu hissediyorum. Yanımda. Tutup kendime çekmek ve asılmak ıslak dudaklarına! Belki de, iyi bir şey ifade etmiş olurum böyle yapınca. Aynı anda zevk alırız. Sora herifin biri, "Na'piyosunuz oğlum burda, ayıp!" falan der, ben de, "Seviyorum onu. Özür dilerim." diyip, hemen ineriz aşağıya, bir daha öpüşüp, yeni hayatımıza doğru yola çıkarız... Güya umrumda değildi! Halâ çırpınıyorum. Şu andan sonra çok dikkatli olmalıyım. Onu kırmayı da hiç istemiyorum. Aklımda bir sürü düşünce var. Bir an kendimi rahat hissediyorum, sonra tehlikedeyim sanıyorum.

Son durakta indik. Evi buraya oldukça yakın. Ne diyeceğim? Ama, onun birşey söylemesi lazım. Ben, "iyi akşamlar" falan derim heralde. Fazla üstelemem. Yeterince belli ettim zaten. Son iki haftadır onu almaya gittim hep. Buraya kadar. Zorla güzellik olmaz. Çarşıdan geçiyoruz. Evine giden sokağın orda, ayrılırız. Dükkanlar kapalı. Kuruyemişçi var, o açık. Bugün çok geç oldu, yine de bahçe kapısına kadar götürmeli.

"Şurda biraz oturalım mı?" diye sordu. Az ilerde, sokağın köşesinde, iki kişilik küçük bir tahta sıra vardı.

"Olur." dedim. Heyecanlanmıştım. Oturduk. Yüzüme baktı önce. Sonra, elimi tuttu, avucuna aldı. Dokundu yavaş yavaş. Ben birşey yapmadım. Elim, kucağındaydı. Bütün parmaklarımı, teker teker okşadı hafifçe, tuttu, dokundu onlara. Bir elimde beş net hissetmemiştim. Düşünceli ve ağır ağır yaptı bunu. Ve çok doğal. Ne yaptığını biliyor gibiydi. Sonra, yüzüme baktı.

"Seni sevebilirim." dedi...

Duymak istediğim şey, sanki buydu. Tamam, çok yakındı ama, biraz tuhaftı! Nasıl yani? Tam olarak ne? Sevebilirim ne demek yaa!

"Bilmiyorum... Seni sevebilirim." dedi yine. Kesinlikle yanlış olan birşey vardı. Çok doğal söylüyordu bunu, bu çok normalmiş gibi. "Peki, ne yapmam gerekiyor?" diye sormak isterdim. Ama ben gerekeni yaptığımı sanıyordum. Elimi okşuyordu hâlâ. Mayışmıştım kedi gibi. Ne isterse söylesin. "Seni sevebilirim" tam olarak ne anlam geliyor bilmiyorum ama, sanırım iyi bi şey: yeterli bu. Hoşuma gitti. Evet, ben sevilebilecek biriyim. Biliyor. Anladı sonunda. Belki, biraz daha ileri gidebilirim... Yanımızda, bir adam gördük aniden.

"Gidin evinizde yiyişin lan!"

Etrafımıza bakmamıştık hiç. Karşımızda duruyordu. Kafası iyi olmalı. Eliyle öteyi işaret etti.

"Hadi, yürü!" dedi, bana bakarak. Dikkatli olmalıydım kesinlikle. Ayağa kalktık.

"Tamam, gidiyoruz."

"Hadi, siktir!"

Serap'a baktım. Korkmuştu. Ben daha çok. Yine de,

"Efendi ol!" dedim adama. "Bırak, hadi." dedi, kolumu çekti Serap.

Ne diyosun lan sen, ibne!" diyip, yakama yapıştı herif. Silkinip kurtuldum, Serap'ı iteledim. "Git sen. Git eve! Ben gelirim sonra."

Az ötemizde bana bakıyordu Serap; adam tekrar yaklaştı, eliyle göğsümden itti.

"Ulan, bu saatte başka yer mi yok!"

Azıtmıştı artık. Bağırdım Serap'a. "Ya, git! Tamam, biz konuşuruz aramızda! Serap, git! Gelicem ben."

Yürüdü, sokağı döndü yavaşça. Evi hemen biraz ilerideydi. Arkasına bakıyordu.

"Git!" diye bağırdım, gözden kayboldu.

"Hadi, sen de s.ktir git! dedi adam. Tepemdeydi. Gözleri kaymıştı. Bir şeye çok sinirliydi.

"Bak" dedim, "Sen sarhoş olmalısın. Ayıp bu yaptığın. Biz, sözlüyüz. Onu evine bırakıyordum. Biraz konuşmak için, oturduk burda."

"Burası yiyişme yeri mi lan!" dedi.

"Yiyişmiyorduk."

"Nea'piyordunuz?! Gördük!"

"Sana ne!" dedim. Bunu demememeliydim. Yakama yapıştı tekrar. İriydi ama, yeterli değildi bu. Neye güvendiğini anladım. Arkadaşı da geldi az ilerden. Biz, nasıl oturduk buraya? Hiç bakmamışız etrafımıza! "Ne diyo bu lavuk" diye sordu yeni gelen.

"Arkadaş artist!" dedi, yakamı tutan.

"Bana bak" dedi öbürü, "Sen bizi tanıyo musun?.. Burası yiyişme yeri mi lan!"

Durup durup aynı şeyleri söylüyolardı. Belaya bulaşmıştım. Aniden dönüp kaçmak da çok saçma olurdu. Bunu önce yapacaktım. Serap'la beraber yavaşça sıvışacaktık. Şimdi de, çok berbat bi durumdayiz. "Yiyişmiyorduk" dedim, "Bu yaptığınız ayıp!"

Sonradan gelen, suratıma bir tokat patlattı. Sendeledim. Bağırıp, hızla adamın suratına bir yumruk geçirdim. "Off!" dedi, çekildi geri. Öbürü bıçak çıkardı. Basbayağı bir bıçak, çakı bile diil, boku yemiştim. Az önce oturduğumuz tahta sıranın arkasına geçtim. Kaçmayı unutmuştum.

"G.tünü s.ktiğimin evladı!" dedi, eğri büğrü, kocaman bir taş fırlattı, az önce yumrukladığım. Sakındım ama, omzuma geldi küt diye, fena acıttı. Artık kaçmalıydım. Yetişti bıçaklı olan. Sapladı yanıma bir yere. Yığıldım. Kaldırımın üstündeydim. Serap'ın sesini duydum. Adamlar kaçıştı. Polisler bağırdı arkalarından. Yerdeydim hala, elimle belimi tutuyordum...

...Meyvesuyu kutusuna kamışı saplayıp, uzattı Serap.

"İç bunu... Bitir, sonra bi tane daha."

Yatağımın kenarındaki dolabın üstünde, küçük kutularda bir sürü meyvesuyu duruyordu. Çok kan kaybedince, önce hortumla serum, sonra kamışla meyvesuyu. Daha ne olsun? O da burda işte, tamam. Herşey yerli yerinde. Dibini hürplettim, ikinciyi aldım... Gözlerime baktı Serap.

"...Seni seviyorum" dedi.

"...Sen ne dedin?"

"Hiç s.klemedim ben. Duymamış gibi yaptım!"

"Morarttın hatunu ha?"

"Anlamıştır heralde. Aptal değil ya!"

"Önce, naz yapıyo, sonra biz belaya bulaşıp bıçağı yiyince, "Seviyorum" falan".

"Allahtan, kötü bi yerine gelmemiş." dedi, ayağa kalktı, Kadri. Boş bira kutularını poşete doldurdu. "Ben gidiyim artık, geç oldu. Şurdan atlıyım bi minibüse hemen."

"Tamam. Bırak onları, ben atarım çöpe!"

"Farketmez, geçerken atarım ben." dedi Kadri. Öpüştük. "Bi gün de benden biralar; takılırız yine burda" dedi. Sigarasını alıp cebine koydu, parktan dışarı çıktı. Fena biri değildi Kadri; saftı ama iyiydi. Dinlemesini biliyordu. Çoğu uydurma bile olsa.

Karanlıkta yokuşu inerken, elimi tişörtümün altına sokup, belimdeki eski yarayı sıvazladım. Bir sarhoştan bıçak yemek, apandisit ameliyatından daha mı tehlikeliydi acaba? O gece, hemen sıvışmasam ordan, birşeyler yapsam, en azından; biraz karşılık verebilseydim heriflere, Serap'ın ilgisini çeker miydi bu? Ertesi gün, niye konuşmamıştık olanlar hakkında hiç? Yine gidip almıştım onu sinemadan. Bahçe kapısına kadar bırakmış ve "Seni sevebilirim"i bile duyamamıştım o gece. Ertesi gün, inatla tekrar gittiğimde, üsteledim ve, "Seni sevemem"le karşılaştım. Herşey artık çok daha netti. Şimdi herşey gerçekten de yerli yerindeydi. Serap'ı, hak etmediğime inandım. Bir korkak, hep çok az şey hakederdi. Bunu, bütün dürüstlüğümü kullanarak kendime kabul ettirmeye çalışırken, korktum. Eğer, biraz daha bişeyler itiraf edersem kendime, gittikçe korkup ufalacağımı, kendimden geriye hiç birşey kalmayacağını farkedince, kısa kestim; sızlanmaktan vazgeçip akşamı

Bu toplum "Topten listeleri", "yabancı orjinallerinden araklanan kadın dergileri" ve "düzeysiz sıradan yastık muhabbetleri", "seks objeleri", "tek bir tornadan çıkma sonradan görme zenginleri", geçim derdini kendine kılıf diken fakiri, beceriksiz sinemacısı, sıkıcı tiyatrocusu, yalancı televizyoncusu, riyakar yazarı, çizeri, ressamı ile birbirine kenetleniyor. Kendi ruhunu en iyi en yakınındaki kişide buluyor.

"Tıhk, Tıhk, Tıhk, Eyi Günler!"

ÇÜNEYT ÖZDEMİR

Hoşgeldin, Uzakları geride bırakıp, yaşadığın ve bir daha yaşamak istemediğin mutlu, mutsuz anları sırtlayıp, bilinmez sandığın, korktuğun, ürktüğün bu -orospu- coğrafyanın çocukları arasında yaşamaya, tüm bildiklerini tekrar eden bir düzenin içinde başkalarını düzeyim derken düzülmeye, beyaz yakalı, dolar bezgini genç yupi adaylarının arasında, plazalarda, reklam ajanslarında ya da memuriyet zihniyetinin zamanı yavaşlattığı zevksiz bürokrasi binalarında yalanlarla yaşamaya, kendi doğrularına doğru uzanabileceğini sandığın oysa hiçbir zaman bulamayacağın, bilinmez yönleri arayacağın, kaldırımları hergün nedensiz yere yenilenen şehirlerin birbirinin aynı sokak aralarında değersiz değerlerin peşinde sürükleneceğin, her anını bir polis baskını tedirginliğinde karşılayacağın ahlak anlayışlarına mahkum olduğunu anlayacağın ama bu tedirgin yaşam biçimini yüceltmek zorunda kalıp hatta kutsayacağın, kollayacağın insanlar topluluğunun arasına ve o insanlar ile ortak iş, ev, otobüs gibi envayi çeşit mekanı birlikte paylaşmaya ve bir ihtiras abidesi olarak aralarındaki diğer insanların sırtına basarak yükselmeyi erdem bilenler ile yeni bir yaşam kurmaya, dost olmaya, dost sanmaya, yanılmaya, yanmaya, kısacası "puşt tarlalarının" nadasa bırakılmış en verimlisine, en bereketlisine, en hasına "milenyum"un başlangıcına hoşgeldin.

Şimdi sakın aklına "Böyle de hoşgeldin olur mu?"yu getirme. Olur, oldu bile... Yokluğunda savaşlar çıktı, televizyon icat oldu, cumhuriyet kuruldu. Yokluğunda insanoğlu, hayvanoğlu yine aşık oldu, yine çocukları doğdu, yine bir hiç uğruna öldüler, yine öldürdüler. Bilmediğin sen yokken insanlar idare edilmenin yanında kendi ruhlarındaki tutkuları da idare etmeyi öğrendiler. Hayatın anlamını yaşam kavgasının içine hapsedip herşeyin ama aklına gelebilecek herbirşeyin ortasını bulmayı, gerisine pek de kafa yormamayı erdem sayan zihniyet ile yaşam kavgasında teslimiyet anlaşmalarını koşulsuz imzalamayı erdem zannettiler. Nasıl günün birinde tavukların şanlı tarihini kaleme alacak-acar- tarihçiler içinde yaşadığımız şu günleri "Tavuk ırkına yönelik en kara kıyımların yapıldığı yıllardı" diye tanımlayıp, Tavukların sistemli kurulan toplu kıyım çiftliklerinde hunharca katledilip ırklarının devamı sayılan yumurtalarının insanoğlu tarafından kahvaltı sofralarına meze yapıldığını yazacaklar ise günün birinde - uzman- ruh bilimciler de milenyumun eşiğindeki şu günlerin ruh haritalarını çıkartırken ne hattı ne de sathı müdafa edemeyen insanoğlunun bireysel kayboluş savaşını tüm ayrıntıları ile bilgisayar çiplerine depolayacak. Zira tavuk ırkının yaşadığı trajedinin bir benzerini insan ırkı ruhunda taşıyor. Popüler kültürün biçer döverlerinde öğüttüğü ruhlar kendilerini diğer ruhlardan ayıran tüm ayrıntı ve detayları bir kenara bırakıp kereste fabrikalarından çıkartılan 10 'luk kalasların taşıdığı duyarlılıkta,olan biteni, hayatı, dünyayı ve bu dünyanın ortasında çaresizlikle dolaşan kendilerini gamsızca seyrediyor.

Yine de sen hoşgeldin. Hoşgeldin de, pek de hoş bir zamana gelmedin. Duyarlılık kelimesinin kaplama alanına artık sokaklarda sayıları her geçen gün artan selpakçı, cam silici, kimsesiz tinerci çocuklar bile girmiyor. Stil sahibi olmak, detaylara dikkat etmek, kendi ruh dünyalarında farklı değerlere sahip olmak yalnızca parası olan kırolara reva görülüyor. Parası olmayan ruhların tarifi tek tek değil kitlelere "bindirme" değerler ile yapılıyor. Kimse tek tek ayırmaya, ayrılmaya, farklı incelikleri, özellikleri yakalamaya, yakalanmaya çaba sarf etmiyor.

Ruhsuz kitleler senin geldiğin zamanlardan fırlayıp gelmiş, bir frankeştayn romanında ipuçlarını veren boş bedenlerin tezahürleri olarak şu günlerde hayatı turalıyor.

Zaman bizi birbirimizden ayırabilecek tüm değerlerin üzerinden bir silindir gibi geçiyor. Şimdi fast food bir - kaynağı belirsiz paraların çalışanları, yöneticileri, çaycılarıyla satın aldığı- yeni yüzyıldayız. İnternet'e tavlayı, okeyi, piştiyi taşımayı akıl eden bir ırkın ahvaliyiz. Bu coğrafyanın barında, garında ya da kırmızı ışığında anlık bir bakış aralığında hiçbir insan hiçbir kimsenin içinden bir şey kopartamıyor. Kimse kimseye içinden geçeni söyleyemiyor. Söylenenler genel beğenilerin, yargıların ve yapıların kerat cetveli ile çarpı(tı)ldıktan sonra hak etmediği yerlerini buluyor. Artık hiç kimse senin kadar dürüst ve duyarlı ve hisli ve...değil. Heyecanların yüzyılı geride kaldı. Şimdi iyi oyunun peşinde koşan kitleler değil alacağı üç puanın, kazanacağı şampiyonlukların hesabını yapan bir toplum birbiriyle bütünleşiyor. Bu toplum "Topten listeleri", "yabancı orjinallerinden araklanan kadın dergileri" ve "düzeysiz sıradan yastık muhabbetleri", "seks objeleri", "tek bir tornadan çıkma sonradan görme zenginleri", geçim derdini kendine kılıf diken fakiri, beceriksiz sinemacısı, sıkıcı tiyatrocusu, yalancı televizyoncusu, riyakar yazarı, çizeri, ressamı ile birbirine kenetleniyor. Kendi ruhunu en iyi en yakınındaki kişide buluyor.

Oto tamircileri, işçiler, üniversiteliler, overlokçular hatta son ütücüler bile sınıf kavgasını unuttu. Şimdi ideolojilerin adı ruh dünyalarına, Fenerbahçe'nin, Beşiktaş'ın, Galatasaray'ın yanında benzer duyarlılıklarda, birbirini andıran sloganlar ile yazılıyor.

Anlayacağın, yokluğunda orta rengi bulduk, orta karar birbirini tanıyan kendine yabancı kalabalıklar olduk.

Büyük savaşların bir pistovdan çıkan kurşunlarla başladığı, yüzlerce kişinin öldüğü uçak kazalarının ufak bir kıvılcımdan meydana geldiği ya da büyük kararların, kavgaların birkaç kelime ile verildiği umursanmıyor. İhaneter daha kolay affediliyor ve çözülmez zannedilen gönül meseleleri anlaşılmaz şekilde birden çözülüveriyor. Çıkılan maceralı seferlerde, büyük düşmanlara karşı savaşan çaresiz savaşçıların bir kılıç darbesi ile değil bir dost sözü ile ölebileceği, teslim olabileceği, üzülebileceği artık en yakın tanıdıklarınıza bile mümkün gözükmüyor. Bir bakışın, bir sözcüğün, aldatma, aldatılma ile eş tutulabileceğini kimse düşünmek bile istemiyor. Kolay kırılmak, kolay öfkelenmek yok artık. Yasalar var, yasaklar var, dostlar, aileler ve en önemlisi itaatkar ruhlar var.

Şimdi "Ne diyosalar o!"

Ankara'da, Anıttepe'de, Gençlik caddesinde, Anıtkabir gibi devletin en üst imgesini temsil eden bir anıtın tam karşısına palyaço şeklinde bir resmi binayı yapmayı akıl edebilecek, cesaret edebilecek kimse yok. (Sahi o binayı hangi özgür düşünce yaptı, izin verme cesaretini gösteren cesur yönetici kimdi, inşaatta çalışan amelelere ne hissetti ?) Hayatımızda detaylara detayları düşünmeye yer yok. Mimarlar ya da sanatçı dostlar kooparatif evlerinde yaşıyor. Gecekondu simsarları bir kaç milyon daha fazla kazanmak uğruna çocuklarının geleceğini yakıyor ve kimse haram bir başbakanlığın hesabını mesut bir başbakandan sorma cesaretini gösteremiyor.

Sindik. Sindikçe de siliniyoruz. İmge ölüyor biz seyrediyoruz.

Bir çift göze değen bir bakışa, bir kaç küçük sözü yakalayan anlara, çok ama akılların alamayacağı kadar çok şeyin sığabileceğine, sığdırılabileceğine neden artık kimse inanmıyor diye sorma. Dışarıdan kısa bir anmış gibi gözüken bir sessizliğin iç dünyalardaki zaman aralığına hiç kimse aldırmıyor artık bu yüzden sen de aldırma.

Biz kendi genel doğrularımızla yaşamaya mahkum olduğumuz sürece kendimizin dışında kalıyoruz. Uyuduğun yatağa duyduğun saygıyı, insanı insan yapan ayrıntılar çoktan terk edildi. Şimdi biz de edeceğiz,görmeyeceğiz, hak ettiği değeri vermeyeceğiz. Ve kaybedeceğiz.

Hoşgeldin ama keşke gelmeseydin.

Akdeniz akşamları adlı güzelim parçanın içine ettiğimin klibini çeken Fellini İbrahim'i ekranda görmeseydin. Gelir gelmez sen de "tıhk tıhk tıhk eyi günler!" demeseydin..

Gelmeseydin, keşke hiç gelmeseydin...

Köşede bekliyorum, halası mı teyzesi mi bilmiyorum, geldi, hiç boşuna bekleme kızı köye yolladım, dedi. Aradan 2 ay falan geçti baktım halası hıngır, hıngır ağlıyor, benden özür diledi gel, dedi; eve çağırdı, bana yemek verdi. Oğlum, dedi; çok büyük günah işledik, dedi, özür dilerim senden dedi, kızı köye götürdük, dedi. Kahretti, verem oldu öldü, dedi.

Adı: Arif Susan Mesleği: At Arabacılığı Dolapdere Sakini, Atın Özsahibi, Esrarkeş

OKTAY GÜZELOĞLU

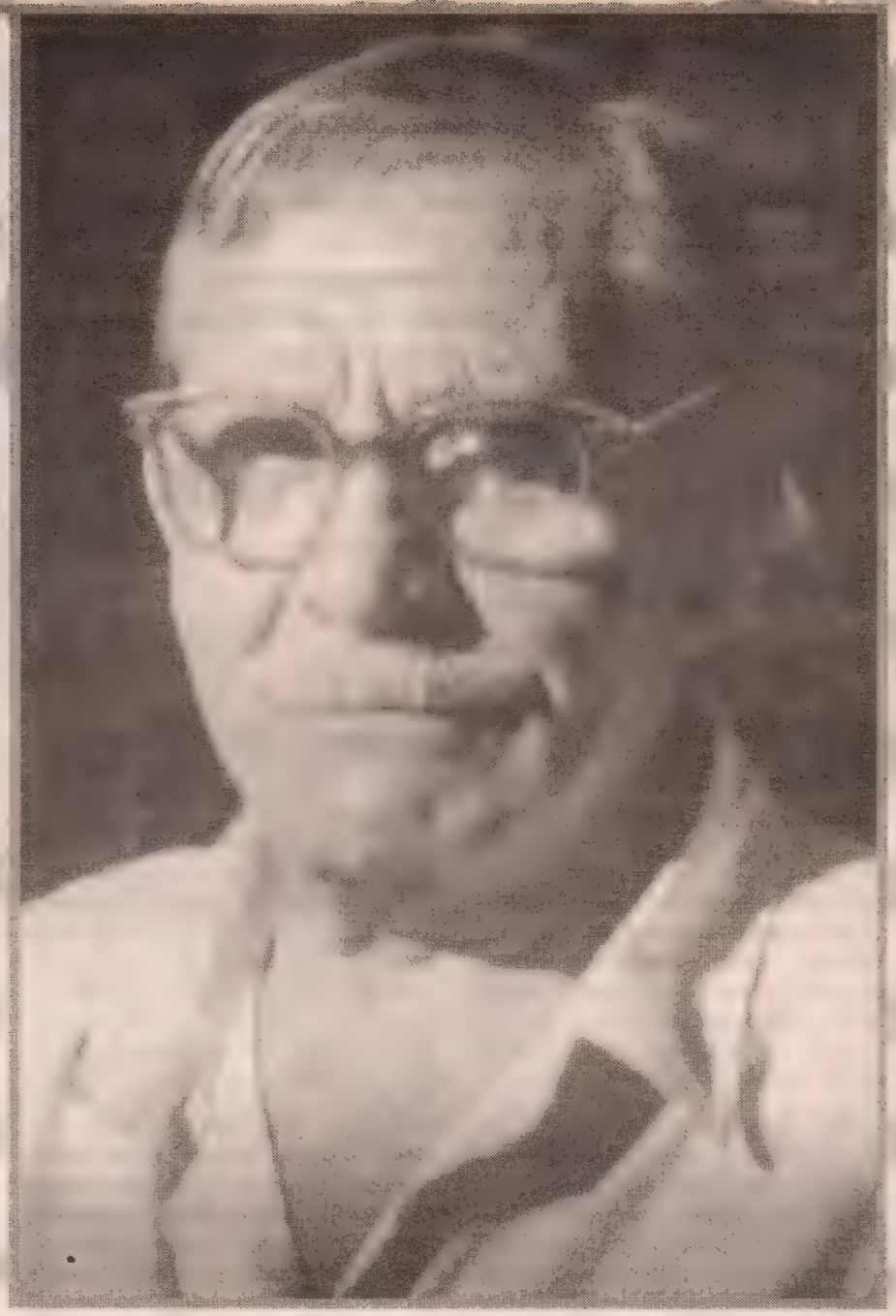

Baba biz seninle uzun zamandır tanışıyoruz.Gece yarıları seni görüyorum. Rakı şişesi, plastik şişe topluyorsun. Sen kimsin Adın ne, kaç doğumlusun kısaca kendini anlat bana.

- 1930 doğumluyum. İlk hayatım şundan başladı, at arabasında çalışıyordum inşaatlardan moloz taşıyordum. Nişantaşı'ndan, Topağacı'na götürüyordum. Her akşam geçerken, bu sırada 14-15 yaşlarında bir köylü kızınla tanıştım. Her akşam beni pencerede beklerdi. El sallardık birbirimize, artık teyzesi mi halası mı, almışlar kızı köve götürmüşler, anlamışlar.

Anlatmaya Aşk'la başladık, neyse senin yaşın kaçtı baba ?.

- 14-15 vardı. Baktık 2-3 gün kız yok ben işi paydos ettikten sonra, geldim köşede bekliyorum. Halası mı, teyzesi mi bilmiyorum, geldi. Hiç boşuna bekleme kızı köve yolladım dedi. Aradan iki ay geçti baktım halası beni görünce ağlıyor, geldi benden özür diledi, gel dedi eve çağırdı, bana yemek falan verdi, oğlum dedi çok büyük günah işledik dedi, özür dilerim senden dedi. Kızı köve götürdük dedi kahretti, dedi, verem oldu öldü dedi. (Babanın sesi burada boğumlandı: Sesi düştü, gözünden bir, iki yaş döküldü.)

Evet Baba, acı bir aşk yaşamışsın geçmiş olsun. Peki hiç okula gittin mi? Baban ne iş yapıyordu.

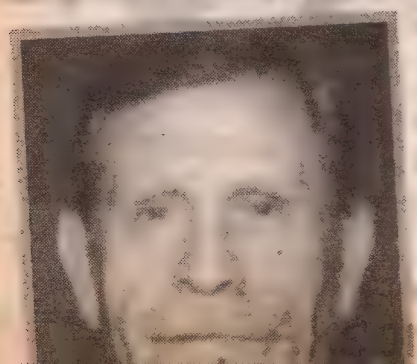

- Gitmedim, göndermediler. Babam hiç iş yapmazdı, o zamanlar Kınalı Ada'da Çiroza giderdik. 8-10 yaşlarındaydım. Hani Çiroz balığı var ya onların barsaklarını çıkarırdık, kurutur satarlardı. Biz annem ve kardeşlerimle, giderdik. Babam da aylak aylak gezerdi, içerdi. Son zamanlarında Ortaköy'de balıkhanede çalışırdı. Lakerde yapardı. Evimize biz bakardık. Büyüdük, bize, git para kazan derlerdi. Biz yedi kardeştik en küçüğünün bir büyüğü bendim. Hepsi öldü bir ben kaldım. Ben de geniş olmasaydım şimdi mezardaydım.

Baba afedersin ismini hala söylemedin?.

- İsmim ARİF SUSAN

Nerede doğdun

- İstanbul Dolapdere'de

Okula niye göndermediler baba?

- O zamanın adamları öyleydi, biz büyüdük evi baktırdılar, biz öyle yapmadık okula yolladık, meslek sahibi yaptık.

Kaç çocuk var baba ?

- 8 çocuk, 27 torun var. 5 kız 3 erkek.

Maşallah. Hepsi bir kadından mı?

- Yok iki hanımdan

Kaç kere evlendin ?

- 3 Kere

Helal baba sana kaçı birinden kaçı birinden ?

- Şöyle, ben birinci hanımla evliyken bir tane de Uzun Köprü'de hanım vardı.

Anlamadım şimdi çocuklar kaç hanımdan?

- Anlatıyorum, Uzun Köprü'dekinden bir çocuğum vardı. Onu İstanbul'da tanıdım. Uzun Köprü'de oturuyordu. Ben 15 günde bir giderdim. Geçimlerini verirdim, gelirdim. Sonra babası onu başkasına vermiş. Ayvan gibi satmış o zamanın parasıyla, 30 liraya vermiş.

Eee baba, sen evli değil miydin?

- Evliydim, ama memnun değildim.

Nasıl memnun değildin?

- Çocuk sonra yetişmiş, İmam Hatip Okulunu bitirmiş, geldi beni buldu, Allah dualarımı kabul etti.

O ne demek baba ?

- Çocuk geldi, bana, baba beni niye aramadın ?. Oğlum dedim, aradım, annene mektup gönderiyorum, annen yırtıyor, aramıyor.

Çocuk kaç yaşında geldi ?.

- 15 yaşında geldi, şimdi askerliğini yaptı 1 çocuğu bile var. Ben Allah'tan şundan korkuyordum. Ölmeden, gelse de şu kardeşlerini bir görse, bir gün ben ölürüm gelir İstanbul'a çalışır. Yanlışlıkla, kız kardeşlerinden birini alır karı deyi günaha girerim, Allah'ın huzurunda. Neyse Allah'a karşı dileğim de oldu. Gelip gidiyor annesini de reddetti, şimdi Almanya'da.

Baba anlıyamadım bu çocuklar hangi karından?

- Birinci karımdan 1 çocuk oldu öldü ayrıldım. İkinci karımdan 5 kız 2 erkek oldu. İkinci karım, 1,5 sene evvel öldü.

Baba neyse, bayağı hanım almışsın peki birinci hanımından niye ayrıldın?

- Ben moloz arabalarında çalıştım, soğuk demircilik yapıyordum. Bu hanımla hiç geçinemiyordum. Ben işe gidiyordum o annesinin evine gidiyordu, eve geliyorum evde yemek yok, kızım diyorum ne var annenin evinde, evinde otursana diyorum, oturmuyor, bir-iki kere dövdüm bu sefer gitti gelmedi, çok zoruma gitti aldım bıçağı karar verdim onu öldürecektim. Gittim Elmadağ'da yakaladım. Sokakta, bir bıçak vurdum. Bıçak, mantosunun düğmesine geldi kırıldı. Allah Allah bunda bir şey var dedim. Öldürmedim, hadi s.ktir git dedim ayrıldım.

Korktun mu?

- Tabi ben öldürmek istedim bıçak kırıldı neyse, lanet olsun git dedim.

Sonra ne yaptın?

- Bir bakkal Ahmet vardı. Onun at arabası vardı onda çalışmaya başladım. Sabah 5'de kalkardım. Balıkpazarı'ndan, kasaplardan kemik toplardım. Depo'ya götürürdüm. Sonradan bu Ahmet kemik postalarını gönderirken, çuvalın yarısını taş, yarısını kemik doldururdu. Yani sahtekarlık yapardı. O zamanlar bu kemik postaları Filistin'e giderdi. Sonra yakalandı rezil oldu, bir daha malını almadılar.

Sen bu kemik satma patronluğuna nasıl başladın?

yim Pınkoz "diye Yahudi bir derici vardı. Beni çağırdı al dedi sana araba, al dedi sana para, kemikleri sen bana topla, dedi, öyle başladım.

Yani sen hep at arabacılığı yaptın? Peki hiç unutamadığın bir anın yok mu, bu hayattan? Hani bir zamanlar atlardan falan bahsederdin anlatsana...

- Haa var tabi, Kasımpaşa'nın Çarşamba Pazarı'na bir at getirdilerdi, aldım. Kurşun gibi at 15 günde eridi.

Nasıl yani?

- Fıstık gibi beygir onbeş gün içinde kuru kemik oldu, eve getirdim, yem yemiyor. Sahibini buldum gülmeye başladı. Bunu, bunu yap dedi, ne dedim "GOŞO" ver, dedi. Goşo nedir, esrar yani bok ver, dedi. Nasıl vericem dedim. İşte yap dedi. Gittim oturdum birkaç kişinin yanına, baktım nasıl içiyorlar, nasıl sarıyorlar, bir iki kere yaptım, saramıyorum, bozuk oluyor, mahalleden de almıyorum, demesinler adam da içiyor, adamı eve de sokmuyorum. Soksam, ya karıma gelecek, ya kızıma gelecek Tophane'den alıyorum. Bir gün sardım, ahırda yaktım, at kokusunu alınca yerinden bir kalktı üstüme geldi. Kendimi yemliğin altına atmasam ezecek beni, durdum düşündüm nasıl vericem, birden aklıma geldi, dedim burnunun deliğine koyayım, bir burnunu kapadım, öyle bir çekti ki bitti cigara...

Oo amma çekmiş ha...

Yaa, ondan sonra doldur yemliği yesin valla, onun dalgasına 20 sene içtim ama atı da 12 sene kullandım.

İyi attı yani

- Ne diyorsun sen, bir ton yük atıyorum bir şey yokmuş gibi gidiyor. Kendi de fındık gibi bir şey, afedersin yarış atı bok yemiş yanında.

Ee sonra ne oldu. Atla anıların var mı ?

- Var tabi, eskiden Elmadağ yokuşu Alman kaldırımıydı, araba çıkmazdı, o yokuşu yük yokmuş gibi gidiyordu.

Ne kadar içiyordu günde?

- Akşamdan akşama bir cigara içiyordu. Ne yapalım alıştırmışlar, bu insanoğlu afedersin büyük bir canavar, bana sorsalar en büyük canavar nedir? İnsanoğludur derim. 15 tonluk fili oynatan adam canavar sayılır, fil insana bir bassın pestil eder seni değil mi?

Peki atla başka anın var mı? Esrarı 12 sene birlikte mi içtiniz?

- Ne yapalım alıştık bir kere, esrarı 20 sene sonra bıraktım.

Sonra at ne oldu?

- Ben kemik işi yaparken, mafya türedi beni devamlı sen toplamıyacaksın diye tehdit ettiler. Aldırmadım, sonra atı öldürdüler.

Çok üzüldün mü?

- Sen üzülmez misin?

Tabi ben de üzülürdüm baba.

- Tabi üzüldüm, insan gibiydi hatta insandan bile daha zekiydi bir gün ona şaka yaptım, yanaklarını sıktım, o da bana şaka yaptı bak parmağımı ısırdı kopardı. (Kopuk işaret parmağını gösterdi, yarısı yoktu.)

Yani hayvan şakası yaptı. Neyse peki baba sen bu kemik işinden 30 senede para kazanmadın mı?

- Yook parayı patronlar kazanır, n'olucak benim sermaye de yok ben on lira veriyorsam başkaları 30 verdi, ben kaybettim. Rekabette parası olan kazanır.

Peki baba bu kemikleri ne yapıyorlar?.

- O zamanlar tutkal yapıyorlardı kemiğin yağını alıyorlardı, tutkalını alıyorlardı, kemiği de un yapıyorlardı.

Başka ne işte kullanıyorlar?

- Şimdi ise tavuk yemi yapılıyor içine kum da atıyorlar.

Niye kum koyuyorlar?

- Şimdi koymasa yumurtayı nasıl yapacak?

Başka ne yapıyorlar?

- Yağından da sabun yapıyorlar. Kemik tavuklara et yapar, iyi besler.

Neyse kemik kültürünü de sayende öğrendik; başka neler yaşadın?

- Neler yaşamadık ki be oğlum, devlete vergi ödemekten yoruldum, bir kere Bağkur borcu, vergi borcu öyle yığıldı ki kendimi bahçedeki incir ağacına astım, dal kırıldı da kurtuldum. Bıraktım herşeyi, gerisini biliyorsun, hayatım gitti be oğlum.

Peki baba hayatın da başka unutmadığın bir şey var mı?. (Baba biraz durdu düşündü dikkat ettim, dudaklarını sürekli yiyordu) sordum. Baba niye sürekli ağzını yiyorsun? Çenelerini niye sıkıyorsun?

- Eee sorma, ben on iki sene önce kamyonetle başka bir kemikçiye çalışıyordum. Kasımpaşa Küçük Piyale'de bir kadına çarptım kadın anında öldü. Mahkeme kadını suçlu buldu, yaya köprüsünden geçmediği için beni suçsuz buldular, beraat ettim. O anında öldü kurtuldu, o bir gün öldü ben hergün ölüyorum vicdanen rahat değilim, hırs yapıyorum, aklıma geliyor, çenem kitleniyor, hep hırstan ağzımı yiyorum, o günden sonra bıraktım herşeyi bir daha arabaya binmedim.

Şimdi şişe toplayarak geçiniyorsun, ayda ne kadar kazanıyorsun?

- Hiç bir şey kazandığım yok. Kimseye muhtaç olmuyorum.

Rakı şişesini kaça alıyorlar?

- Tanesini 3 bin liraya alıyorlar şimdi onu da bıraktım plastik şişe topluyorum.

Onun tanesini kaça alıyorlar?

- Onun da, kilosu 20 bin lira, biraz da kola kutuları topluyorum onun da kilosunu 200 bin liraya alıyorlar, eh işte günde bir milyon liraya yakın kazanıyorum.

Çok az değil mi ?

- Az, az ama ne yapayım, zaten yaşlandık, Allah'tan bir gecekondum var, kira yok, çocuklardan torunlar hiçbir fayda yok, herbiri 100'er bin verse evimde rahat otururum. 70 yaşında adamım, sabaha kadar çalışıyorum.

Her gün aynı parayı kazanabiliyor musun?

- Yok her zaman kazanamıyorum.

Niye?

- Belediye bırakmıyor, kendi topluyor, bizim arabaları topluyorlar, fakir fukaraya onlar bakacağına devlet ekmeğimizi elimizden alıyor, istiyorlar ki aç kalalım talebeler gibi biz de karşı gelelim istiyorlar.

Yani öğrencilere hak veriyorsun?

- Tabi onların da kendilerine göre hakları vardır. Bu belediyenin Kasımpaşa'da deposu var oraya topluyorlar.

Baba resmi arabalarla belediye mi yoksa şahıs mı topluyor?

- Bilmiyorum. Belediye arabalarıyla topluyorlar

Hangi belediye yapıyor?

- Beyoğlu Belediyesi yapıyor, ekmekle oynuyorlar.

Memleketin politikasını nasıl buluyorsun. Beğeniyor musun?

- Nesini beğeneyim faki, fukaranın ekmeğini elinden alanların neyini beğeneyim.

Peki sana bu partilerden oy verin, size yardım yapalım diyen oldu mu?

- Tabi Refah partisinden, arkadaşlar geldi, reyini bize ver sana yardım edelim dediler, kömür verelim dediler, ben de niye vereyim ben İnönü'nün partisindenim size vermem dedim, ben Atatürk'ün partisindenim dedim, yardım etmediler. Ep kendi adamlarına veriyorlar. Bizim mahallede manavı kapattılar, el arabalarını koydular, ep kendi adamlarına her şeyi veriyorlar. Bana muhtar fakir kağıdı verdi, gittim Belediyeye kömür vermediler, iyi bir kadın muhtarımız var bize yardımcı oluyor, ama onlar vermiyorlar.

Yani sen bu hükümetleri, belediyeleri beğenmiyorsun?

- Hiç beğenmiyorum, onlar alışmışlar kendileri yemeye, fakir fukaraya yok. Ben 70 yaşına kadar hep böyle gördüm.

Son olarak bir şey söyliyecek misin?

- Bunlar ep kendi ceplerini dolduruyorlar köylünün eline versinler dozeri, adamlar işlerini yapsınlar, İstanbul'a gelmezler. Başka memleketlere nüfusuna göre versinler dozerini, okulunu, doktorunu, neden gelsinler buraya, vermezsen gelirler, sonradan daha kötü şeyler olur, sen de kızamazsın, adam aç, sen yaptırıyorsun, onların suçu yok. Fakir fukarayı aç bırakırsan herşey olur. Ver makinesini eksin, biçsin hem kendileri yararlansın hem millet yararlansın. Bu memlekette kötü şeyler olursa onlar kaçar biz faki, fukara nereye kaçıcağız, onun için kimseyi aç bırakmasınlar kötü şeyler de olmasın, bizi idare edenler uçağa binip volta giderler, biz burada kalırız, ee başka ne anlatayım hepsi bu kadar.

Peki baba teşekkür ederim.

Fıstık gibi beygir onbeş gün içinde kuru kemik oldu, eve getirdim yem yemiyor. Sahibini buldum gülmeye başladı. Bunu, bunu yap dedi, ne dedim "GOŞO" ver dedi. Goşo nedir esrar yani bok ver dedi. Nasıl vericem dedim. İşte yap dedi.

Oktay Güzeloğlu Arif Susan'la birlikte

DUYURU: *Beyoğlu Balo Sokağı Mobilyalarından Adanalı Topal İsmail ve Ayı Sait 30 Ağustos 1998 Günü 3 saat arayla bu boktan dünyayı terk ettiler. Alibeyköy gariban mezarlığına gömüldüler. OLAY ŞÖYLE OLMUŞ;Taksim Parkında sıcağın alnında birlikte şaraplarını içerken Adanalı Topal İsmail içtiği içkilerden ve aşırı sıcaktan etkilenerek ölmüş. Arkadaşının ölümüne çok üzülen Ayı Sait oteldeki odasına kapanarak efkarından 6 şişe köpek öldüren şarabını artarda içerek arkadaşı Topal İsmail'in yanına 3 saat arayla rötarlı varmış. Tüm cümle gariban alemine duyurulur. O.G*

Kırklar Dağı'nın Gizi

ŞEYHMUS DİKEN

"antik bir kentin kıyısında
ölü insanların bakışları batıyor
tüm insanlığımıza"
Ergün Yazıcı

Eski adıyla Sem'an köşkü, 1930'lu yıllarda Mustafa Kemal'e armağan edildikten sonra Gazi Köşkü olan mekânın terasından bakıldığında, Dicle'nin hemen üstünde Dicle nehrinin damı diyebileceğimiz noktada **"Kırklar Dağı"** dikkat çeker.

Hani şarkılara konu olan Kırklar Dağı.

"Kırklar dağının düzü,
Ziyaret çarptı bizi.
Kör olasın suzan suzi,
Evliya çarptı bizi."

Artık çarpan kırklar ziyareti midir? Çarpılan kimlerdir?

Çarpılmayı haketmişler midir? Bilinmez. Ya da bilinir de, şarkı bu ya, bilinmezden mi gelinir?

İşte Diyarbakır şehrini, birazcık da cepheden soluna alan Gazi Köşkü'nün - **bir zamanların ünlü bir mesire yeri ve bahçeleriyle ünlü Gazi Köşkü'nün** - tam karşısında tepesi bir tepsi gibi duran Kırklar'ın da hikayesi var. Her hikayede olduğu gibi hikayenin sahipleri de var. Fakat hikaye o denli anlam yüklü ki; hikayeye müslümanlar kadar hıristiyanlar da sahip çıkıyor. O da dinler mozaiği bir kültür kenti Diyarbekir'in gizi olsa gerekir.

Çünkü bugün müslümanlar açısından ziyaret olarak kabul gören Kırklar Dağı'nın bir zamanlar Kırkşehit Kilisesi olduğu da yazılı kaynaklardan bilinmektedir. Bu kilisenin kırklar tepesinde olduğu, milattan sonra 484 yılında Diyarbakır Metropoliti Yuhanna Şuar-Yuhanna El-Efesi tarafından yaptırıldığı da bilinmektedir. Mardin Metropoliti Hanna Dolapönü'nün aktarımına göre; Yunani 1525, Miladi 1214'de başka bazı kiliselerle birlikte kırklar tepesindeki Kırkşehit Kilisesi'nin de Araplar tarafından hücum edilerek tahrip edildiği ifade edilmektedir.(1)

"Kent geçmişini dile vurmaz, çizik, çentik, oyma ve kakmalarında zamanın izini taşıyan her parçasına,... yazılı geçmişini bir elin çizgileri gibi barındırır içinde"(2)

İşte sırlarını kendi içinde taşıyan kırkların hikayesi de böyle. Zamanlardan bir zaman Diyarbekir'in Fatih Paşa Mahallesi'nde bir adam yaşar. Tek başına yaşayan ve yüreği de kendisi gibi temiz bu şahsın kedilere de özel bir ilgisi varmış. Bir gün, mevsim kış başlangıcı, evine giderken sokakta sahipsiz bir siyah kedi görür. Durumuna acıyarak, bakmak üzere alıp evine götürür. Kedisinin bakımını yaparak beslemeye başlar. Artık kış soğukları da iyice yerleşmeye başlamıştır. Şairin de dediği gibi **"Zemheri de uzadıkça uzadı"**nın sinyalleri görülmektedir. Mevsime uygun olarak evlerin kapı ve pencereleri, soğuktan korunmak için kapalı tutulmaktadır. İşte yine böylesi günlerin birinde ev sahibi sabah uyandığında kedisini okşarken, kedinin tüylerinin soğuk olduğunu farkeder. Oysa her defasında kedisiyle sohbet ederken **"Bu sıcak evde, kapı ve pencere de kapalıyken sen nasıl, niye üşüyorsun kedicik"** diyerek merakını da dile getirir. Sonunda bir gün, gece yatmadan önce kedinin sahibi uyumamak için parmağını keser ve kesilen yere tuz basar, kendini de uyku haline verip uyur gibi yaparak beklemeye koyulur. Bir de ne görsün? Kedisi dilinin altından çıkardığı bir boncuğu, sahibinin kulağına koyarak, sahibinin uyuduğuna kanaat getirince de sokak kapısını açarak çıkıp gider. Bunun üzerine ev sahibi boncuğu kulağından çıkarıp atına binerek kedinin peşine düşer.

Kedi, Mardin Kapı'dan çıkarak, Hatun Kastal'ın karşısındaki bahçelerin içinden geçen yoldan Dicle nehrinin kıyısına iner. Kahramanımız da kedinin peşinde. Kedi, Dicle'yi geçerek Kırklar Dağı'nın eteğindeki Kavs Köşkü'nün avlusuna girer. Köşk de köşk, şadırvanlar, güller, envai türli çiçekler. Kediyi gizlice izleyen kahramanımız, bir de ne görsün? Köşk'ün avlusuna giren kedi, birden bire silkinerek insan haline dönüşür. Kendisi gibi değişerek insan olan toplam kırk kişi ile birlikte başlamışlar Diyarbekir'in sorunlarını tartışmaya. O günlerin kent gündemi neyi kucaklıyorsa, o sorunun çözümü ile ilgili görüş geliştirmeye başlamışlar.

Manzarayı gören kedinin sahibi hissettirmeden gizlendiği yerden ayrılıp evine dönüyor. Boncuğu kulağına koyup uyuyor. Sabaha karşı kedisi de dönüyor. Boncuğu ev sahibinin kulağından çıkarıp tekrar ağzına alıyor. Sabah ev sahibi uyanıyor. Kedisini pışpışlarken **"kedim, kediciğim ben senin dün gece nerede olduğunu biliyorum ha..."**diyor. Ve kedinin sırrı çözülünce, ertesi gün kedi sırra kadem basıyor.(3) Anlatır ki, o günlerde Diyarbekir'in sorunlarına sahip çıkan, çözüm üreten **Kırklar Meclisi** daha üretkendi, kentte, insanlar da daha mutluydu. İşte bugünün de sorunu. Kentleri katledenlerin dünyalarında, kentlerin geçmiş kültürleri üzerine, geleceğin düşlerini kurmak ancak bu türden aykırı insanların, böylesine meşveret meclislerin harcı olsa gerekir. Tabi şimdi Diyarbekir'in yıkımı, tahribatı üzerine rant kuran ilkeller, her şeyi, her bir yeri talan ettikleri gibi, ne Kırklar Dağı'nın dibi kaldı, ne de Kavs Köşkü. Kırklar Dağı'nın etekleri, Dicle'yle buluştukları yerler, şimdilerde mezbelelik ve çöp yuvası. Kavs Köşkü'nın taşları bile yerinde yok. Gitseniz köşkün yerini dahi bulmada zorlanırsınız. Oysa çocukluk günlerimizin Diyarbekir'nde Kavs'ın güllerini koklamış, dağdan gelen ve avlusunda toplanan kaynak suyundan kana kana içmiş, etrafındaki dut ve menengiç ağaçlarından nasiplenmiştik. Kavs'ın bahçesinde mayalar söylemiştik:

" Kavs bağında bağbanım var,
gülüm var
Bilesin ki benim sende göynüm var
Koy desinler sonunda da ölüm var
Ölürüm de vermem seni gayre yar."

Ravi SHANKAR'ın ifadesiyle; ***"insanlar modernleşme, küreselleşme sürecinde kendi kimliklerini ve geleneksel kültürlerini kaybetmemeliler."*** demek, kentlerinin geçmişini geleceğe köprü kurarak aktaranların boynunun borcu olmalıdır.

(1) Aziz GÜNEL. Türk Süryanileri Tarihi. Diyarbakır. 1970
(2) İtalo CALVİNO. Görünmez Kentler. Remzi Kitabevi. 1990
(3) Kaynak Kişi, Arkadaşım, Aydın İnsan, Celal BALIK'tır.

Kadınların Gizli Otoriteleri

UMAY UMAY

Feminizmin tam karşılığını Türkçede bulamazsınız. Bunun bir nedeni de, herkesin kafasında feminen duygularla oynanılmış bir bölge bulunmasıdır. Tahribata uğramış bu bölgede bazı kadınlar sınırı korumakla görevlidir. Erkek sineği gözünden tanıyan bu gelişmiş kadın modelleri aç ve yorgun ama gözleri dehşetle parlayarak beklerler. Onlara göre kötülük yapacak bir erkek mutlaka vardır ve bu erkek büyük bir ihtimalle en yakınında olan kişidir. Bu bölgede kimler yoktur ki; kırk yaşından sonra feminist olan ev hanımları, İslamcı feministler, hayvan sever feministler, örgütlü feministler, onda olan bende de var sempatizanı feministler, gay feministler, nevrotik feministler. Sevgilerini ifade edemeyen ya da yaşayamayan "ama ben onu seviyorum" diyemeyip kocamdır diyen başka başka başkaları... Kadın erkek eşit oluncaya dek kanlarının son damlasına kadar savaşan bir amazon ekibi örgütlenmelerinden gururla söz ederken, gelişmiş kaslarını gülümsemek için kullanır. Erkek erkeğe konuşma arzuları inanılır gibi değildir. Belki bu yüzden feminist gördüğümde birden dişileşiyorum. Kim kadın olduğumu unutmamı isteyebilir. Cinsiyet farklılığı insanları birbirini yaklaştırır. Çünkü farklılık doğanın mucizesidir. Arka ceplerinde naylon tarak taşıyan kenar mahalle çocukları, kadınların çantalarında bulunan göz yaşartıcı sprey, bıçak ve kesici aletlere karşı hazırlıklı bulunmalıdır. Tek amaçları o güzelim kadınlara kendilerini beğendirmektir ama feministlerin çoğu güzellikle bir şeylerin halledilebileceğine gönülden inanmaz. Oysa karısını döven erkekler olduğu kadar, uyurken kocasının başını balta ile parçalayan (postmodern) kadınlar da bulunmaktadır. İnsan kendini saldırılar kadar bir takım örgütlenmelerden de korumalıdır. Eğer bir suçlu aranırsa binlerce suçlu bulunur. Oyunun kuralları birileri öyle uygun görmüş diye oynanmaz, oyunun kuralları o oyuna inanan insanlar varsa oynanır. Demek ki hala aklı başına gelmemiş kadınlar var. Oysa, bence hiç konuşulmayan hatta bu konu açıldığında aşağılayıcı bir takım tavırlar takınılan (işte o, uğruna kitaplar yazılmış) duygusal bir durum söz konusu. Onun adı aşk... Zaten insan bir diğer insanı seviyorsa, kendi ruhundaki aşkı kutsuyor demektir. Onun bu aşkı kutsama biçimi kimi ilgilendirir. Ayak da yıkar, dayak da yer... Kadın hakları gününde eşi ile birlikte yürümek isteyen bir erkek görmüştüm. Az daha iri bir feminist tarafından dövülüyordu.

Ben aslında faili meçhul cinayetlerin çözülemediği, kayıpların bulunamadığı bir ülkeden bahsediyorum. Her kadının ana olduğu bir ülkeden. Burası istediğimiz gibi dönüşüme uğrayabileceğimiz bir galaksi değil. Daha çok, şefkat ve sevgiye muhtaç insanların doldurduğu bir çocuk yuvası. Eğer adaletiniz, kalbiniz değilse neresidir? Bu soruya hemen yanıt verebileceklerden korkarım.

İnsanı herhangi bir cinsiyet ya da statükoya ayırmadan seviyorum. İnsanı insan yapanın bu olduğuna inanıyorum. Feministler de politikacılar gibi içinde sonbahar yapraklarından prezervatiflere, oyuncak ayılardan şiir defterlerine kadar dolu küçük bir havuzda niye biz yüzemiyoruz davası gütmekteler. Feministlerin sözleri bu ülkede şalterleri indirmedi. Belki daha çok evhanımlarını zanaate teşvik etti. Muhakkak evlerinde bu kadın niye bu yaştan sonra ressam oldu diye düşünen kocalar vardır. Ya da piano yerine niye mızıka çalmayı denemiyor diye düşünen kocalar. Haritanın üzerinde yolunuzu şaşıracağınız şu bölge olmasa ne yapardınız... Kadınların gizli otoritelerinden kimse bahsetmiyor. Kafalarındaki kocayı yaratabilen, bu hayranlık uyandırıcı yetenekteki kadınlar üzerine aslında çok uzun konuşulabilir. Ancak yetenekleri anlaşılamadığından özellikle feministler tarafından itilip kakılmaktadırlar. Hoş onların feministlerle hiçbir problemi kalmadığı halde feministlerin hala feminist olmayan kadınlarla bir problemi olmalı... Barlarda otururken feministlerin o güzel saçları, ok gibi badem gözlerinden çok gıcırdıyan dişlerine rastlıyorum. Hani sık sık hiç bir "ist" olamayışımın korkusunda feminist olmayı düşünmüştüm ama daha üçüncü dakikada yakışıklı, cazibeli ve naif erkekler kanatlarımı kırdı. Bir de bu iğrendiğimiz erkekleri bizim doğurup, biçimleyip, hayata attığımızı anımsadım.

Ben Senin Cemaziyelevvelini Bilirim

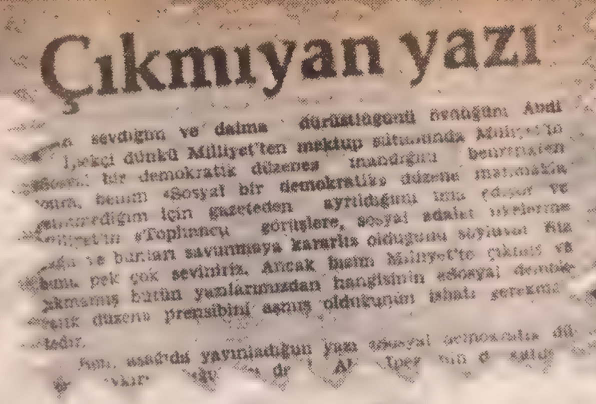
Çıkmıyan yazı

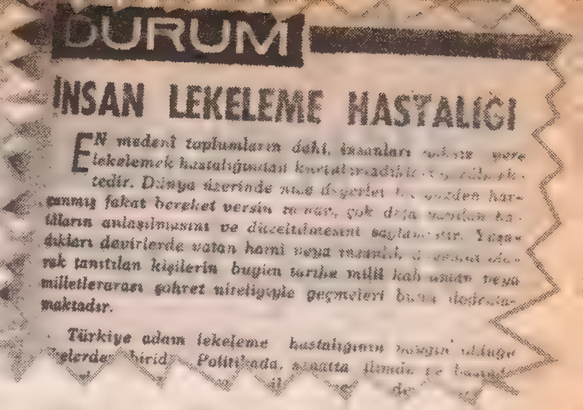
DURUM

İNSAN LEKELEME HASTALIĞI

Çetin Altan'ın Öfkesi...

EMİN KARACA

21 Haziran 1959'dan itibaren **Milliyet**'in ikinci sayfasının sağ başındaki **"Taş"** sütununda yazmayı sürdüren Çetin Altan, 23 Şubat 1965'den sonra sessiz sedasız kayboluverdi.

Milliyet, epeydir teknolojik bir yenilik hazırlığındaydı, gazetenin içeriğinde de önemli değişikliklere yöneliniyordu. İlan edildiği gibi, 28 Şubat 1965 günkü **Milliyet, "Bir saatte 8 sayfalık 100.000 gazeteyi rahatlıkla basabilen"** bir baskı makinesinden çıktı.

Çetin Altan'dan boşalan köşe için 1 Mart 1965 pazartesi günü, bulunan bir yazar açıklandı:

"Düpedüz-Refik Erduran-Genç kuşağın değerli yazarlarından Refik Erduran Milliyet'te. İlk yazısı bugün ikinci sayfada."

Bu sırada 26 Şubat 1965 tarihli **Akşam** gazetesinin birinci sayfasında resimli, şöyle bir haber yayımlandı:

"Yazar Çetin Altan Gazetesinden Ayrıldı

Tanınmış fıkra yazarı Çetin Altan çalışmakta olduğu gazeteden fikir ihtilafı dolayısıyla dün ayrılmıştır. Genç neslin en kuvvetli yazarlarından biri olan Çetin Altan yirmi yıldan beri çeşitli gazetelerde ve dergilerde fıkralarıyla en güzel hiciv örneklerini vermiş, bu arada Akşam gazetesinde de değerli yazılar yazmıştır."

Hemen ertesi gün de, yani 27 Şubat 1965 cumartesi günkü **Akşam**'ın birinci sayfasından resimli olarak şu anons verildi:

"Çetin Altan Akşam'da."

28 Şubat 1965 pazar günkü **Akşam**'ın birinci sayfasında anons yine sürdü ve Çetin Altan'ın okuyuculara şu mesajı yayımlandı:

"Türk okuyucuları,

Sizlerin ve vatanımızın haklarını her şeye rağmen vargücümle savunmaya devam edeceğim. Bütün basın hayatımda bana gösterdiğiniz büyük dostluğu sonuna kadar hak etmeğe çalışmak inadım ve hırsımdır.

Yarın ve yarınlara...

Çetin Altan"

"EY ZAVALLI BABIÂLİ"

1 Mart 1965 pazartesi günü, birinci sayfada yine resimli olarak, **"Çetin Altan, Bugün 2. sayfada"** duyurusu vardı. İkinci sayfanın sağ köşesindeki Çetin Altan'ın **"Taş"** sütun başlıklı ilk yazısı **"Ey Zavallı Babıâli"** idi.

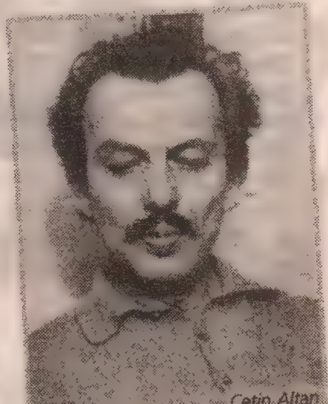
Çetin Altan

Yazısının bazı bölümleri şöyleydi:

"Gazetecilikte yirmi yıl... Bunun bütün Babıâli tarihinde rastlanmayacak çeşidinden en özgür yazıları yazdığım mutlu altı yılı Milliyet'te geçti. Oradaki bütün dostlara kalem hayatımın en tatlı anılarını borçluyum. Kendilerinden bir görüş ayrılığı yüzünden içim kopa kopa koptum. Zaman hangi tarafın haklı olduğunu ilerde tesbit edecektir.

(...)

Aslında Babıâli gazeteciliğiyle bütün ilgimi kesmek bir prensip kararı halinde kafamda yatmaktadır.

Babıâli gazeteciliği bütün şatafatına ve süsüne rağmen Türkiye ve dünya gerçeklerini halka duyurmamak, fakir bir memleketin bahtsız insanlarını neden bu durumda oldukları konusunda uyandırmamak için elinden geleni yapmaktadır.

(...)

Gürültülü rotatiflere karşı küçücük bir kalemin kutsallığını, Kâbesini gönlünde taşıyan bir dervişin bitip tükenmeyen aşkı ve imanıyla Türk milletine ve basın tarihine karşı savunacağım...

Ve yaşarsam da muvaffak olacağım, yaşamazsam da..."

ABDİ İPEKÇİ'NİN "PAZARTESİ MEKTUBU"

Çetin Altan'ın Akşam'daki ilk yazısının yayınlandığı gün; yani 1 Mart 1965'de **Milliyet** genel yayın yönetmeni ve başyazarı Abdi İpekçi de, yıllardan beri geleneksellestirdiği her pazartesi yayımlanan **"Milliyet'ten Mektup"**unun o günkü sünde şunları yazıyordu:

"Sevincimizi gölgeleyen tek olay, böyle bir günde aramızda görmek istediğimiz Çetin Altan'ın yokluğuydu. Milliyet'i yepyeni bir şekle getirirken onun ailemizden ayrılması, hazırlıklarımızın son günlerinde karşılaştığımız kötü sürprizlerin büyüğü olmuştu.

Kalemini inandığı fikirlerin mücadelesine adayan Çetin Altan hiç şüphesiz ideal saydığı yolda ilerlemeye devam edecektir. Milliyet'in yoluysa öteden beri bellidir. Sosyal bir demokratik düzene inanan gazeteniz, toplumcu görüşlere, sosyal adaleti savunmaya kararlıdır. Çetin Altan'dan boşalan yer, bu inançları taşıyan kişiler tarafından doldurulacak, Milliyet, toplumumuzun özlediği reformların demokratik sistem içinde başarılması için uyarma ve kontrol görevini yürütecektir."

ÇETİN ALTAN'IN TEPKİSİ...

Çetin Altan'ın Abdi İpekçi'nin bu yazısını okuduktan sonra hemen ertesi günkü tepkisi; Milliyet yayınlamadığı için oradan ayrılmasına neden olan yazıyı aynen yayınlamak oldu. Önce birinci sayfadan **"Çetin Altan Akşam'da"** anonsunun hemen altında, Çetin Altan imzalı **"Çıkmayan Yazı"** başlıklı bir açıklama yer aldı:

"Pek sevdiğim ve daima dürüstlüğünü övdüğüm Abdi İpekçi, dünkü Milliyet'in mektup sütununda Milliyet'in "sosyal demokratik düzene inandığını belirttikten sonra, benim "Sosyal bir demokratik" düzene inanmakla yetinmediğim için gazeteden ayrıldığımı ima ediyor ve Milliyet'in "Toplumcu görüşlere, sosyal adalet ilkelerine bağlı ve bunları savunmaya kararlı" olduğunu söylüyor. Biz buna çok seviniriz. Ancak bizim Milliyet'te çıkmış ve çıkmamış bütün yazılarımızdan hangisinin "Sosyal demokratik düzen" prensibini aşmış olduğunun isbatı gerekmektedir.

Ben, aşağıda yayınladığım yazı "Sosyal demokratik düzene" aykırı olduğu için değil, Abdi İpekçi"nin de katıldığı bir ifade ile "Amerika aleyhinde bir kanı" uyandıracağı gerekçesiyle Milliyet'e konmadığı için onlardan ayrıldım. Bu çıkmamış son yazıyı hiçbir yerde yayınlamayacaktım. Şimdi "Sosyal demokratik düzene" uygun olup olmadığı konusunda okuyucularımın karar vermesi gerektiği için yayınlamak zorunluluğunu duydum. Birlikte çalıştığımız yıllarda Abdi'nin ard düşüncelere sevimli maskeler takmıyacak kadar dürüst olduğunu gördüm. Ola ki "Sosyal demokratik düzen"den onların anladığı anlam ile benim ki arasında bir fark vardır. Bu farkın ne olduğu yine zamanla ortaya çıkacaktır.

"Sosyal demokratik düzene" aykırı olduğu için değil, fakat "Amerika aleyhine bir kanı" uyandıracağı için gazeteye konmayan ve ayrılmama sebep olan yazımı okuyucularıma sunuyorum.

Çetin Altan"

Hemen altında da Akşam'ın notu yer alıyordu: **"NOT: Çetin Altan'ın ayrıldığı gazetede yayınlanmayan "ALINMASI GEREKEN İLK TEDBİRLER" başlıklı yazısı bugün 2. sayfamızdadır."**

O sıralarda İsmet Paşa'nın başbakanlığındaki koalisyon kabinesi düşürülerek yerine, Suat Hayri Ürgüplü'nün başbakanlığında yeni bir koalisyon hükümeti kurulmuştu. O günlerde İtalya'da gezide olan Çetin Altan, döndüğünde yazdığı **"Alınması Gerekli İlk Tedbirler"** yazısına yokluğunda çıkan Milliyet'in **Durum** sütunundaki bir cümleyi ele alarak başlıyordu. Bilindiği gibi Durum'un yazarı Abdi İpekçi'ydi. Cümle şöyleydi:

"...yeni koalisyonun Türkiye'nin dış politikasını bir Amerikan peyki anlayışıyla düzenleyeceği şüpheleri doğru olsa dahi, Ürgüplü ve Işık'ın içinde bulunduğu bir kabinede böyle bir ihtimalin kolay kolay gerçekleşemeyeceğini düşünmek mümkündür."

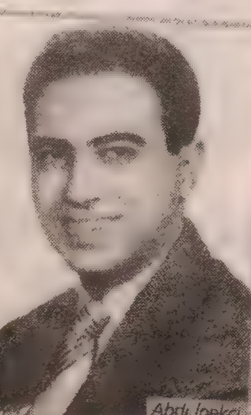
Abdi İpekçi

Bundan sonra Çetin Altan, yazısında Türkiye'nin dış politikasının **"Amerikan peyki anlayışı"**yla düzenlenmemesi için alınacak tedbirleri 7 madde halinde sıralıyordu...

ABDİ İPEKÇİ'DEN ÖRTÜLÜ CEVAP...

Ertesi günkü, yani 3 Mart 1965 tarihli Milliyet'teki **Durum** sütunundaki Abdi İpekçi'nin yazısının başlığı **"İnsan Lekeleme Hastalığı"** idi. Abdi İpekçi, o her zamanki serinkanlı, ama "müphemiyetçi" üslubuyla Çetin Altan'ın "Amerikancılık" kondurmasını cevaplandırıyordu. **"En medeni toplumların dahi insanları haksız yere lekelemek hastalığından kurtulamadıkları görülmektedir"** cümlesiyle başlayan İpekçi, Türkiye'nin adam lekeleme hastalığının yaygın olduğu ülkelerden biri olduğuna dikkat çekiyordu. Önceleri Sovyet Rusya'ya ve komünizme duyulan fanatik düşmanlığın şimdi yerini Amerika'ya ve kapitalizme düşmanlığa bıraktığına işaret ederek, yazısını, **"Demokratik bir sosyal düzeni savunmak kararında olan MİLLİYET ister Sovyet Rusya'dan ister Amerika'dan gelsin, Türkiye yararına karşı sömürücü teşebbüslerle daima savaşmıştır ve savaşacaktır"** şeklinde noktalıyordu...

Görüldüğü gibi; bir yanda serinkanlı "müphemiyetçi" bir üslupla yazan bir kalem erbabı, karşısında da gözüpek, hırçın ve sataşkanın bulunduğu çekişmeden "iyi bir kavga" çıkmayacağı anlaşılıyor. Çetin Altan sonraki günlerdeki yazılarında da benzeri dokundurmalarını sürdürdü, ancak karşı taraftan dişe dokunur hiçbir cevap gelmedi.

1965'de sıcağı sıcağına yaşadığı bu olayda hızını alamayan Çetin Altan, 30 yıl sonra 1995'de ise bana şunları anlatacaktı:

"Gazetenin Şubat 1965 hamlesi sırasında, benim İsmet Paşa Kabinesini Amerika'nın devirdiğini işleyen Roma'dan yolladığım bir yazının konmaması bardağı taşıran damla oldu. Basit bir koymama olayı değildi bu, Amerika'nın Türkiye'nin üzerindeki etkisinin anlaşılması istenmiyordu. Ben; zaten hukukçu olduğum için, yazdığım yazılarda Türkiye'nin kanunları karşısında kendimi kontrol ediyordum, dava açılmasın diye. Milliyet o yeni hamleyi büyük kredilerle başlatmıştı. Yani Ercüment Karacan bir yerlerden kredi almıştı. O kredi alınan kaynakların dünya görüşleri neydi, ne değildi? Bilemiyorum. Ancak insanlar öyle sıralarda hassaslaşırlar, o kaynaklar baskı yapmasa bile. İşin ayrıntısında neler olup bitti, bilmiyorum. Sonuçta, Milliyet'ten açığa çıktım. Hemen kalkıp Akşam'a gitmedim. Kimseden bir teklif gelmemişti. Transfer şeklinde bir şey olmadı yani. Ben ceketimi alıp gittim. Yazı adamı olarak beni horlamaya kalkmak olmazdı. Bakış açısı özgürlüğüme karşı çıkıştı bu."

Okuduğum Kitaplar

METİN CELÂL

YİTİK KORU
RAFAEL ALBERTI
(Çev. Ahmet Cemal, Kavram yay.)

"Her şey bir anı gibiydi orada; Artık yitip gitmiş ağaçların çevresinde uçan, şarkılarını geçmişe karışmış dalların üstünde söyledikleri için öfkeli kuşlar; katırtırnaklarının arasında başı boş dolaşan ve kendi ezgilerini tam olarak duyabilmek için sallayabileceği ağaç tepelerine yüksek sesle çağıran rüzgâr; gölgeliklerin serinliğini ve sevecen molayı arayan dudaklar, eller, alıntılar. Orada her şey geçmiş zamanı, bir zamanlarki ormanı çağrıştırırdı. Işık bile bir anı gibi dökülürdü başka ışıkların üstüne ve okulu astığımızda oynadığımız oyunların sesleri de korulukta dağılıp giderdi."

Bir Kitaptan Bir Şiir

serin serin esen bir deli rüzgâr...

bütün suçu babama yüklememeliydim, ama,
çiğ ve anlamsız nefretle
ilk o tanıştırdı beni.
bu konuda üstüne yoktu: herhangi bir şey
ve her şey
tepesini attırırdı-son derece önemsiz şeyler
nefretini kabartmaya yeterdi
ve onu rahatsız eden şeylerin başında
ben geliyordum.
korkmuyordum ondan
ama öfkesi yüreğimi dağlıyordu
çünkü o yaşta dünyamdı benim
ve korkunç bir dünyaydı bu, ama bütün suçu
babama yüklememeliydim çünkü orayı...evi...
terk ettiğimde
kopyaları her yerde karşıma çıktı: babam bütünün
küçük bir
parçasıydı
sadece, ama tanıdığım insanlar içinde kimse
nefret duymada
eline su dökemezdi.
başka ustalar da tanıdım ama: kimi ustabaşılar,
kimi berduşlar,
birlikte olduğum kadınların çoğu da iyiydiler
nefret duyma işinde-sesimi, tavırlarımı, varlığımı
bahane edip beni suçladılar başarısızlıkları için,
beni memnuniyetsizliklerinin hedefi yapıp onları
başarısız geçmişlerinden çekip çıkartmadığım için
suçladılar; benim de kendime göre
sorunlarım olduğunu
idrak etmeksizin-sorunlarımın çoğu onlarla
birlikteliğimden
kaynaklanıyordu.

uysal adamım ben, kolaylıkla nedensiz mutlu,
hatta aptalca
mutlu edilebilirim ve tek başıma bırakılmaktan
genellikle hoşnutumdur.

ama o denli sık ve uzun zamandır birlikteyim ki
bu nefretle,
tek özgürlüğüm, tek huzurum onlardan uzak
olmak ve başka yerde olduğumda, neresi olursa olsun-
kahve servisi yapan şişman ve yaşlı
bir kadın garson
onlara kıyasla
serin serin esen bir deli rüzgârdır.

Charles Bukowski
(Bana Aşkını Getir'den. Çev. Avi Pardo, Parantez yay.)

Alberti, 20. Yüzyılın en önemli şairlerinden biri. **Yitik Koru**'da çocukluk, ilk gençlik çağlarının anılarını anlatıyor. Ama bir anı kitabından çok roman havasında kitap. O akıcılıkta ve coşkuda. Önemli bir edebiyat eseri olmasının yanında bir belge niteliği de taşıyor. İç savaş öncesi İspanya'da yaşananların önemli bir belgesi sayılıyor **Yitik Koru**.

DİVAN
İRVİN D. YALOM
(Ayrıntı yay. Çev. Özden Arıkan)

Psikiyatristle Hastası arasında ne gibi bir ilişki kurabilir. Psikiyatrist hastasıyla dostluk ya da iş ilişkisi kurabilir, hastasına aşık olabilir, onunla cinsel ilişki kurabilir mi? Amerika'da psikiyatristle hastasının ilişkisi çok sıkı kurallara bağlanmış. Tabii bu kurallar oldukça katı. Öyle ki hastanın elini sıkmak bile bir suç halini alabiliyor. Ama bu kurallara kuralları koyanlar ne kadar uyabiliyor o da şüpheli. **Yalom**, bu bilgilerden yola çıkarak yazmış **Divan**'ı. Hastalarla ilişkiler kadar, psikiyatristlerin kendi aralarındaki dostluk ve rekabet, birbirlerinin ayaklarını kaydırma çabaları da konu ediliyor. 444 sayfalık bir roman. Ama gerek konuyu aktarışı ve gerekse yazma biçimi ile oldukça akıcı. Bir oturuşta bile okunabilir. Bestseller'leri hatırlatacak bir roman kurgusu var. Bu kadar çok satmasının nedenlerinden biri de bu olsa gerek.

YANİ RÜZGÂR HER ŞEYİ ALIP GÖTÜRMEYECEK
RICHARD BRAUTIGAN
(Altıkırkbeş yay. Çev. Canan Çakırlar)

Beat kuşağının ve 60'lı yılların karşı kültür anlayışının en önemli yazarlarından biri **Brautigan**. Bence en önemli özelliği, diğer Beat yazarlarından ayrılan yanı, hemen her romanında farklı bir evren kurması. Diğerleri gibi kendi yaşantılarına, Beat hayatına takılıp kalmamış. Bu romanda da farklı bir dünya ile tanıştırıyor bizi **Brautigan**. Sessiz sakin, doğanın içinde bir dünya bu. Küçük bir çocuğun dünyası. Onun gözüyle yaşananlar. Bir balık avı macerası, gölün çevresinde gözlenenler, orada yaşayan birbirinden ilginç insanlar... Tam bir dinginlikle anlatılıyor. Rüzgârın hiçbir şeyi alıp götürmeyeceğini anlatmak istiyor. Her şey herzamanki gibi olacak demek istiyor sanki. Kaybedenler tribine kapılanların özellikle okumaları gereken bir çalışma. Belki de o nedenle Kaybedenler Kulübü'nce yayınlanmış. Kim bilir?

EN UZAĞINDA UNUTUŞUN
PATRICK MODIANO
(Çev. Tahsin Yücel, Can yay.)

Kahramanımız onsekiz - ondokuz yaşlarında bir gençtir. Zamanını boş boş gezinerek geçirir ve hayatını sahaflara, kitapçılara eski kitaplar satarak kazanır. Bir gün bir barda bir adam ve kendi yaşlarında bir genç kızla tanışır. Hemen aralarında dostluk kurulur. Onlarla buluşmak, görüşmek kahramanımızın en önemli meşgalesi haline gelir. Çünkü genç kızdan çok etkilenmiştir. Kız az konuşan, çevreye ilgisiz, gizemli bir tiptir. İlk zamanlar kahramanımızın varlığından habersiz gibidir neredeyse. Zamanla aralarında önce dostluk sonra da garip bir aşk doğar. Birlikte Paris'ten Londra'ya kaçarlar...

Patrick Modiano, kısa cümlelerle, yalın bir üslupla sanki her şey çok sıradanmış gibi, abartmayan bir anlatımla, okuyucusunu sarıveriyor. Bir bakıyorsunuz romana kapılıp gitmişsiniz. Can Yayınları yazarın diğer eserlerini de Türkçe'de yayınlamış, ilgilenmeye değer.

BİR ERKEĞE NASIL TECAVÜZ EDİLİR?
MARTA TIKKANEN
(Ayrıntı yay. Çev. İlknur İgan)

"Tecavüz etme ve aşağılama ve zayıflığa tahammül edememe özgürlüğü. Kim zayıfsa yıkılmalı, tahrip edilmeli, ezilmeli, yok edilmeli. Artık ondan geriye hiçbir şey kalmayana kadar.

Sanki hiçbir şey olmamış gibi devam etme özgürlüğü. Kendini sağır gibi gösterme, hiçbir şey hissetmeme, hiçbir şey düşünmeme, hiçbir şey anlamama, bir fikir sahibi olmama ve tavır almama özgürlüğü.

Özgürlük bu mu olmalı?"

Bir kadın bir erkeğe tecavüz edebilir mi? Üzerinde hiç düşünülmemiş bir şey. Çünkü şimdiye dek hep, kadın tecavüz edilen olmuş. Yasalar da ona göre yazılmış. **Marta Tikkanen**, tecavüz edenle, edilen yer değiştirdiğinde nelerin yaşanacağını sorguluyor.

40 yaşında, iki çocuk sahibi bir kadın bir barda tanıştığı, küçük de olsa bir yakınlık kurduğu bir erkeğin tecavüzüne uğruyor. Yapabileceği hiçbir şey yok. Kendisine tecavüz edildiğini açıklarsa, polise giderse daha çok acı çekeceğini, aşağılanacağını, toplum gözünde yargılanacağını biliyor. Çünkü "kadın istemezse hiçbir şey olmaz" diye bir inanış var. Zaten kendisine tecavüz eden adam da "bütün kadınlar bundan hoşlanır" diye düşünüyor.

Kadın çaresizliği, karşılık vermekle, kendine tecavüz edene aynı şekilde tecavüz etmekle yeneceğine inanıyor. Belki bu sayede roller değişince toplum içinde "tecavüz" olgusunun sorgulanacağını, erkeklerin de olayı başka bir açıdan görmeye başlayacaklarını umuyor.

Bir Kitaptan Bir Bölüm

"Bence başkası olmanın en radikal yolu, bir noktadan sonra o başkasını anlamanın mümkün olmayacağını bilmektir; o başkasının sizinle uyuşmadığını, size aykırı olduğunun bilincine varmaktır ve böylesinin daha iyi olduğunu kabullenmektir; her şey kendine özgü yoğunluğu muhafaza edebilsin diye aradaki aykırılığı yok etmeye çalışmamak gerek. Ne yazık ki, günümüzde egemen strateji, tam aksine, her şeyi uyuşur hale getirmekten, her şeyi, herbirinin diğerinden en kötüsünü kaptığı bir *melting pot* içinde harmanlamaktan geçer.

(...) Bence ötekine duyacağımız saygının en önemli göstergesi ona 'başkası' gibi davranmak. İnsan barışmaya asla çalışmamalı, ne kendisiyle, ne başkasıyla, ne de içindeki başkasıyla. Bence bu, olumlu, enerji verici bir meydan okumadır."

Jean Baudrillard (Yüzyıl Sonu Tanıklıkları'ndan. Sel yay.)

YÜZYIL SONU TANIKLIKLARI
LİZ BEHMOARAS *(Sel yay.)*

"Akdenizlilik, Kimlik ve Entelektüalizm üzerine söyleşiler" alt başlığıyla sunulmuş bir kitap. *"İnsanın sevdiği yazarları merak etmesi kadar doğal ne var ki? Her yönüyle merak etmek; Bunlar nasıl insanlar, nasıl konuşuyor, nasıl yaşıyorlar? Kendilerine göre bu dünyada rolleri nedir? Onların yaşam kaynağı, neredeyse varoluş nedeni olan edebiyat, bu asrın sonuna doğru nereye gidiyor? Bir yazar kalemiyle yararlı olabildiği gibi zararlı da olabilir mi, nereye kadar zararlı olabilir, ideolojisi biçemini ne denli etkiler, birini diğerinden soyutlamak mümkün mü?"* sorularıyla dolu olan **Liz Behmoaras, Amin Maalouf, Tahar Ben Jelloun, Venüs Khoury Ghata, Abdellatif Laabi, Alain Bosquet, İsmail Kadere, Umberto Eco, Bernard-Henri Levy, Jean Baudrillard, Enis Batur, Orhan Pamuk ve Çetin Altan**'la söyleşiler yapmış. Hepsine benzer sorular sormuş ama varılan noktalar kuşkusuz bu yazarların, düşünürlerin farklı kimliklerine bağlı olarak çok değişik ve tartışmalı olmuş.

KARA ATENA
MARTIN BERNAL
(Kaynak yay. Çev. Özcan Buze)

"Eski Yunanistan Uydurmacası Nasıl İmal Edildi?" alt başlığını taşıyan bir kitap. Dünya kültür tarihinin 19. Yüzyıl başında yapılan çalışmalarla gerçek kimliğinden çıkartılarak yeniden yorumlandığını ve hemen her şeyin Avrupa'ya ve özellikle Yunanlılar'a mal edildiğini iddia ediyor. Böylelikle dünyadaki tüm gelişmenin ve değişimin kaynağı Avrupa oluyor. Tüm buluşlar orada yapılmış, kültür, diller orada geliştirilmiş gibi bir hava doğuyor ve süreç içinde de bunun doğruluğuna inanılıyor. **Martin Bernal** yaptığı araştırmalarda aslında Yunan dilinin ve dolayı-

Aksamsofası

sıyla kültürünün hiç de özgün olmadığını Asya ve Afrika kültürlerinin ve dillerinin etkisi altında kaldığını bulguluyor. Gelişmelerin kaynağı da Avrupa değil, Asya ve Afrika. 696 sayfalık dev bir yapıt. Bilgi sosyolojisinin önemli yapıtlarından biri sayılıyor **Kara Atena**. Tarih meraklıları, kendi kültürlerinin kaynaklarını merak edenler ve gerçeklerin izinde olanlar için özellikle önerilecek bir kitap.

İYİMSERLİĞİN GÜCÜ
ALAN LOY MCGINNIS
(Çev. Asude Kayaş, Beyaz yay.)

İyimserliğin bize nasıl yararları olur? Yazar bunu araştırıyor. Konuya da çok iyimser baktığından olsa gerek bir çok fayda buluyor. "İyimserler sorunlar karşısında bocalamaz.", "İyimserler kısmi çözüm arar.", "İyimserler geleceklerini kontrol ettiklerine inanır.", "İyimserler sürekli kendilerini yenilerler.", "İyimserler düşüncenin olumsuzluğa kayışını engeller.", "İyimserler değer yargılarını güçlendirir.", "İyimserler mutlu olmasalar bile neşelidir.". Anlayacağınız bir çeşit optimizm propagandası ile karşı karşıyayız. Tabii iyimserlik kötü bir şey değil. Ama ne zaman nerede? Çünkü zaman zaman kötümser olmak gerekiyor. Saf saf her şeye inanmamak gerekiyor... Biraz sorgulamak, sarsmak gerekiyor. Çünkü biz iyimser olsak da dünya pek de o kadar iyi değil. Yazar, hayatı iyi yanından görmeyi öneriyor ve bunun nasıl başarılacağını anlatıyor. Ama hayatı iyi yanından görmek için iyi durumda olmak gerek. Hem maddi, hem manevi. Aksi halde insan kendi kendini kandırmaktan başka bir şey yapmaz.

ÖZÜM ÇOCUKTUR
FAKİR BAYKURT *(Papirüs yay.)*

"Köy romanlarının unutulmaz yazarı"dır **Fakir Baykurt**. Bir zamanların en çok okunan tartışılan yazarlarından biri. Meşhur **Susuz Yaz**'ın, **Yılanların Öcü**'nün yazarı. Elliye yakın eseri var. Köy romanlarından sonra Almancı romanları ile de tanınmış. Uzun yıllardır Almanya'da yaşıyor. Şimdi 65 yaşında. Belki de o nedenle durup geriye bakmak ihtiyacı duymuş. Hayat öyküsünü yazmaya başlamış. **Özüm Çocuktur,** yazarın yaşam öyküsünün ilk cildi, çocukluk yıllarını anlatıyor. 1930'lu yıllardan, Anadolu'nun yoksul bir köyünden söz ediyor. Romanlarına, öykülerine konu olmuş yerleri anlatıyor tüm gerçekliklerıyle. Ve o yok yoksul ortamda bir çocuğun varolma çabasını anlatıyor. Okuma yazma öğrenme, okula gitme, hayatta kalma çabalarını anlatıyor.

YAŞAR KEMAL'İ OKUMAK
(Çev. N. Tanyolaç Öztokat - E. Öztokat.)

Türkçe'nin ve dünyanın en önemli yazarlarından biri **Yaşar Kemal**. Yakınımızda durduğu için pek üzerinde düşünmüyoruz yazdıklarının. Onun için de iş yabancılara kalıyor. **Yaşar Kemal'i Okumak** böyle bir kitap. Ağırlıklı olarak yabancıların yazılarından oluşmuş. Sunuş'ta **Altan Gökalp** şöyle diyor; *"Niyetimiz şuydu; Fransa'nın ücra köşesindeki bir ilkokul öğretmeni, İsveç'in Upsala Üniversite'sindeki bir öğrenci, Başkan François Mitterand ya da Jack Lang, Bretanyalı bir balıkçı gemisi kaptanı, nerede, ne zaman, neden ve nasıl Yaşar Kemal'in bir romanında buluşurlar? Türk okuruna sunduğumuz bu kitabı oluşturan katkılar buradan yola çıktılar. Doğal olarak da Bektaşi erdeminin dediği gibi "yol bir, sürek bin bir" saygısı ile"*. Kitapta **Altan Gökalp** ve **Güzin Dino**'nun ayrıntılı ve çerçeve oluşturacak yazılarından sonra **Jean Pierre Deleage, Daniel Rondeau, Timour Muhidine, Carole Gündoğar, Philippe Adam** gibi isimlerin **Yaşar Kemal** hakkında yazıları var.

Dergiler

BAHÇE
Antalyalı bir dergi. Ağırlıklı olarak Antalya'da yaşayan şair ve yazarların ürünlerinden oluşuyor. Gür Deniz Keskin, Nuri Erkal, Zeynep Köylü, Davut Güven Aytemur, Mustafa Ertürk gibi şair ve yazarlardan şiirler, denemeler, yazılar yeralıyor. Adresi: Ansan Sanat ve Çevre Bahçesi, 07100 Kalekapısı, Antalya.

En Çok Güldürenler

1. **Robinson Crouse ve Cuma**, Gürcan Yurt (Lemanyak yay.)
2. **Kötü Kedi Şerafettin**, Bülent Üstün (Lemanyak yay.)
3. **Yine mi Yazılı Var**, A. Gülüm - K. Gönen (İletişim yay.)
4. **Martin Mystere,** Periler Ülkesi (Doğan Egmond)
5. **Salacak Öyküleri**, Tekin Aral (Parantez yay.)
6. **Dünya Mizahından Süper Espriler**, Cabir Alacatlı (Bulut yay.)
7. **Garfield, Bir Çılgının Maceraları**, Jim Davis (Aksoy yay.)
8. **Red Kit, Missisipi Köprüsü**, Morris (Milliyet yay.)
9. **Spiru New York'da**, Tome-Janry (İnkilap Kitabevi)
10. **Komikaze 3**, Erdil Yaşaroğlu (Leman yay)

Bu liste Beyoğlu Komikçi Dükkanı verilerine dayanılarak hazırlanmıştır. Sadece, mizah, karikatür ve resimli roman kitaplarını içermektedir.

KAFKASYA YAZILARI
Kafkasya Yazıları'nın Yaz sayısı yine Kafkasya havası ile yüklü. Güney Osetya'yı tanıtan yazı, "Adıge adağı" olarak tanıtılan "Tıley" çevirisi, Sezai Sarıoğlu'nun "Kıbrıs; İşgal edilen Bir Adadır Arkadaşlık" adlı yazısı, Lazlar ve Lazca Bibliyografyası ilgi çeken çalışmalardan bazıları. Yazışma adresi; Caferağa mah. Sakız sok. 6/9 Bahariye, Kadıköy, İstanbul.

HAYALET GEMİ
Eylül/Ekim tarihli son sayılarını "Rüya"ya ayırmışlar. Rüya'nın ulaşabileceği her yere el atmak arzusuyla yazılmış yazılar, öyküler, şiirler yer alıyor Hayalet Gemi'de. Tansu Çelikel, Adnan Kurt, Zeynep Direk, Nazlı Ökten, Yekta Kopan, Ahmet Karcılılar bu sayının yazarlarından. Adresi; MBE 201, Levent 80800 İstanbul. İnternetten de okunabilen bir dergi Hayalet Gemi. İnternet adresi de www.wavenet.com/~~ulay/hayaletgemi

YENİ BİÇEM
Yeni Biçem yine şiirlerle, şiir üzerine yazılarla dolu. Ramis Dara'nın Azer Yaran hakkındaki yazısı, Cemil Kavukçu'nun öyküsü, Haydar Ergülen'in Adnan Azar'a mektubu, Zeynep Köylü'nün şiiri dikkati çeken çalışmalar. Ali Cengizkan, Ergül Çetin, Mehmet H. Doğan, küçük iskender, Tarık Günersel, Metin Güven, Taner Öncül yazıları ya da şiirleriyle dergiye katkıda bulunmuşlar. Yeni Biçem'in adresi; PK. 68 Ulucami - Bursa.

KAOS GL
Kaos Gl, kendi ifadesiyle "Türkiye'nin ilk eşcinsel dergisi". Eşcinsellerin kendi aralarında iletişim kurmalarını sağlamak, dertleri, sorunları yansıtmak ve tartışmak amacıyla yayınlanıyor. Beş yaşına girmiş. Her ay aksamadan yayınlanmış. 49. sayısında 40 sayfalık bir boyuta ulaşmış. Yazışma adresi; Ali Özbaş, PK 53 Cebeci / Ankara. Bir de web siteleri var; www.geocities.com/westhollywood/heights/3050

BAŞKA
Toplumsal Araştırmalar Kültür ve Sanat İçin Vakıf'ın Kadıköy şubesinin desteğinde çıkan bir şiir dergisi. Genç kuşak şairlerden ve dünya şiirinden örneklere yer veriyorlar. Son sayıda ağırlıklı olarak "Kıbrıs Rum Şiirinde Devrimci Ögeler" ve "Dünyanın Yedi Rengi" başlıklı çeviri şiir bölümleri yer alıyor. Yazışma adresi; Kadir aydemir PK. 141 Kadıköy - İstanbul.

VİRGÜL
Bir aylık yaz tatilinden sonra Virgül yine eski havasında. Kitaplardan yola çıkıp tüm kültür, edebiyat dünyasına açılan yazılarla söyleşilerle oluşturulmuş. Kapak konusu ve misafiri Mina Urgan. "Bir Yazar Nasıl katledilir?", "Sanat Tarihini bataklığa dönüştüren ayrıksı bitkiler", "İzmirli Meşhur Sahte Mesih Hakkında Tarihi ve İçtimai Tetkik Tecrübesi" ilgimizi çeken başlıklardan bazıları. Virgül'ün adresi; Büyükparmakkapı sok. 1/2, 80060 Beyoğlu, İstanbul.

Bana yazmak, kitap ya da dergi göndermek isteyenler için adresim;
İstiklâl cad. 212 Alt Kat No.8, Beyoğlu - İstanbul

Mevzu

KENDİ KENDİNE YARDIM

Sözel bir toplumuz.

Konuşmayı, anlatmayı, paylaşmayı severiz.

Danışacak birileri olması. Dertlerimizi dinlemesi çok normaldir. Zaten çoğumuz yanımızda biri olmadan hiçbir şey yapamayız. Hemen her şey paylaşılmalı, ortaklaşa yaşanmalıdır.

Ümmet toplumlarının genel karakteristiklerinden biri bu. Birlikte yaşamak, birbirinden haberdar olmak. Giderek birbirini kontrol etmek, denetlemek...

Her toplum gibi biz de değişiyoruz.

Şehir hayatı. Onun sunduğu yaşam şartları. Kapitalizmin beraberinde getirdiği rekabetçilik. Ve kaçınılmaz olarak bireyselleşme. Yalnızlaşma.

Artık herkesin birlikte yaşadığı, herkesin birbirini tanıdığı mahalleler, sokaklar yok.

Oturduğumuz apartmanlardaki komşularımızın çoğunu tanımıyoruz.

Arkadaşlarımız azalıyor. Ailelerimizle ilişkimiz minimuma iniyor.

Dertlerimizi paylaşmak, sorunlarımızı çözmek için büyüklerimize ya da güvendiğimiz arkadaşlarımıza başvuramıyoruz artık.

Kendi kendimizeyiz. Sorunlarımızı da kendimizin çözmesi gerek.

Bu nedenle arkadaşların, ailenin yerini psikologlar, psikiyatrlar ya da falcılar, büyücüler alıyor. Tercihler kişinin para ve kültür durumuna göre değişiyor.

Ama her zaman psikoloğa başvurmak mümkün değil. Çünkü derdimiz ya ufak bir şeydir bunun için para harcamaya değmez, ya da psikolog da olsa bir başkasına söylenemeyecek kadar mahrem, yüz kızartıcı.

O zaman aklımıza en sessiz ve güvenilir dostlarımız geliyor; kitaplar. Danışmak için kitaplara başvuruyoruz.

Bu tür başvuru kitaplarına "kendi kendine yardım kitapları" deniyor. Daha çok insanı doğrudan ilgilendiren konularda, beden ve ruh sağlığıyla ilgili öneriler veriliyor. Çok sade ve anlaşılır dille yazıldıkları, bol bol örnekler verdikleri için de bilimsel eserlere göre çok daha kolay okunan kitaplar bunlar.

Hayatta başarılı olmak, sağlıklı yaşamak, toplum içinde, dostlar arasında sevilip sayılmak, aile içi, karı - koca ve sevgililer arasındaki ilişkilerin yürümesini sağlamak gibi konularda yazılıyorlar daha çok. Herhalde en önemli faydaları da bir an durup düşünmemizi sağlamaları.

Faydalı oldukları da hayatın her alanında görülüyor.

Örneğin türbanı protesto etmek için uçak kaçıran meczubu bu kitapların sayesinde teslim olmaya ikna ediyor kaptan pilot. "Sevgisiz insan sevginin ve içtenliğin önünde diz çöker. İşte bu prensipten hareket ettim. Bana bu prensipleri aşılayan kitaplar da "Mesaj Sizsiniz" ve "Etkili İnsan Olmak" kitaplarıdır." diye anlatıyor pilot.

İşte bu "kendi kendine yardım kitapları" böylesine faydalı eserler! Ama her güzelin bir kusuru da var. Sorunlarınızı, dertlerinizi bu kitapların yardımıyla çözdüğünüze inandınız mı, gerçekten tehlikeli bir durumda ya da hasta olduğunuzda olayın farkına varmamanız mümkün. Doktora gitmek yerine kitapla çözmeye çalışarak hastalığın vahametini küçümser, erken teşhis gibi çok önemli bir avantajı kaçırabilirsiniz.

Bir çeşit kolaycılık aşılıyor bu kitaplar. Özellikle psikolojik sorunlarda çözümün o kitaplarda bulunduğu inancı yaygın. Peki, onlar bizim dertlerimize ne kadar tercüman. Çünkü sonuçta çoğu çeviri ya da adaptasyon. Gelişmiş ülkelerin insanları için yazılmışlar. Onların yaşam biçimlerini gözönüne alıyorlar, onlardan yola çıkarak öneriler, çözümler getiriyorlar. Bu kitaplara göre Amerikan ya da Avrupa yaşam biçimi en doğru yaşama tarzı. Acaba öyle mi? Bunu düşünmek gerek. Bu "doğru" diye önerilen yaşam tarzlarının hiç mi eleştirilecek yanları yok. Aslında insanları yalnızlaştıran, rekabetçi, yarışmacı hale sokan ve sonunda hasta eden bu yaşam tarzları değil mi?

Kitaplar her zaman doğruyu söylemez. En azından her yerde doğruyu söylemez. Ne kadar "globalleşme çağındayız" desek de sonuçta her ülkenin kendine has yaşam tarzı, ilişkileri vardır. Hatta o ülkelerin farklı katman ve sınıflarındaki, farklı yerleşim merkezlerindeki insanlarının da ihtiyaçları, ilişkileri, sorunları farklıdır. Tek tip insan varmış gibi bir kabulle hap önerilerden oluşan kitapların ne kadar başarılı olduğu da merak konusudur.

M.C.

Özgünlük Amuda Kalkmak Değildir

• Bazı yalın soruların sorulmasıdır etik. Niye mutluyuz? Mutluluk nedir? Etik soru sormaktır. Sorgulamaktır. İnsanın kötülüğünü, acılarını. İnsana ait herşeyi. İyilik kötülük sözcükleri, olguyu anlatmak için bana yetmiyor. Bu konu bütün insanların kafalarını kurcalamıştır. Etikçi olmak bu işte.

• Bir konuda kuşkuya düştüğüm zaman, herhangi bir nedenden dolayı, orada bırakmam. Başka açılardan da bakarım. Sonra yavaş yavaş yerine oturur. İktidar denildiğinde ille de hükümeti anlıyor bazıları. Oysa her şeye yansıyan bir tarafı var "iktidar"ın.

• Ben şiirde ecza var mı yok mu ona bakıyorum. Ama sonuna kadar kimseye kefil olamam. Kendime bile kefil olamam. O bilinmeyen, kimyasal bir şeydi.

• Türk şiirinin içine ediyor Ece diyorlar. Amacım zaten bu. Bir şeyi yıkacaksın ki yeni bir şey kurulabilsin. Ben kendi kuşağımı da sorgulamak zorundayım. Nazım Hikmet'i de. Dağlarca'yı da. Edip Cansever'i de. İnatçıyım ama, haklı inadıdır bu. Şiirde de zorluk oradan çıkıyor. Şiir şiirde kalamaz. Kalmamalıdır da. Tarih, coğrafya, felseye, sosyoloji, etik. Hepsini içermeli şiir.

• Şiirimde dizgi yanlışı olabilir ama düşüncemde olmazl. Onun için sinirleniyorum bazen. İnsanları üzüyorum da.

(Aynalı Denemeler'den)

ECE AYHAN

Öğle yemeklerini Nuruosmaniye'de küçük bir aşevinde yerim çoğunlukla. Aşçımız Latif Usta güzel yemeklerini pişirip kotarmaya sabahın beşinde başlamasına karşın dinç, güler yüzlü, esprili bir adamdır. Orada kuru fasulyenin adı kanaryadır. İlginç bir yemeği de Çileli Kuzu. Karışık yemeklere karma ekonomi der.

Sıradan Bir Gün

YUSUF ATILGAN

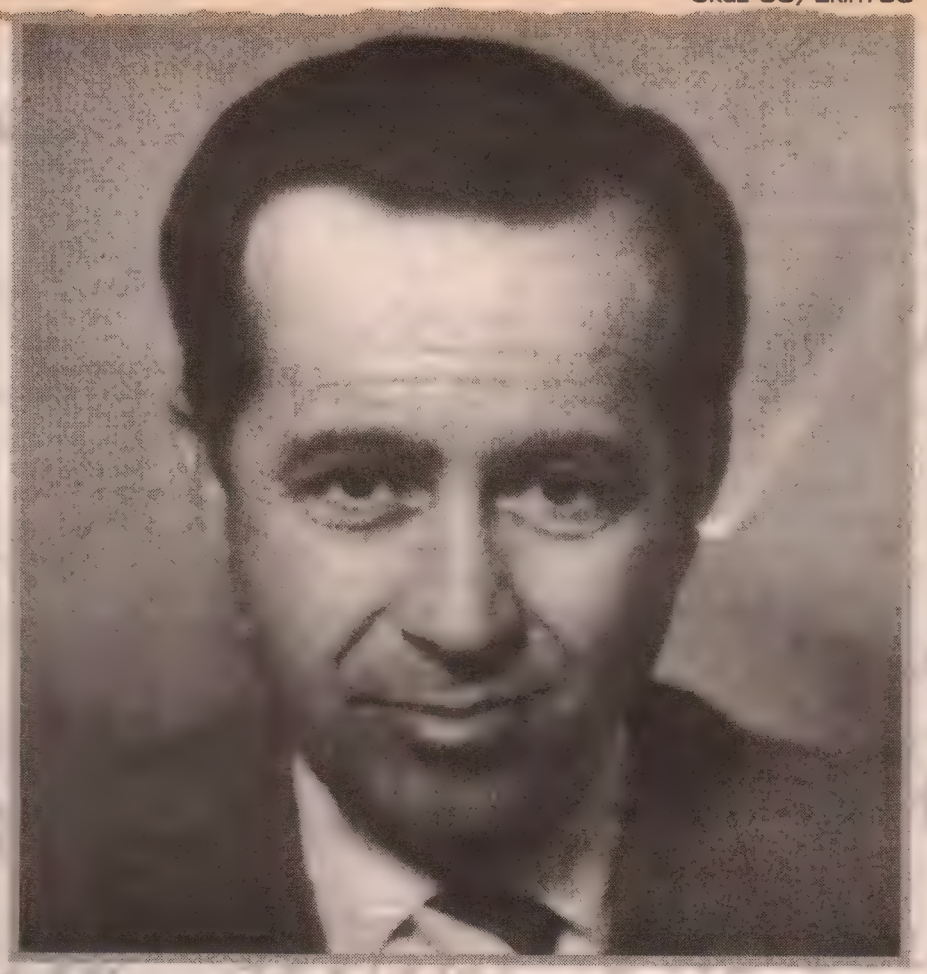

Bir günün nasıl geçtiğini anlatmaya nereden başlanır? Herhalde sabahtan olmalı: Sabahları daha erken uyansam bile kapıcının saat sekize çeyrek kala kapıyı çalmasını beklerim. O zaman kalkar, günlük ekmeğimizi alır. Eşimle oğlum çoğu günler daha uyanmamışlardır. Çayın altını yaktıktan, yüzümü yıkadıktan sonra, kısa bir kahvaltı yaparım. İşe gitmek için Kadıköy'den kalkıp Sirkeci'ye giden 9.10 gemisine erişmem gerekir. (Evimiz Moda'da, bir apartmanın zemin katında, önü bahçeli, çiçekli küçük bir daire. İşim Cağaloğlu'nda Karacan Yayınları'nda.) Kahvaltıdan sonra günün ilk cigarasının keyfini yaşayıp evden çıkarım, iskeleye değin on onbeş dakika süren yolu çoğu Mühürdar caddesinden yürürüm. Lodoslu sabahlarda kötü kötü kokar deniz. Çoğu günler gemide birkaç arkadaşla buluşur konuşuruz. Lodosta geminin sallanması benim hoşuma gider, ama Bilge Durbaş korktuğu için böyle günlerde gemiye binmez, dolmuşla köprüden geçer karşıya.

Sirkeci'den Cağaloğlu'na yürürüm. Yağmur yağmıyorsa yokuşu tırmanmak da iyidir. Çalışmaya hazırlar insanı. Karacan Yayınları'nda görevim bir çeşit danışmanlık ve çevirmenliktir. Sıkıcı bir iş değil elbet, özellikle genel müdürümüz anlayışlı iyi bir dost Ülkü Tamer olursa. Sanat Olayı için bana verdiği çevirilerin sıradan ve sıkıcı olmamasına özen gösterir, iş yerindeki arkadaşlarla da iyi anlaşırız. Önceleri Alpay Kabacalı, Ulvi Okar, şimdilerde Kemal Özer, Edip Alşar, aynı odada çalıştığımız İbrahim Örs, Haluk Kaynar. Özellikle bu son ikisinin işim olmadığı zamanlar tembellik etmeyip kendi yazılarımı yazmam konusundaki uyarıları benim için çok yararlıdır. (Şimdiye dek yazdıklarımın neredeyse tümünü köyde -Hacırahmanlı'da- yaşadığım zamanlar yazmıştım. Bol vaktim vardı. Yeniden evlenip İstanbul'a yerleşince geçimimiz için çalışmak zorunluğu çıktı. Yaratmanın demeyeyim ama *"Birşeyler kurup yazmanın"* akkağıtla didişmenin güçlüğünden kurtulduğum için biraz da hoşnuttum. Oysa yazmak istediğim şeyler özellikle yıllardır kafamda oluşturduğum köyle ilgili bir roman vardı. *"Bu koşullarda yazmam olanaksız"* diyordum ama sonraları yazacaksam ancak bu koşullarda yazmam gerektiğini anladım. İşimden artan zamanlarda romana başladım ve ağır ağır da olsa ilerliyor.)

Öğle yemeklerini Nuruosmaniye'de küçük bir aşevinde yerim çoğunlukla. Aşçımız Latif Usta güzel yemeklerini pişirip kotarmaya sabahın beşinde başlamasına karşın dinç, güler yüzlü, esprili bir adamdır. Orada kuru fasulyenin adı kanaryadır. İlginç bir yemeği de Çileli Kuzu. Karışık yemeklere karma ekonomi der.

Özellikle yaz öğle sonraları iş biraz ağırdır, ama ufak bir çabayla alışılır. Akşam üstü 17.30 gemisiyle Kadıköy'e giderim. Kapıya anahtarı sokarken oğlum bir çeşit oyun arkadaşına kavuşmanın kıvancıyla *"baba"* diye bağırır. İçeri girince *"çantadan?"* diye sorar. Çantadan ya küçük bir oyuncak ya da bir kitap çıkar. Kitapların adlarını hemen öğrenir, isterken adlarıyla isteriz: *"Keçi Ayakları ver"*, *"Şeytan Adasını ver"* gibi. İş yerinden getirdiğim kullanılmış pikaj kartonlarından birini ve kalemini getirip bana resimler, daha çok araba resimleri çizdirir.

Akşam yemeğinden sonra televizyonda haberleri ve özellikle hava raporunu izlerim. Köyden, çiftçilikten kalma bir alışkanlıkla hava durumunu dinlemeden edemem. Dizi filmlerle aram iyi değildir, ama eski iyi bir film olursa izlerim. Özellikle futbol maçlarını hiç kaçırmam. Gece yarısından önce yatmadığım için kimi geceler oğlum uyuduktan sonra yazarım, ya da okurum. Dostum Orhan Barlas, *"Siz çok okuduğunuz için yazmıyorsunuz, okumayı bırakın"* der.

Geçen yıl Perşembe akşamlarının bir özelliği vardı. Eray Canberk May Yayınlarında çalışırken neredeyse her perşembe akşamı 17.30 gemisinde onunla ve Sabri Koz'la buluşur, Kadıköy çarşısındaki Küçük Deniz içki evine gider bir iki duble rakı içip söyleşirdik. Altı aydır pek buluşamadığımız ben de içkiye düşkün olmadığımdan içki evine yalnız gitmediğim için bu perşembe kaçamakları sona erdi.

(Yusuf Atılgan'a Armağan Kitabı'ndan)

Akşamsefası

Gelgit

TUNCER ERDEM

sular çekilince / gelgit kuşağında

bir rüzgâr uçar / denizden tarlalara...

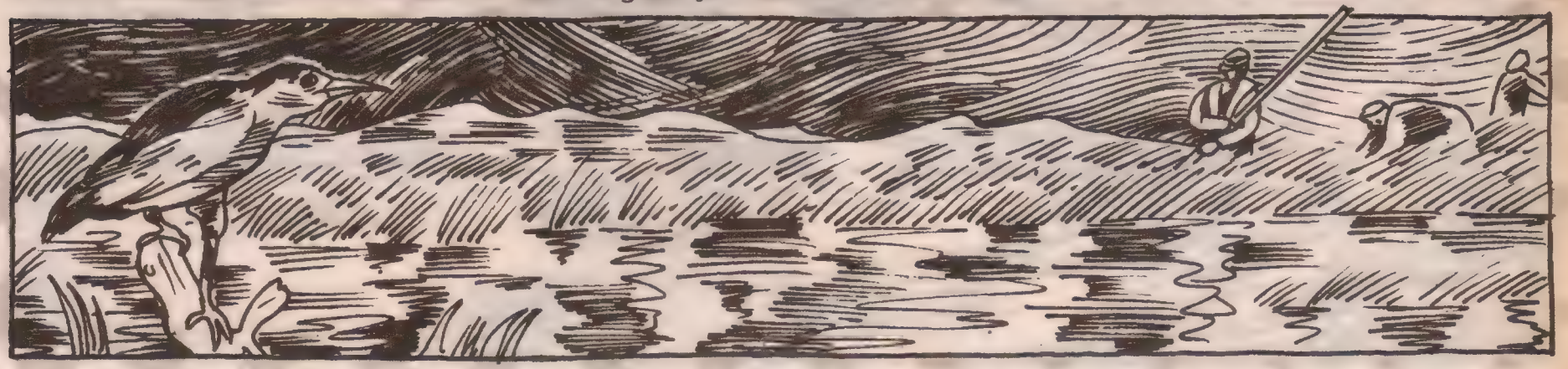

kıpırdamaya başlar / çeltik teraslarındaki başaklar.

ve çakıllı kıyılarda / ustaca sıyırır poyrazkuşları

yumuşakçaların / aralık kabuklarını.

→

Akşamsefası

bir denizci pusulası / titrek durur uzaklarda.

gözükara gemicilerin / pusula dolabında:

ren geyiklerini, / boş toprakları

ve likenleri işaret ederek / ısrarla.

eski bir Şark tomarının / yanı başında...

Akşamsefası

BUZAĞI

İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 Beyoğlu-İstanbul

İçki ve Kadın

Bu kadın kısmı içtimiydi çabucak sarhoş olur... Sarhoşluk da ona pek bir yaraşır... Çünkü kadın kafayı bulunca güler, oynar, şarkı söyler, öper, öpüşür, sever, sevişir... Düşünün bir kaç kadın içki sonrası gebe kalmıştır; Ve kaç kadın kafası kıyakken SAHİDEN kadın olmuştur... Bu yüzden de erkek kısmının bir kısmı kadın ile içkiyi yanyana getirmek istemez... Bu kısım genellikle kadının hısım akraba kısmıdır. Geri kalanı ise özellikle bu birlikteliği destekler.. (İç gülüm iç, iç de güzelleş, yakışır!)

Velhasıl kadın içer; içince güler, gözleri parlar, saçlarını çözer, ayakkabılarını çıkarır... (Bu en belirgin özelliğidir kadının sarhoşluğunun)

Yoksa kendisine ibne dedi diye içki masasında en yakın arkadaşını bıçaklamaz... Belinden tabancasını çıkarıp havaya üç el ateş etmez... Sonra hemcinsleriyle bir arabaya doluşup yolda gördükleri karşı cinse mensup insanları zorla arabasına tıkmaya çalışmaz... Eve gidip eşini de dövmez.. Ama bu onun tamamen tehlikesiz olduğunu da göstermez.

Vardır bir tehlikesi, bir KADIKIZI kusuru, gülünün bir dikeni: **Gözyaşı**

kadın içer - anımsar - ağlar
Yine içer, yine anımsar, yine ağlar...
Her damlada biraz alkol,
biraz anı ve biraz da
düş saklıdır...

Gece - İstanbul

Kimsesizliğimin Sevgilisi

Bir anlık şefkat mi
arıyordu gözlerimde
yoksa birazcık umut muydu
sadece istediği
belki de onurlu yaşamak için
bir insana ihtiyaç duyuyordu
"Kişisel zevkleri bir yana bırakın
egoist kariyerleri de
önemli olan sadece sevgidir"
diyordu sanki
ve durmadan anlatıyordu gözleri
gözlerimden işlercesine benliğime
Umut... paylaştıkça önem kazanır
gelişir
Şefkat... eğer içinde sevgi saklıysa
güzeldir.
ve onur... dürüstlük değer yargısıysa
ve insan insanı bunun için seviyorsa
var olur.

Çağdaş Görücü - İstanbul Lisesi / Orta 3

Vahşi Kan *Gidenlere...*

Kasabanın şerifi beni bu kasabaya almıyor. Suçum bu kasabanın ilericileri ile yapay da olsa bir tartışma ortamı yaratmak.

Gidiyormuş gibi yaparak onları kandırdım.

Lunaparkta dolaşıyoruz. Yanımda Salih Kırmızı. Ben eğlenceden ziyade Vahşi Kan'ın nerede akacağını düşünüyorum.

Salih Kırmızı'nın suratı asık. Adam alışmış Cüneyt'le oynamaya... Yeni aldığım mont ve kotla Mel Gibson pozları yapmam Salih Kırmızı'yı sinirlendiriyor..

Bana ne, adamı, TGRT'nin şevkatsiz kollarından kurtarıyorum yine de yaranamıyorum. Ben bu filmi daha önce görmüştüm. Burayı cehenneme çevirdiğim zaman seksen öncesi beraber savaştığım komutanımı bulup benimle konuşmasını isteyecekler...

Salih Kırmızı'nın asık suratına katlanamaz oldum. Onunla yaşadığımız bu soğukluk Türk Sineması'nda sıkça yaşanan eskilerle yenilerin savaşına benziyor. Salih Kırmızı yerine keşke Aytekin Akkaya'yı bulsaydım. Aytekin Akkaya böyle hareketli filmleri sever. "Dünyayı Kurtaran Adam" filminde harikaydı.

Sevgili kim olacak? Ya Emel Tümer, ya Necla Fide... Şerif, ya Erol Taş ya da Yıldırım Gencer.

Komutanım da Hüseyin Peyda olur. Bir anons duydum "Etrafınız çevrildi. Teslim olun" Salih Kırmızı ile omuz omuza verip bu kuşatmadan çıkmanın yollarını arıyoruz.. Önemli olanın pratik olduğu burada da ortaya çıktı. Birkaç hafif sıyrık.....

Bilemezdi ki Salih Kırmızı böyle bir prodüksüyonda oynayacağını. Bilseydi gitmez miydi hızlandırılmış karete kurslarına. Bir dönem Türk sinemasında karete filmleri de çekildi. İkisini çok iyi anımsıyorum. "Aç Kartallar ve Ejderin İntikamı" Bu filmlerde Nihat Yiğit oynadı. Nihat Yiğit şimdi nerede? O'da bizimle oynasaydı, "Biz üç kişiydik adımız bela diye yazılmıştı kasabanın surlarına" diyebilirdik....

İyice kıstırıldık. Salih yaralandı. Salih: "Beni bırak sen git" dedi. "Hayır seni bırakamam Salih. Ben çıkıyorum sen beni koru" "Ölürsem cesur ve mert, bir kaya gibi sert olduğumu anlat onlara..." Bu teslim ol çağrıları da banelleşti. "Asıl siz teslim olun desek politik bir slogan olacak" en iyisi susmak. Birkaç kişiyi daha temizledim. Salih yaralandı.

Salih ısrarla "Beni bırak diyor" "Benim kitabımda adam satmak yok Salih" Salih vuruldu. Salih... Salih.....

Artık çileden çıktım. Yağmur yağmasa da bandanamı taktım. Çakmağımı bomba yapıp fırlattım....

Komutanımın sesini duyar gibiyim.

-Yeterince zarar verdin Ulaş

-Ben bir şey yapmadım. VAHŞİ KAN'I onlar akıttı. Hem sen niye onlarla hareket ediyorsun?

-Görev Ulaş. Biliyorum yılgın bir solcu olduğumu düşünüyorsun.

Evet.

-Artık seksen öncesini unut.

-En iyi arkadaşlarımızı kaybettik. Senlen az mı kuşatma deldik. Yakışıyor mu sana bu kravatlar, bu legal kortejler...

Biliyorsun sahada babam olsa tanımam.

Sanırım buradan çıkamayacağım. Çember daralıyor... Üstelik legal mermisi ile şerif yaklaşıyor... Patetes tarlalarına doğru kaçıyorum. Şerif yumruğunu savurdu, tuttum. Şimdi sıra bende. Şerif yalvarmaya başladı. Onu bağışladım.

Helikopter yaklaşmaya başladı. Helikopter yön değiştirdi.....

Aman tanrım yine mi satıldım. Çöktüm kaldım. Yaklaşıyorlar, silahlar üzerine doğruldu. Komutanım da geliyor, ağlıyorum. Komutanım paltosunu bana veriyor.... "Savaş bitti Ulaş"

Acı acı ona bakıp ellerimi uzatıyorum.....

Ulaş Savaşçı - Ödemiş

Kana(t)ma

ne zaman kapını çalsam şimdi
konuşmasak diyorsun
oysa bilsen nasıl susadığımı sana
sokaklarda bulurum kendimi
şairler yoktur köşebaşlarında
gizemi yitmiştir yolların
çünkü,
kocamıştır artık şehr-i İstanbul
küserim geceye
kusar bir orospu şehrin orta yerine
kaçar giderim
kucak dolusu sevgiler vardı eskiden
bir de dedemizin masalları
şimdi şairler asılıyor
sen hâlâ, şimdi konuşmasak
diyorsun ya...
tutar vururum kendimi

Taylan - Antalya

Canım Öküz;

Şimdi bir "buzağı" adayıyım. Eğer bu satırlar matbaa kokusunu ciğerlerine çekip, sayfalarında esmer esmer doğarsa ben de bir "buzağı" olacağım. Sonra... Sonra da ola ki bir gün ben de "öküzlük" mertebesine ulaşırım diye kâğıdı kalemimle gıdıklamaya devam edeceğim!

Ve hiçbir şiirin açıklanmaya ihtiyacı yoktur... Başlığa da...

Güz sonrası, kış öncesi
Delirdi yine rüzgar, caddelerde
kar beklentisi...
Bir yalnızlık vardı, bir sensizlik
Şimdi bir de umutlarımla
beslenen çaresizlik...
"Neredesin, ne yapmaktasın" der hep
Adı sevgili, sıfatı kalan, o malum kişi.
Neredesin, ne yapmaktasın sen?
Beni duyacak kadar yakın olsan
Cevapları zaten biliyor olurdum
Şimdi bu denli uzak olduğundan
Cevapsız sorulara mecburum
"Neredesin, ne yapmaktasın"
Uzuncasıdır aslında
"Beni unuttun mu"nun
Yakmasın diye harfler
Yer değiştirmiş gibiler.
Unutmasa ardı
Adı sevgili, sıfatı giden, o malum kişi.
Aramadı: Cevap belli...
Bir sonraki soru,
Tamamlayamaz kendini hiç bir ağazda
Soru yarım, soran buruk
"Bir başkası... nokta nokta nokta"
İşte en can alıcısı
En çok cevapsız olanı
Gözler, gözlerin kaçağı
Derin ve soluksuz sessizliktir
Duyup duyabileceğin tek şey
O üç nokta sonrası.
Canı ölüm seker kişinin
Terkedemez kendini
Terketmişken zaten;
Adı sevgili, sıfatı vefasız
O malum kişi.

Duygu Nemutlu - Ankara

Zekilik üzerine notlar

• Gözbebekleri sürekli hareket halindedir.
• Gözbebeklerini sürekli kaçırırlar
• Gözbebeklerinde irileşme ve küçülmeler yaşanır.
• Gözbebekleri kaşlarının önünde saklanır.
• Sözleri sevmezler. Gözlerle konuşmayı severler gözlere aşıktırlar. Çünkü gözler yalan söylemez onların dünyalarında
• Genellikle geniş alınlı ve parlak bakışlıdır.
• Özgüvenleri yüksektir. Refleksleri çok gelişmiştir. Otokontrol kaygandır.
• Fazla konuşmayı sevmezler.
• Olayları birçok boyutuyla değerlendirirler.
• Eleştirel ve titiz yaklaşımları vardır.
• Üretmeyi ve paylaşmayı severler.
• Mimik ve jestleri etkilidir.
• İyi bir sırdaştırlar.
• Demogojiyi sevmezler.
• Rollerin en güzelini oynarlar.
• Herkesin bildiği şeyleri bilemeyebilirler. Ama hiç kimsenin bilmediği şeyleri bilirler. Ayrıntıya önem verirler.
• Senteze meraklıdırlar.
• Düşünceleri kalemlerinin önünde ilerler.
• Kendilerini gizlerler ön plana çıkarmazlar. Şifrelerini saklarlar. Ve sürekli değiştirirler. Şifreli konuşmayı severler. Ve inceden dalga geçmeyi de.
• Başkalarının kendi dünyalarına girmelerine müsaade etmezler.
• Kendi işlerini kendileri temizlerler. Başkalarından yardım istemezler.
• Suskunluğun gerisinde şiddetli patlamalar yaşanır.
• Ortalığı velveleye vermezler.
• Rutin hayata karşı çıkarlar.
• Profesyonellerdir.
• Yasa dışı işlere girmek isterler.
• Asidir. İsyankardır.
• Pek zeki olmayan insanlarla münasebet halinde bulundukları zaman sıkılırlar. Onları dinlemezler. Ve uyumsuz davranış gösterirler.
• Hep bildiğini okurlar.
• Grup kimliğine girmezler.
• BEN'dirler. Belki de bizsiz bendirler.
• Cesaretin peşinden giderler.
• Zarf atmayı severler.
• Akademik bilgiyi sevmezler. Hocalardan nefret ederler.
• Karşı cinsle aralarında sürekli bir mesafe yaşanmasına rağmen aşırı duygusaldırlar. Ve libidoları yüksektir.
• Günlerce ağlayabildikleri gibi ansızın da adam kesebilirler.
• Otoriteye karşıdırlar. İntihara meyillidirler.
• Alkole eğilimlidirler.
• İnsanları güldürmesini bilirler. Ağlatmasını da
• İncedir naziktir ve kibardırlar.
• Ağlayacağı yerde kahkaha atarlar.
• Dost ararken hep arkadaş bulurlar.
• Empatik yönleri ağırdır.
• Kalabalık yalnızlıklar yaşarlar.
• Tezatlardan sentez yaratırlar.
• Plansız programsız ve hesapsız yaşarlar.
• İnsanların onlar hakkında yorum yapması zordur. Çözümsüz bir kümedir.
• Hep yanlış anlaşılmışlardır.
• Gittikleri mekanlarda sürekli kontrolü elinde tutarlar.
• Sezgileri kuvvetlidir.
• Gayri iradi algılama yüksektir.
• Yolda yürürken önlerine bakarak yürürler.
• Paronoid eğilimler taşırlar.
• Depremlere gebedir.
• Sokağı çok severler. Çünkü sokakların gerçek sahibi onlardır.
• En iyi dublör onlardır.
• Aşksız toplumun aşık nüveleridir.

çünkü her biri adsız kahramandır.

Sizden Biri - Ankara

Çok da zor olmadı...

Size yazmaya karar verişim... Mutlaka bir yerden başlamalıydım. İşte şimdi başlıyorum. İlerde de başlayacağım bir çok şey gibi.

Onsekizime gireli 18 gün oldu. 18 gündür. 18.000'den fazla çelişki yaşadım. Ne hayallerim vardı. 18 yaşımı arkadaşlarımla, (adını yazmayı bile unuttuğum) Oliympos Disco'da kutlayacaktım. İlk defa o gün sürecektim ağzıma birayı, cini, votkayı. Ve daha birçok ilkler olacaktı hayatımda.

Oysa ki onsekizimle beraber, seneye yeni kabul edilmiş bir sınav sisteminin ilk kurbanlarından **sadece biri** olarak; üniversite sınavına gireceğim. (18 yaşıma istediğim gibi giremedim. Umarım üniversite sınavından sonra istediğim yere girebilirim.) Kendimi hayatım boyunca sisteme hiç bu kadar yakın hissetmemiştim. Oysa ki şimdi kendimi ve benim gibileri (18 yaşını geçmiş olanlar da dahil olmak üzere) sistemin içinde çırpınırken buluyorum.

Teybimde Sertap'ımı dinlerken, sessiz ve huzurlu bir şekilde Buket Uzuner'i, Ayşe Kulin'i okurken ne oldu birden böyle? Kim soktu beni bu kavgaya. Şimdiye kadar doğru bildiğim öğle öğrendiğim bir çok şeyi kimler değiştiriyor?

Ne kadar çok isterdim bir balık olmayı
ki, çocuklar denizimde top oynarken,
benim mutluluklarına değsin
Tonları farklı mavi dalgalara
sırayla dalmayı
Bir ilkbahar gölgesinde titreyen taş
Ne bekleye bilirki o ağaçtan
Belki kızar, nefret eder ondan
Yaprağında paralan,
sende paralan der ama
Korkar bir taraftanda dediklerinin
olmasından
Yağmur çiseler sonra bir-bir sularıma
İlk başta onuda severdim ama
Soğudum nedense sonra
Ve gördüm ki,
Balıkta olsun, sırayla
Ya boyuna, ya yaşına, ya parana
Hep sırayla bu işler
Ama yinede balık olmalı derim bu
yarısı bok dünyada
Ve gülmeli-eğlenmeli rintlerin sahında,
rintlerin öğleninde
Akşamlarıda yatmalı derim
kendi akşamlarında
En sonunda ölmeli vaktin dolduğunda

Hepinize sevgiler özellikle Can Yücel'e

Zeynep Kuştepesi / Tatvan Bitlis

Akşamsefası

Yatsıya Kadar! Yazıları:
"Ernest Hemingway"

Hemingway 1898'de Chicago dolaylarındaki Chemishkazec köyünde doğdu. Babası doktordu, bu yüzden Hemingway çok küçük yaşlardan itibaren balık avlamayı biliyordu. Ortaokulda Amerikan futbolu, lisede boks yaptı. Liseyi bitirdikten sonra kendi kendisine "Ulan ne kadar aptalca işler yapıyorum. Spor yapalım dedik tipimizi bozduk. Bari yazar falan olalım da karı-kız muhabetinden iyice kopmayalım" diye düşünerek 'photomatch' gazetesinde çalışmaya başladı. O sıralarda ABD Birinci Dünya Savaşı'na girmişti. Hemingway orduya katılmak istedi. Ama askeri hastanedeki muayenesinde kör olduğu çıkınca askere alınmadı. İşin doğrusu Hemingway kör falan değildi. Yalnızca göz doktoru kadındı ve sıcaktan üstteki iki düğmesini çözmüştü. Kadın doktorun harfleri sormak için her kolunu kaldırışında biryerleri görünüyor ve Hemingway her "Peki bu harf nedir?" sorusuna sadece "Üff!!!" cevabını veriyordu. Hemingway o yıllarda eleştirmesi için dünyaca ünlü kadın yazar Gertrude Stein'e gösteriyordu (yazılarını). Bayan Stein o çağda birçok yazara yol gösteriyor, adres tarif ediyor ve saat söylüyordu. Anlayacağınız tuhaf bir kadındı. Hatta birgün..neyse konumuz Hemingway, konuyu dağıtmayalım. Hemingway "Çanlar Kimin İçin Çalıyor?" adlı romanını 1940'da yayımladı. Roman çok açık ve sade olduğu halde dönemin eleştirmenleri sırf Hemingway'i agresif olmakla suçladı. Hemingway altta kalır mı? 1942'de bir kitap daha çıkardı; "Agresif sizin ananızdır ulan lavuklar" adlı bu kitabı edebiyat ve delikanlılık aleminde büyük yankılar uyandırdı. Bir yıl sonra çıkardığı özeleştri niteliğindeki "Ulan polemik yapalım derken ağızımızı fena bozduk şerefsizim" adlı kitabı ise beklenen ilgiyi görmedi.

Hemingway koşuşturmadan arta kalan zamanlarında bir ara "Silahlara Veda" ile "Yaşlı Adam ve Deniz" adlı romanları da yazmıştır. 1953'de Pulitzer, 1954'de Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan Hemingway, 1961'de "Wooden Village-Tahtalı köy" adlı bir romana başlamak istedi ve olay yerinde bilgi toplamak için aramızdan ayrıldı. Ruhu şad olsun, delikanlı adamdı.

Harun Baştürk - İstanbul

Geceleri Sevdim

Kavgalar
"Ruhumuzu koruyalım" kampanyaları
Bu yolda yiten ruhlar
Sırf içine girdiğimiz için,
Çıkamayıp kalmak gibi.
Vücuttaki bir yara
Onun zamanla geçmesi,
Fakat geceyi hiç yaşayamamak gibi.

Canbebek Yıldar - Adana

Bir an böyle hissettim, Sevgiler.

Dengesizlik (!)

Havalandırması olmayan pis bir hücreye hepsedilmişim. Nefes almakta zorlanıyorum. Ruhum, her gece anahtar deliğinden çıkıp, bilinmeyen, uçsuz bucaksız, vahşi doğada özgürce dolaşıyor, gün ışıyana kadar; tek dostum alkol rehberliğinde. Bütün ilişkiler gibi, bütün dostluklar gibi, alkol de ihanet ediyor; ruhumu bedenime teslim ediyor bir süre sonra. Yine de kızamıyorum ona. Çünkü bedenim hep mahkum hücreme.

Bazı günler öyle güçlü hissediyorum ki bunu; hayal mi, gerçek mi ayrımına varamıyorum. Belki deliriyorum, belki de delirdim. Delilik üzerine düşünüyorum uzun süre. Delilerin kendi hayal dünyalarında yaşadıklarını. Delilerin özgür insanlar olduklarını; hem de bedenleri ile birlikte Akıllarının (!) bedenlerine üstün geldiğini vs.

Bense sadece ruhumla özgürüm, o da sadece geceleri. Ruhum bedenimi alıp götüremiyor peşi sıra. Demek ki benimki yarı delililk diye düşünüyorum.

Bu da deli saçması işte. Yarı delilik istemiyorum. Yarı sevgi istemiyorum. Yarı özgürlük istemiyorum. Yarı yaşam istemiyorum. Yarı seks, nasıl kaşıklara baskı yapıp acı çektiriyorsa, bütün bu yarılar da beynime baskı yapıp acı çektiriyorlar.

Yarı acı yoktur. Belli bütün, dengemi bozan, her şeyi yarım yaşarken, acıyı tam yaşamanın dengesizliği.

Şenol Özcan - Fethiye Sevgiyle kalın...

Yaşam Üzerine
Farklı Ölçütler ve Nâzım

Yaş otuz beş, yolun yarısı eder
Demiyor Çinliler.
Onlar, daha çok yaşıyor inatla;
İnsan kanlarıyla sulanmış,
Tiananmen Meydanı'nda.
Onlar, bu dünyanın kahrını
Daha çok çekiyorlar;
Tükenmek bilmeyen bir sabırla.

Fanila bir dona muhtaç
Damdaki Nâzım misali..

Ercan Çelik - İstanbul

İlim Çağına,

Bilim çağına, Zulüm çağına, Hoşgeldin.

Zerrin Kaplan - Lüleburgaz

İnsan

Salt ilkeler, kurallar ve birtakım doğrularla.. Rasyonel bir çizgide ilerliyen, bir varlık değil de, duygusal gel-git'ler. Küçüklü-büyüklü yanlışlıklar, hatalar yapan.. Aşkları, umutları, acıları, çoşku ve zaafları direnç ve güçsüzlükleriyle, hayatın her alanında karmaşık bir varlıksa...!

Niçin.., onu sadece siyah veya beyaza boyamaya yelteniyorsunuz.

Sadun Belgin - Trabzon

Babam: Seni Süründüre Süründüre Çıktığın Mamak Çöplüğü'ne Geri Getiririm Dedi

Kader sinsi sinsi bir mitçi gibi Ankara'dan İstanbul'a kadar takip etmişti beni. Size hem yemin, hem billah ve de zeytin, peynir bir de ekmek çarpsın ki niyetin Yeşilçam'a girmek değildi.

İstanbul'a geldiğimin üçüncü haftası kendimi Beyoğlu'nun arka sokaklarında buldum. Durun heycanlanmayın daha eroinci, orusbu felan olmadım. Elimden ne iş gelir dediler. Elimden değil dilimden gelir işler dedim. Şaşırdılar ne yani Başkan Clinton gibi mi? Öyle utanıp öyle sıkıldım ki. Aay, siz yanlış anladınız dedim. Güzel yalanlar söyler, halkı oyalar, eğlendiririm dedim. Hay allah senden razı olsun, sen bize lazımsın dediler. Halkına senaryolar yazar mısın? Nası yani dedim. Yani biri kör olacak, zengin kız fakir adamı sevecek, hapisdeki delikanlı türkücü olacak, bu becerir misin? Aboov, ne golay iş dedim. Tamam anlaştık, senarist yardımcısı oldun dediler. Ulan mahalleli, siz ne çabuk aldınız haberi, ne çabuk babama yetiştirdiniz? Beyoğlu'na düştüğümü babam beni artist oldum sanıyor. Gız "sanatçı" olayım deme, beni maçca etme. Bacaklarını gıror, seni süründüre, süründüre, çıktığın Mamak Çöplüğü'ne geri getiririm, dedi.

Yazdım babama bir mektup;
Baba, ben artist değil yazar oldum.
Bu sefer kıyametin en büyüğü kaptu.
Tamam Aytenim "sanatçı" ol kızım. Ama gurbanın olayım yazar olma. Yalvarırım Hasan - Hüseyin aşkına bu işden vazgeç. Bi yol ananı düşün. Nasıl dayanır hapishane kapılarına, o fıkara anan nasıl cumartesi mi Pazartesi mi işte o analardan olur. He gızım "sanatçı" ol ama yazar olma. Yazar olursan hakkımı helal etmem. Devletle başımı derde sokup beni emekli maaşımdan etme.Yazdım babama bir mektup daha.

Gözünün yağını yediğimin babası. Sen de beni yanlış anladın. Yazar dediysek hakkatten yazar değiliz. Ben türkücülere dizi yazıyorum. Bunun da yazarlık (taraf olma, sorumlu olma, kart sorunu, eğitim hakkı, kadın, çocuk, insan doğa, kapitalizm ve diğer izimlerle bir ilgisi yok.) Hem nerede bende o birikim, o yürek, sen içini ferah tut. Bu diziler devleti kızdırmaz. Hem belki yakında ödül törenime gelirsin.

Ayten Kaya - İstanbul

Merhaba Buzağı

Arkama dönüp baktığımda
Kendi ayak izlerimi göremiyorum
Çünkü hiç iz bırakmadan yürüyorum
Yollarda...

Bende şunu yaptım ve şu işte
Başarılı oldum diyeceğim şeyler
Yok nedense...

Kendi ayak izlerimi görmek istiyorum.
Gittiğim yol doğrumu
Ben neresindeyim hayatın
Uzakmıyım yaşama yoksa
yakınmıyım...
Bunu bilmek istiyorum...

Saygılarımla,

Lale Kaydul

Çok şey mi istemiştik?

Merhaba Buzağı,

"Kardeş Türküler projesinin dramaturjik hareket noktası, Anadolu'da yaşayan ve bu toprakların tarihini yüzyıllar boyunca birlikte oluşturan halkların ve toplumların kültürlerini, 'hakların kardeşliği' temasıyla yeniden gündeme getirmek ve bunu sanatsal/müzikal bir dille yorumlamaktı... " diyorlardı ve biz de bu sözleri hissederek, severek dinlemiştik Boğaziçi Gösteri Sanatları Topluluğu'nun Kardeş Türküleri kasedini. Elbette güzeldi dinlemek ama Diyarbakır'da hep beraber aynı yürek, aynı özlemle söylemek daha bir güzellik katacaktı. Önce ilkbahar aylarında birlikte olalım dedik, yoğun programları nedeniyle sonbahara bıraktık buluşmayı. Sonbahar geldi, programları yine doluydu, başka projeleri vardı. Halbuki unutulan küçük birşey vardı, Diyarbakır'da kardeş türküler söylemek sukemek gibiydi. Ve bize düşen kardeş baharlar geldiğinde söylemekti türkülerimizi.

Velat Yılmaz - Diyarbakır

Sınanmış Opera

İtinayla kanatılan bir bilek gibi
delikanlı gece..
damarlarına sığınan camkırıklarıyla
alay edercesine ve
gülerek kan damlası ipek halıya
değene dek geçen zamana;
öylesine bir manzarayı
cebine doldurup
duvarların içerisine kaçışmak tutkusu.
tahmini bir tanışma öncesi telaşı;
morkadife dudağında alkolün
bir damlası
ve bir damlası ecelden ödünç
duvağında
sonra hayata saçılan kadehler
sonra koltukaltından yatakaltına
yuvarlanan
tek bir yeşil zeytin...

ayarı düşük bir aşkın içine
dolanan yılan.
bir çığlığı taşıyarak beraberinde
çıkıyor hayatın
bacakarasından. çıkıyor terli bir
cenin gibi kendi
bedeninden. uzaya taşan
okyanustan geriye kalan
son denizyıldızı. mekansızlık!
nereye sığınabilir
listelerden düşen bu kimlikle?
özünde delikanlı ve
uzun bir gecedir uzay; kanayarak
sonsuzlaştırılmış
ve nefes alan bir uzaydır
gece özünde..
bilinir ki hep oradadır...

bir suçu tekrarlayarak çıkıyor
ölümün ondakika-
arasından. çıkıyor sınanmış
bir operanın en şişman-
kadın yerinden.
kapı çalınmadan çıkıp-gitmek
denenmeli.
ödünç alınan o çocuk aynalara
teslim edilmemeli.
susuyor erken oynanıp yerini belli
eden bir kupa-
vale gibi. şimdi üzerine gelecek
okyanustan artakalan
boşluk. şimdi o boşluğa "hayat"
dememeyi öğrenmeyi
denemeli.
her hataya karşılık bir yara
ışıyacak bilekte
her camkırığından yılışık bir
ayna üreyecek...
bir aşkı erteleyerek çıkıyor
intiharın kutsal
mabedinden. çıkıyor yarılanmış bir
şeylerin en
başlanmamış yerinden. şiirden
kaçarken kendine,
aşkta tökezlerken şiire çıkıyor yolu.
sonra uzaya saçılıyor kadehler
sonra karanlığa dökülüyor alkol..
bir yudum alıyor
uzaydan, morkadife bir dudağı
öper gibi.
öper gibi bileklerindeki
tanıdık huzursuzluğu
soğuk çelikten bir yudum alıyor.
bir yudum..
başka bir bedende yeniden tadar
gibi uykusuzluğu.

A.Lee - İzmir

Öküz'den
Üç Önemli Duyuru

- Öküz'e abone olmak isteyen okurlarımız bu iş nasıl olacak diyorlar.. Kolay.. Pazartesi'den Cuma'ya saat 10:00 - 17:00 arası 251 57 54 - 251 42 44 no'lu telefonlardan Suzan Hanım'la irtibat kurabilirsiniz. Dükkanımız Cumartesi - Pazar kapalıdır..
- Sevgili Buzağılar.. Öküz'e gönderdiğiniz saman ve su'dan dolayı çok teşekkür ederiz.. Amma velakin az, öz ve okunaklı yazarsanız daha makbule geçecek.. Bir yığın Buzağı ürünü sırf uzunluğu ve okunaksızlığı yüzünden dosyada bekliyor.. (Ayrıca Sevgili Nuri Sağlam, inan durum bildiğin gibi değil..)
- Öküz sonraki sayılarında fotoğrafa da yer vermek istiyor.. Ona göre! Pamuk eller deklanşöre! Adres künyede..

Sayı: 53 / Ekim 1998
Sahibi: Şimera Yayıncılık Ltd.Şti. adına Mehmet ÇAĞÇAĞ **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayhan ERDOĞAN **Haber Merkezi:** Devrim ÖZDİNÇ, Hatice MERYEM
Grafik Uygulama: Mustafa DEVRİM, **Dizgi:** Cemal VANLI, Yasemin KALE **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU, **Müessese:** Ali YAVUZ
Satış: Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ERBAŞ **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN, Suzan ERBAŞ
Ofis Müdürü: Cemal VANLI **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE **Tel:** 251 57 54 - 251 42 44 **Fax:** 251 52 67
Adres: İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu - İstanbul **Basla:** BASMAT **Dağıtım:** Bir-Yay

Öküz Dergisi Abonelik Koşulları: Yurt İçi 1 Yıllık... 3.200.000... 6 Aylık... 1.600.000. / Amerika... 1 Yıllık... 60$... 6 Aylık... 30$... Uzakdoğu... 1 Yıllık... 75$.. - 6 Aylık.. 40$ / Avrupa... 1 Yıllık.. 55 DM (Posta) 6 Aylık.. 30 DM / Avrupa... 1 Yıllık.. 65 DM..(Uçak) 6 Aylık.. 35 DM.. **BANKA HESAP NUMARALARI:** Mark hesabı: 3002462-0 - Dolar hesabı: 3002461-2 - TL hesabı: 1100384-7 **(Hesap Numaralarının Hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine Aittir)**

Akşamsefası

Çevreye Verdiğimiz Rahatsızlıktan Dolayı, Kral Biziz...

GÜLAY BATUR

Akşamsefası

musa kart

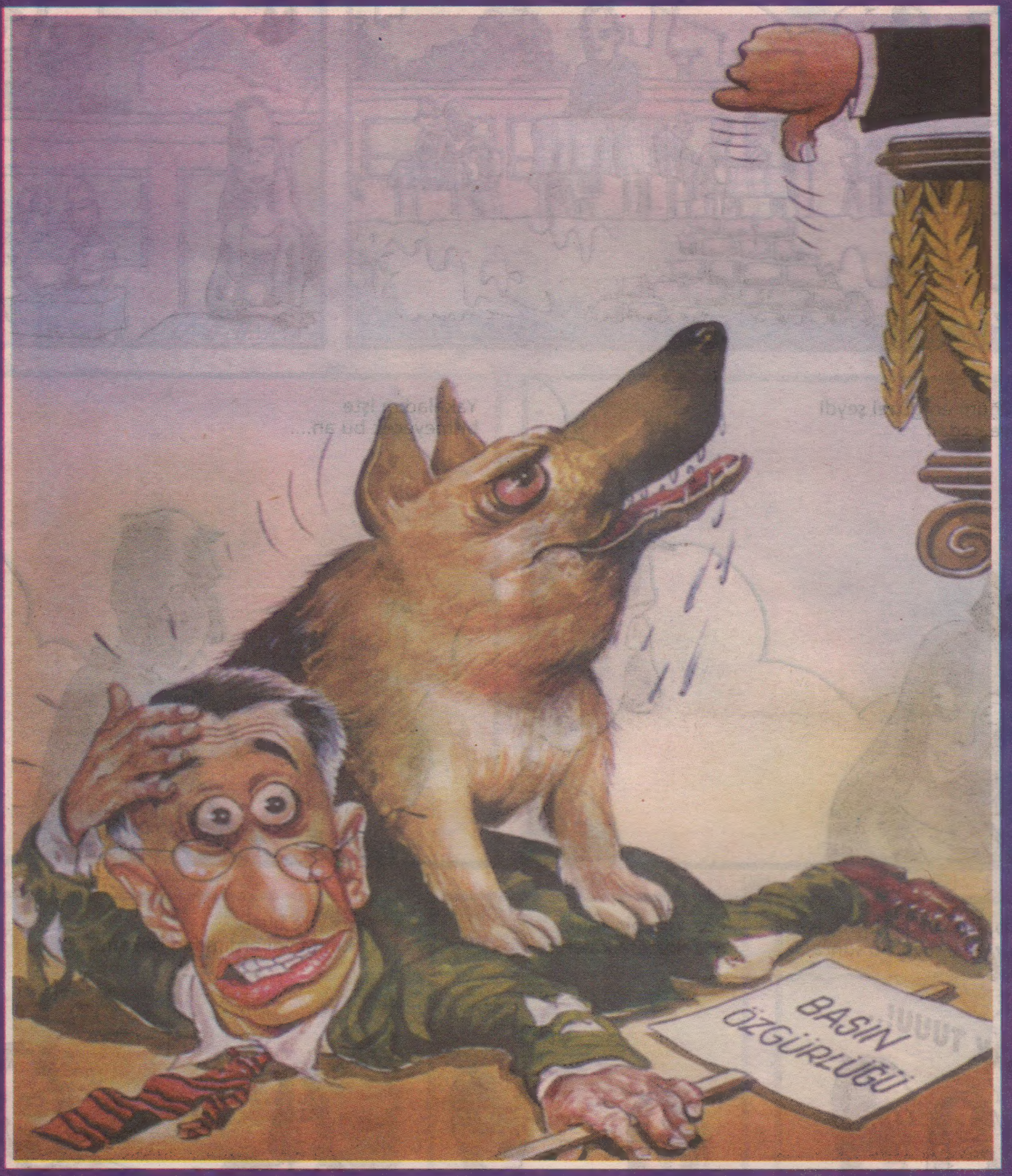

NELLİ
sanat evi

ÇİZMEDEN YUKARI

23 EYLÜL - 14 EKİM 1998

Açılış: 23 Eylül 1998 Saat: 18 - 20.30

Atiye Sok. Uzay Apt. 3/2 Teşvikiye Tel / Fax: (0212) 227 73 75

Galeri Pazar Pazartesi hariç 12.00 ile 18.00 arası açıktır.

Akşamsefası